

LES 1- DE GESPLETENHEID IN DE MENS

De titel zal u doen vermoeden, dat het hier gaat om een bijna psychiatrisch rapport over de mensheid. Dit is zeker niet mijn bedoeling. Er zijn echter bepaalde aspecten, die wij bij praktisch elke mens in deze tijd ontmoeten. Aspecten, welke door die mens zelf niet of onvoldoende worden begrepen en die toch voor zijn gedrag, voor zijn juiste reactie op de invloeden van deze tijd van groot belang zullen zijn. Men zou dit kunnen noemen: een vervreemding van de wereld.

Ieder van u heeft zijn eigen problemen; en ieder van u heeft zijn eigen fouten. Het is geen hatelijkheid dat ik dit vaststel, het is eenvoudig een feit. Die fouten en problemen kunnen wij tot op een zekere hoogte accepteren. Er komt echter een ogenblik waarop wij een gevoel van onvolledigheid, van onvoldaanheid niet langer meester kunnen. Op dat ogenblik zullen wij als mens en ook vaak als geest trachten een soort tweede werkelijkheid te scheppen (een droomwereld, een oordeel over onszelf en de wereld), dat aanmerkelijk verschilt van de normen van ons dagelijks bestaan. Het is juist deze gespletenheid (dit verschil maken tussen de alledaagse feiten en persoonlijk leven en de stellingen die men geestelijk aanhangt, de denkbeelden waarmee men leeft), welke in grote mate bepalend kunnen zijn voor de wijze, waarop wij ons in een stoffelijke wereld en ook in een geestelijke wereld gedragen en de manier waarop wij de krachten, die daarin aanwezig zijn, kunnen verwerken.

Een heel eenvoudig feit werd geformuleerd door een oud denken met deze woorden:

"God is het begin en het einde van alle dingen.

Hij is in alles en rond alles. Zonder Hem bestaat er niets.

Zo is Hij in en rond ons. En zo wij Hem beseffen, is Hij de kracht, waaruit wij leven."

Mooi gezegd. Maar met deze vrome woorden komen wij geen stap verder, indien wij die goddelijke Kracht niet ergens actief kunnen maken.

Een moralist zei, dat de mens innerlijk voortdurend het slechte erkent en bestrijdt; en dat hij daardoor zichzelf vervormt tot iets, wat hij in wezen niet is. De tijd van Rousseau. Ook deze omschrijving mag gelden als aanvaardbaar. Maar ook daar ontdek ik iets, wat ontbreekt, nl. de mogelijkheid om met die vaststelling iets te doen.

Onze beschouwing van deze verdeeldheid, deze gespletenheid van de mens heeft dan ook helemaal niet als zin het kenbaar maken van het verschijnsel, maar eenvoudig de oplossing te zoeken, die wij daarvoor kunnen vinden, want de praktijk is altijd het belangrijkste. En dan stel ik:

Op het ogenblik, dat ik iets als juist erken en predik en voor mijzelf niet in toepassing breng, leef ik geestelijk boven mijn stand of in een wereld, die voor mij reëel kan bestaan. Zodra dit geschiedt, ontstaat er een strijd met mijzelf, waarbij ik alle krachten rond mij afwijs en voor mijzelf een gevoel van meerwaardigheid plus een schuldbesef tot aanzijn breng, waaruit ik voor mijzelf weliswaar een gevoel van vrede kan putten maar gelijktijdig alle kracht die mij toevloeit, alle mogelijkheid tot beleving, die er voor mij bestaat, teniet doe. We moeten dit proberen te vermijden.

Wanneer ik enerzijds tracht te leven met de hoogste krachten, de hoogste sferen en anderzijds een stoffelijk leven leid dat daarmee niet in overeenstemming is, dan is er in mij een gespletenheid, waardoor ik het mij onmogelijk maak juist te reageren op de invloeden van de tijd, gebruik te maken van kosmische krachten wanneer ze optreden, ja, zelfs gebruik te maken van de goddelijke Kracht, die in en rond mij aanwezig is.

De denkwijzen van de mens in deze doet vaak, indien men ze ontleedt, wat eigenaardig aan. Men zegt n.l.: Ik erkèn, dat dit of dat heel mooi zou zijn. Men bouwt zich een idee op. Die idee

noemt men vervolgens de waarheid; en men wil zich aanpassen aan dit idee, zonder rekening te houden met de werkelijke feiten van eigen bestaan. Het resultaat is, zoals u begrijpen zult, nil. Om te komen tot een verantwoord, een reëel gebruik van zijn eigen krachten en een verantwoord gebruik van de krachten rond hem en dus een juiste en snelle aanpassing ook aan de optredende golven, die van uit de kosmos de aarde overspoelen, zal de mens dan ook moeten kiezen tussen het aanvaarden van een absoluut gezag of van een absolute persoonlijke aansprakelijkheid, die direct en volledig is gebaseerd op eigen materieel bestaan en niet op de geestelijke beelden.

Hoe moeten wij dan dit alles verwerken. Want er is geen mens onder u, die niet ergens droomt van het hogere of van het betere. En er is ook geen mens onder u, die daarnaast niet de innerlijk als wat onwaardig of onjuist ervaren tendensen van stoffelijk leven en streven heeft. De tegenstrijdigheid bestaat nl. in praktisch elke mens; bij de één sterk, bij de ander zwak, maar ze is er. Wij moeten daarvoor allereerst ontleden, hoe het ideaal tot stand komt.

Binnen de Christenheid kan worden gesteld, dat driekwart van de idealen een persoonlijke afleiding betekenen van de evangelische waarheid. Ze zijn echter niet gebaseerd op de leefregels, die in het Evangelie zijn bevat; ze zijn zelfs niet op het Christendom gebaseerd. Ze zijn gebaseerd op de neiging van de mens tot zelfrechtvaardiging en gelijktijdig op de neiging alle z.g. lagere, dierlijke en andere aspecten in zichzelf te ontkennen. Dit is gevaarlijk, want hierdoor komt die Christenheid tot een aantal theorieën, die buitengewoon mooi zijn. Ik denk hierbij aan wereldvrede, ofschoon een werkelijke wereldvrede in de zin waarin men haar nastreeft, een van de meest onvruchtbare tijden zou zijn voor de bewustwording van de mensheid en de vooruitgang van het menselijk ras.

Men formuleert dit als een verbonden-zijn met God, maar vergeet dat die God niet volgens menselijke regels handelt en dat die God dus ook niet kan worden aangepast aan gedragsinterpretaties, zoals een mens die van uit zich wil geven. Het is juist die neiging om een ideaal op te bouwen aan de hand van uw opvoeding, van de heersende mystieke en ook godsdienstige waarden van uw omgeving, waardoor u wordt gebracht tot een verloochening van een groot gedeelte van uw eigen krachten en eigen persoonlijkheid. Die verloochening is echter alleen in gedachten aanwezig.

Er zijn er onder u, die waarschijnlijk wel eens hebben nagedacht over de Tien Geboden en die daarbij alle gebodsbepalingen goed in zich hebben opgenomen. Hoe die gebodsbepalingen moeten worden geïnterpreteerd, daarover maken ze zich geen zorgen. Ze maken een eigen interpretatie en ze vergeten vooral, dat ook het begeren, d.w.z. het denken, daar verboden wordt.

Nu blijkt dus, dat wanneer je in een geestelijke sfeer leeft, de gedachten en de daad van uit een geestelijk standpunt vaak dezelfde intensiteit bezitten. Alleen wordt de gedachte door de mens sneller vergeten. De daad is een blijvende waarde, die zijn gedachten voortdurend beïnvloedt; de gedachte doet dat niet.

Men zal zich afvragen, waarom er in de Tien Geboden nu zo'n bepaling terecht is gekomen. Willen wij daarbij uitgaan van de godsdienstige ge regels, dan zeggen weg God heeft het gedaan. Willen wij trachten die Geboden te verklaren van uit de moeilijkheden waarvoor Mozes stond, dan vragen wij ons af: waarom die denkbeelden? Die waren toch zo gevaarlijk niet. Tot wij ons o.m. de aanbidding van het Gouden Kalf herinneren.

Als ik iets denk en die gedachte is misschien volgens mijn opvattingen minderwaardig, dan kan ik mij daarvan afmaken met: Nu ja, het is maar een gedachte. Maar dat is niet waar, Wanneer er een gedachte in u bestaat, dan zal — zelfs indien er geen daad uit voortvloeit, die laatste mogelijkheid bestaat wel degelijk — die gedachte toch steeds groeien, steeds sterker worden en als eindresultaat opleveren: een geestelijke werkelijkheid.

Degene, die leeft als een heilige en in zijn gedachten voortdurend de genietingen van de zondaar nagaat, is na de overgang de zondaar én niet de heilige. Dit is dus een typisch verschijnsel van die twee meten, waarmee wij meten.

Wanneer we te maken hebben met kosmische kracht en kosmische golven of met God, dan zijn wij al heel gauw geneigd te zeggen: "Maar we gedragen ons toch netjes, God. Kunt Ge ons niet helpen?" "Wij zijn toch naar buiten toe harmonisch, dus moeten die krachten toch ook harmonie en daarmee vermogen in ons wekken."

Het blijkt niet waar te zijn, omdat we verwaarlozen dat de harmonie wel degelijk ook het gedachtenleven omvaamt. En daarom kom ik tot de eerste praktische raad van deze cursus:

Leer uw gedachten en uw gedrag zozeer met elkaar in overeenstemming te brengen, dat er geen gedachten zijn, die u verwerpt als onaanvaardbaar en dat u niets doet wat u in gedachten later betreurt of veroordeelt. Leer vrij te worden van alle beoordelingen rond u, maar zoek in uzelf een zo volledig mogelijke eenheid van leven en streven, een zo groot mogelijke harmonie.

Een tweede punt dat eveneens belangrijk is, vloeit voort uit de lering, die zich op aarde ontwikkelt.

U zult begrijpen, dat alles een zekere verandering kent. Ik zeg niet vooruitgang of evolutie, maar verandering. In die verandering, komen steeds andere waarden naar voren. Om u een voorbeeld te geven: Als u de damesmode ziet, dan blijkt dat te gaan van het décolleté boven tot de uitermate korte rok beneden. Heen en terug. In vele variaties, maar steeds met een nadruk op een bepaald deel van de vrouw. En dat kunnen wij voor de man precies hetzelfde zien, ofschoon daar de veranderingen vaak langzamer zijn.

Er is dus sprake van veranderende maatstaven. Dat betekent dat een godsdienstige, een religieuze of een esoterische waarheid maar ook wel degelijk een morele of een sociale waarheid steeds in overeenstemming met de tijd en haar tendensen moet worden uitgedrukt. Het is van mij misschien niet verstandig dat ik hier voorbeelden aan toevoeg. Ik wil het toch doen om elke schijn van onduidelijkheid te vermijden.

In de dagen, dat het zien van een enkeltje een man in opwinding bracht, zou een gemengd baden — zoals tegenwoordig gebruikelijk — ongetwijfeld tot zeer grote uitspattingen en afwijkingen hebben geleid. Nu echter de gestalte van de vrouw slechts voor zichzelf spreekt en niet meer het element van geheim daarin zo'n grote rol speelt, is dat gemengde baden ineens onschuldig geworden. Indien wij een godsdienstige wet maken, die dat gemengde baden verbiedt, dan begaan wij dus de grote fout iets te verbieden, dat in zich zeer wisselend van waarde is en geen regel te stellen, die bepalend is in elke omstandigheid. Dat stellen van die tijdelijke regels (maar dan meestal als eeuwig geldend) is één van de grote fouten, die wordt gemaakt door praktisch elke instantie op aarde. Of u nu gaat kijken naar een ministerie, naar de kerk, of dat u kijkt naar de burgerlijke moraal, die over het algemeen altijd voor ongeveer 40% vromer is dan zij handelt, altijd weer worden wij geconfronteerd met regels, die niet blijvend hanteerbaar zijn,

In de verandering, waaraan niemand zich kan onttrekken en die zich bovendien in deze dagen zeer vlot en vlug voltrekt, kun je dus met je oude maatstaven niet meer meekomen. Je kunt die niet meer aan de wereld aanleggen. Je moet ze terugbrengen tot het essentiële. Gebeurt dit niet, dan ontstaat opnieuw de gespletenheid van enerzijds het praktische leven en anderzijds de gewetensvraag, de morele maatstaf, de sociale maatstaf etc., de in het "ik" aanvaarde wet, die zinloos is geworden.

De zinloosheid van de innerlijke wet blijkt altijd weer uit het feit, dat er in wezen geen reden bestaat om zich daaraan te houden. Indien elke wet die op het ogenblik geen werkelijke zin heeft, zou worden weggevaagd, dan zou men b.v. het Nederlandse Wetboek kunnen terugbrengen tot een omvang van ongeveer $\frac{1}{14}$ van de huidige, terwijl men een groot gedeelte van de jurisprudentie zondermeer terzijde zou kunnen schuiven. Dit zou natuurlijk de advocaten wel ergeren, maar het zou toch in ieder geval de wet als zodanig begrijpelijker maken.

In onszelf dragen wij over het algemeen een aantal regels, opvattingen en wetten, die even complex, verwrongen en onwaar zijn als deze warwinkel van wetten, die zich in de loop der tijden heeft geaccumuleerd binnen het strafwetboek en burgerlijk wetboek. Voor de wetboeken

kunt u een advocaat raadplegen, maar als de innerlijke wetten in de war raken, dan kunt u hoogstens nog een toevlucht zoeken bij een psychiater; en het is de vraag, of hij u kan helpen. Want hij kent uw wetten niet; en u kent ze zelf waarschijnlijk maar ten dele.

Kijk, elke regel moet in deze dagen worden teruggebracht tot zijn essentie, tot zijn grootste eenvoud. Om dat te doen moeten wij afstappen van elke praktische beoordeling, elke vooropgestelde geestelijke waardering. Dat is heel erg moeilijk. U kunt dat over het algemeen het best bereiken door punt voor punt alles, waarin u misschien wat overdreven bent te herzien en terug te brengen tot zijn werkelijke bron. U zult dan zien dat heel veel dingen eigenlijk veel eenvoudiger worden en dat het veel gemakkelijker wordt om als een eenheid te leven. Ik geef u een voorbeeld:

Harmonie. Harmonie is volgens de meeste mensen een zoetelijk elkaar aanschouwen en elkanders meningen beamen zonder meer. Een dergelijke harmonie is levenloos. Ze heeft bovendien geen werkelijke betekenis, omdat het voorbehoud, dat uiterlijk niet bestaat, innerlijk wordt. Wat noodzakelijk is voor harmonie, is een eenheid van leven en denken. Wanneer men regels stelt voor harmonie, gaat zij daaraan te gronde.

De grondwet voor alles, wat harmonie betreft, moet dus zijn: eerlijkheid, begrip en aanvaarding. Deze drie punten in het leven en het denken voortdurend toegepast betekenen feitelijke harmonie. Alle gedragsregels, alle esoterische leerstellingen, alle geheimscholen met hun mening over esoterie kunnen u niet verder brengen dan die drie punten, mits in het "ik" volledig in praktijk gebracht.

Wanneer wij vragen om b.v. rechtvaardigheid te omschrijven, dan wordt deze bij de mens gebaseerd op twee maten of op twee wetten. Enerzijds het stoffelijk noodzakelijk geachte of voor het "ik" het meest aanvaardbare en anderzijds een geestelijke wet, waaraan wij dan niet durven tornen. Rechtvaardigheid kan het best worden uitgedrukt als:

- a. Aan niemand eisen stellen, die je niet aan jezelf durft stellen.
- b. Van niemand datgene eisen, wat je zelf niet wilt geven.
- c. In geen geval aan de wereld vragen jouw feilen te vergoeden, zonder ooit zelf de feilen van die wereld te vergoeden, zonder ze eerst te hebben erkend.

Met deze regels is alle rechtvaardigheid, alle rechtsverhouding uitgedrukt.

U zult begrijpen, dat in deze tijd deze vereenvoudigingen voor menigeen lastig zijn. De theorie is voor u allen begrijpelijk, dat zie ik. Voor sommigen zelfs een beetje van: Nu ja, moet het nu zo simpel? Haar eenvoud is de kern van de waarheid, waarin wij leven. Hoe brengt u echter deze dingen in praktijk?

En dan komen wij weer terug op de gespletenheid. Want er zijn er onder u die deze stellingen, vooral mijn definities, mijn vereenvoudigingen onmiddellijk aanvaarden en zeggen: Ja, zo is het. Maar hoe handelt u? Daarin ligt nu het gevaar. En daarom zou ik u de raad willen geven, wilt u die gespletenheid vermijden.

1. Ga na, waar u bij anderen datgene veroordeelt, wat u voor uzelf niet zou veroordelen of misschien voor uzelf begeert.
2. Ga na, in hoeverre u van de wereld of van anderen iets eist, wat u in wezen zelf niet wilt geven.
3. Ga na, in hoeverre u misschien de fouten van de wereld of van iemand in die wereld vergoelijkt of tracht weg te nemen, zonder eerst te erkennen wat die fout nu eigenlijk precies is.

Dan heeft u de mogelijkheid om daarop een juist leven te baseren en kunt u van daaruit ook de juiste harmonie vinden, die noodzakelijk is.

Dan kom ik aan het derde en laatste deel van dit betoog.

De krachten, die in deze dagen optreden, zijn vaak van een zeer wisselend gehalte. Wij kunnen echter al die krachten omschrijven als goddelijke Kracht of een krachtveld, originierend

in het punt nul, waarachter het Begin (het geheim van de schepping) is verborgen, welke door de beweging van de wereld (het heelal) de aarde beroert. Op het ogenblik, dat zo'n kracht de aarde beroert, is deze kracht altijd neutraal. Er bestaat geen kosmische kracht ten goede of ten kwade. Er bestaat slechts een kracht, die alle harmonische elementen zal versterken, ongeacht hoe deze van uit stoffelijk of zelfs geestelijk standpunt gericht zijn. Wij mogen dus nooit aannemen, dat een kosmische kracht onze fouten kan goedmaken. Wij mogen ook niet aannemen, dat een kosmische kracht datgene zal verbeteren, wat wij zelf niet kunnen of willen verbeteren. Nog minder mogen wij aannemen, dat een kosmische kracht ons komt aanwaaien; dus ons zomaar zondermeer ontmoet. De kracht is er.

Wanneer die kracht er is en wij zijn daarmee harmonisch, dan krijgen wij het gevoel van een zekere geladenheid. Soms is dat rusteloosheid. In andere gevallen bent u buitengewoon druk en doet u buitengewoon veel. In nog andere gevallen bent u ineens druk bezig — en dat komt heel veel voor — om de tekorten van alle anderen rond u op te sommen. Sommigen besteden daaraan zoveel tijd, dat ze zelf niet meer tot daden komen.

Gebeurt dit, dan is dat geen teken van een verandering op zichzelf, noch voor u noch voor de wereld. Het betekent dat een kracht aanwezig is, waarmee u harmonisch kunt zijn. Het impliceert verder, dat u om met die kracht te kunnen werken moet terugkeren tot één beeld van uzelf en van uw streven dat geen tegenstellingen kent tussen stof en geest, geen verheffing van het "ik" op grond van niet-reële waarde, geen ontkenning van de waarde van het "ik" op grond van misschien stoffelijk voorkomende feilen.

Probeer met uzelf die eenheid te bereiken, waarover ik sprak. Ook als u daarvoor uw idealen desnoods ten dele moet prijsgeven en terugbrengen tot iets heel eenvoudigs, ook als u daarvoor in het leven bepaalde dingen moet aanvaarden of tolereren, waaraan u tot nu toe liever niet hebt gedacht. Heeft u die harmonie en blijft voor u de spanning aanwezig of treedt ze, terwijl u zo leeft, op, dan weet u: deze kracht is voor mij onmiddellijk bruikbaar. Maar dan moet u nog weten: hoe. En ook hier is de oplossing eigenlijk betrekkelijk eenvoudig.

Hoe ingewikkelder de voorstelling is en hoe groter de belangrijkheid die u daaraan toekent, des te minder u in wezen zult bereiken. Een vergelijkend voorbeeld: Haal eens bewust adem. Probeer dat zo diep en zo regelmatig mogelijk te doen. Als u zo een half uur hebt adem gehaald, dan bent u gewoonweg uitgeput en niet verfrist, zoals eigenlijk door de ademhaling dient te gebeuren. U hebt misschien meer zuurstof opgenomen, maar gelijktijdig hebt u onmetelijk veel kracht verspild. Dat komt, omdat u een natuurlijk proces geheel hebt willen omzetten in een geregeld proces. Indien u zich echter aanwent om regelmatig één of twee koer per dag een kort ogenblik bewust adem te halen, dan verkrijgt u langzaam maar zeker een ademhaling, die beter aan uw eigen levensritme is aangepast. U hoeft er niet bij te denken en u krijgt juist datgene, wat u aan prana, aan lucht nodig hebt.

Laten wij nu eens van dit voorbeeld uitgaan, dan moet de reactie dus eigenlijk normaal zijn. Wanneer wij met zo'n kracht te maken krijgen en wij willen iets presteren wat volgens ons besef boven ons vermogen ligt, dan zullen wij het nooit voor elkaar krijgen. Wij kunnen slechts datgene bereiken, wat wij voor onszelf nog juist mogelijk achten. Door regelmatig te streven naar een uiterste bereiking zullen wij zien, dat wij inderdaad op bepaalde terreinen meer doen dan wij dachten. Want door onze uiterste wil en kracht te richten presteren wij meer dan wij van onszelf hadden verwacht. Zo ontstaat er de zekerheid, die wij nodig hebben.

Het blijkt ook, dat op bepaalde gebieden absoluut geen resultaten tot stand komen. Nu kan het goed zijn toch regelmatig op die gebieden pogingen te wagen, want daardoor ontstaat een zekere scholing, een zekere gerichtheid; maar niet meer dan dit. Wij weten echter aan de hand van de resultaten die wij behalen (dat kunt u elke keer na één of twee dagen al zien), wat de hoofdtoon is, de hoofdtendens van de kosmische kracht (die golf van het Goddelijke, al dan niet geïnterpreteerd door grotere krachten in de kosmos), die ons bereikt. En daarmee komen we dan tot een eigenaardige wet:

Wanneer een kosmische kracht op aarde geuit is, gedraagt zij zich als een magnetisch veld, waarin — zoals bekend — de mens zich als geleider door dit veld beweegt. Hoe sneller zijn beweging of meer krachtlijnen hij snijdt, des te groter de energie, des te groter de stroom die

in hem vloeit. Dit is een eenvoudige elektrische wet, die wij echter onmiddellijk kunnen toepassen.

Het gaat dus om het snel besluiten, het doelbewust handelen. Vooral niet uren lang met iets bezig blijven, maar met inzet van de gehele persoonlijkheid in een zo kort mogelijke tijd iets formuleren, met gedachten uitstralen of stoffelijk volbrengen. Wie dit doet, zal ontdekken dat, juist doordat die intensiteit van actie eigenlijk geen tijd laat voor overwegingen, het "ik" harmonisch als geheel binnen die kracht actief kan zijn. Wanneer alle anderen een spanning ervaren en u ervaart haar niet, dan betekent dit dat u krachtens uw wezen en bestaan niet voldoende harmonisch bent met de optredende kosmische golf om daarvan gebruik te maken. U kunt dan alleen terugvallen op de goddelijke Kracht, die in u bestaat.

U ziet, ook deze dingen zijn niet zozeer moeilijk om te begrijpen. Ze zijn moeilijk om in praktijk te brengen. Een mens, die zichzelf voor analyse op de bank neerlegt om zelf de verklaring van alle feiten te vinden, zal ongetwijfeld wel iets kunnen bereiken, als hij geluk heeft. Maar de mens, die eenvoudig zijn fouten en verschillen verwaarloost, zijn denken en leven probeert terug te brengen tot het essentiële en daarbij gebruik maakt van al wat hij rond zich als spanning en kracht ervaart, bereikt onmiddellijk en veel meer.

En dat brengt ons tot de zelfkennis, die zeer belangrijk is voor een ieder, die bewust wil leven en streven.

Het gebrek aan juiste resultaten in onszelf is altijd de aanwijzing voor een onjuiste benadering van het probleem. Wanneer wij alleen resultaten behalen in b.v. de wereld van de gedachten of de wereld van de geest en daarnaast mislukkingen in de stof moeten boeken, dan moeten wij toegeven: hier zijn wij niet juist georiënteerd; wij zijn teveel gespleten. Dit is nimmer een verwijt, dat je tot jezelf richt. Het is het erkennen van een toestand, die voor de mens normaal is. Een toestand echter, die door een vereenvoudiging — zelfs indien het een te grote vereenvoudiging dreigt te worden — kan worden opgeheven. Alleen de mens, die als eenheid leeft en werkt, kan de krachten van deze tijd en van alle tijden leren gebruiken in overeenstemming met zijn wezen.

Het is duidelijk, dat dit deel ter afronding nog iets vraagt omtrent dit harmonisch zijn met een bepaalde kracht. Eenvoudig gezegd komt het hier op neer:

De krachten, die worden uitgestraald (meestal onderverdeeld in een veelvoud van 9 velden, waarbij 9 hoofdkrachten of velden worden aangenomen), corresponderen grof gezien met de sferen. Elke sfeer wordt uitgedrukt door een vibratie (trilling). Die trillingen op zich bestaan in het menselijk wezen, dat ook geest is. De harmonie, die wij op aarde kunnen ervaren met een kosmische kracht die ons beroert, is dan ook niet alleen van ons geestelijk peil afhankelijk, want de geestelijke beleving heeft op aarde niet een volledige doorslagkracht, zij bereikt niet alles.

Wanneer wij onze geestelijke waarden in het lichaam tot uiting leren brengen, ontstaat er een eenheid, waarbij de kracht geest en stof doordringt. Pas dan spreken wij van een harmonie, groot genoeg om onmiddellijk kenbare en tastbare resultaten op aarde te behalen.

Ik kan begrijpen, dat er mensen zijn die zeggen: Maar ik voel die harmonie nooit. Ik kan ook begrijpen, dat er mensen zijn die zeggen: Ja, maar geestelijke krachten en proeven, waarmee een ander steeds geluk heeft, die slagen bij mij nooit.

Zolang u dit wijt aan de proeven of misschien aan uzelf, aan uw fouten, zult u daarvoor geen oplossing vinden. Dan blijft u inderdaad degene, die buiten staat. Op het ogenblik echter, dat u kunt begrijpen dat u eerst uw denken en leven moet vereenvoudigen, dat u a.h.w. eerst voor uzelf een harmonie moet vinden die aanvaardbaar is, een gesteldheid, waarin geen probleem onoplosbaar is, bij wijze van spreken, geen vraagstuk te groot, kunt u dat bereiken. En zelfs dan geldt nog: De harmonieën, die voor mij bereikbaar zijn, zijn niet volledig identiek aan de harmonieën die voor anderen bereikbaar zijn. Ik zal dus nimmer een volledige harmonie met elke kracht kunnen bereiken, ongeacht mijn instelling en mijn pogen om dit tot werkelijkheid te maken.

Ik hoop, dat deze inleidende les voor u voldoende punten tot praktische proefneming bevat. Of de materie al dan niet teleurstellend is, interesseert mij minder. Belangrijk is, dat u de dingen hierin, die u zelf aanvoelt als juist en waar, voor uzelf toepast; en wel zo snel mogelijk, zo volledig mogelijk, naar nimmer krampachtig. Dan heeft deze eerste les bijgedragen tot een zuiverder erkenning van het "ik", een juister gebruik van het vermogen van het "ik" en een groter inzicht in de waarden van het "ik" en van deze tijd.

ACHTERGRONDEN VAN DE NIEUWE WERELDLEER

Achter de gedachten van de moderne wereldleer verschuilt zich het wezen van een Wereldleraar, die reeds vele malen op aarde is geweest en wiens werken op aarde dan ook ongetwijfeld ten dele voortvloeit uit zijn eigen erkenning van de menselijke noodzaken en onmogelijkheden. Uit zijn leer wil ik vandaag trachten de meer praktische punten naar voren te brengen, die zo sterk slaan op de wereldsituatie van vandaag en die ook zo bepalend kunnen zijn voor de misvattingen, die er in deze dagen in de wereld heersen.

Ik citeer:

"Dat wat gij zijt, zijt ge krachtens uzelve. Zo gij uzelve waardeert naar uiterlijkheden, zo zult ge nimmer uzelve kunnen zijn en zijt gij niets in het oog van de Eeuwige."

Hier stelt de Leraar zich wel zeer sterk tegenover de waardering van uiterlijkheden die deze wereld op het ogenblik regeert. Het gaat hem niet om aanzien, om prestige, ja zelfs niet om prestatie. Zijn leer, zijn wezenlijke gedachte gaat uit van de mens zelf, van de kracht die in de mens is gelegen en van de wijze waarop hij zich in het leven als mens weet te tonen.

In vele voorbeelden tracht hij de mensen duidelijk te maken, dat de leer van leven en geloof niet een abstracte is. Hij spreekt daarom over vele figuren en gebruikt daarbij uit de aard der zaak de termen van de omgeving waarin hij zijn lessen geeft. Zo spreekt hij b.v. over Jezus als: Jesu ben Mirjam. Hij geeft daarmee aan, dat hij zich losmaakt van een formele opvatting. Wanneer hij over Jezus spreekt, dan is wel zeer opvallend dat hij letterlijk zegt:

"Want ziet, wat hij sprak was de waarheid van zijn dagen. En de waarheid, die hij sprak bestaat nog steeds; maar waar de wereld verandert, veranderen de termen. Hij, die met een stenen ploeg wil ploegen, zal de mindere zijn van degene, die ploegt met de nieuwste, de moderne ijzeren ploeg."

Hier maakt hij duidelijk, dat men de termen van de leer moet omzetten. Niet de leer moet men aantasten, maar men moet het beeld dat die leer scheidt (het verouderde beeld) vervangen door een nieuw. En hij begint dan ook dit meteen te doen.

Er zijn in de volgende uitspraken, die ik achtereenvolgens citeer, wel enkele punten door elkaar gelopen. Wij treffen daar naast vergelijkingen over het Christendom nl. ook vergelijkingen en beschouwingen aan over de Islam; gezien de plaats waar hij deze leringen geeft, is dat begrijpelijk. Het volgende meen ik weer letterlijk uit zijn beschouwingen, zij het vertaald.

"Wanneer in het verleden het mosterdzaad een vergelijking kon zijn, omdat het uitgroeit tot een boom, zo moeten wij nu spreken over de gedachte, die uitgroeit tot een wereldproduct. Want het is niet het wonder van de groei alleen, maar het wonder van het onschijnbare dat wordt tot een waarde voor velen. Wij mogen niet spreken alleen over het geloof van mosterdzaad grootte. Wij moeten spreken over de oorspronkelijkheid van ons wezen en onze aanvaarding van het leven. Als deze nog zo gering zijn, zo kunnen zij voor onszelf en de wereld onmetelijk veel vruchten brengen, maar dan moet het zaad tot boom worden. Dan moet de idee worden tot de praktische handeling."

"Wanneer de heilige oorlog wordt gepredikt, zo wordt hij niet gepredikt tegen de stad Mekka en haar bewoners, maar tegen de afgoderij die zij plegen.

De krijg is een krijg van ideeën, maar zij wordt uitgevochten met de wapens van de stammen der woestijnen.

Zo is de strijd, die wij strijden een strijd van geestelijke erkenning en geestelijke ideeën. Maar wij moeten deze strijd uitdragen naar de werkelijkheid, waarin wij leven. Onze wapens zijn onze daden. Met onze daden kunnen wij de valse goden van hun troon storten, niet met onze gedachten."

"Wanneer ik u zeg, dat er één is, die de zoon van God wordt genoemd, zo glimlacht gij en zegt: "Hij was een profeet."

En zo ik u vraag: Waar zijn de profeten van deze dagen? Zo zegt gij: "De Alvermogende en Eeuwige heeft om Zijn redenen de profeten weggenomen van deze wereld."

Ik zeg u echter: Elk onzer is een kind Gods. En indien hij de kracht Gods door zich uit, zo is hij waarlijk een zoon Gods.

Gij zegt: "Er zijn geen profeten." Maar ik zeg u: Een ieder, die de hoge kracht in zich ontvangt, wordt tot profeet.

Profeten en gezondenen zijn niet zij, die u spreken in holle taal en hoge woorden, doch zij die u leren hoe gij uw geluk vindt reeds op deze wereld."

Een typisch beeld dus van een Wereldleraar, die uit verschillende geloofspunten steeds weer terugkeert tot de hedendaagse werkelijkheid en de mens daarbij tracht duidelijk te maken, dat het niet alleen gaat om de geestelijke leer, maar om de praktijk.

Hij gebruikt daarbij soms vergelijkingen, die buitengewoon aardig zijn. Er zijn in een bepaalde streek van Pakistan zilversmeden, die buitengewoon trots zijn op hun werk. Tot hen sprekende neemt hij het beeld van hun arbeid. En daaruit vormt zich het volgende patroon:

"Ik zeg u: De gedachte is zonder waarde, zo zij niet haar bevestiging vindt."

Dan zeggen zij: "Meester, waarom?"

En zijn antwoord is: "Zo gij een sieraad maakt, hoe vormt gij dit?"

Zij zeggen: "We bewerken het zilver."

En dan zegt de Wereldleraar — en ik citeer nu weer letterlijk — het volgende:

"Gij ziet in uzelf het sieraad en werkende ziet gij een deel daarvan waar worden. En telkenmale wanneer gij uw arbeid ziet, herschept gij in uw gedachten. En hoe meer gij herschept, hoe groter de schoonheid van het sieraad dat gij maakt."

Ik geloof, dat ook hier een zeer typische en ook moderne strekking in dit betoog van de Wereldleraar ligt. Want indien wij alleen willen scheppen, willen verwerkelijken wat in ons vaststaat, dan zullen wij over het algemeen mislukken. Maar indien wij een denkbeeld hebben en wij durven beginnen om dit denkbeeld te verwezenlijken zonder — zoals die smeden dat doen — dat eerst in een tekening, in plannen uit te werken, dan zullen wij in dat begin steeds weer de mogelijkheid zien tot verbetering, tot wijziging.

"Scheppen," zo zegt hij letterlijk, "is geestelijk en stoffelijk niet een proces van concept en verwezenlijking, maar van een voortdurend ontvangen van nieuwe waarden en begrippen, waardoor de arbeid zelf een compilatie wordt van vele denkbeelden, uitgaande van een enkel begrip, van een enkele daad."

Er zijn aan onze Wereldleraar natuurlijk ook andere zijden. Hij is vaak mysticus; en sommige van zijn woorden hebben inderdaad die verheven vaagheid of die dichtelijke schoonheid, die menig gelovige zo dierbaar is. Maar altijd weer komt hij daarnaast terug tot de werkelijkheid van deze dagen. En die werkelijkheid is er niet één, die de idealist zo gemakkelijk kan aanvaarden. Zo zegt hij:

"Begeert gij de vrede?"

Als ze antwoorden: "Ja, Meester," dan komt hij — ik citeer weer — met de volgende toespraak:

"Gij begeert de vrede. Zult ge uw vrede dan verdedigen? Zo ja, zo breekt gij de vrede. Zo neen, zo zal men u vernietigen. Wat zult ge dan doen om die vrede tot werkelijkheid te maken?"

En dan zegt er één: "Strijden."

Hij antwoordt letterlijk:

"Zo gij strijdt, vernietigt gij de vrede, die in uzelf bestaat. Gij brengt de anderen geen vrede. Zo sterft de vrede door uw wil haar te verdedigen."

Dan zegt er één: "Sterven."

En dan zegt de Meester:

"Indien ge sterft, blust gij de vrede uit, die in uw wezen woont — althans voor deze wereld."

Dan staan ze allemaal perplex en zeggen: "Heer, hoe moeten wij dan handelen?"

En dan is het antwoord geloof ik ook weer zeer toepasselijk voor de hele tijd. Hij zegt:

"Behoud de vrede in uzelf en tracht de vrede te vinden met hen die u bedreigen door hen te volgen, niet door hen te ontgaan. Want hij, die, meewerkt met degeen die hem bedreigt, is onoverwinnelijk."

Een concept, waarvan menig strateeg misschien zou rillen. Een concept, dat vele mensen zullen verwerpen, omdat zij menen dat de tegenstander onaanvaardbaar is. En toch is dat eigenlijk de enige methode, die werkelijke vrede geeft. Want hoe kun je iemand bestrijden, die je ijverig helpt om zichzelf te bestrijden? Hoe kun je iemand doden, die — wanneer je wens kenbaar wordt — al op het punt staat zichzelf te doden? Hij ontnemt je elke mogelijkheid om iets te doen, doordat hij het zelf doet. Hierdoor is hij onoverwinnelijk en zal zijn idee het idee van elke tegenstander overwoekeren.

Het is misschien opvallend, dat dit concept bijna onmiddellijk werd gevolgd — nl. de volgende — door een betoog, waarbij het ging om een godsdienst. Er was in die dagen tussen Moslim en Hindoe een tamelijk felle godsdienststrijd aan de gang. Zij vroegen. "Heer, moeten wij dan Hindoe worden met de Hindoes?" En de Meester antwoordt letterlijk:

"Of gij nu bidt tot uw God voor hunne beelden of in de beeldloosheid van uw eigen kerken, gelooft gij dat uw God u minder zal horen of antwoorden? Indien gij komt tot de waarheid, meent ge dat de waarheid u zal vragen, welk gewaad gij draagt? Er is slechts één waarheid. En deze waarheid kunt ge slechts in uzelf vinden en erkennen. Is het dan belangrijk, wie zegt uiterlijk die waarheid te bezitten?"

Een veroordeling, zoals u merkt, van alle dogmatismen. Maar juist voor de dogmaticus het meest gevaarlijke dat er bestaat: nl. de aanvaarding van elke uiterlijke norm om binnen de mogelijkheden van die norm het innerlijk wezen en de innerlijke waarheid voortdurend te beleven; uw vormen en mijn waarheid a.h.w.

Het zal u duidelijk zijn, dat sommigen dat onaanvaardbaar vinden. En wij horen daar dan ook termen als: ketterij, afgoderij en ontkenning van de Profeet. En dan antwoordt de Leraar:

"Indien gij zoekt uw bevrijding te vinden in één die was, zo zeg ik u dat gij niets bereikt. Zoekt gij uw bevrijding te vinden in één die komt, zo zeg ik u dat uw wachten nutteloos is. Doch zoekt gij vrij te zijn te midden van al wat er bestaat, zo zeg ik u dat de vrijheid de uwe is."

En om a.h.w. de maat van ellende voor sommigen vol te maken vervolgt hij:

"Want wie van u, die het licht van de zon kan kennen, stelt zich tevreden met het licht van een olielamp?

Wie van u, die de vrijheid der natuur kan kennen, metselt zich in een kluis?

Het zijn slechts de dwazen, die zichzelf van al beroven.

Het zijn de wijzen, die al kennen en die zoeken naar de levende Kracht in alle dingen.

Ik zeg u, indien één zich stelt tussen u en uw God, zo is hij schuldig, want hij ontnemt u het licht van uw God. Maar indien gij hem niet erkennen wilt en slechts uw God erkent, hoe zal hij het contact tussen u en uw God kunnen belemmeren?"

Een versie van persoonlijke verantwoordelijkheid en persoonlijke vrijheid en aansprakelijkheid.

De werkwijze van de Wereldleraar is overigens opvallend en wordt heel vaak mede bepaald door het feit, dat hij een technische opleiding heeft gehad. Hij is inderdaad een mens van uw tijd geweest. Hij kon een auto besturen. En indien het nodig was, geloof ik ook wel dat hij een klein vliegtuig zou kunnen besturen. Hij was niet bang voor de techniek. Maar zijn denken komt a.h.w. tot uiting in de eis, dat wat wij scheppen, ons nl. zal dienen; en dat wij slechts datgene zullen dienen, waardoor wij geschapen zijn.

Ik besluit deze reeks citaten daarom met een kleine beschouwing, verkort weergegeven in dit geval, die door de Wereldleraar wordt gewijd aan o.m. de moderne olie-industrie, iets, wat ik overigens eruit zal laten, omdat dat op het ogenblik niet zo belangrijk is.

"Gij zegt dat ge machtig zijt, omdat ge doordringt tot in de ingewanden der aarde; omdat op uw bevel de vloeistof stroomt over duizenden mijlen. Maar ik zeg u: Zij ketenen u. Want de machine, die, de vloeistof haalt, brengt u die vreemd zijt in dit land onder een verzengende zon, die gij niet kunt verdragen. Zij bindt u in een eenzaamheid, die gij niet kunt aanvaarden. Zij brengt u in een wereld, waarin gij eigenlijk een vreemde zijt.

Gij doet de vloeistof stromen, maar gij betaalt ervoor met de vrijheid van hen, die tot slaven zijn geworden van de eenzame pomphuizen en stations, van de voortdurende controle die noodzakelijk is. En gij zegt daarmee de vrijheid te kopen, want gij verdient geld. Maar het geld dat jij bezit, vergt zorg. Het vergt uw aandacht, ja zelfs de besteding ervan eist overleg. Uw gedachten zijn geketend door het geld, dat gij verdient. Hoe zijt ge dan meesters en vrijen?

Hoe wilt ge uw bereiking stellen als die van een ware mens? Uw machines en uw voertuigen dienen u niet in werkelijkheid, want zij maken u niet tot een mens, die vrijer is en meer is dan een mens, die alleen zichzelf leeft. Zij maken u tot een slaaf. Wanneer gij in uw auto stapt, zo geeft zij u beweging, sneller dan gijzelf kent en in korter tijd. Maar waartoe? De tijd, waarin gij anders zoudt beleven en denken, gaat nu voorbij met een angstvallig bestuderen van de temperatuur van uw koelwater en de hoeveelheid benzine, waarover ge nog beschikt. Zijt ge dan nog vrij? Gij maakt uzelf tot slaven.

Gij zegt, dat uw wereld een goede is en dat er voor iedereen scholen zijn. Maar ik vraag u: Wat is de waarde van een school, die een mens slechts leert om letters te dienen, om slaaf te zijn van machines, om zijn vrijheid van leven en denken, de tijd die hem behoort tot ervaren en de mogelijkheid tot besluiten, opdat hij zal beleven, prijs te geven voor de zinloosheid van een bestaan, waaruit niets overblijft?"

Niet voor niets besluit ik hier deze reeks citaten net dit laatste. Want het is een bittere aanklacht; niet tegen de techniek, maar tegen de mens. Hij probeert de mens duidelijk te maken, dat het leven er is voor de mens; en niet de mens voor het leven. Hij tracht de mens duidelijk te maken, dat de hele wereld bestaat voor hem; en niet hij voor de wereld. Hij wil de mens duidelijk maken dat hij allereerst zichzelf moet zijn en zichzelf moet leven, voordat hij anderen ooit kan dienen, voordat hij werkelijk betekenis kan krijgen in geestelijke of in stoffelijke zin.

Dit lijkt ons van uit het moderne standpunt vaak ten dele aanvaardbaar. Het is niet voor niets, dat sommige volgelingen van de Wereldleraar op het ogenblik in bepaalde streken anarchisten of communisten worden genoemd. Ze zijn dit niet. Maar zij erkennen één eerste plicht en één eerste recht.

De eerste plicht is: zelf te leven, te besluiten, te handelen. Zelf te zijn en niets in staat te stellen je tot slaaf te maken. En dat is niet aanvaardbaar voor de moderne tijd.

De tweede plicht is: een dienen van de wereld op hun eigen wijze. Zij bewijzen de wereld niet de diensten die de wereld eist, ze bewijzen de wereld de diensten, die zij als noodzakelijk zien; en dat wil zeggen, dat zij soms een arme helpen, terwijl een rijke zijn rijkdom dreigt te zien vergaan door hun afwezigheid. Zij zullen soms een kostbare machine kapot laten draaien om één mens een ogenblik van pijn te besparen. Dat noemen de mensen dwaasheid. Maar de kern van de wereldleer is niet de aantasting van het bestaande geloof of van het bestaande systeem, het is de terugkeer tot de werkelijke waarde van het leven in dat geloof en in dat systeem.

Wij, die zelfkennis willen verwerven, die inzicht willen krijgen in de verschillende waarden van het leven, zouden ons dan ook aan de hand van zijn leringen wel eens een paar vragen kunnen stellen.

1. In hoeverre ben ik vrij om mijzelf te zijn?
2. In hoeverre sta ik het mijzelf toe datgene te zeggen, te volbrengen, wat mijn eigen wezen eist en vergt?
3. In hoeverre sta ik het mij toe om de wereld en anderen alleen te dienen, zoals ik het het juiste acht en niet zoals anderen dat van mij eisen?

Indien wij ons die vragen stellen, dan komen wij ook ineens dichterbij het grote probleem, dat juist de nieuwe Wereldleraar voor zovele mensen betekent: Wat is de werkelijkheid? Wat is de waarheid van het leven? Wat is de waarheid van God, van de schepping, van sferen, van kosmos en mensen?

En dan blijkt, dat de Wereldleraar het geheel heeft herleid tot een voor deze tijd haast onvoorstelbaar zelfzuchtig geheel. Hij zegt:

"Ik moet de weg gaan. Daarom bepaal ik mijn schreden en mijn tempo, want alleen Ik weet, hoe ik de weg kan gaan en niemand anders.

Wie in de wereld met mij wil gaan, zo is hij welkom. Wil hij mij niet vergezellen, zo ga ik mijn weg, desondanks, alleen."

En daaruit blijkt dan (ik zal u daarvoor geen citaten geven), dat de Wereldleraar de mensen beschouwt, als iemand die reist van station tot station, of van school tot school. Zodra de mens zich heeft bevrijd van datgene, wat hem op één plaats bindt, moet hij verdergaan; want hij is niet tevreden zonder bestemming. Zodra hij zijn bestemming niet ziet als het verwerven van uiterlijke waarden, maar slechts als het innerlijk leren, zal hij elke plaats graag en vrijelijk verlaten, zodra ze hen niets meer te bieden heeft. Het leven bestaat uit een serie stations, waarop je iets leert. Maar als dat geleerde dan de werkelijkheid van je persoon wordt, als dat je bezit is, dan heb je iets eeuwigs.

De eeuwigheid verwerven uit het tijdelijke, dat is de weg, die hij ons tekent. En wanneer wij daartegenover moeten stellen de door zovelen gepredikte verwerving van het tijdelijke om het eeuwige te dienen, dan zien wij hoe groot het verschil kan zijn tussen de leer van een Wereldleraar en de opvatting, die onder de mensen is gegroeid omtrent dezelfde openbaring in vroeger tijden. Want wij moeten wel beseffen, dat in de uitingen van de goddelijke Waarheid en de goddelijke Liefde in feite niets nieuws ontstaat.

Zoals ik reeds in het begin zeide: Alles moet worden herleid tot uw eigen tijd, tot het kader van de mode, de gebruiken en de mogelijkheden van uw eigen tijd. En dat kunt u alleen zelf doen. Maar dat kunt u nooit doen door de uiterlijkheden te stellen voor de innerlijke waarde.

En misschien is voor deze wereld en vooral voor vele godsdienstigen op deze wereld wel het meest schokkende: zijn leer, dat het niet onze taak is om te lijden op deze wereld, maar om zo gelukkig te zijn als we kunnen. En toch heeft hij geloof ik ook daar de waarheid gesproken. Want ligt ons geluk niet in het verwezenlijken van ons innerlijk "ik"? In het werkelijk uiten van wat wij zijn? Ons geluk is de bereiking, waarmee wij één zijn; niet de verwezenlijking van dromen, niet het vervullen van wat de wereld van ons eist of verwacht.

Laten we hier als besluit dan een lering citeren, die niet van de Wereldleraar stamt, maar die behoort tot een beschouwing, gehouden op de laatste bijeenkomst van de Witte Broederschap.

"Zeker is het noodzakelijk, dat de mens de vrijheid terugwint. Want ziet, zijn onvrijheid heeft hem gebracht tot onbeheerstheid. En zijn onbeheerstheid heeft hen gebracht tot de problemen, die hij bijna niet meer meester kan. Vrijheid betekent verantwoordelijkheid. Hoe vrijer men is, hoe groter het waagstuk van het leven, maar ook hoe heerlijker de beloning. Laat ons daarom — zo sprak deze Broeder — de tijd, waarin wij actief kunnen zijn binnen de heersende golven, gebruiken om de mens te voeren tot het begrip, dat je alleen bereiken kunt, wanneer je ook wagen wilt. Dat je alleen verwezenlijken kunt, wanneer je werken wilt. Dat niets tot stand komt, zonder dat je het a.h.w. gemaakt hebt tot deel van jezelf, jezelf waardig eraan hebt getoond en zo jezelf gevonden hebt."

En de eindconclusie van die bijeenkomst was — ik vat het vrijelijk en met mijn eigen woorden samen — ongeveer als volgt:

De vrees, die de mensen kennen om te gaan buiten datgene, wat maatschappelijk, technisch, politiek of godsdienstig aanvaardbaar wordt genoemd, en de angst die de mensen kennen om in te gaan tegen wat een erkende wetenschappelijke theorie is e.d., is op dit moment haar grootste belemmering tot een onmiddellijke bereiking.

Wij kunnen deze dingen niet wegnemen, zonder de mens in een verwarring te storten, waaruit voor velen geen ontkomen meer bestaat. Wat wij slechts kunnen doen is: voortdurend streven naar een vermindering van een zich binden aan ordening, een zich binden aan een stelling en daarvoor in de plaats stellen een steeds groter behoefte om het eigen "ik" tot uiting te brengen.

Het is opvallend dat daar zelfs bij werd gezegd: Al weten wij dat dit voor velen tijdelijk leed brengt, zo is het beter dat velen van de heersenden van hun troon worden gestort, dat veel van het nu erkende onwaar wordt bewezen, dan dat de mens versteend en ten ondergaat door zijn huidige gebondenheid.

U moet wel begrijpen, dat dit laatste zeker niet een kwestie van enkele jaren is. Het behoort tot een bespreking van een richtlijn voor vele jaren. Het is voor een deel zelfs een recapitulatie van werkzaamheden, die reeds lang aan de gang zijn. Maar gezien als aanvulling op datgene, wat ik u vertelde over de Wereldleraar komt hier toch wel tot uiting de noodzaak van vernieuwing, die uitgaat van de mens.

Niets kan iets tot stand brengen behalve de mens zelf in deze dagen. Slechts daar, waar de mens bewust leiding geeft aan datgene, wat er geschiedt, indien de mens bewust zoekt naar zijn persoonlijke uiting, naar zijn eigen wezen, naar de verwerkelijking van dat, wat hij noodzakelijk acht — ook al is dat misschien voor anderen minder aanvaardbaar — kan een toestand ontstaan, waarin de mens langzaam groeit tot de geestelijke ontplooiing die noodzakelijk is.

We zullen een volgende maal andere leringen bezien en samenvattingen geven van oude systemen. Maar vergeet niet, dat wat ik u vertel over de nieuwe Wereldleraar (over wie wij in deze cursus nog meer zullen horen, naar ik meen) altijd de richtlijn is. Want het oude en het nieuwe zijn één voor hem, die het verstaat.

LES 2 - MENS EN WERELD

I.

De mens met zijn innerlijke verdeeldheid en met zijn veelvoud van voertuigen staat te midden van een wereld, die hij niet geheel juist kan waarderen of kennen. Het is voor hem altijd weer de grote vraag wat nu waarheid is, wat werkelijkheid is in zijn wereld en wat alleen uit hem voortkomt of eventueel een vervalsend persoonlijke interpretatie van feiten of toestanden is.

De relatie van die mens tot de wereld kan dan ook nooit alleen gebaseerd zijn op de rede, daar de rede te beperkt is om de verschijnselen van het leven in hun geheel te bevatten, te begrijpen en te omschrijven.

Hij kan zich ook niet geheel baseren op zijn gevoelens, aangezien daarin het persoonlijk element vaak zo sterk overheerst, dat hoewel er voor een persoonlijke weg vele indicaties in liggen, toch t.o.v. de werkelijkheid te grote discrepanties optreden om daarop te kunnen vertrouwen.

En dan mogen wij ten laatste nog opmerken, dat die mens ook niet kan vertrouwen op wat hij noemt: zijn geestelijke leiding. Ik weet, dat dat voor velen een schok is, als je dat zo stelt en daarom wil ik dat laatste graag iets duidelijker maken.

Wanneer u te maken hebt met wat men noemt een geestelijke leiding (dus een beïnvloeding van uit een andere wereld), dan zal dit niet gebeuren aan de hand van de werkelijke situatie, zoals die voor u in uw wereld bestaat, maar altijd aan de hand van een erkende wenselijkheid in een andere wereld. Soms zou er zelfs een strijdigheid van belangen kunnen bestaan tussen de inzichten van de Meester en de praktische mogelijkheden op aarde.

Wij hebben die mens dus staan in een wereld, waarmede hij niet voldoende contact heeft. Een wereld, waarin hij ook geen perfecte leiding kan ontvangen, Kortom een mens in moeilijkheden, die de oplossing ervan overal zoekt, maar haar zelden vindt.

Dan gaan we proberen om de relatie, die er tussen mens en wereld bestaat, zodanig te ontleden dat we hieraan weer de mogelijkheid tot een zekere aanpassing en ook de verwerving van een noodzakelijk inzicht kunnen verbinden. En ik zou dit graag weer artikelsgewijs doen.

1. Het is niet mogelijk voor de mens om de feiten en de feitelijke werkelijkheid geheel te beseffen. Zijn relatie tot de wereld is een persoonlijke en kan van dit persoonlijk element nimmer geheel worden ontdaan. Als gevolg van dit eerste punt moeten wij dan ook stellen: Alle leven en beleven moet gebaseerd zijn op de eigen persoonlijkheid en kan slechts worden beschouwd als een uitdrukking daarvan. Elke andere waardering is irreëel.
2. De wereld omvat zeer vele werelden en verschijnselen, die niet vallen onder het voor de mens kenbare. Daar deze onzienlijke krachten en ook de onzichtbare werelden een zeer grote invloed kunnen hebben op het gebeuren in de stoffelijke wereld, zal de mens hierdoor worden beïnvloed. Dan mag aan de hand hiervan worden gesteld: De relaties van de mens worden voor een groot gedeelte bepaald door voor hem niet redelijk kenbare factoren en slechts daar zijn vermogen tot aanvoelen groot genoeg is om althans te vermoeden welke invloed werkzaam is, zal hij in staat zijn juist te handelen.
3. Alle geestelijke waarden in de mens zijn in wezen vreemd aan de wereld, waarin hij leeft. Op het ogenblik, dat de mens dus uitgaat van de feiten van de stoffelijke wereld alleen, kan hij daarom niet beantwoorden aan zijn eigen wereld. Elke poging om tot een interpretatie van de feiten te komen, waarin deze geestelijke waarden mede bevat zouden zijn, impliceert een vervalsing van de stoffelijke feiten en gelijktijdig een compromis, waardoor ook de geestelijke waarden niet voldoende tot hun recht komen.

4. Al datgene, wat wij innerlijk kunnen bereiken en dus ook voor onszelf kunnen beschouwen als volledig werkelijk, bepaalt voor ons de relatie met de buitenwereld. Dan moet worden gesteld: Het "ik" in zijn persoonlijke relatie tot de buitenwereld bepaalt dat deel van de werkelijkheid, dat met het "ik" overeenstemt. Ten aanzien van dit punt moeten wij eraan toevoegen: Je kunt dus als mens en zelfs als geest alleen datgene in de wereld werkelijk beïnvloeden, wat een voldoende verwantschap bezit met je eigen wezen, niet alleen in stoffelijke maar zeker ook in geestelijke zin.

En nu zetten wij even een streep onder deze reeks artikelen, omdat het prettiger is zo nu en dan eens conclusies te trekken en samen te vatten op een minder systematische wijze.

Het feit, dat wij maar gedeeltelijk een mogelijkheid tot invloed in de wereld hebben, dat wij dus maar een beperkte werkingssfeer in die wereld bezitten, betekent ook dat een groot gedeelte van onze handelingen, van onze daden, ja, zelfs van onze gedachten moet worden beschouwd als inactief, voor de wereld onbelangrijk en niet-reëel en slechts voor het "ik" van betekenis is. Het begin van aanpassing aan de wereld en ook van een juiste erkenning van je "ik" moet dus wel uitgaan van het besef: Wat is in mij belangrijk? Wat is er in mij, dat tot de wereld spreekt? En in hoeverre zal de wereld kunnen beantwoorden aan datgene, wat ik de wereld geef?

Een probleem, zoals u zult begrijpen, waarop het antwoord voor een ieder enigszins anders is en daarom ook wel eens moeilijk geheel te formuleren. Voor mij zie ik het echter zo. U moogt er zelf anders over denken en u moogt proberen daarvoor een eigen formulering te vinden.

Alles, wat ik doe, heeft voor mijzelf betekenis. Ik moet dus uitgaan van het standpunt, dat mijn handelingen, mijn daden en mijn gedachten altijd moeten beantwoorden aan mijn persoonlijkheid en de eigen waarde die ik bezit (volgens mijn denken dan) in de wereld.

Indien ik ontdek, dat een deel van de wereld volgens mij juist en reëel reageert, zo zal ik moeten nagaan, of die reactie incidenteel is, dan wel blijvend. Elke slechts incidentele reactie kunnen wij terzijde schuiven als zijnde niet belangrijk voor ons contact met de wereld; het is slechts iets, wat voor òns betekenis heeft. De betekenis voor de wereld kunnen wij niet overzien.

Op het ogenblik, dat een voortdurend contact blijkt, een voortdurende gelijkheid van streven, van instemmingen, een voortdurende wisselwerking met een deel van de wereld (of dit nu mensen zijn, dieren, planten, materiaal of wat anders) kunnen wij zeggen: Voor ons wezen bestaat hiermede een voldoende harmonie. Binnen dit kader kunnen wij onze persoonlijkheid zoals zo nu is (na een eventuele ontwikkeling of verandering kan dat anders worden) volledig uitdrukken.

Hoe belangrijk het is dat men dit beseft, zal men niet zo gauw inzien. Tenslotte denkt een ieder: Wanneer die wereld mij nu maar antwoordt, is het in orde. Of: Ja maar wat geeft het nu eigenlijk, of het ene deel van de wereld beter antwoordt dan het andere? Voor onze erkenning van de werkelijkheid is het echter zeer belangrijk. Want slechts waar die harmonie bestaat (en dat mag niet een harmonie zijn, die alleen berust op een idee of op een actie maar die dus als het ware wederkerig is en een wederkerige uitdrukking mogelijk maakt) kunnen we zeggen: Hier is een deel van de werkelijkheid dat ons bijna onvervalst bereikt. Ik zal hier een voorbeeld geven om dat iets duidelijker te maken.

Er zijn mensen, die schrijven, musiceren, schilderen, beeldhouwen enz. In geen van hun kunstuitingen kunnen ze een volledige eenheid bereiken met het materiaal dat ze gebruiken. Alleen wanneer ze boetseren, blijkt dat klei (en dan meestal nog niet eens elke soort klei, ze hebben dan een bepaalde soort) hen in staat stelt om hun gedachten precies uit te drukken. We kunnen dan zeggen, dat in het laatste geval de overdracht van de gedachten op de klei direct mogelijk is. Er moet dus een zekere affiniteit daarmee bestaan. Al datgene, wat in die klei is uitgedrukt — of het door mijzelf is gebeurd of door anderen — spreekt eveneens sterker tot mij dan muziek, schilderwerk, in steen gehouwen werk enz. Er ontstaat dus voor mij een grotere gevoeligheid. In die gevoeligheid heb ik misschien een soort vakkennis of kunde, waardoor ik kan waarderen wat er in die klei geschiedt, waardoor ik kan begrijpen wat er

wordt bedoeld met wat in de klei wordt uitgedrukt en waardoor ik ook in staat ben om a.h.w. tot een communicatie te geraken.

U ziet hier een voorbeeld, waarover mogelijk nog gediscussieerd zou kunnen worden. Maar een voorbeeld dat aangeeft, dat we dus in exceptionele materialen de juiste reactie vinden.

En zo hebben we dat ook in mensen. Er zijn mensen die je graag mag. Voor wie je alles zou willen doen en toch blijft er altijd ergens een hiaat. Je kunt niet precies begrijpen, waarom die mensen zo reageren. Er is altijd toch nog wel een verschil in streven merkbaar. Dan moet je dus zeggen: Hier is ergens een nog niet te overbruggen iets. Mijn interpretatie van die mens en zijn motieven is dus in feite persoonlijk. Ik zie niet de werkelijke mens, ik zie slechts mijn voorstelling van die mens.

Nu kan er een ogenblik komen, dat een medemens zo precies reageert dat hij uw gedachten, uw motieven onmiddellijk door heeft en dat u bij die ander ook precies hetzelfde kent; dat omvat dan een deel van uw leven of soms het gehele menselijke en soms het gehele geestelijke bestaan. In dat geval zal alles, wat ik in die mens tot uitdrukking breng, werkelijkheid zijn. Het bestaat niet slechts in mij maar ook buiten mij in de wereld. Omgekeerd zal al datgene, wat ik in die mens ontdek, dus ook voor mij een weergave zijn van iets wat werkelijk is. Het bestaan in de wereld en. het is voor mij te begrijpen. Dan heeft u dus een houvast gevonden, waardoor u in een verwarde wereld, in een tijd waarin u misschien geen raad weet met uzelf en met uw naaste, toch weer dat ene vindt: het herkennen van uzelf.

Er is een door een wijsgeer gezegd:

"De wereld is een spiegelende bol. Wij staan in het midden en beschouwen ons beeld naar alle zijden."

Dat is waar, zolang die wereld waan is. Waar binnen die bol een punt "werkelijkheid" wordt ontdekt, is de spiegeling onderbroken. Ik kan op dat punt in plaats van mijzelf waarheid zien.

Waarheid is in 9 van de 10 gevallen en misschien wel 99 ten 100 het meest belangrijke, waarover wij kunnen beschikken. Want de essentiële waarheid, de nuchtere waarheid der dingen, maakt het ons mogelijk het beeld dat wij van onszelf hebben gevormd, te toetsen en te kijken, of dat wel zo mooi is of zo juist of zo machteloos misschien ook als wij het ons hebben voorgesteld. Vandaar dat wij dus toch wel zeer veel nadruk moeten leggen op die erkenning van de werkelijkheid. En dat kunnen wij nooit, als we onze relatie met de wereld niet juist kunnen formuleren en omschrijven. Bij de contacten, die we met de wereld hebben, zitten nogal wat bedrieglijke factoren. We zullen ook die even artikelsgewijs opsommen, althans enkele daarvan.

1. De eerste vorm van bedrog, die voorkomt in de wereld in misschien wel de meest voorkomende, is zelfbedrog. Bij zelfbedrog wordt aan de wereld toegeschreven wat het "ik" daaraan wenst te zien. De plaats van dat "ik" in de wereld wordt niet bepaald door de feiten maar door de wensen, die er in het "ik" bestaan; en elke juiste oorzaak-en-gevolgwerking, die niet past in dit schema, wordt vergeten of verworpen, omdat men de werkelijkheid niet wenst te zien. Zelfbedrog kort in zeer grote mate voor. Er zijn er onder u, die denken dat ze dom zijn of wijs, dat ze arm zijn of rijk. Niet omdat het feitelijk zo is, maar alleen omdat zo het graag willen zijn. Wij kunnen daarvoor allerhand psychologische factoren en drijfveren gaan aanhalen, maar het feit blijft bestaan. Daarom moeten wij aannemen dat in de wereld van de mensen zelfbedrog een van de meest belangrijke factoren is. In de contacten tussen de mensen berust de relatie mens tot mens en mens tot wereld in vele gevallen niet op de werkelijkheid, maar op een zelfbedrog, waardoor men een ongewenste werkelijkheid voor zichzelf weet te verdringen.
2. Dit punt is bijna net zo moeilijk, nl. de "ik"-projectie. Een deel van eigen "ik", eigen verlangen en eigen wensen wordt geprojecteerd in een al dan niet werkelijk bestaand iets in de wereld. Zo zal dit "ik" dus zijn aanvulling zien buiten zichzelf en altijd in overeenstemming met die aanvullingsmogelijkheid reageren. Een eenvoudig voorbeeld hiervan: Een mens is zich bewust van zijn onvolkomenheden. Hij schiept zichzelf een God, een profeet of verlosser, die zijn eigen tekortkomingen wegneemt. Hij richt hierop zijn

gehele leven in en meent daardoor inderdaad een volledigheid van bestaan, van streven en van werken te bereiken. Wat is echter het werkelijke resultaat van die manier van leven? Dat je nimmer een vaste maatstaf hebt. Als je over God spreekt dan verandert die God naarmate je zelf verandert. Spreek je over een verlosser, dan wordt de verlossingsboodschap niet een feitelijke leer maar een voortdurende aanvulling van jezelf en dus ook een rechtvaardiging van de onvolkomenheden. Het is gevaarlijk om op die manier te reageren. Want ik zal in dit geval niet mijzelf, zoals bij het zelfbedrog, maar een projectie van mijzelf, die ik niet eens meer ken als deel van het "ik" en die ik daardoor met nog veel meer eerbied en veel minder begrip behandel dan bij zelfbedrog zonder meer, stellen als maatstaf voor de wereld. Op het ogenblik, dat ik een maatstaf schep, die imaginair is en deze aan de wereld opleg, ontstaat er niet alleen een vertekening van het beeld van de wereld maar ook van elke verhouding met de wereld en van elke mogelijkheid, die in het "ik" is gelegen.

3. De verheerlijking. Ook indien wij ons wezen niet projecteren, zijn wij geneigd aan sommige dingen een belangrijkheid toe te kennen, die ze in wezen niet bezitten. Ik denk hierbij aan de mens, die een dier b.v. boven de mens gaat stellen, omdat hij daarin alle eigenschappen projecteert, die hij in de mens niet vindt. Er is hier dus sprake van een projectie van menselijkheid. Het dier wordt verheerlijkt en men eist daarvoor een betere verzorging, een betere bescherming en meer rechten dan men aan een medemens gemiddeld wil toekennen. Op dezelfde manier kunnen wij een theorie verheerlijken. Wij kunnen b.v. kunst verheerlijken of een bepaalde vorm daarvan. Wij kunnen komen tot een verheerlijking van een bepaalde vorm van literatuur, van muziek, van uiting. Op het ogenblik, dat die verheerlijking plaatsvindt, betekent dit dat wij alle eigenschappen, die over de wereld verdeeld daarin bestaan, trachten te concentreren op één punt, waarvan wij overigens de onvolkomenheid verder willen erkennen. Het resultaat is niet, dat wij de oplossing van ons leven zien in het verheerlijkte, maar dat wij de eigenschappen, die er in de wereld verder nog bestaan, niet zien, omdat wij ze reeds aan het verheerlijkte hebben toegekend. Als ik zeg, dat het summum summarum van de muziek Bach is, dan is het heel logisch dat ik niet verder wil nadenken over een meer moderne musicus. En als ik zeg, dat Wagner de enige man is, die in klank de juiste uitdrukking van een idee heeft gevonden, dan zal ik zelfs Beethoven willen verwerpen, of slechts dan willen aanvaarden, indien hij wordt uitgevoerd als Wagner. Begrijp dus goed, dat u ook hier weer een valse maatstaf hanteert.

Ik zou nog een tiental punten kunnen opnoemen, naar ik wil voorlopig met deze drie volstaan om eerst weer eens buiten de artikelen om commentaar te geven.

Elke factor in ons leven, waaraan wij een meer dan normale aandacht geven en waarin wij trachten alles wat voor ons van belang is a.h.w. te concentreren, voort tot een verwijdering van de werkelijkheid. Wij moeten trachten tegenover alle dingen gelijk te blijven. Misschien klinkt het u dwaas in de oren, als ik hier de bekende spreuk aanhaal: "Bemin uw naaste gelijk uzelf." Een absolute gelijkheid van waardering voor het "ik" en voor alles in de wereld, impliceert ook het erkennen van de verhoudingen, die er buiten het "ik" bestaan. Het betekent een reageren op de werkelijkheid van de wereld en niet alleen maar op bepaalde emoties of gedachten.

Wij kunnen dus zeggen, dat de mens in de wereld heel veel mogelijkheden heeft om zichzelf te verwijderen van de feiten van de werkelijkheid. Een terugkeer tot die feiten en een terugkeer tot de werkelijkheid is vaak buitengewoon moeilijk, omdat een prijsgeven van een bepaalde vorm van zelfbedrog, van een bepaalde projectie of van een bepaalde verheerlijking en van nog ettelijke andere punten, voor de mens schijnbaar een ontwaarding inhoudt van zichzelf en de wereld.

Ik geloof, dat ik hiermede dan wel het eerste deel van de les van vandaag kan besluiten. Dit eerste deel kunt u vooral goed beschouwen, indien u de vorige los erbij neemt. De onevenwichtigheid van de mensen, de innerlijke verdeeldheid is ten dele oorzaak voor alle discrepanties tussen "ik" en wereld, die ik op het ogenblik naar voren heb gebracht.

II.

II.

Nu we dus hebben gesteld, dat de verhouding tussen mens en wereld niet direct een volkomen reële is, moeten wij proberen die realiteit dichterbij de mens te brengen, zonder hen daarbij gelijktijdig aan te grote en te sterke beproevingen te onderwerpen. Want zou voor een mens de gehele wereld opeens ineensstorten, dan zou het wel erg moeilijk voor hem zijn, denk ik, en zijn eigen rationaliteit te behouden.

Laat ons dus de verhouding mens — wereld nu eens bezien van uit oorzaak-en-gevolg. Daar, waar een door mij bewust geschapen oorzaak het verwachte gevolg brengt, is mijn waardering van dat deel van de wereld, waarop ik tot uitwerking kom, juist. De juistheid betreft echter alleen de factoren, die in de oorzaak zijn besloten.

Hier heb ik dus alvast één maatstaf. Als de wereld anders reageert dan ik verwacht, heb ik de wereld niet juist beoordeeld of erkend. Zijn de verschillen te groot, dan moet ik even nadenken waar ik kan hebben gefaald. Het is dus niet: de wereld heeft verkeerd gereageerd. Neen, het is; ik heb mijn mogelijkheden of misschien de capaciteit om de juiste invloed uit te oefenen in mijzelf verkeerd beoordeeld. Indien ik steeds het falen tot mijzelf herleid, kan dit natuurlijk een schuldbeustzijn, een gevoel van onvolkomenheid of zelfs machteloosheid veroorzaken. En daarom zou ik de doorsnee-mensen de raad willen geven: Wanneer u als toets neemt: oorzaak-en-gevolg voor de realiteit van uw verhouding tot de wereld, stel dan daarbij: Er is nimmer sprake van schuld, zolang mijn intentie juist is. Maar intentie op zichzelf is nimmer voldoende. Slechts intentie plus actie plus het verwachte gevolg geeft een rechtlijnige en volkomen reële relatie "ik" — wereld aan. En dan komen wij nog tot een andere conclusie:

In vele gevallen zal ik een oorzaak scheppen, waarvan ik zelf niet alle waarden volledig ken. Het gevolg dat ik bereik is het verwachte. De wijze, waarop het tot stand komt echter, is voor mij niet geheel begrijpelijk. Dat is ook een belangrijk punt, omdat men hier per slot van rekening staat voor het feit dat de wereld onkenbaar blijft; want ik weet niet wat ik heb ingeschakeld. Nu kunnen we gelukkig daarvoor een noodoplossing vinden.

Op het ogenblik, dat ik gebruik maak van oorzaak-en-gevolgwerkingen, waarbij in de oorzaak voor mij niet gekende of niet omschrijfbaar factoren optreden (denk b.v. maar aan geestelijke genezing of iets dergelijks), is het meest juiste om deze oorzaken niet zonder meer te verwaarlozen, maar zo te stellen als een onbekende waarde in het "ik" (nooit in de wereld, altijd in het "ik"). En dan blijkt uit het gevolg plus de door mij geschapen oorzaak wat er nog eventueel ontbreekt. Ik zal weer het voorbeeld genezing nemen.

Ik wil een mens genezen. Ik ken zijn kwaal niet of ten dele. Ik heb de wil tot genezing en ik volvoer een aantal handelingen, die voor mij — symbolisch of reëel — bijdragen tot de genezing. De genezing wordt een feit. Dan kan ik zeggen: Ik heb deze mens genezen. Ik kan ook zeggen: Een andere kracht heeft dat gedaan. Maar voor mij is de werkelijke relatie niet met het ongeziene dat optreedt, maar met mijn eigen wezen. Indien er een ongeziene waarde optreedt, moet die bestaan in mij of in verband met mij. Al wat in verband met mij bestaat, kan in mijzelf worden erkend. Stel dan:

In plaats van het redelijk kenbare zal ik de gevoelswaarde althans voorlopig accepteren als aanvullende factor in de oorzaak. Wil ik een volgende maal eenzelfde resultaat hebben, dan zal ik trachten te werken van uit dezelfde gevoelswaarde plus dezelfde actie. Door dit herhaalde malen te doen — en dat komt in een leven wel voor — kunt u op den duur ook de niet-redelijke factoren in het eigen "ik" beter leren kennen; en door de voortdurende controle van het gevolg blijft de relatie met de wereld zo reëel mogelijk.

En dan komen wij vanzelf tot de grootste moeilijkheid, althans in relatie tot de wereld, want wij willen vaak de wereld niet zien zoals zij is. En daarom mogen wij de volgende regel zeker wel in acht nemen.

Op het ogenblik, dat ik bang ben een geloof, een stelling, een theorie aan de praktijk en de praktische toetsing te onderwerpen, moet ik aannemen dat zij niet juist is en dat mij dit innerlijk reeds bekend is. Hierdoor voorkomt u, dat u bepaalde lievelingsstellingen, vormen

van zelfbedrog ook vaak, blijft handhaven door eenvoudig te weigeren ze op de proef te stellen.

Als ik zeg: Ik kan genezen uit de naam van God en ik blijf dat herhalen, maar ik doe het nooit, dan kan ik die stelling rustig blijven handhaven. Indien ik haar op de proef stel, dan zal blijken dat ik het niet altijd kan; maar het zal mij ook blijken, dat het op een bepaalde manier wèl kan. Dat vast te stellen betekent weer de relatie tussen mijzelf en de wereld zuiver te stellen.

Mijn innerlijke wereld verschilt natuurlijk heel veel van de wereld buiten mij. Ik kan die innerlijke wereld moeilijk op de proef stellen. Het is in zekere zin een fantastische wereld, die zoveel verschilt van de feiten rond mij, dat er vaak zelfs geen verband met de werkelijkheid is te leggen. We hebben daarover in de vorige les trouwens ook al gesproken.

Indien ik de innerlijke wereld wil handhaven en dat zal voor de doorsnee-mensen toch noodzakelijk zijn, naar ik meen, dan moet ik mij steeds afvragen wat van die innerlijke wereld volgens mijn eigen bewustzijn waar moet worden gemaakt.

Tracht uit die fantastische wereld in uzelf bepaalde dingen waar te maken door dus uit die wereld de oorzaken te putten voor uw streven en toets dan de resultaten. Waaruit wel blijkt, dat de oorzaak-en-gevolgverhouding, waarbij het "ik" als oorzaak optreedt, een van de meest belangrijke is om de relatie mens — wereld zuiver te stellen. De gevolgen, die ik van de wereld onderga, kunnen daartoe dienen, omdat ik niet in staat ben de motivering, die daarvoor in de wereld bestaat en ook eventueel de zelfmisleiding die daarvoor oorzaak is geweest, geheel te erkennen. Voor bewustwording zowel van de waarden in het "ik" als van de wereld rond het "ik" is het voortdurend noodzakelijk dat het "ik" actief is.

Dan voegen wij aan dit onderwerp — ofschoon daar niet geheel onder vallend — nog even snel een paar korte regels toe, die voor de realisatie van de verhouding mens — wereld toch ook wel zeer praktisch en bruikbaar zijn.

1. Hoe meer ik mijzelf meester ben, hoe juister ik de relatie tussen mijn "ik" en de wereld kan leren kennen.
2. Hoe sterker ik mij alleen door de gevoelswereld laat leiden, des te sterker mijn invloed op de wereld mogelijk is, maar des te kleiner mijn mogelijkheid zal zijn tot de reële erkenning zowel van mijn eigen wezen als van de feitelijke inwerkingen, welke ik op die wereld heb.
3. Uitgaande van mijzelf zal ik in de wereld altijd daar initiatiefnemend moeten optreden, waar ik voor mijzelf belangrijke feiten, mogelijkheden of toestanden wil toetsen. Ik kan nimmer betrouwen op anderen, daar zij niet in staat zijn mijn persoonlijke relatie met de wereld voor mij reëel uit te drukken.
4. Alle leerstellingen, openbaringen, systemen, esoterische en geheimen, die mij ter beschikking staan, zijn slechts dan werkelijk van nut en werkelijk dienstig, indien ik daardoor leer:
  - a. Mijzelf te kennen en te beheersen en dit "ik" te toetsen aan de wereld rond mij.
  - b. De niet-reële waarden, die ik aan het "ik" heb toegeschreven geheel te verlaten en de zo ontstane eenzaamheid te aanvaarden: een vorm van dood.
  - c. Door de aanvaarding van de werkelijke wereld te komen tot een besef van de werkelijke betekenis van mijn "ik" op dit moment plus de mogelijkheden, die dit "ik" dan zal hebben in eeuwigheid.

DE SCHIJNGESTALTE

Schijngestalte wil zeggen: een vorm, die niet reëel bestaat; althans niet reëel zo bestaat als zij wordt gezien of verondersteld. Wij mogen dus niet alleen maar denken aan een schijngestalte in de vorm van een persoonlijke projectie, zoals zovele mensen dit doen.

Er zijn in het Al vele mogelijkheden en vele krachten, die wij niet kunnen zien in hun werkelijk bestaan en in hun werkelijke verhouding. En dus kan worden gesteld dat b.v. het Godsbeeld, dat men zich maakt in een bepaalde religie, in feite een schijngestalte is. Een complex geheel, samengesteld uit enkele werkelijk kosmische persoonlijkheden of krachten, en een projectie van de hoop en verwachtingen van de mensen plus een aantal beperkingen en formuleringen, die uit de godsdienst zijn voortgekomen.

Het denkbeeld, dat een dergelijke gestalte absoluut irreëel is, lijkt mij te ver te gaan. Het zal u duidelijk zijn, dat wij de idee "schijngestalte" vooral vinden in de psychologie, waarbij Freud maar vooral Jung van groot belang zijn. Jung vooral in zijn meer mystieke periode, terwijl wij daarnaast soortgelijke beelden onder een andere naam vinden in vele oude magische inwijdingspraktijken.

De eenvoudige stelling, die wij in de primitieve benadering van de magie vinden, luidt als volgt:

Indien wij in onszelf tekorten erkennen, dan betekent dat dat deze tekorten slechts praktisch, maar niet feitelijk bestaan. Wij erkennen nl. slechts datgene als tekort, wat in onszelf als mogelijkheid sluimert. Door voor onszelf een persoonlijkheid aan te nemen en tot werkelijkheid te maken, die al wat wij in onszelf als tekort erkennen als eigenschap in positieve zin bezit, hebben wij een aanvulling verkregen van onze eigen vermogens door het beroep dat wij op deze schijngestalte kunnen doen.

Dit is dus een praktische formulering. Maar ergens is zij zeker ook gevaarlijk. Evengoed als het gevaarlijk is een te scherp geformuleerde en gedefinieerde Godheid te vereren. Even gevaarlijk als het is om bij onderzoek; in wetenschap of elders uit te gaan van te vaste axioma's, te zeer onomstotelijk vastgestelde waarheden.

De schijngestalte, zoals wij die voor onszelf opbouwen, is een hulpmiddel. Zij is a.h.w. het fictieve steunpunt dat wij voor ons concretiseren om de wereld uit haar waan te brengen. Zolang wij weten, dat deze schijngestalte inderdaad een deel van onszelf is, is zij bruikbaar. Op het ogenblik, dat wij dit niet meer beseffen, beheerst zij ons. En in dit opzicht lijkt mij het idee van de schijngestalte in deze dagen toch wel degelijk van groot belang te zijn.

Als wij zien hoe de maatschappij zichzelf heeft gevormd, dan ontdekken wij daarin ook vele theorieën, die door de praktijk zeker niet worden bevestigd. Wij zien dat deze theorieën worden gesteld als het criterium voor al hetgeen er in de maatschappij gebeurt. Er is een schijngestalte ontstaan, die — naar men meent — de gehele sociale samenhang, het gehele economische verloop en zelfs de politieke constellatie in de wereld zal bepalen, terwijl in feite de theorie niets anders is dan een mogelijkheid om eigen optreden te rationaliseren. Het houdt dus in, dat men door de werkelijkheid uit het oog te verliezen wordt beheerst door ideeën, die in de praktijk voortdurend tot falen leiden. Een falen, zoals wij dit hebben gezien in kerken, in staten, zelfs in bepaalde groeperingen en verenigingen, mag dan ook wel worden teruggebracht tot de opbouw van de schijngestalte.

En nu zou ik voor u willen formuleren wat een dergelijke figuur is. Op het ogenblik, dat er een gedachte in een mens bestaat, zal al datgene, wat met die gedachte harmonisch is (ook indien het qua geaardheid van die mens zeer sterk verschilt), reageren. Elke gedachte is als zodanig een kracht, die meer omvat dan de mens zelf.

Wanneer ik bij voortduring gedachten uitzend volgens een gefixeerd plan of een gefixeerde voorstelling, dan ontstaat er een aantal inwerkingen, die geestelijke werelden en sferen, zelfs kosmische krachten kunnen omvatten, maar die niet gelimiteerd zijn zoals de mens, die deze gestalte, deze vorm tenslotte tot aanzijn brengt door zijn denken.

Hoe sterker de gedachte van de mens afwijkt van de werkelijkheid, des te sterker hij een aantal krachten samenvoegt in dit voor hem aanvaardbare beeld, welke volgens kosmische geaardheid — en niet alleen menselijke geaardheid — op de mensheid inwerkt. Datgene, wat voor de eenling misschien een bruikbaar hulpmiddel is voor het bereiken van bepaalde magische resultaten, wordt voor de gemeenschap ongewoon gevaarlijk; want de harmonie in de gedachte is niet slechts gelegen in haar formulering. Om u een klein voorbeeld te geven.

Als ik denk aan rassenverschil, dan kan ik daarop een zekere superioriteitsgedachten bouwen. Dit is in het verleden meermalen gebeurd en ook in het heden bestaat dit. Nu stel ik: Als een aantal mensen denken: Een edel-germaan is meer waard dan een jood; een blanke is meer waard dan een neger, dan bouwen zij een kracht op, die niet alleen hierop reageert, maar zij zal ook reageren op gedachten als: Een jood is meer waard dan een edel-germaan, een neger is meer waard dan een blanke; een christen is meer waard dan een heiden, maar ook een niet-christen is meer waard dan een christen. Kortom, de schijn-gestalte, die zo wordt opgebouwd bevordert alle extreme richtingen waarin dezelfde emotionele waarde, dezelfde persoonsrationalisatie ligt opgesloten. En hier komen wij dus tot het belangrijke in dit alles.

Ik kan nimmer een schijn-gestalte opbouwen, welke meer mensen gelijktijdig omvat en gelijktijdig reageert op meer mensen, zonder een reactie te verkrijgen op alle harmonische waarden. Want het is niet slechts één schijn-gestalte die wij opbouwen, maar het is een grote reeks schijn-gestalten. En sommige daarvan zijn met elkaar in strijd, terwijl voor de mens tussen deze verschillende vormen van projectie wel degelijk harmonie bestaat. Ik geef u een voorbeeld.

Wanneer ik enerzijds het beeld van het begrip machtshandhaving opbouw en aan de andere kant van het begrip vrede, zo kan ik van uit mijzelf voor deze beide een systeem aanvaarden. Ik kan voor beide gedachten uitzenden. Maar macht en vrede zijn kosmisch gezien strijdige waarden. Vrede is een absentie van macht. Macht is een geweld, een kracht, die alles overheerst en als zodanig een toestand van onvrede.

Nu kan de mens in zijn goedwillendheid theorieën bouwen van b.v. vredeshandhaving door atoommacht. Maar hij beseft niet, dat hij gelijktijdig de vergroting van de behoefte aan atoomgeweld schept naast de behoefte aan vrede. En nu is het maar de vraag: welke van deze schijn-gestalten zal het meest krachtig zijn? We laten nu even alle reacties op kosmische waarden buiten beschouwing.

Op het ogenblik, dat de gedachte aan de macht intenser is dan de behoefte aan vrede en de projectie ervan, zal alle vrede verloren gaan en zal macht overblijven. Ik neem aan, dat beide gestalten in de mensheid ongeveer even sterk zijn. Op het ogenblik, dat er een kosmische kracht komt, die extremisme bevordert, zal automatisch daardoor het vermogen van de schijn-gestalte "geweld" of "macht" groter worden dan die van 'vrede'. Want vrede kent geen extremen. Vrede kent slechts zichzelf. Macht daarentegen kent juist vele strijdige punten en belangen en zal extremisme tot zich trekken.

Op deze wijze is rond de wereld een groot aantal schijn-gestalten opgebouwd, die voor de mensheid onnoemelijk grote gevaren kunnen inhouden. De Witte Broederschap en met haar verscheidene andere grote kosmische krachten, hebben getracht de waarde van deze niet zelfstandig bestaande mogendheden in de geest (vooral in de astrale sfeer) te beknotten. Men kan dit als volgt doen:

Indien ik het begrip "vrede" onaangetast en gelijktijdig breng ik in het begrip "macht" een aantal strijdigheden, dan kan als een amoëbe die teveel gevoed is, de schijn-gestalte "macht" zich delen in twee op zichzelf minder grote delen. Deze beide zijn minder sterk in hun invloed dan de ene ongebroken kracht "vrede".

Op dit systeem berust dus de overheersing van het goede. Het goede kan zich nimmer overmatig voeden. Wanneer het goede teveel is, deelt het zich en verliest het zijn invloed. Daarom zal in vele gevallen het schijnbare kwaad moeten worden bevorderd, omdat het uiteen kan vallen in concurrerende krachten.

En nu een ogenblik terug naar de zuiver persoonlijke schijn-gestalte. Wanneer u een schijn-gestalte opbouwt en deze vindt ergens een parallel (d.w.z. een schijn-gestalte die wezensgelijk is, ook al omvat zij meer) dan is het zeer waarschijnlijk dat de door u opgebouwde denkbeelden niet zelfstandig blijven, maar zich in dit grotere geheel verliezen. Daarom blijven een aantal wetten en regels in b.v. de magie altijd van kracht. Niet omdat zij kosmische wetten zijn, maar eenvoudig omdat door de jaren heen gestalten en krachtcentra zijn opgebouwd in bepaalde sferen (waaronder de astrale) die al deze denkbeelden en behoeften omvatten. Zij worden daar in leven gehouden.

In deze zin kan men zeggen, dat de schijngestalte, die menigeen voor zich bouwt, in feite één van de oude goden wordt, die in naam vergeten zijn, maar die in de gedachtenuitstralingen en verlangens van de mens voortleven.

Voor de eenling volgt hieruit dus: Wanneer een schijngestalte wordt opgebouwd, die meer is dan alleen een aanvulling van eigen wezen, zal zij een worden met een grotere kracht. Daardoor kan an de schijngestalte niet worden vernietigd. Hoe belangrijk dit kan zijn, mag een voorbeeld u illustreren.

Men bouwt een schijngestalte op om daarmee op aarde verschillende dingen tot stand te brengen. Nu is op een gegeven ogenblik deze invloed niet meer gewenst. Men wil zich niet laten drijven door iets, wat uit een andere sfeer komt of daarop een beroep doen. Men wil zich bewust worden van eigen van de eigen capaciteiten. Is er nu sprake van een persoonlijke schijngestalte, dan wordt deze kleiner naarmate het "ik" zich meer van zijn eigen vermogen bewust wordt. Is er sprake van eenalgemene gestalte, dan zal — vooral wanneer niet alleen het goede (dus de gelijkblijvende waarde van het leven) maar ook wel degelijk actieve mogelijkheden daarin zijn gezet — een poging om zich daaraan te onttrekken worden ervaren als in strijd met het wezen van de schijngestalte die zijn kracht aan andere bronnen ontleent. Het zal zijn een bestrijding van het zelfstandig worden van het "ik".

Met dit punt hoop ik duidelijk gemaakt te hebben, dat godsdienstige schijngestalten het de gelovigen onmogelijk maken om vrijelijk bewust te worden. Gemaakt als een middel een om bewustwording te bereiken zijn ze zozeer zelfstandig geworden, dat ze elke poging de bewustwording om te zetten in een persoonlijke werkelijkheid gelijktijdig bestrijden.

Vele van de problemen op religieus terrein zijn daaraan te wijten en ook veel van de moeilijkheden die de mens ondervindt, wanneer hij zelf een eigen weg gaande toch altijd weer in zich een behoefte ontdekt aan zijn vroeger geloof; een teruggrijpen niet alleen naar de beelden maar ook naar de praktijken van vroeger. De terugkeer tot het geloof is in vele gevallen het succumberen van het eigen streven voor de grotere macht van een gemeenschappelijke schijngestalte.

We kunnen zo ook verklaren hoe de traagheid ontstaat in b.v. een sociale hervorming. Het is niet alleen maar de traagheid van de mens, die hier een rol speelt, hoe vreemd het klinkt, want deze belangenstrijd tussen mensen zou in korte tijd en betrekkelijk eenvoudig kunnen worden afgedaan. Maar er is meer. Zelfs wanneer de feitelijke omstandigheden niet meer bestaan, blijft de gestalte, gevoed door de gedachte, wel voortbestaan en zij zal overal, waar geen voldoende persoonlijk bewustzijn — zij het nu misschien in sociale zin — aanwezig is, terugdwingen naar het oude en de oude praktijken. Je kunt de gehele wereld socialistisch maken, maar daarmee kun je de kapitalistische verlangens van alle socialisten niet onderdrukken. Zij zijn gebonden aan een voorstellingswereld (een schijngestalte), die misschien officieel en wettelijk niet meer bestaat, maar die in de mens wordt aangemoedigd en die zelfs pressie uitoefent om zichzelf te herwinnen.

Ik geloof, dat dit alles kan bijdragen tot het begrip van uw eigen persoonlijkheid en ook tot een begrip van de moeilijkheden, die juist in deze tijd van vernieuwing voor de mensheid op de wereld bestaan.

Je kunt eenvoudig niet zondermeer grote zelfgeschapen of uit de gemeenschap gevormde krachten verlaten. De band tussen schijngestalte en "ik" is altijd een wederkerige. En slechts waar het bewustzijn tevens de krachtbron is van de schijngestalte kan het bewustzijn deze beheersen. In alle andere gevallen zal zij die gestalte moeten bestrijden.

Er is slechts één oplossing voor dit alles: Op het ogenblik, dat een mens (een bewustzijn) door schijngestalten worde beheerst — zelfgeschapen of anderszins — en zich daarvan niet kan bevrijden, kan het "ik" in zich alle begeren, alle angst doen afsterven. Wanneer het "ik" sterft in de zin van verbreking van zijn bewuste relatie tot het Al, wanneer het het toppunt van eenzaamheid kan bereiken en doorstaan, dan is door de verandering van het "ik" elke binding met deze astrale en in sommige gevallen ook in andere sferen bestaande krachtcumulaties verbroken. Het "ik" keert tot zichzelf terug en kan dan weer zijn eigen relatie met het Al stellen. Het is daarom dat in vele leringen wordt gesteld:

Mens, bouw je een schijngestalte op in eenzaamheid, tot zij zo werkelijk is, dat je daarmee kunt spreken; dat je die kunt zien en — zonder die gestalte te gebruiken — zul je haar daarna door je bewustzijn weer vernietigen, tot zij niet neer bestaat en niet meer kan reageren.

Dit is ook het proces van vorming en dood door de wil veroorzaakt. De magiërs, die dit niet weten en het hulpmiddel langzaam maar zeker zien als een zelfstandige werkelijkheid, worden vaak het slachtoffer van de schijngestalte, die zij zelf geschapen hebben.

GODDELIJKE LEVENSKRACHT

Daar, waar het licht sterft
en alle leven wil verbleken,
is de levensadem, Brahman,
grootste kracht, die geopenbaard mag zijn
door leven en door licht
het duister en de dood te geven.
Achter het kenbare verborgen
ligt de adem van het leven.
Daar ligt de werkelijke macht.

Speel met uw goden, uw demonen.
Verhef uw heiligen op tronen,
of zie de onderwereld aan
en wil misschien een hellegang
of langs de louteringsberg ook gaan,
de waarheid wordt u niet gebracht,
indien gij niet in 't "ik" beleeft
Brahmans adem, 's levenskracht.

Wie leeft uit het hoogste,
wie niet wil omschrijven
of beperken de Kracht, die hen, drijft,
dat wat aanzijn, doel en inhoud geeft
is een, die door het licht der wijsheid wordt verheven,
omdat de levenskracht niet slechts vermogen maar ook kennis geeft.
En zo doet zijn het "ik" de levende kracht,
uit het goddelijk leven in het leven gebracht,
tot een altijd weer strevend zichzelf verschenkend, bewust wordend
wezen,
dat uit zich openbaart in menselijke vorm en geestelijke termen
't geheim, der goddelijke levensadem,
in Brahmans ongekende wereld als waarheid steeds bewaard.

LES 3 - DE WERKING VAN VOERTUIGEN

De mens, levend in zijn schijnwereld met zijn onvolledig inzicht en zijn eenzijdigheden, realiseert zich vaak al te weinig hoe zijn geestelijke voertuigen elk voor zich actief, elk voor zich een afzonderlijke betekenis hebben en — niet ten laatste — ook elk voor zich bijzondere effecten en resultaten in zijn leven tot stand brengt. Deze voertuigen, die algemeen worden omschreven als fijn-stoffelijke etc., moeten in de eerste plaats worden gezien als een hoeveelheid kracht. De beste vergelijking is misschien een hoeveelheid warmte of een hoeveelheid electriciteit, die al iets stoffelijker is, maar voor ons als mens ook onzienlijk.

Deze kracht is door het gedachtepatroon gevormd; en dat wil voor de lagere voertuigen zeggen, dat ze ongeveer een lichamelijke vorm aannemen; voor de hogere voertuigen betekent dat over het algemeen dat zij een weerkaatsing vormen van de Straal, waarop iemand leeft, dus dat ze een bepaalde kleur hebben en daarbij ook een zekere hoeveelheid andere kwaliteiten kunnen vertonen, waaronder zijn: fluctuaties, verkleuringen, verloop van het schema, begrenzingsen, uitstulpingen en wat dies meer zij.

Elk van deze voertuigen heeft nu ook in het normale dagelijkse leven een functie. En juist voor de mens, die in een wereld leeft, welke niet geheel reëel is, zal de functie van die voertuigen soms van buitengewoon groot belang zijn. Daarom zullen wij heden hieraan een ogenblik aandacht wijden en zou ik willen beginnen met te wijzen op de meest eenvoudige vormen, die men astraal voertuig, levenslichaam, mentaal lichaam e.d. pleegt te noemen.

Deze voertuigen hebben alle dit gemeen, dat zij een weerkaatsing zijn van de voorstelling, die men van zichzelf heeft. Dit impliceert dus dat de vorm, die wordt aangenomen, niet identiek is met de stoffelijke maar eerder een weerkaatsing is van het beeld, dat men van zichzelf in zich draagt. Soms betekent dit een betrekkelijk grote afwijking van de feitelijke werkelijkheid der materie en de vorm van het voertuig.

Deze voertuigen kunnen natuurlijk onderling op hun eigen vlak kracht uitwisselen. Zij kunnen op hun eigen vlak worden aangevallen, zich verdedigen, zelf aanvallen, zij kunnen grote schade lijden en misschien ook grote winsten behalen. Van een dergelijk voertuig kan worden gezegd dat het leeft in een wereld, waarin de gedachten niet alleen van het "ik" maar ook van anderen bepalend zijn.

Alle suggestieve invloeden, die wij van buitenaf ondergaan, zijn mede verwant aan het astraal gebied en lopen in hun beïnvloeding dan ook nog tot en met het mentale gebied. Deze invloed wordt voor werkelijkheid aangenomen. En hier ontstaat nu voor de mens in de stof dit eigenaardige verschijnsel:

Hij heeft van zichzelf een bepaalde voorstelling. Die voorstelling — en niet zijn werkelijk wezen wordt geconfronteerd met de beelden, die door anderen zijn voortgebracht. De reactie op die beelden zal dus niet geschieden van uit een ogenblikkelijke werkelijkheid, maar van uit de voorstelling. Het gevolg is dat in het "ik" impulsen, gedachten, spontane beïnvloedingen, ja, zelfs inspiraties kunnen ontstaan, die voortvloeien uit een sterk vertekend beeld van het ego en een even sterk vertekend beeld van de kosmos of van de wereld. Het resultaat is, dat wij krachten kunnen ontlenen aan die voertuigen (de drie door mij genoemd), in overeenstemming met het wereldbeeld, waarin zij voor ons bestaan.

Een mens, die zich van het "ik" een voorstelling maakt als zijnde machteloos of onbelangrijk, zal nolens volens deze eigenschappen overdragen aan de vorm van zijn voertuigen in die werelden, welke met de stof verwant zijn. Door dit denkbeeld zal hij altijd ergens in het nadeel zijn tegenover andere krachten of denkbeelden. Nederigheid is goed, indien zij voortkomt uit een bewuste zelferkenning tegenover God. Zodra zij voortkomt uit een beoordeling van het "ik" in vergelijking met anderen, is zij uit den boze. Deze vorm van nederigheid maakt ons ondergeschikt aan de denkbeelden (de geprojecteerde gedachten) van anderen en ontnemt

ons dus ook de mogelijkheid om zelfs ons wezen door te zetten. Ik geef een klein voorbeeld van de mogelijke resultaten.

U heeft de vorm van nederigheid, waarbij u meent dat u ten opzichte van anderen niets waard bent. U heeft dit gebaseerd op een vergelijking van uw persoonlijkheid (of de voorstelling daarvan) met anderen of op de voorstelling van die anderen. Nu gaat u toch verder door het leven als een gewoon zelfbewust mens. U komt in de buurt van iemand, die een geringer geestelijke inhoud heeft dan u, die veel minder presteert dan u, die veel minder waarheid kan beseffen dan u. U zult nu die ander accepteren als meerwaardig; en wat meer is: u zult diens gedachten en elke beïnvloeding door hem die maar mogelijk is — onverschillig op welk terrein — zo sterk ondergaan, dat u zich in uw leven instinctief niet richt op uw eigen mogelijkheden en noodzaken maar op het beeld, dat door die ander is geprojecteerd.

Dit betekent, dat u, indien u wilt genezen, een tekort aan genezende kracht en mogelijkheden heeft of indien u wilt werken en daartoe capabel bent door deze suggestie uw kundigheden niet vertrouwt. Er ontstaat een lusteloosheid. U heeft geen moed om het werk aan te vangen. Het betekent verder, dat de werkelijke mogelijkheden, die u in het leven hebt evenals de occulte kwaliteiten die u bezit dus voor u altijd ver beneden de norm zullen blijven.

Ik hoop dat dit voorbeeld duidelijk maakt, hoe belangrijk het is om juist voor het "ik" een beeld op te bouwen, dat zo dicht mogelijk bij de waarheid ligt. Dit beeld kunnen wij nooit helemaal (ik herinner u aan de voorgaande les) in overeenstemming brengen met de feiten. Wij blijven de feiten interpreteren. Maar wij kunnen die interpretatie toch wel zo stellen, dat er althans een redelijke evenwichtigheid bestaat in het beeld, dat we van onszelf vormen. Daarvoor kunnen wij dan het best de volgende regels in acht nemen:

1. Ontken nimmer uw fouten, maar ook uw deugden niet. Wees ervan bewust, dat een ieder deugden en fouten heeft. Het is niet belangrijk, dat deze dingen in u bestaan; wel is belangrijk, dat u daarvan een voor u verantwoord gebruik maakt.
2. Elke mens is verbonden met een eeuwige Krachtbron. Theoretisch is daarom de kracht, die hij geestelijk kan uitoefenen, onbepaald en zou zelfs lichamelijk een zeer grote, zoal niet oneindige kracht kunnen worden ontleend aan deze bron. Houd rekening met het feit, dat u op een krachtbron buiten of in u alleen in zoverre een beroep kunt doen, als u zelf gelooft in de mogelijkheid ervan.
3. Besef, dat de wereld weliswaar veel wijsheid heeft voortgebracht, maar dat wijsheid pas zin heeft, als ze in uw leven een zin directe plaats heeft en leefwijze. Alle wijsheid, die voor u niet praktisch bruikbaar is, is waardeloos. Door dit te stellen onttrekt men zich aan een suggestie van op zichzelf goede en fraaie stellingen, die echter door de aandacht daaraan geschonken het "ik" het onmogelijk zullen maken om zijn eigen meer juiste regels te volgen.
4. Al datgene, wat u denkt te kunnen, ligt binnen uw vermogen, Het falen in de materie moet worden erkend. Het betekent niet, dat de kracht of de mogelijkheid niet bestaat. Door op de meest juiste wijze voortdurend te experimenteren (*) en daarbij uzelf niet vast te leggen met één enkele reeks experimenten maar deze desnoods jaarlijks of op korter termijn af te wisselen, zult u voor uzelf een zo juist en zo bewust mogelijk geestelijk leven produceren, met als gevolg een eveneens juiste en bewuste hantering van uw "ik" in de stof.

*) Als experiment zou ik willen noemen b.v. yoga, pogingen om helderhorendheid of helderziendheid te ontwikkelen, magnetiseren. Verder kunt u denken aan andere disciplines tot zelferkenning, zoals die in bepaalde loges en genootschappen gebruikelijk zijn. U kunt hier zelfs denken aan de zuiver religieuze disciplines van verschillende godsdiensten.

Wij hebben daarnaast een aantal voertuigen, die geen directe vorm meer kennen. Ik heb ze aangeduid als kleurhebbend volgens de Straal, waartoe men behoort met vele mogelijke varianten. Deze voertuigen nu zijn voor ons niet meer een directe bron van gedachten. Ze kunnen ons dus niet inspireren; en eventuele ontmoetingen van deze delen van het "ik" met andere delen van een levend wezen op ditzelfde niveau betekenen dan ook geen bewuste

beïnvloeding of een beïnvloeding, die kan worden omgezet in een inspiratie of in woorden. Het blijft hier eerder een kwestie van kracht en krachtverhoudingen. Van deze voertuigen moet worden gesteld, dat — naarmate men meer zelfvertrouwen heeft, meer respect voor zichzelf en een grotere zelfkennis — hun licht a.h.w. stralender is. Dit is belangrijk. Als nl. het "ik" zichzelf niet erkent, als dit "ik" zichzelf minderwaardig acht of om enigerlei reden zichzelf verwijten maakt, dan zal de lichtende kracht, die in deze voertuigen van het hoogste belang is, afnemen. Wij kunnen dan de volgende vergelijking maken:

Als ik twee schijnwerpers heb, de een met geel en de ander met rood licht, dan zal indien de rode schijnwerper het felst is ook dat deel van de wereld, waarop het gele licht zich doet kennen, een rossige gloed krijgen. Wij krijgen te maken met een verandering van kleur en kleurwaarde. Naarmate het rode licht meer wordt getemperd, zal het gele licht aan heerschappij winnen. Is het gele licht echter constant helder en wel op zijn hoogste niveau, dan zal elke bron van rood licht zover worden onderdrukt, dat het karakter van het geel gehandhaafd blijft.

Indien u een dergelijk voertuig hebt en u straalt dit licht uit, dan kunt u onder invloed komen van andere, soms zeer grote en machtige entiteiten. Indien die entiteiten van Straal (dus van richting, van ontwikkeling) van u verschillen, dan kunnen zij uw leven overheersen, maar dan wordt u daardoor beïnvloed tot een gebruik of een hanteren van krachten op een wijze, die niet in overeenstemming is met de rest van uw wezen, want uw wezen is een geheel.

Wanneer in een bepaald deel een overheersing van een buitenliggende factor optreedt, dan hebben wij dus met iets te maken, dat met enige fantasie kan worden vergeleken met een infectieziekte. Hoe goed en hoe groot die ingrijpende kracht ook is, ze zal altijd een deel van onze eigen kracht, onze eigen vermogens wegnemen. Zij geeft daarvoor in de plaats wel vele impulsen, maar die zijn voor ons ook weer niet praktisch in te passen in onze bewustwording, in ons eigen leven. Dus mogen wij stellen: Zelfbewustzijn, vertrouwen in eigen wezen en in de rechtvaardigheid van eigen wezen — voor zover mogelijk — is van het hoogste belang. Alleen op deze wijze kan men bereiken dat de krachten, die met het "ik" harmonisch zijn, dit "ik" bevorderen en de levenskracht (dus indirect ook de mogelijkheden tot bewustwording op lager vlak) vergroten. Krachten, niet met ons wezen overeenstemmend en die ons beïnvloeden, kunnen ons nimmer verder bewust doen worden. Zij kunnen het ons slechts mogelijk maken een deel van onze energie te verspillen aan situaties, die voor ons niet belangrijk zijn. Wij komen in een waantoestand te verkeren; en deze toestand betekent, dat hetgeen wij nog aan energie bezitten wordt gericht op die bestrevingen en punten, welke in wezen van geen belang zijn.

Dan kunnen wij hieraan nog een paar punten vastknopen. Onthoud:

1. Het "ik" vindt zijn meest juiste en snelste ontwikkeling en bewustwording slechts in overeenstemming met harmonische wezens en krachten. Daar, waar die harmonie niet aanwezig is, mag het "ik" onder geen beding door andere krachten worden gedomineerd.
2. Elke innerlijke harmonie en ook elk vertrouwen in het "ik" bevordert niet alleen de bewustwording maar vergroot ook de vermogens van de gehele persoonlijkheid. Daar juist de kracht van de hogere voertuigen, die wij nu bespreken, in het leven van groot belang is, kunnen wij hieruit concluderen dat handelend volgens boven gegeven artikel men komt tot een versterking van eigen vermogens op elk niveau, inhoudende: alle z.g. occulte gebieden, eigen levenskracht, grotere reserves, sneller reageren en ook vaak een aanmerkelijke versnelling van het denkproces.

Dan hebben wij daarboven een gebied, dat moeilijk te omschrijven is. Een deel van onze voertuigen bevindt zich in wat wij noemen de sfeer van wit licht. Deze sfeer van wit licht geeft ons praktisch alles en niets tegelijk. Alles voor zover het betekent: leven en energie. Alles vooral voor zover het betekent: contact met de werkelijkheid. Niets echter voor zover wij in de stof hieraan directe gedachten, denkbeelden, inspiraties e.d. willen ontlenen. Wij moeten bij deze hogere voertuigen goed onthouden, dat zij voor ons alleen actief, dus werkzaam zijn, indien de lagere voertuigen een voldoende mate van harmonie bezitten. Hoe groter de innerlijke vrede, de innerlijke rust of de harmonie van het "ik" met de omgeving is, des te

sterker zal de uitdrukking worden van de hoogste kracht binnen het totaal van ons wezen. De hoogste kracht zal ons altijd bereiken door het hoogste voertuig, dat in ons wezen bewust actief kan zijn. Dat betekent dat deze voertuigen voor velen van minder belang zijn. Zij behoren tot een wereld, die zodanig vormloos is, dat het bewustzijn weigert deze in gedachten om te zetten. Verder, dat dit bewustzijn — en dat is misschien nog veel belangrijker — niet in staat is om zich daarop te richten. Het is hier een kwestie, die zelfs ligt achter de gevoelswaarde. Het is een vorm van zekerheid, die zelfs niet meer met een emotie, met een aanvoelen of een innerlijk weten alleen te verklaren is. Het zijn eenvoudig zekerheden. Van deze laatste factor kunnen wij alleen zeggen:

1. Naarmate de aanvaarding van het hoogste licht binnen het "ik" groter is, zal de activiteit en de energie van alle lagere voertuigen (inclusief het stoffelijke) eveneens groter zijn.
2. Naarmate het innerlijk vertrouwen en de innerlijke vrede groter zijn, zal een groter en juist begrip ontstaan omtrent de wereld waarin men leeft, het AI waaraan men deel heeft en de taak of mogelijkheden die men binnen dit AI bezit.
3. Wanneer de hogere voertuigen actief zijn, kan het "ik" in geen van zijn lagere voertuigen worden betrokken in een kringloop van hetzij hemel- of hellewerelden, hetzij van waanwerelden of waantoestanden, die niet gelijktijdig een directe bevordering betekenen van het hogere bewustzijn van het "ik" en die wordt onderbroken op het ogenblik dat alle bewustzijnsmogelijkheden daarin zijn uitgeput.

Misschien vindt u dit alles een tikje abstract. Ik kan mij dat voorstellen. Maar als wij begrip willen hebben voor ons eigen wezen, als wij willen begrijpen, hoe wij ons kunnen aanpassen aan de wereld waarin wij leven, als wij willen beseffen wat onze betekenis is in het AI, dan zullen wij deze factoren van het "ik" toch zeker niet verwaarlozen. Wat meer is, wij zullen moeten leren — zelfs al kunnen wij ze grotendeels niet bewust beheersen — met het bestaan van deze voertuigen rekening te houden en met de kracht, die daaruit wordt geput.

Nu wij de voertuigen op zichzelf dus enigszins hebben omschreven en ook de mogelijkheden die eraan verbonden zijn, moeten wij trachten dit geheel te transponeren naar de stoffelijke wereld en daaraan voor de stoffelijke wereld een aantal conclusies te verbinden. Ik wil dan beginnen met een aantal regels te stellen, die ik u nog nader zal verklaren voor zover mij dat noodzakelijk lijkt.

1. Datgene, wat ik op het ogenblik als goed ervaar, is goed, ook als ik later moet beseffen dat een andere benadering volgens het nieuwe standpunt misschien beter zou zijn. Dus heeft het geen enkele zin spijt te hebben of berouw te koesteren over iets, dat men in het verleden heeft gedaan, mits men in dat verleden naar beste weten en bewustzijn handelde. Vermijd dus berouw.
2. In de materie hebben wij voortdurend behoefte aan kracht. Wij kunnen deze kracht verkrijgen door een beroep te doen op het hogere. We kunnen haar soms op ongedachte wijze uit onszelf putten. Indien wij op het ogenblik, dat wij actief zijn, overtuigd zijn van de noodzaak van de daarin gelegen mogelijkheden en vertrouwen hebben in de resultaten, zullen wij — naarmate wij intenser geconcentreerd zijn — over grotere kracht kunnen beschikken. Deze houdt ook in: vergroting van stoffelijk uithoudingsvermogen, vergroting van stoffelijk prestatievermogen, en voor velen een haast ondenkbaar snel en juist overzicht van een werkelijke situatie.
3. Doordat wij onze voertuigen baseren op een harmonie, die wij in onszelf en ook rond ons trachten te vinden of te scheppen, kunnen wij komen tot een steeds verder gaand begrip voor de wereld. Begrip voor de wereld schakelt de persoonlijke reactie steeds meer uit en stelt daarvoor in de plaats de feitelijke beoordeling. Wat overblijft wordt vaak omschreven als barmhartigheid; niet in de zin van medelijden maar van een delen van aansprakelijkheden en verantwoordelijkheden. Je alles wat met het "ik" harmonisch is en van het vervullen in dit "ik" van alle functies (ook die van an deren) voor zover die als noodzakelijk worden gezien.

4. Dit punt is misschien wel het belangrijkste. In het stoffelijk denken is er altijd sprake van de factoren: winst, verlies en verplichting. Wil men komen tot een zo groot mogelijk gebruik van zijn geestelijke vermogens en krachten, dan zal men "winst en verlies" niet moeten tellen. Het begrip "verplichting" is voor ons tevens een begrip van harmonie. Zolang dus onze innerlijke harmonie in verband staat met het erkende of met de innerlijk aangegane verplichting, zullen wij door die verplichting te vervullen de juiste resultaten verkrijgen. Men kan geen contracten verbreken, geen overeenkomsten of zelfs maar menselijke plichten verwaarlozen, zonder zichzelf daardoor te schaden. Daar staat tegenover, dat bij de uitschakeling van het begrip "winst en verlies" (of zo u wilt: begeerte en angst) het "ik" kan komen tot een feilloos juiste beoordeling van de werkelijke betekenis van elk moment van leven. Dit is van het hoogste belang. En dan wil ik nog opmerken — en dit lijkt mij praktisch toch ook wel erg belangrijk — dat degene, die tracht verplichtingen te beoordelen in verband met zijn totaal besef, zelden of nooit erin zal slagen aan een verplichting werkelijk tegemoet te komen. Elke verplichting moet daarom worden gezien van uit het moment, waarop men leeft, handelt of denkt. Geen enkele verplichting blijft voortdurend gelijk. Sommige nemen in belangrijkheid toe, andere nemen af. Men kan dit het meest juist beoordelen door zijn ogenblikkelijke toestand en status zo nu en dan voor zichzelf te overwegen. Het zal u blijken, dat het begrip "verplichting" in dit geval zeer sterk parallel loopt met persoonlijke harmonie plus karma, ofwel oorzaak-en-gevolgwerking.

Hier heb ik dan een paar punten gegeven, die in de praktijk zijn uit te werken. Ik zou dit willen afronden door erop te wijzen, dat ook in het gewone dagelijkse bestaan de mens voortdurend voor een keuze wordt gesteld. Wij menen heel vaak, dat die keuze onrechtvaardig of zwaar is. In wezen is zo dat niet. Want wij zullen — ook al willen wij dat niet toegeven — nimmer reageren volgens de werkelijke waarde van keuze, die wij uiterlijk zien. Wij zullen altijd reageren volgens ons innerlijk gevoel. Ons gevoelsleven regeert hier de rede. Wij moeten dus goed begrijpen, dat de gevoelsharmonie eigenlijk belangrijker is dan de harmonie van denkbepelden.

Wanneer wij in ons gevoel vrede, rust kennen, dan hebben wij daarmee het belangrijkste gedaan dat wij kunnen doen. Wij hebben nl. in alle vormkennende voertuigen een zeker begrip van kracht en zelfs van enige onaantastbaarheid geschapen. Dit zal ons ten goede komen bij elke ontmoeting met andere krachten. Daarnaast hebben wij door dit gevoel van vrede ook een mogelijkheid geschapen om uit die voertuigen, welke in de Straal (dus eigenlijk in de kleur) liggen, energieën en inspiraties te ontvangen, zonder dat deze ons in conflict brengen met onze redelijke beoordeling van wezen, toestand en wereld., En ten laatste hebben wij het ons hierdoor mogelijk gemaakt een beroep te doen op de allerhoogste kracht in ons. Het is betreurenswaardig te zien, hoeveel mensen hun bijzondere krachten en krachtreserves alleen dan aanboren, indien zij zich in een toestand van wanhoop bevinden. In deze toestand verwerpen zij de redelijkheid; en door dit verwerpen van de redelijkheid trekken zij inderdaad krachten aan uit hun eigen voertuigen en de werelden, waarmee zij verwant zijn. Maar gelijktijdig geven zij zichzelf prijs aan elke wel harmonische kracht, die zeker in de lagere drie sferen die ik heb genoemd aanwezig is.

Wij moeten leren voortdurend een beroep te doen op onze uiterste vermogens. Wij moeten voortdurend de moed hebben — en daarvoor is enige durf nodig — om van onszelf het uiterste te vergen. Wij moeten daarnaast altijd aan onze gevoelsargumenten — ook al beseffen wij misschien niet precies hoe zij tot stand komen — voldoende belangrijkheid toekennen om ons daardoor in onze beslissingen te laten leiden.

Een mens, wiens gemoedsleven verstoord is door beslissingen, die hij overigens verstandelijk denkt genomen te hebben, zal misschien later die harmonie krachtens zijn argumenten in zichzelf wel herwinnen, maar op het ogenblik, dat die toestand optreedt, is hij met zichzelf in strijd. Hij is kwetsbaar en wordt tot slachtoffer van elke kracht.

Ik heb u nu gesproken over al die voertuigen. Ik heb u gesproken over de harmonie. Voor menigeen zitten daarin nogal wat moeilijke en strijdige punten. Niet dat er sprake is van een feitelijke tegenstrijdigheid in de stellingen, maar voor het "ik" wordt b.v. het verstand vaak als erg belangrijk gewaardeerd. Ik kan mij dat alles voorstellen. Maar indien wij enig inzicht willen

krijgen in de wijze, waarop onze persoonlijkheid werkt, dan zullen wij moeten beginnen met te accepteren dat onze voertuigen onder bepaalde omstandigheden een invloed op ons uitoefenen, die wij niet eens wensen. Dat onze actie, die stoffelijk gezien zo mooi en goed lijkt misschien, kan voeren tot precies het tegengestelde van wat wij beogen, omdat zij op enigerlei wijze niet strookt met hetgeen geestelijk belangrijk is.

Het leven als een eenheid is moeilijk. Het is gemakkelijker om als mens uit te gaan van de stoffelijke redeneringen en zelfs van de stoffelijke vertekening van de werkelijkheid, waaraan u nu meestal gehecht bent. De vraag is alleen, of het verstandig is de gemakkelijkste weg te kiezen. Er is geen enkele reden een te moeilijke weg te kiezen. Heel vaak probeert men een berg te beklimmen, terwijl men door enkele schreden zijdelings te doen langs een gemakkelijke serpentineweg boven had kunnen komen. Maar wij mogen van onszelf ook niet verlangen, dat wij alles bereiken. Actie en inspanning zijn noodzakelijk. En wanneer men innerlijk zo tevreden is over de inspanningen die men doet, dan is dat in vele gevallen een teken, dat men zich niet voldoende inspant.

Hier zit waarschijnlijk weer in uw ogen een schijnbare strijdigheid. Tevredenheid komt echter voort uit de stoffelijke redenering. Men is tevreden over zijn inspanning, maar men is niet tevreden over de reactie van de wereld daarop. Die ontevredenheid heeft in wezen een eigen plaats, eigen mogelijkheid en eigen vermogens. Men projecteert dat naar buiten toe en zegt: "Maar ik doe toch mijn plicht. Ik doe toch genoeg." Indien u zo denkt, moet u nog eens denken; want dan is de kans zeer groot dat u een groot deel van de strijdigheden in de wereld, van de onverdiende tegenslagen, van het onbegrip van de medemensen, de disharmonie met anderen, dat men die kan overwinnen door eerst zichzelf meer in te spannen. Eigen activiteit is noodzakelijk. En juist omdat ze zo noodzakelijk is, moeten wij er zeker van zijn dat wij actief zijn.

Nu kan ik mij voorstellen dat een activiteit, die steeds in dezelfde richting gaat, vervelend wordt. Maar er staat nergens dat u altijd hetzelfde moet doen. Een atleet, die zich oefent, zal afwisselend a.h.w. elk deel van zijn body in het bijzonder trainen door steeds de oefeningen die hij doet te wisselen.

Iemand, die geestelijk gebruik wil maken van zijn vermogens, die wil voorkomen door anderen te worden gedomineerd, moet zichzelf niet alleen voortdurend trainen, hij moet zich dus niet alleen inspanning getroosten, maar hij moet ook weten op welke manier dit moet gebeuren.

In dit tweede deel van de les wil ik trachten u een inzicht te geven in de manier, waarop dit het eenvoudigst kan geschieden.

In de eerste plaats zal elke training van de mens er één moeten zijn, waarbij het voorstellingsvermogen mede betrokken is. Het voorstellingsvermogen plus het emotioneel bestel (het onderbewustzijn) is nl. de band, die men heeft met zijn geestelijke voertuigen. En daarom stellen wij:

Het is belangrijk, dat wij steeds trachten op verschillende punten een zo volledig mogelijke voorstelling te bereiken. Wij nemen daarvoor afwisselend: contemplatieve oefeningen, waarin wij voor onszelf een beeld opbouwen en beschouwen; meditatieve oefeningen, waarin wij de ontwikkelingen van een beeld volgen en ten dele richten; en zuiver imaginaire oefeningen, waarin wij voor onszelf een beeld opbouwen en aan dit beeld een willekeurige waarde toekennen. Indien wij dit laatste doen, moeten wij het beeld ook weer afbreken.

Deze oefeningen brengen u er reeds toe om wat vlotter, wat minder stijf a.h.w. te reageren op de invloeden van buitenaf en de inwerkingen van uw voertuigen. De voorstellingswereld wordt opengeboren. Maar dit is niet voldoende.

Daar het lichaam een voertuig is, dat ten slotte voor al die geestelijke voertuigen op het ogenblik van het hoogste belang is, is het noodzakelijk dat wij ook dat lichaam oefenen. Voor dat lichaam is belangrijk: levenskracht. Goed. Dan zullen wij ons — binnen de perken blijvend — in de eerste plaats enige ademhalingsoefeningen en wat beweging in de frisse lucht moeten permitteren.

In de tweede plaats zullen wij moeten voorkomen, dat dit lichaam door te grote gelijkvormigheid van activiteit (b.v. altijd zitten of altijd bukken) eigenlijk een beetje gepreconditioneerd wordt in één bepaalde richting. We zullen dus moeten nagaan wat wij het meest doen (wat wij van ons lichaam dus het minst gebruiken) en wij zullen moeten proberen om daartegenover een activiteit te stellen, waardoor wij die delen van het lichaam juist wél gebruiken.

Verder hebben wij — lichamelijk gezien — ook nodig een zekere vitaliteit. Die vitaliteit komt ten dele uit het prana, dus a.h.w. uit de lading lucht, die wij door de ademhalingsoefeningen binnen krijgen. Daarvoor bestaan er concentratieoefeningen. Concentratie op levenskracht kan dus ook, vooral na afloop van enkele lichamelijke oefeningen, bijzonder belangrijk en goed zijn. Ze kan ons tot een grotere vitaliteit en grotere prestatie brengen.

Dan moeten wij ons wel realiseren, dat aangezien geestelijk een herhalen van steeds hetzelfde niet goed is, dit ook lichamelijk waar is. Wij moeten trachten te voorkomen dat wij lichamelijk (of bij gebruik van occulte gaven dus ook bewust met geestelijke waarden) steeds hetzelfde doen. Wanneer u tien patiënten wilt behandelen in geestelijke genezing en u doet dat achter elkaar, dan zult u uzelf schaden en daarbij misschien uw patiënten tekort doen. U zult dit dus moeten afwisselen met andere activiteiten, andere oefeningen.

Als u helderziend waarneemt, dan moet u zich aanwennen op een bepaald ogenblik de waarneming af te breken en gewoon te kijken of misschien zelfs helemaal niet te kijken.

Als u helderhorend bent, dan moet u zich aanwennen om u op bepaalde ogenblikken daarop te concentreren en zo mogelijk daarvan gebruik te maken; maar op andere ogenblikken elke impuls te negeren en dit te beheersen. Door dit te doen bereikt u niet alleen maar een beheersing van gaven, u bereikt een grotere beheersing en daarmee een grotere evenwichtigheid van alle voertuigen.

Dan is het misschien ook belangrijk erop te wijzen, dat het denkvermogen van de mens door sommigen ook zeer eenzijdig wordt gebruikt. Sommigen gaan geheel op in geestelijke wijsheid. Wanneer u dat hebt gedaan, dan zult u het moeten afwisselen met iets anders. Om u een voorbeeld te geven: Studeer een uur Brunton, maar houdt u dan een uur bezig met Simon Carmiggelt, Agatha Christie e.d. Meen niet, dat die laatste tijd verspild is. Ontspanning is even belangrijk als inspanning. Wij kunnen alleen tot maximale prestatie komen, indien wij ook tot maximale ontspanning komen.

Dan wil ik nog erop wijzen, dat als u zo aan die dingen werkt, u soms een klein beetje in de war raakt. U gaat zich nl. afvragen. Is dit de moeite waard? U gaat sommige dingen overschatten en andere onderschatten. Ik geloof, dat we juist hier gebruik moeten maken van twee voor ons — zeker in het stoffelijk bestaan — even belangrijke waarden. De eerste is regelmaat en de tweede is inspiratie of gevoelsreactie.

Indien wij voor onszelf zeggen. "Wij mediteren elke dag tien minuten" en wij doen dat op dezelfde tijd, dan moeten wij dit volhouden. Maar ons gevoelselement mag bepalen, waarover wij mediteren. En niets belet u te mediteren over de Beatles in plaats van over het Witte Licht. U bent daarin niet alleen vrij, maar het is zelfs goed een dergelijke diversiteit te bereiken.

Wanneer u gebruik maakt van uw gaven, dan zult u soms innerlijk voelen dat het noodzakelijk is te reageren. Reageer dan op die noodzaak, maar tracht deze reactie a.h.w. over te brengen binnen het kader van uw normale schema. Wijk hiervan alleen af, indien de stoffelijke omstandigheden dit kennelijk noodzakelijk maken, Op deze manier bereikt u een begrip voor uzelf, dat met woorden niet gemakkelijk te omschrijven is. Want juist door deze afwisseling van regelmaat en diversiteit, door dit voortdurend ergens een beroep doen op de hoogste krachten in uzelf, door het bereiken van de maximale prestatie, die lichamelijk en geestelijk voor u mogelijk is en toch de ontspanning, gaat u de begrenzingen van het eigen "ik" beter leren kennen. En juist als u elk ogenblik dit beeld van het "ik" hernieuwd in u laat ontstaan, wordt het duidelijk waarom het "ik" bepaalde functies heeft en waarom in het leven bepaalde dingen onvermijdelijk zijn. U leert niet alleen vrede te hebben met dingen die stoffelijk misschien verzet wekken, of vrede te kennen ondanks geestelijke verschillen en strijdigheden, die u eigenlijk toch erg onaangenaam vond, maar u leert vóór alles zien dat uw eigen plaats en

functie er niet een is van beslissende kracht, maar van het geven van het juiste element binnen het geheel. Zoals soms een instrument in een orkest een dissonant kan spelen, die op zichzelf dissonant is en door de musicus als zodanig wordt ervaren, maar die toch voor het melodisch beeld van het totale orkest nodig is.

Wij moeten leren begrijpen, dat wij in een groot samenspel actief zijn. Zijn wij ons dit bewust, dan treedt die onaantastbaarheid op, waardoor wij niet van ons eigen wezen en van onze eigen weg vervreemd raken. Ik geloof wel, dat dit één van de meest belangrijke lessen is, die ik u kan geven.

Deze lessen moet u niet slechts bestuderen en niet alleen maar in praktijk brengen. Hier moet u ook oordelen van uit uw gevoel; en u moet voor uzelf uitmaken wat u werkelijk wilt, wat daarin voor u belangrijk is. Doe dat niet één keer. Herhaal dat b.v. elke week of elke maand, opdat u steeds weer voor uzelf kunt uitmaken wat op het ogenblik belangrijk is.

Degeen, die dit doet, zal ontdekken dat hij op den duur haast inspiratief de juiste mogelijkheden gebruikt en de juiste kansen grijpt. En het grijpen van wat men noemt "de juiste kansen in het leven" betekent in 9 van de 10 gevallen het juist afronden van een oorzaak-en-gevolgsequentie, waardoor voor het "ik" een groter bewustzijn en een grotere vrijheid kan ontstaan.

FANTASIEWERELD EN WERKELIJKHEID

De fantasiewereld van de mens is gebaseerd op de tekorten van de werkelijkheid. Datgene, wat hij zich in zijn verbeelding voorstelt, is altijd de aanvulling van datgene, wat hij beleeft of de vervanging daarvan. Als zodanig is het zeer belangrijk, dat wij deze wereld van schijn, van gedachten of van dagdromen kunnen beschouwen als deel van een realiteit. Het is n.l. wel degelijk reëel voor de persoon, die deze dingen beleeft. Hij tracht hiermede voor zich de tekorten van zijn eigen dagelijks bestaan op te heffen. Maar daarnaast zal hij ook vaak voor zichzelf stipuleren wat zijn werkelijke behoeften zijn. Het is, meen ik, belangrijk genoeg om hieraan enige aandacht te besteden.

Ik wil dan allereerst erop wijzen dat niet altijd datgene, wat in de fantasiewereld op de voorgrond wordt gezet, zijn eigen waarde of betekenis vertegenwoordigt. Zo zien wij bepaalde, soms bijna ziekelijke vervreemdingen, waarbij men zich b.v. een ander voorstelt. De man stelt zich voor, dat hij met een filmster is getrouwd, de vrouw dat zij met een filmheld is gehuwd.

Hier zou sprake kunnen zijn van een poging tot sublimatie; maar dat is niet waar. Het gaat hier niet om een ideaalbeeld van een onbekende vrouw of man. Het gaat zelfs niet om de tekorten van b.v. de eigen partner. Het gaat hier om het vinden van een wereld, die betekenis heeft, omdat in het eigen leven de gewoonte overheerst. Naarmate de gewoontevorming in het eigen bestaan sterker is, zullen wij meer personen zien optreden in het fantasieleven, die a.h.w. deze eentonigheid moeten vervangen of verbreken.

In de fantasie speelt vaak ook een zekere wraakzucht een rol. Wij kennen deze wraakzucht uit het kinderbestaan, waarin het kind b.v. droomt dat het doodziek wordt; dat het dood gaat door schuld van de ouders om hen daardoor te straffen voor de hardheid, die deze ouders tegenover het kind zouden hebben getoond, volgens de opvattingen van het kind. Maar toch is het wraakmotief vaak veel ingewikkelder. Wij zien b.v. dat iemand, die eigenlijk een op zich heel behoorlijk leven leidt, droomt van grote rijkdommen. En dan zult u zich afvragen, wat hier de motiverende factor is. Het is niet alleen de begeerte naar rijkdom, het is de behoefte om een gevoel van minderwaardigheid te compenseren door meerwaardigheid. De rijkdom komt a.h.w. in de plaats van een aangevoeld tekort aan prestatie en aanzien.

Deze fantasiewereld kent b.v. ook de geestelijke bereiking als een tegenstelling tot het dagelijks bestaan. En wij zien hier de mens, die b.v. droomt dat hij magiër is, dat hij dromen kan uitleggen, dat hij mensen kan genezen, dat hij demonen oproept, dat hij door magische

handelingen het lot van de wereld in handen heeft. Degenen, die aan dergelijke dromen lijden, realiseren zich vaak niet waarom juist dit element in hun fantasiewereld zo sterk op de voorgrond treedt. En toch is het eenvoudig: zij voelen zich afgesneden van de wereld. Er is een isolement, dat ten dele misschien bestaat uit een gevoel van miskennis, maar aan de andere kant ook uit een zekere persoonlijke schroom, die niet zo gemakkelijk overwonnen wordt. Door nu aan het "ik" magisch-occulte krachten toe te kennen en met deze krachten a.h.w. de wereld te regeren zegt de dromer tot zichzelf, dat hij wel meer waard is dan een ander en dat hij dus over een macht beschikt, waardoor hij niet tot de ander behoeft te gaan (hetgeen hem moeilijk valt), maar de ander dwingt om tot hem te komen.

Deze analyse kan natuurlijk met vele andere beelden worden aangevuld. Als illustratie is dit echter voldoende om aan te tonen, dat de droom (dus de illusie, de fantasie) niet alleen maar een eenvoudige droomwereld is. Het is ook niet slechts een compensatie van het heden, maar het is een poging om het "ik" te oriënteren op een wijze, waarop het aan zijn eigen problemen kan ontkomen met een minimum aan verandering en vaak ook een minimum aan moeite.

De interessantste gegevens vinden wij over het algemeen bij de mens, die bepaalde capaciteiten bezit en deze niet kan ontplooiën. Wij hebben b.v. iemand met artistieke begaafdheden. Deze zal die begaafdheden in de praktijk niet gebruiken, maar hij droomt dat een tekening, een schilderij, een melodie of een klein geschrift van hem zal worden ontdekt en aan de wereld gegeven. Dit is niet alleen maar de behoefte zich te uiten, want deze mens probeert ook zichzelf te bevrijden van een soort vergrendeld zijn. En het is juist daarom, dat wij de fantasiewereld moeten beschouwen als zeer reëel. Het is een deur, die wij willen openen tot iets, wat feitelijk in ons bestaat. En de symbolen, teruggebracht tot hun werkelijke betekenis, geven aan waar wij ons kunnen ontwikkelen.

Het is zeer moeilijk hiervoor regels te geven, die onmiddellijk in de praktijk bruikbaar zijn. En ik kan mij ook voorstellen, dat menigeen onder u daarom dit onderwerp toch minder praktisch vindt. Indien wij echter willen weten, wat wij fantaseren, kunnen wij al heel wat verder komen; want de meeste mensen verloochenen hun dagdromen zelfs voor zichzelf.

Indien wij echter aannemen, dat die dromen een reële betekenis hebben, dan komen wij alweer een stap verder, omdat zij voor ons potenties, aangeven in hun diepste betekenis. En deze potentie kan worden omgezet in een realiteit. Vandaar dat bepaalde dagdromen en fantasieën op een gegeven ogenblik prognoses lijken, want zij komen uit. Wel niet precies zo als wij ze gedroomd hebben, maar voor ons gevoelsleven, ons denkleven zo bevredigend, dat wij — de werkelijke inhoud van de fantasie vergetend — zeggen dat zij is uitgekomen, dat zij waar is geworden.

Hoe komt dat? Door die fantasiewereld wekken wij in onszelf bepaalde energieën op en aan de andere kant maken wij bepaalde remmingen los. Iemand, die in gedachten duizendmaal een bepaald gebaar heeft gemaakt of een bepaalde handeling heeft verricht, zal — wanneer de werkelijkheid een gelijksoortige situatie schept — dat gebaar gemakkelijk maken. Hier is de overeenkomst van een zuiver materiële werkelijkheid niet een in de fantasie reeds bestaande werkelijkheid onbeseft vaak zo groot, dat de mens — uitgaande van één punt van gelijkvormigheid — van daaruit komt tot verwerkelijking van zijn dagdromen. Dit is dus zijn eigen energie, die dit doet. Anders gezegd: hij verwerkelijkt alleen een mogelijkheid, die wel degelijk in hem bestaat; hij maakt waar wat in hem reeds lang sluimert. Hij brengt een innerlijke werkelijkheid naar buiten.

De wereld wordt door dergelijke fantasieën en dromen sterker geregeerd dan menigeen zich realiseert. Want als wij denken aan b.v. een Churchill en wij zien deze mens voor het eerst een loopbaan in het Lagerhuis aanvaarden, dan leeft in hem, de gedachte dat hij eens de man zal zijn, waarnaar iedereen luistert; die voor iedereen de gezaghebbende persoon is, de stuwende kracht van de staat. En of hij het weet of niet, hij leeft zijn gehele bestaan gericht op de verwezenlijking van die droom. Hij betreft alles daarin: zijn vrienden, zijn bezigheden, ja, zelfs zijn ontspanning, later zijn schilderwerk. Ze geven uiting, aan deze behoefte om in zich een synthese te brengen, een centraal punt te worden. Op een andere manier vinden wij dat in de droom van de jonge artillerie officier Bonaparte, die later Napoleon I wordt. Ook deze droomt. Door zijn droom gestimuleerd en van uit zijn fantasie verdergrijpend maakt hij dingen

werkelijk, die zonder deze droom, zonden. deze visie nooit zouden worden bereikt. Hetzelfde kan worden gezegd voor Herr Schickelgruber (Hitler) en voor vele anderen.

Het is curieus te zien hoe belangrijk de fantasiewereld kan zijn bij de vorming van een kind tot volwassene; te zien hoe de droom van een jonge mens, mits regelmatig gedroomd, vormend werkt voor zijn later leven en zijn reactie in vele omstandigheden bepaalt.

En dan moeten wij natuurlijk rekening houden met het feit, dat in die fantasiewereld de beperkingen van het normale bestaan afwezig zijn. Iemand droomt, dat hij bezit verwerft. Voor iemand, die binnen de maatschappij past, betekent dit nemen een sociale actie, het is een verwerven. Voor iemand, wiens moraliteit en sociale gevoelens minder ontwikkeld zijn, kan dit leiden tot een loopbaan als inbreker.

De behoefte te zijn echter, wordt in de droom het best uitgedrukt. De werkelijkheid van eigen wezen wordt — zij het omkleed met velerlei symbolen en schijnbaar niet ter zake doende voorstellingen — uit de fantasie geprojecteerd op de werkelijkheid. Er bestaat een bekend gezegde, dat stelt: "Eerst is de gedachte, uit de gedachte komt de overweging, de overweging voert tot de daad. Zo zal er geen daad zijn zonder gedachte.

Een waarheid, die we ten dele kunnen bestrijden, gezien de ingeschapen erfelijke waarden van de mens: zijn instinctieve reacties. Maar van uit het standpunt van de fantasiewereld is zij wel bijzonder doeltreffend.

De actie naar buiten toe is vaak een wraak, omdat de wereld niet beantwoordt aan de fantasie. Geweld tegen anderen wordt vaker gebruikt, omdat men zichzelf en zijn eigen fantasiebeeld a.h.w. verloochent dan omdat men die ander werkelijk wil schaden. Een initiatief naar buiten toe komt het sterkst tot uiting, indien er eerst een droom is geweest, een fantasie, die dat verder heeft ontwikkeld. Het is de fantasiewereld, die gestalte geeft aan de werkelijkheid, want zij bepaalt welke wegen wij zullen inslaan.

Elk ogenblik in de tijd geeft ons een keuzemogelijkheid. En er zijn vele mogelijkheden. Wij kiezen daarvan er altijd één. En die ene, zeggen wij dan, wordt bepaald door ons karakter, door het noodlot dat wij ons, uit vroegere levens misschien ook op de hals hebben gehaald. Maar in wezen worden wij in onze keuze beïnvloed door onze fantasieën, onze dromen. De schijnwereld, waarmee wij de realiteit schijnen te compenseren, geeft ons gelijktijdig aan hoe wij zullen kiezen. Ge zult van uit een geestelijk standpunt kunnen zeggen: Zeg mij hoe de droomwereld, de fantasiewereld van deze mens is en ik kan u zeggen wat hij zal worden. En dat is veelal waar, zo niet altijd.

Werkelijkheid en fantasie zijn dus niet twee verschillende werelden. Wij zouden kunnen zeggen, dat de fantasiewereld de embryonale gestalte is van morgen, van de komende werkelijkheid.

Gedachten zijn krachten. Een bekende slagzin, die zeer veel wordt gebruikt. Een slagzin, die ongetwijfeld gebaseerd op de gedachtenuitstraling een voldoende validiteit bezit. Maar voeg hier nu bij: de gedachte is de weergave van de fantasiewereld, van de droomwereld en deze vormt de werkelijkheid, dan kunnen wij daaraan nog toevoegen, dat niet alleen anderen door de gedachtenkracht worden beïnvloed, maar dat de mens met de kracht van zijn voorstellingsleven zichzelf vormt en vervormt.

Er is geen wonder onmogelijk. Dat is tot op zekere hoogte waar. Slechts indien het wonder niet meer aanvaardbaar is voor het "ik", zal het niet kunnen geschieden. Maar als in de fantasiewereld het wonder duizendmaal is beleefd, heeft het "ik" daarvoor geestelijk maar ook lichamelijk de voorwaarden geschapen, waardoor het wonder kan worden verwezenlijkt. Wanneer de mens bepaalde dingen verstandelijk onmogelijk acht en hij droomt er voortdurend van dat zij waar zullen worden, dan zal hij altijd op den duur deze dingen verwezenlijken. Dit klinkt misschien fantastisch, krankzinnig, maar ik wil u een klein voorbeeld ervan geven.

Iemand droomt in zijn fantasie voortdurend dat hij de hoofdprijs in een loterij trekt. Zozeer, dat hij daarmee voortdurend is vervlochten. Dan zal er elke keer toch een niet uitkomen. Hij trekt dus een niet winnend lot en zijn droom gaat niet verder. Laat hij zich daardoor beïnvloeden, dan kunnen wij zeggen dat de actie ophoudt,. Maar stel, dat hij verdergaat. Wat

ontstaat er dan?, Een steeds groter wordende geestelijke affiniteit voor winst of voor wat u kunt noemen: een winnend nummer of een winnende mogelijkheid. Het resultaat is, dat die mens steeds meer wordt getrokken naar deze winst en deze winnende mogelijkheid. Er zijn mensen, die zo sterk de zekerheid hebben dat het goed zal gaan, dat zij daardoor een prijs krijgen. En dan mogen wij niet aannemen dat het direct de hoofdprijs zal zijn misschien, maar het zal steeds een grotere prijs worden. Er zijn mensen, die hele series van gelukkige nummers trekken. Waarom? Omdat zij in zich de droom zover hebben doorgevoerd, dat hun eigen gevoeligheid voor iets, waarop zij normaal geen invloed en geen weet van hebben, groter wordt. En deze band zal hen in de werkelijkheid stuwten in alle richtingen, waarin de verwezenlijking naderbij komt. Zij doen deze keuze niet bewust.

Het voorbeeld dat ik geef is misschien tamelijk cru, maar er zijn zoveel dromen. Dromen, waarin men een avontuur, een experiment, een beleving, een verandering van taak, een bereiking, een inspiratie najaagt. Is in de droomwereld, zo iets steeds reëel aanwezig, dan oriënteert ook stoffelijk het wezen zich op deze fantasie als een werkelijkheid. En dan moogt u hieruit misschien toch wel enige wat meer praktische regels trekken.

1. Een fantasiewereld, die in het begin dus niet bewust en beheerst met een bepaald doel is opgebouwd, maar spontaan aanwezig is, is altijd de weergave van een bestaande mogelijkheid. Zij geeft een deel van de toekomstige werkelijkheid weer, niet echter de eigen verbinding daarmee.
2. Een intenser worden van een bepaald feit in de fantasie wereld bevordert alle omstandigheden in de materie, die tot de verwezenlijking daarvan bijdragen.
3. Wanneer men in een fantasiewereld zo sterk verbonden is met de werkelijkheid, dat situaties kunnen optreden, waarbij fantasiewereld en werkelijkheid een ogenblik parallel gaan, dan zal het vaak voorkomen dat de fantasiewereld vanaf dat punt wordt omgezet in werkelijkheid.
4. Op het ogenblik, dat een fantasie haar hoogtepunt bereikt, zal zij over het algemeen ophouden. Een fantasiewereld bouwt altijd op tot een top, maar wil dan vaak niet verdergaan. Dit betekent, dat een verwezenlijking van de fantasie altijd gepaard gaat met een bereiking en een onmiddellijk probleem, omdat de verwerkelijking van het bereikte in het "ik" niet is gekend en het "ik" dus op dat moment zonder gerichtheid bestaat.
5. Alle krachten uit onze innerlijke fantasiewereld mogen worden beschouwd als aanduidingen van voor ons en in ons bestaande mogelijkheden. Op het ogenblik, dat wij deze mogelijkheid in de werkelijkheid ontkennen, komen wij met onszelf in strijd en ontstaat er een steeds grotere ontevredenheid met het feitelijke bestaan. Op het ogenblik, dat wij een weg zoeken, waardoor voor ons die overbrugging wel mogelijk is, zullen wij echter grote tevredenheid in het bestaan vinden.
6. Omdat voor de mens werkelijkheid en fantasie in de beleving zo sterk met elkaar verknoopt zijn, kan ook nog worden gezegd dat de fantasiewereld bepaalt wat de waarde van een beleving in de werkelijkheid zal zijn. Het is voor ons daarom belangrijk onze fantasieën, onze dagdromen eens te kennen en te ontleden en zo ons af te vragen wat onze gerichtheid is. En indien wij in staat zijn de werkelijke drijfveren achter de droombeelden te vinden, hebben wij tevens een beeld van onze eigen toekomst.

Eindconclusie: De fantasiewereld is de nog niet verwezenlijkte toekomst, die in de mens leeft. Het verwezenlijken daarvan is voor hem mogelijk, is verstandelijk bereikbaar en wordt slechts belemmerd, indien hij in moraliteit, in religieuze of andere concepten een scheiding maakt tussen droomwereld en werkelijkheid. Pas daarom voor uw werkelijk leven zowel als voor uw fantasiewereld zo mogelijk gelijke maatstaven toe, dan zult u zeker zijn van een zo juist mogelijke beïnvloeding van uw persoonlijkheid en daarmee van een zo snel en zo juist mogelijke realisatie van dat vele wat u aan tekorten en fouten uitdrukte op een wijze, die de oplossing van het probleem in de werkelijkheid volledig zeker stelt.

DE SFEREN

Wanneer ge de aarde verlaat en als een reus staat boven eigen lichaam en terugzoekt naar de onbegrepen werkelijkheid, ziet ge rond u een eeuwigheid. En toch heeft die eeuwigheid een grens, die — zo ge haar overschrijdt als geest of mens — een nieuwe wereld zich wijd openspreidt voor u, zodat ge opnieuw beseft, opnieuw u verheft, opnieuw grenzen kent, grenzen overschrijdt en in een andere wereld zijt.

Sferen zijn elk voor zich als een huis, waarin ge woont. En als ge u er niet thuisvoelt, dan wordt u een weg getoond om het huis te verlaten en een ander te betreden.

Het heden, de toekomst en het verleden zijn samengevlochten in de gangen en krochten van het samenstel van werelden, waarin hemel en hel ook te bereiken zijn met één pas en met hetzelfde gebaar. Waarin de grootste zekerheid en het grootste gevaar vermengd zijn, totdat het moeilijk is die beide te scheiden.

Sferen zijn werelden buiten de tijd, waarin het "ik" toch levend nog in een ervaren oneindigheid voor zich verdeelt en speelt met krachten, die het zelf nog niet beseft.

Wanneer de geest van de mens zich verheft om te gaan door de sferen, dan komt er een kracht, die het "ik" beproeft. Is de proeve volbracht, dan is die wereld veroverd. Gij zijt vrij om te gaan door al wat behoort tot de sferen; al te ondergaan, te leren en meer nog te beseffen en te begrijpen wat behoort tot de wereld, die ge u waardig hebt getoond. Maar kent ge angst en vlucht ge terug, ge wordt niet slechts tot stoffelijk bestaan, tot gebondenheden teruggehoond. Want de angst, die ge niet verwint, die blijft u begeleiden. De sfeer, die ge hebt aangetast en niet veroveren mocht, blijft bij u als een last, totdat ge meester van uzelf ten slotte de sleutel vindt, die past op die sfeer en op die wereld.

Leer daarom — zo ge sferen wilt betreden en in uw leven wilt streven naar oneindigheden en werelden, die niet zijn die van mensen en van menselijk bestaan — zonder angst, vertrouwend op de eeuwigheid van eigen wezen door alle grenzen te gaan.

Begeer dan niet meer uzelf te zijn, in eigen vorm steeds nog te leven en zo te evenaren misschien de oneindigheid of het beeld, dat u als voorbeeld werd gegeven. Verlang alleen te zijn, dat wat ge zijt; en weet, dat zijn u niet door enige kracht buiten de Schepper Zelf ooit kan worden ontnomen.

Dan is uittreding vrijheid. Dan zijn de sferen niet meer dromen maar werkelijkheid, die ge beleeft en ondergaat en die waarde geven, kracht en macht. Dan vindt ge dat de sferen zijn: de aanvulling in eeuwigheid voor het tekort van stof en tijd voortdurend u gegeven.

LES 4 - HIERARCHISCHE VERHOUDINGEN

De opbouw van de kosmos, zoals wij die zien vanaf de aarde, is schijnbaar wat warrig. Zodra wij echter hogerop komen in de werelden, waarin alleen kleur en zelfs zuiver licht regeren, ontdekken wij dat er wel degelijk een bepaalde samenhang en een bepaalde opbouw bestaat. Men noemt deze opbouw meestal de z.g. hemel-hiërarchie. Om haar begrijpelijk te maken wil ik hier uitgaan van de meest eenvoudige stelregels en menselijke definities.

U moet echter wel onthouden, dat als ik zeg: de twaalf Poorten zijn ongeveer gelijk aan de sterrenbeelden van de Dierenriem, dat dit niet is bedoeld als een invloed maar eerder als een vergelijking van een heersende tendens, een bepaalde werking, die er in elke sfeer en overal bestaat en die niet door een verplaatsing van sterren aan de hemel kan worden beïnvloed.

Allereerst hebben we dan in de z.g. Kosmische of hemel-hiërarchie te maken met wat men wel noemt: het zijnde Niet. Dit is het goddelijk Raadsel, waarvan wij weinig weten en dat naar ik meen eerst werkelijk kan worden begrepen, wanneer men is ingegaan tot het rijk van de grote Werkelijkheid.

Daaromheen vinden wij de z.g. golven van licht, die alle nog liggen boven het verblindend Witte Licht. Het is een uitdrukking, die niet kan worden beschouwd als een weergave van licht maar eenvoudig als een weergave van een trilling, die innerlijk voor ons een gevoel van licht wekt. Deze nu draagt in zich de perfecte vorm van alle mogelijkheden; dus niet alleen van datgene, wat wij kennen of wat is verwezenlijkt, maar van al het zijnde. Het wordt, begrensd door een soort sfeer, die men in sommige termen wel eens de Jonkvrouwe noemt, in de oude filosofie op dit gebied ook wel de Isis-sfeer genaamd, terwijl de kern Re word genoemd (een esoterische vergelijking met maan en zon). Hier zien wij dan het volgende ontstaan:

Al datgene, wat als essentieel en als mogelijkheid in de goddelijke Trilling aanwezig is, wordt naar buiten geopenbaard. Het ontstaat daar in wat men noemt een spiegelsfeer of een spiegelwereld en krijgt daar vormen als: de perfecte mens, de perfecte boom, enz. Dit zijn dus de oervormen, waar alle ontwikkelingen van afstammen. Omdat deze ontwikkelingen geen eigen wezen hebben, maar slechts een weergave zijn van datgene, wat in het Goddelijk bestaat, is het noodzakelijk dat het Goddelijke zijn kracht en werking ook in de spiegelsfeer tot uiting brengt. (Ik gebruik spiegelsfeer hier zeker niet in de theosofische of spiritistische zin. Indien u een vergelijking wilt maken met stoffelijke stellingen, dan zou ik zeggen in alchemistisch-kabbalistische zin.)

Deze spiegelsfeer nu kent een aantal entiteiten, die wij gemeenlijk de twaalf Poorten noemen. Deze, twaalf Poorten bevinden zich dus als uitgangen in een groot rad, waarbinnen alle mogelijkheden bestaan. Elk van hen heeft een eigen karakteristiek. Men zou kunnen zeggen: Zij filteren uit het totaal der mogelijkheden een bepaald deel en zonden dit in de spiegelwereld, waarin de oervormen ontstaan. Zo bezielt de goddelijke Kracht a.h.w. gedefinieerd en gericht op een wijze, die in de goddelijke Werkelijkheid zelf niet aanwezig is, alle oervormen en alle afschaduwingen een daarvan.

De oervorm valt nl. uiteen. In deze wereld van perfectie (deze halve hemel) leeft de oervorm. Maar die oervorm wordt in al haar mogelijkheden wederom geprojecteerd; en dit is wat wij noemen: de sferenwereld, de wereld van de werkelijkheid (de menselijke werkelijkheid, wel te verstaan). Wij vinden hier nu datgene, wat in het vorige hoofdstuk is beschreven als behorend tot de voertuigen. Wij vinden hierin alle krachten, die van uit het Goddelijke als vorm zijn geopenbaard

Gaan wij nu kijken hoe deze bezieling geschiedt, dan blijkt dat elk van de 12 Poorten wordt geleid door een drietal entiteiten, die er a.h.w. wel deel van zijn, maar die elk voor zich weer een afzonderlijk karakter weergeven. Deze drie gezamenlijk brengen op, wat wij het verblindend Licht noemen. Zij geven het aanschijn van de goddelijke Werkelijkheid zo weer,

dat men door die Werkelijkheid te aanvaarden kan komen tot de Poort; en door die Poort dus kan komen tot de goddelijke Werkelijkheid.

Zij worden terzijde gestaan door wat men wel noemt de 7 Heren van Licht. (Er zijn er natuurlijk meer. Wij kennen ook Heren van Wijsheid, van Kracht, enz.) Deze groepering van de Heren van Licht betekent, dat er voor elk wezen, dat tot een bepaalde vorm en een bepaalde Poort behoort, een aantal verschillende ontwikkelingsmogelijkheden bestaan. Op deze wijze wordt dus de diversiteit van ontwikkeling bevorderd en zal gelijktijdig de veelvuldigheid, die er in de goddelijke Gedachte verborgen ligt, ook worden geopenbaard in een wereld, waarin elk wezen als een afzonderlijk ego, een afzonderlijke persoonlijkheid bestaat.

Nemen wij één van deze kleuren, dan ontdekken wij dat de Heer van een bepaald Licht wordt gediend door wat men zou kunnen noemen: een aantal boden. Hij heeft een zeker legioen van geesteskrachten rond zich, die gevormd zijn uit de kracht, uittredend door dezelfde Poort als de Heer van Licht. Op deze wijze brengt hij dus zijn waarden a.h.w. naar beneden toe over. Op die manier wordt in de hemelsferen, zoals wij die kennen (dus de sferen, waarin de persoonlijkheid deel uitmaakt van één kosmische harmonie) steeds weer tot uiting gebracht wat er leeft in de goddelijke Werkelijkheid.

De bedoeling hiervan is — naar wij aannemen — het weergeven van een totaliteit, die er in de kosmische werkelijkheid bestaat, binnen de meer beperkte werkelijkheid van een bepaalde Poort, een bepaalde Triade, een bepaalde Heer van Licht.

Wij hebben hier dus een hiërarchie, die beïnvloedend werkt op alles wat is geschapen. Niet alleen voor de mens en voor denkende of redelijke wezens, maar voor alles; voor sterren en planeten, zo goed als voor microben.

Deze hiërarchische verhoudingen worden ingewikkeld, als wij ons realiseren, dat er bij elke Poort Heren van Licht optreden. Wij zeggen 7 is voor de mensheid waar, want de mensheid behoort tot een bepaalde Poort in de goddelijke Werkelijkheid. Maar voor andere wezens kan diezelfde hiërarchische verhouding, diezelfde leiding bestaan, ofschoon de bron van uit ons standpunt gezien een andere is. Ook deze kan worden herleid tot het Goddelijk Wezen. Op deze manier brengen wij dus een zeker verband in al datgene, waarmee wij worden geconfronteerd.

Maar dan zijn we er nog niet. Want naarmate de wezens lager komen (dus dichter bij de stoffelijke wereld of zelfs de duistere werelden), verliezen zij hun selectievermogen. Een grote kracht bepaalt zich precies tot haar eigen taak. Een lagere kracht kan de karakteristieken van meer kleuren van licht b.v. in zich dragen en daartussen wisselen. Wij houden daarmee geen rekening, want dan wordt het te ingewikkeld. Maar wij stellen:

Onder de Heren van Licht en hun boden staan de z.g. engelen en de volbewuste geesten, die actief zijn volgens de kracht, die door de Heer van Licht wordt gedirigeerd, volgens de inhoud die het Goddelijke uitstraalt via de Poort, waartoe zij behoren.

Dezen houden zich alleen aan hun eigen richting. Zij blijven perfect georiënteerd wat er ook gebeurt. Zij zijn onaantastbaar voor alle lagere verwickelingen, omdat zij deze eenvoudig als niet-behorend tot hun wezen terzijde zetten of als behorend tot hun wezen in zich en door zich tot oplossing kunnen brengen*

Onder deze engelen en volbewuste geesten staan de halfbewuste, geesten en geestelijke krachten van een lagere orde. Dezen zijn meestal gebonden aan of gewijd aan een bepaalde Straal, maar zullen hun activiteiten soms laten beïnvloeden door een andere kracht. Zij overzien niet meer de directe relatie tot het Goddelijke en zijn geneigd om — vergelijkend gesproken — niet alleen in verticale richting maar ook in horizontale richting waar te nemen, te onderzoeken en voor zichzelf tot een handelwijze te besluiten. Hierdoor kunnen geesten van een lagere klasse, tegenstrijdigheden vertonen, die wij in de hogere klassen niet vinden.

Daar weer onder vinden wij de mens en de sferen, waarin de geest van de mens doolt en werkt. Ook hier bestaat er een zeker keuze-element en zal iemand de mogelijkheid hebben om van de ene Straal naar de andere over te gaan. Maar als u eenmaal behoort tot een bepaalde

Straal of Heer van Licht en u heeft deze één of meer levens gevolgd, dan is het bijna zeker dat u in geen enkele andere vorm van bewustwording, hoe goed die ook moge zijn, dezelfde vrede en dezelfde vreugde kunt vinden.

Zo wordt u dus door gevoelens van behagen en onbehagen (of zo u wilt: erkenning van licht en duister) georiënteerd op de hiërarchie, waartoe u behoort. U kunt daaraan moeilijk ontkomen. Zelfs indien een geest naar het duister gaat, zal hij in de beelden die hij ervaart, in de krachten die van uit hem werkzaam zijn, ja, zelfs in zijn gevoeligheid, in zijn contact met andere, misschien meer lichtende of duistere geesten worden bepaald door de Heerser waartoe hij behoort. Zo is het dus lang niet zeker, dat iedereen met dezelfde engel of met dezelfde duivel contact kan hebben. Dit wordt bepaald door zijn eigen geaardheid en door de wijze, waarop hij zelf een deel van het Goddelijke heeft weergegeven gedurende een langere tijd.

Wanneer wij op deze manier een hiërarchie opbouwen, dan moeten wij goed onthouden, dat ook een planeet als b.v. de aarde onderdanig is aan één bepaalde hiërarchie van Licht. Het is deze hiërarchie, die de levensmogelijkheden, de levenscycli op die aarde, de vorm van die aarde, haar bewustzijn, ja, zelfs haar afstand en haar gang rond de zon bepaalt. Niet alle planeten van één zon behoeven tot dezelfde golf van Licht of Heer van Licht te behoren. In de meeste gevallen zijn zij echter toch wel samen te brengen in een gelijk gebied van kleur en vaak blijken zij deze zelfde kleur te delen met de zon, waaromheen zij pulseren. Zou nu de aarde op hetzelfde moment in een kleur staan, die voor de aarde juist is (laat ons aannemen dat het blauw is) en zou de mensheid gelijktijdig een golf van blauw licht ondergaan, dan zien wij het volgende:

Omdat de aarde reageert en de mensheid reageert, verscherpt zich de gevoeligheid van allen, die behoren tot zo'n bepaalde Heer van Licht, tot bijna in het oneindige. Directe contacten zijn mogelijk en zelfs de betrekkelijk onbewuste mens wordt geconfronteerd met de boden van zijn Heerser, ofschoon hij deze natuurlijk zal interpreteren aan de hand van zijn eigen denkwijze, zijn geloof, zijn omgeving. Op deze wijze ontstaan steeds weer voor de aarde en de mensheid zeer belangrijke leringen en impulsen. Zij worden vastgelegd, zij worden soms vergeten of vervalst. Maar zij zijn in wezen een weergave van de bewustwordingsgang van deze mensen en van deze aarde gezamenlijk; en als zodanig een opgang bijna tot aan de poort van de goddelijke Werkelijkheid zelf. Wij vinden dit terug in leerstellingen van grote Meesters die godsdiensten stichtten, maar vaak ook bij anderen.

Nu kunnen golven van licht ook gelijktijdig de wereld treffen. En dan zien wij, dat de aarde t.o.v. bepaalde Heren van Licht neutraal is. Ik wil als voorbeeld geven:

De aarde is b.v. georiënteerd op blauw. De kracht, die haar beroert, is geel. Zelf reageert zij op dat geel niet. Maar zij verwerkt de kracht van het geel in zoverre, dat al degenen op aarde, die tot het gele Licht behoren, daar een bewustwording doormaken, die echter niet zo hoog gaat als in het geval dat aarde en mens gelijktijdig zelfde kleur georiënteerd zouden zijn. Andere kleuren zijn wat men noemt vijandig. Dat wil niet zeggen, dat de aarde of de Heren van Licht in kwestie vijandig tegenover elkaar zijn, maar het betekent alleen, dat de inhoud van b.v. het dofrode Licht een zo totaal andere is als van het violette Licht, dat een mens of een wereld deze niet gelijktijdig kan omvatten. De omstandigheden, die van uit de kosmos ontstaan zijn strijdig met de geaardheid van de aarde en van een groot gedeelte van de mensen. Er ontstaat dan een wantoestand, waarbij de aarde kosmisch onredelijk reageert en slechts een klein gedeelte der mensen (degenen, die tot die bepaalde kleur behoren) in die chaos, maar dan ook alleen in die chaos, hun element vinden en daarin sterk en groot worden.

Dit kan een verklaring zijn voor het optreden van vele negatieve figuren in de wereldgeschiedenis. Zij waren mensen, die tot een bepaalde kleur behoorden, welke niet die van de wereld was. Hun optreden op de wereld kon dus alleen voortkomen uit een strijd tussen de wereld en de invloed, die zij vertegenwoordigden. Op die manier kunnen er dus heel ongunstige verschijnselen ontstaan.

Er zijn kleuren van Licht of stralen van Licht, die verdergaan dan de 7 Heren. het is een invloed, die, eigenlijk direct behoort tot de Triade van de Poort. En deze drie grote krachten gezamenlijk openbaren zich dan als wat men noemt: het Witte Licht.

Het Witte Licht bevordert alle dingen gelijkelijk. Het brengt dus niet een bepaalde hiërarchie aan de heerschappij, zoals elke kleur op zichzelf pleegt te doen, maar het brengt alle krachten gelijktijdig even sterk tot uiting. In een dergelijke periode geldt:

Degeen, die zich bewust is van het feit dat het Witte, Licht bestaat en mede van de kleur waartoe hij behoort, kan alle werkingen van zijn eigen kleur en kracht in die periode sterk ondergaan en zal dus tijdens een heerschappij van het Witte Licht dezelfde bewustwordingsmogelijkheden kunnen vinden als op een ogenblik, dat de aarde overeenstemmend met haar eigen kleur door één van de Heren van Licht direct wordt bereikt. Omdat deze perioden korter zijn (want het Witte Licht treedt voor de aarde gezien over het algemeen in betrekkelijk korte perioden op) en de wisseling van kleuren op zichzelf nooit een zo definitieve invloed heeft als het optreden van het Witte Licht zelf, mag men verder stellen, dat voor de aarde en de mensheid het Witte Licht dus betekent: de mogelijkheid om bepaalde juiste beelden of impulsen te ontvangen, maar dat men daaraan over het algemeen geen voldoende verwezenlijking zal kunnen geven.

Nu is een kosmische hiërarchie, zoals ik reeds zei, een stelling. Zij is niet een volledig feit, want wij hebben krachten die in zichzelf één wezen en ondeelbaar zijn, naar op vele wijzen kunnen worden gepersonifieerd; dus voorgesteld als afzonderlijke persoonlijkheden. Ook ten aanzien van de kleuren zouden wij hetzelfde kunnen zeggen. Wat wij stellen is niet alleen maar het bestaan van een Heer van blauw, wit, rood, groen of geel Licht. Neen, wij stellen het bestaan van een kracht, die met ons overeenstemt. En daarom kunt u het ook nog anders bezien. U kunt nl. ook zeggen: Ik heb een bijzondere geaardheid, waardoor ik uit het totaal van de goddelijke schepping alleen bepaalde goddelijke impulsen kan reflecteren. Datgene, wat ik absorbeer, is mijn levenskracht. Datgene, wat ik reflecteer, is mijn uiting; mijn proces van bewustwording, van zelfrealisatie.

Het feit, dat er een oneindig aantal mogelijkheden bestaat, betekent nog niet dat die mogelijkheden zoveel van elkaar zullen verschillen. Wij nemen daarom aan dat bepaalde groepen mensen, bepaalde krachten, bepaalde volkeren een ongeveer gelijke bewustwording hebben en daarmee een aspect bepalen in het Goddelijke, dat hen direct beïnvloedt.

U ziet, er zijn heel wat manieren mogelijk om dit alles te stellen en te verklaren. Maar wij moeten het ook proberen om te zetten in een meer praktisch, een meer voor het eigen "ik" passend beeld.

Wanneer u zich afvraagt: Wat is mijn kleur? dan komt u meestal niet ver. Want door te zeggen: Ik ben een bepaalde kleur, legt u zich een bepaalde voorstelling op. U zoudt beter kunnen zeggen: Welke kleur van licht is voor mij het meest juist werkzaam, als ik mij haar voorstel. U moet niet zeggen. Ik behoor tot een bewustwordingsgang, die andere dingen uitsluit. Dat kunt u als mens meestal toch niet; en ook als geest is het vaak heel moeilijk dit te doen. Maar u kunt wel weer stellen: Er bestaat in mij een bepaalde voorkeur of een bepaalde gevoeligheid. Deze gevoeligheid of deze voorkeur bepaalt datgene, waarmee ik harmonisch kan zijn. Ik moet zoeken naar een harmonie met al datgene, waarmee harmonie te bereiken is. Op het ogenblik, dat ik dit op de juiste wijze doe, ontstaan er geen verschillen en geen verwijderingen. Het contact, dat ik bereik, zal stoffelijk misschien niet eens tot uiting komen, maar het betekent een verrijking van mijn wezen. En in deze rijkdom vind ik dus een hoger bewustzijn terug. Ik kom dichterbij God. Ik begrijp meer van de wereld.

Dit is voor de mens uitermate belangrijk, omdat hij — als hij zijn "ik", zoals dat kosmisch is, wil waar maken — over het algemeen uitgaat van stoffelijk esoterische stellingen; en deze zijn dogmatisch. Maar een dogma is niet mogelijk, omdat wij geen vaste regels kennen. Wij kennen alleen gebieden, waardoor de reactie wordt bepaald, en dat is iets geheel anders.

Stelling: het "ik" moet zich realiseren wat eigen geneigdheid, eigen behoefte en eigen mogelijkheid tot harmonie inhouden. Door dit te bepalen en zich hierop te richten voegt het

"ik" zich in binnen de hiërarchische verhoudingen, zoals is beschreven en zal het de onmiddellijke krachten van zijn eigen Heerser sterker en zuiverder ondergaan.

Naarmate men op deze wijze meer harmonisch wordt, wordt de mogelijkheid tot harmonie eveneens groter. Het "ik" is geen reservoir dat gevuld blijft. Het is een reservoir, dat zich uitbreidt naarmate de mogelijkheid tot vulling aanwezig is. Misschien dat dit laatste enige toelichting vereist.

Ik heb u reeds gesproken over de volmaakte wereld, die in een soort spiegelwereld aanwezig is. Deze volmaakte vorm, de perfecte Adam, enz. enz., is niet slechts een vorm. Het is niet iets, waartoe wij behoren, al kunnen wij het voorstellen, alsof wij er deel van zijn, Het is tevens het beeld van datgene, wat wij kunnen worden. Wij groeien via onze eigen weg en — de goddelijke Werkelijkheid tenslotte betredend — via de Poort, die ons bezielt in de goddelijke Werkelijkheid als de perfectie, de gerealiseerde volmaaktheid, die in vele varianten en mogelijkheden in het Goddelijke aanwezig is. Wij maken dus waar wat er in de Goddelijke Wereld bestaat. U zult dus inzien, dat dit streven naar perfectie niet een menselijke volmaaktheid is, maar eenvoudig een vergroting van eigen wezen, eigen besef, en eigen harmonie, totdat men, in staat is in zijn ego een concentratie te vertonen met de gelijksoortige mogelijkheid, die binnen de goddelijke Lichtimpuls.

Een 2^e punt, dat voor deze aanpassing al evenzeer belangrijk is en voor een zelfverwerkelijking zeker nog belangrijker, kan als volgt worden gesteld:

Het ego, omvattende vele voertuigen, zal in deze voertuigen sterker georiënteerd zijn op de bepaalde kleur of op de Heerser waartoe het behoort, zodat de hoogste geestelijke voertuigen die, ontwikkeld zijn, altijd het dichtst liggen bij de z.g. ware of werkelijke weg van het "ik". Hieruit volgt dat de hogere impulsen in de mens altijd de voornaamste zijn. Wie zichzelf wil verwezenlijken op de meest juiste manier en aan zijn "ik" gestalte wil geven, zelfs in de materie, dient dus na te gaan wat zijn hoogste Werkelijkheid is. Al het lagere moet in overeenstemming worden gebracht. Belangrijk hiervoor is niet de reactie van de wereld, doch slechts de erkenning, die er in het "ik" bestaat.

Het 3^e belangrijke punt voor deze aanpassing is het volgende: Ofschoon wij spreken van engelen, goden en demonen, moeten wij wel beseffen dat er geen reële engelen en geen reële demonen bestaan. Er bestaan wezens, die voor ons aanvaardbaar georiënteerd zijn en wezens, die dat niet zijn. Naarmate hun plaats in de hiërarchie hoger is, zullen zij voor ons een grotere engel of een demonischer demon zijn. Het heeft dus geen zin een demon te bestrijden. Wel echter heeft het zin om al datgene wat men als duivels, als demonisch erkent, af te weren. Door te voorkomen dat er in het "ik" een strijdigheid van ontwikkeling, ontstaat, voorkomt men gelijktijdig een vertraging van de bewustwording, een verwarring in de zelfverwerkelijking en vooral ook een mislukking in de erkenning die voor het "ik" belangrijk is.,

Ik geloof, dat u met deze drie punten een behoorlijk interessante en goede aanwijzing hebt gekregen voor uw zelfverwerkelijking, uw zelfuitdrukking in deze dagen. Maar laat ons niet aarzelen om ook de tijd van nu, van het heden, voor een kort ogenblik in deze beschouwing te betrekken.

De z.g. jaren van overgang, van vorming of van vernieuwing zijn jaren, waarin alle kleuren afwisselend de aarde beroeren in een betrekkelijk hoog tempo. Dat wil dus zeggen, dat in het komende jaar voor ieder van u omstandigheden zullen heersen, waarin het "ik" zich thuis voelt en waardoor het zich perfecter kan uiten. Maar voordat zij in de stof misschien concreet zijn gerealiseerd treedt er een nieuwe tendens op, waarmee men misschien niet harmonisch is, Het is voor ons dus uitermate belangrijk te beseffen, dat wij in een tijd als deze impulsen krijgen, die wij moeten toetsen aan ons eigen wezen, zo goed als wij dit beseffen.

De voornoemde regels en aanduidingen kunnen u daarbij van dienst zijn. Datgene, wat tot dit "ik" behoort, kan niet altijd worden volvoert. Zodra men erkent, dat de omstandigheden in de wereld of de invloeden die het "ik" beroeren strijdig zijn, blijft men a.h.w. stilstaan en maakt men pas op de plaats; en eerst wanneer de gunstige tendens wederom aanbreekt, gaat men verder.

Dit is voor stoffelijke handelingen misschien van belang. Nog belangrijker echter is het voor geestelijke ontwikkelingen. Want op een gegeven ogenblik ontdek je een werkelijke waarheid, een goddelijke waarheid misschien. Zou je die waarheid willen ontwikkelen volgens de tendensen die voortdurend wisselen, dan zou je je beeld van God voortdurend moeten veranderen. Dit betekent, dat je jezelf steeds minder reëel maakt. Het houdt in, dat er steeds meer problemen en vragen ontstaan. Het is beter een beeld, dat met het "ik" harmonisch is te behouden en te versterken en het verder te ontwikkelen op elk ogenblik als dit in verband met de tendens buiten en in u mogelijk is, en zo dus een eenmalige ontwikkeling binnen dit "ik" te doen plaatsvinden. Elke poging om alle wisselingen van tendensen te blijven volgen en in alle even actief, even bewust, ja, even verlangend naar lering te blijven, moet op verwarring en vaak op mislukking uitlopen.

Deze waarschuwing zal u in de komende 2 à 3 jaren zeker te stude komen. Want maar al te veel doolt de mens. Hij zoekt in alle dingen zijn band met het Goddelijke te vinden. Maar voor hem is dit alleen uit te drukken binnen de Straal, waartoe hij behoort, binnen de kracht waarvan hij deel is. Dit is zijn weg tot God; en pas als hij die kleuren heeft verwezenlijkt, als hij dus is doorgedrongen tot de Heer van het Witte, het Groene, het Rode, het Blauwe enz. Licht, dan kan hij — indien hij niet in staat is het z.g. verblindend Licht van de Triade te aanvaarden — teruggaan en via een andere kleur wederom een poging wagen. Maar een weg, die je eenmaal gaat, kun je niet zonder meer verlaten. Je kunt ook niet zeggen: Er zijn voldoende dwarswegen, waardoor ik ineens kan wisselen van b.v. blauw op rood of terug. Ook indien deze theoretisch bestaan, hebben zo praktisch te weinig betekenis, omdat er in de mens nu eenmaal een zekere remanente waarde bestaat, gebaseerd op herinneringen, op karmische werkingen (oorzaak-en-gevolg), waardoor hij dit nieuwe niet kan aanvaarden, terwijl hij gelijktijdig het oude nog moet verwerken.

De hiërarchische verhoudingen in de kosmos zijn uit de aard der zaak wat moeilijker uit te drukken en te begrijpen dan uit een betrekkelijk eenvoudig betoog als het voorgaande zou kunnen blijken. Maar er zijn toch wel bepaalde waarden te vinden, die voor ons van het grootste belang zijn; en deze kunnen op verschillende manieren uit verscheidene stellingen omtrent de hiërarchie worden afgeleid. Ze blijken echter voor mens en geest gelijk waar te zijn.

Op het ogenblik, dat ik in mij, uitgaande van een voldoende zelferkenning, kom tot een synthese van dit "ik" met de levende waarde van alle andere kleuren en dus niet met hun uiting, maar met hun innerlijke waarde een band kan vinden, heb ik de Steen der Wijzen gevonden.

De Steen der Wijzen is het in perfecte harmonie samengaan binnen het "ik" van alle geestelijke kleuren en elementen plus het eigen "ik", uitgedrukt misschien in meer stoffelijke of geestelijke vorm als verschijnsel of macht.

Het vinden van die synthese lijkt op het eerste gezicht erg moeilijk. Maar ik mag hier misschien een vergelijking gebruiken, die het geheel wat verduidelijkt.

Als wij zien hoe een totale defensiemacht eruit ziet, dan vinden wij daarin b.v. vliegtuigen, schepen, tanks, kanonnen, voetvolk, verbindingsafdelingen enz. Elk daarvan heeft eigen belangen, heeft een eigen taak. Elk daarvan heeft a.h.w. de neiging om anderen te bestrijden en ten koste van die anderen iets te veroveren. Zo zouden wij het in deze hiërarchische verhoudingen kunnen voorstellen. Omdat er vele, in wezen gelijkwaardige krachten naast elkaar staan, met elk een andere mogelijkheid tot verwezenlijking van iets uit het Goddelijke, zijn ook deze krachten geneigd elkaar te bestrijden. Zo zal b.v. het blauwe Licht proberen om zich ten koste van het rode of groene Licht b.v. te verrijken. Men zal er dan toe komen om de ander als onbelangrijk, als oppervlakkig, als niet-deugend e.d. te beschrijven. Maar in feite ligt de zaak anders.

Wanneer het nl. komt tot een realisatie van het mens-zijn, dan is het net als met het realiseren van de defensiemogelijkheid van een land. Dan kunt u niet meer rekenen met afzonderlijke eenheden of krachten, ook als u daar oorspronkelijk toe behoort. U moet komen tot een coördinatie van al die krachten, waarbij u dus zelf uw eigen rol blijft vervullen, maar dit

nu doet in overeenstemming met al die anderen. En dan ontstaat er een geheel, dat in zich een flexibiliteit heeft, een aantal mogelijk die nooit zouden kunnen bestaan bij elk der onderdelen.

Wat heeft b.v. een verbindingsafdeling aan een mogelijkheid tot het scheppen van verbindingen, als er geen veelsoortige objecten zijn, waartussen verbinding moet worden gemaakt. Wat kan een marine doen om een land te verdedigen, als ze hoofdzakelijk over zeeschepen beschikt. En omgekeerd: wat kan een landmacht doen om de zee te verdedigen? Wat kan de luchtmacht doen om een bezetting van een bepaald stuk land te voorkomen? Dat is heel weinig. Maar in samenwerking kunnen ze ontzettend veel doen.

Voor ons is het dus ook nog belangrijk, dat wij deze hiërarchieën niet alleen maar zien als concurrerende waarden. We moeten eerst in ons eigen onderdeel, in ons eigen deel van leven en zijn een voldoende perfectie bereiken. Wij moeten a.h.w. een rang hebben, voordat wij met anderen kunnen gaan coördineren. Maar als wij die rang eenmaal bereiken, dan mogen wij niet verdergaan met slechts te zoeken naar ons eigen licht. Wij moeten ons afvragen in hoeverre dit licht dienstig kan zijn aan alle andere kleuren, aan alle andere waarden. Op deze wijze krijgt u dus a.h.w. de totale kracht van de eeuwigheid. En zelfs indien het "ik" toch georiënteerd blijft op zijn eigen Heer van Licht, zal die samenwerking de beschikking geven over de potentie van alle Heren van Licht tezamen. En dat is in wezen de potentie van de Triade bij de Poort; en deze representeert weer het goddelijk Aspect, dat wij de Poort of de entiteit van de Poort noemen en als zodanig de goddelijke Werkelijkheid met zijn oneindigheid en kracht. Wij kunnen alle dingen verwezenlijken en mogelijk maken, wanneer wij in onszelf die synthese vinden.

Misschien een moeilijk punt voor u. Laat mij daarom in het kort even de fasen aanduiden.

1. Na je grondopleiding (het mens-zijn) moet je trachten een mens te worden die zijn mogelijkheden en gaven volgens eigen innerlijk erkennen voortdurend juist gebruikt. Begrippen als zondig en niet-zondig, netjes en niet-netjes, moreel en niet-moreel e.d. spelen daarbij geen rol. Belangrijk is, dat het "ik" in overeenstemming niet zijn hoogste erkenning handelt.
2. Hierdoor word je lid van wat we kunnen noemen een lagere afdeling of misschien een bepaald deel van je vloot. Je leert nu dus je eigen actie bewust te voeren. Je verwerkelijkt datgene, wat je in beperkte zin bent.
3. Zodra je beseft wat je bent — en daarvoor is dus een hoge mate van zelfkennis en ook zelfontplooiing nodig — komt het ogenblik dat je moet gaan samenwerken met anderen. Die samenwerking betekent niet je eigen weg en wezen verloochemen, maar deze nu zo bewust mogelijk dienstbaar te maken aan elke andere groepering, onverschillig welke. Het klinkt misschien wat dwaas. Maar een mens, die God werkelijk heeft erkend, zal er zelfs geen bezwaar tegen hebben om een satanist te helpen. Want die ziet hij niet als een vijand, maar als iemand, die anders is georiënteerd. En zover het in zijn vermogen ligt, zal hij hem dus de krachten geven, die hij voor de volvoering van zijn voornemens en taak en eigen weg nodig heeft; zolang het maar werkelijk zijn eigen weg is.
4. Van uit dit opbouwen van de synthese ontstaat de vergroting van kracht. Deze vergroting van kracht wordt niet gebruikt om in alle kleuren te werken, maar om het bewustzijn in het eigen "ik" van de eigen Heer van Licht groter te maken. Op deze wijze bereikt men de macht, die wij Heer van Licht noemen en is men dus a.h.w. langs de hiërarchische ladder gestegen tot dicht bij de oneindigheid.

Dit is het proces van bewustwording en van inwijding. De praktische consequenties, die ook hieraan kunnen zijn verbonden, zijn vele. Ik wil er enkele van noemen als besluit van deze les.

1. Niets is kwaad behalve datgene, wat ik als niet-passend bij mijn wezen erken. Dit is kwaad voor mij, niet voor anderen.
2. Terwijl ik mijn eigen wezen tracht te erkennen en te uiten, mag ik geen ander wezen in zijn eigen ontwikkeling en uiting belemmeren. Ik moet slechts mijzelf leren handhaven. Ik doe dit het best door neutraal te zijn t.a.v. alles, wat niet mijzelf onmiddellijk beroert.

3. Omdat er geen gemeenschappelijke maatstaf kan bestaan, gezien de verschillen van wat er op aarde leeft, moet ik mijn eigen maatstaf hanteren, ongeacht de meer algemeen geldende regels of krachten.
4. Ik zal eerst mijzelf moeten ontwikkelen, voordat ik een belangrijk deel kan hebben in de ontwikkeling van de wereld of van de geest als geheel. Mijn eigen lot, mijn wezen, mijn ervaringen in sferen en wereld worden bepaald door de Heer, waartoe ik behoort. Deze kan ik niet blijvend verlaten.
5. Door — zelfs indien ik mijzelf niet volledig erken en mijzelf niet volledig ontwikkel — een zo groot mogelijke harmonie en gelijktijdig beheersing te zoeken (beheersing van mijzelf, harmonie met het zijnde), zal ik voor mijzelf een synthese van krachten waarschijnlijker maken, mijn eigen levenskracht en geestelijke vermogens vergroten en zo de verwerkelijking van mijn werkelijk "ik" evenals het vervullen van de taak, die aan dit bestaan is verbonden, voor mijzelf vergemakkelijken.

DE VERSCHILLENDE DELEN VAN HET "IK"

Wanneer wij het ego bezien, zoals het in de mens bestaat, kan het worden gesplitst in: bewustzijn, onderbewustzijn, animale impulsen, erfelijke eigenschappen e.d. Maar wij kunnen het ook nog op een andere manier doen. Wanneer wij nl. stellen, dat het ego van de mens bestaat uit het totaal van de voertuigen en werelden, waartoe hij behoort krachtens zijn wezen, dan zien wij het volgende:

In de mens is in de eerste plaats het niet-gevormde. Dit is voor hem het onbestemde, dat als een gevoel een groot gedeelte van zijn acties bepaalt.

Daarnaast kennen wij de verschillende vorm- en kleurwerelden, die gezamenlijk zijn droomleven, zijn illusies en zijn idealen bepalen.

Daaronder kennen wij zijn astrale- en levenswereld, waarin bepaalde meer concrete beelden, naar vooral zijn angsten tot uiting komen. Het is hierin dat hij zijn angstdromen vindt. Het is hierin dat hij ook zijn angsten en begeerten uitleeft in een meer stoffelijke vorm.

Dan zien wij verder in het ego nog bestaan: het stoffelijk "ik". Over het algemeen een wezen, dat nogal vertraagd is in zijn reacties en dat in zijn uitingen naar zeer onvolledig aan de daarachter verborgen persoonlijkheid beantwoordt. Je zou dus kunnen zeggen: Het materiële wezen van de mens is a.h.w. de voorgevel, waarachter het huis van zijn werkelijk "ik" schuil gaat.

Om nu allereerst de wereld van angsten en begeerten af te handelen, zullen wij de astrale wereld bezien. Al wat de mens denkt, krijgt vorm in de astrale wereld, hetzij tijdelijk of bij een voortdurend herhalen van dezelfde gedachte meer blijvend. Deze figuren, voor zover zij door hen of mede door hem worden geschapen, zijn met die mens verbonden. Datgene, wat je in de astrale wereld scheidt, kun je nooit van je afstoten. Je kunt het wel vernietigen door daarin tegengestelde waarden te geven, maar je kunt het niet helemaal van je afzetten, zodat het buiten je blijft voortbestaan. En dat betekent dat alles, wat je vooral in de eerste tijd van je leven (wanneer je zeer intens leeft, denkt en droomt) aan voorstellingen voor jezelf creëert, blijft voortbestaan.

In zoverre er in de astrale wereld synoniemen worden geschapen voor reëel bestaande krachten (ik denk hier b.v. aan aardgeesten, luchtgeesten e.d.) zal via de astrale vorm een contact met die werkelijke entiteiten mogelijk zijn. In zoverre er bepaalde angsten of voorbehouden worden geschapen, zullen ook deze vorm en gestalte krijgen en in vele gevallen een contact verschaffen met werkelijk bestaande krachten of figuren; in vele gevallen duistere geesten.

Zo kan men dus zeggen, dat het eigenlijke voorportaal van de geestelijke mens wordt gevormd door symbolen, waarmee hij contact opneemt; en wel met elke wereld, die hij zich kan voorstellen.

Een geestelijke wereld is moeilijk of niet voorstelbaar. Wanneer wij dus een stap verdergaan, dan ontdekken wij dat de geestelijke wereld, waarin de vorm nog bestaat, over het algemeen eerder een geïdealiseerde droom is. De mens bouwt hierin niet een werkelijk evenbeeld van zijn geestelijke beleving op (hij kan dit nl. niet verwerken), maar hij produceert zoveel mogelijk daarvoor gelijklopende beelden en tendensen. Het zijn de gevoelswaarden, die hier in feite de bindende factoren zijn. Het gaat er niet om op welke wijze ik een ideaal wil uitdrukken. Het gaat er om wat ik ermee wil bereiken. Dat, wat ik wil bereiken, wat dus mijn emotionele inhoud is, bepaalt de verbinding met b.v. Zomerland en bepaalde andere sferen.

De hogere waarden, die o zo vaag en onbestemd zijn, zijn moeilijker te vatten. Zij zijn de vele vertrekken, waarin je wel eens binnenkomt, maar die je niet vaak genoeg ziet om ze te onthouden. Hierin verandert soms wel eens iets, maar zelfs dat valt niet op. De onbestemdheid, de vaagheid van je hoop, je verwachting en gevoelens worden weliswaar meestal in de hal (dus via het astrale) weer geconcretiseerd, maar zij blijft in feite het wonder. Het is datgene, wat ligt buiten je eigen bevattings- en voorstellingsvermogen.

Hoop, een behoefte waaraan je geen vorm kunt geven, denkbeelden die nooit concreet worden, stammen heel vaak van hogere voertuigen af. Indien er geen middel zou zijn om tussen deze delen van het "ik" een band te leggen, dan zou de mens dus bestaan uit een grotendeels onredelijke hoeveelheid impulsen en werkingen, waaraan hij met zijn uiterlijk leven geen zin kan geven. Maar er bestaat wel een verbinding; en deze brengt alles tezamen in de astrale sfeer (de astrale wereld en levenssfeer), want deze beide liggen binnen het bereik van zijn voorstellingsvermogen. Wij mogen het ons daarom als volgt voorstellen:

Een hoge, onbestemde impuls kan zijn: de verwachting van iets goeds of iets lichtends. Dit wordt omgezet in het astrale beeld. En daar kan het zijn de ontmoeting met een geliefde mens, een lot uit de loterij misschien de verwachting van morgen mooi weer of anders. Het krijgt een beeld. Het beeld in de astrale wereld is niet noodzakelijk gereleerd met de werkelijke inhoud van de meer onbestemde emoties; zij is slechts een uitbeelding ervan. Zij geeft dus een voorbeeld van de vele mogelijkheden, die er elders bestaan.

Krijgen wij te maken met Zomerland en Zomerlandwerkingen, dan hebben wij alweer te maken met de stoffelijke wereld. Die stoffelijke wereld kent een eigen censuur. En die censuur wordt vreemd genoeg ook toegepast op het astraal terrein, en wel doordat men daar negatieve waarden schept voor al datgene wat men niet wil erkennen. Zo wordt altijd een deel van een Zomerland-beleven ofwel uitgeblust (het wordt niet erkend) dan wel het wordt in astrale vorm, gegoten en bestaat dan haast altijd uit licht en duister.

Het vreemde hiervan is, dat de doorsnee-mens het lichte het eerst erkent; en als hij de verdere samenhang gaat begrijpen, die er in b.v. Zomerland in feite bestaat en daar heel normaal en natuurlijk is, hij dan het idee krijgt dat hij van licht naar duister gaat. Hij komt b.v. uit een lichtende wereld in een verlaten ruïnestad of iets dergelijks.

Als je niet weet hoe de samenhang van het "ik" is, dan wordt het wel heel moeilijk om die dingen te begrijpen. Maar ga je je realiseren dat alles wat je als voorstelling en als droom beleeft, al datgene wat je uit de astrale wereld benadert, deel is van je eigen voorstellingsvermogen, dat je nooit door een astrale kracht kan worden aangetast, tenzij in jouw voorstellingsvermogen iets leeft, wat nog op redelijke wijze ermee congruent is, dan begint vanzelf het begrip voor het innerlijk groter te worden. Dan ga je zeggen: Wat ik heb gezien, is niet een aantal tegenstellingen of een ontwikkeling, het is een geheel.

Ik wil u een paar voorbeelden geven om dit beeld, dat ik u ontwerp, te verhelderen. Laten we aannemen dat u droomt, dat u op een grote weg zit. U rijdt in een auto van A. naar B. U begint met mooi weer en u eindigt met hagel, sneeuw en regen; dus een echt Hollands klimaat. Dan kunt u zeggen: Dit betekent, dat ik een reis ga ondernemen. Maar dat is meestal niet waar. Wat tussen A. en B. ligt is een landschap. Het is een aantal ervaringen. Breng deze samen tot één geheel en zeg: Ik heb een vlak landschap gezien onder zonneshijn en regen.

Mijn weg zal in de komende tijd dus — dit zegt mij mijn wezen — egaal zijn. Er zijn niet veel veranderingen. Of: Ik heb een kronkelende weg gereden met allerhand beekjes, bergen en dalen. Zo ben ik van A. naar B. gegaan en onderweg is er misschien ook regen, zonneschijn of onweer geweest. Ook ben ik daarbij misschien door duistere grotten of door een tunnel gereden. Zeg dan tegen uzelf: Dat is ook mijn beeld van de toekomst. Er zijn heel veel verwarringen, er zijn allerhand verschillende ontwikkelingen. Ik bevind mij te midden van een steeds veranderende wereld; en mijn aanpassingsvermogen zal daarop dus berekend moeten zijn.

U ziet, het zijn heel eenvoudige voorbeelden, die ik geef. Ik zou ze kunnen uitbreiden tot in het oneindige. Ik zou hier b.v. kunnen spreken over de veel voorkomende droom, waarin je vliegt of in een voertuig zit. Over het algemeen geeft dat aan: niet dat je beweegt, maar het geeft aan: een verschil tussen je uiterlijke en je innerlijke wereld. Vandaar het voertuig, het idee van beweging. En zo kun je voortgaan.

Elk deel, dat uit het niet-besepte deel van het ego komt, is en blijft deel daarvan. Het is een persoonlijke interpretatie, het is een persoonlijke erkenning, maar zij kan verstandelijk niet voldoende worden omschreven.

En nu wij zover zijn, is het misschien gemakkelijker om ook een blik te gaan werpen in die onbekende kamers, die je maar een ogenblik betreedt. Elke wereld en elke sfeer kent haar eigen wetten; d.w.z. dat elk afzonderlijk voertuig dat in u bestaat ook eigen wetten heeft. En die wetten zijn lang niet altijd synoniem of parallel met de wetten van een andere wereld. Je kunt b.v. in een kamer binnenkomen en de schouw staat links; in de volgende kamer staat de schouw rechts. In beide gevallen is de warmtebron dus aan een andere kant. Nu zoudt u kunnen zeggen: Dus is de ene kamer niet goed of de andere kamer is niet goed. Onder bepaalde condities bestaat er een bepaalde samenhang. Elk voertuig heeft zo zijn eigen samenhang en kent op die manier ook zijn eigen waarderingen voor de wereld.

Nu zult u begrijpen dat iemand, die in een wereld leeft, waarin b.v. altijd vochtigheid en tropische hitte heerst, zich moeilijk kan voorstellen wat je moet doen in een woestijnwereld of misschien op een ijsvlakte. Hij zal zich afvragen. Wat moet ik doen? Hij moet zich op die andere waarde instellen. Wij bezitten zoveel verschillende voertuigen en dus zijn er zoveel verschillende milieus en wetten, dat voor alles, wat er in het leven voorkomt, in de mens reeds de wet aanwezig is; maar ook de juiste verhouding, de juiste begaafdheid. En nu is het alleen naar de vraag: Willen wij en kunnen wij die kamer betreden? Willen en kunnen wij dat doel van ons ego naar voren laten treden, dat op dit moment belangrijk is?

U begrijpt, dat we dan weer te maken krijgen met de hal, met de astrale wereld, met de moeilijkheden van het verstandelijk denken. Toch is het mogelijk om al die delen van het ego (het werkelijke "ik") afzonderlijk tot uiting te laten komen. Daarvoor moeten wij echter de vaste volgorde in ons wezen uitschakelen.

En nu wordt ons huis een beetje wonderlijk. Wij hebben dus laat ons zeggen 20 kamers, waarvan er één uitkomt in de hal. Wij moeten het nu zo weten te maken, dat die kamers onderling verwisseld kunnen worden. In een werkelijk huis gaat dat haast niet. Je zou het misschien een draaiend huis kunnen maken, in de vorm van een draaimolen, waarbij de segmenten elk voor zich zo kunnen worden gedraaid, dat ze uitkomen in de hal.

Geestelijk kunnen wij dat echter gemakkelijker doen. Op het ogenblik, dat ik in bepaalde omstandigheid verkeer, ken ik een zekere vrees, een zekere begeerte of behoefte. Die twee zijn toegankelijk. Zij behoren tot het astrale gebied. Ik kan ze a.h.w. beleven en ze mij voorstellen, en daardoor kan ik ook contacten opnemen met andere wezens. Dat heb ik zo even verteld.

Indien ik die beide besef als één geheel en niet als tegenstellingen, heb ik gelijktijdig toegang tot de wereld, waarin die waarde het belangrijkste is. Dan komt dus dat deel van het ego naar voren, dat past in de situatie en het verandert a.h.w. tijdelijk je persoonlijkheid en zelfs je perceptievermogen.

Een mens, die normalerwijze bijziende is, kan onder deze omstandigheden in zeer korte tijd en misschien ook maar vóór zeer korte tijd vèrziende worden. Een mens, die nooit iets paranormaals heeft bemerkt, kan op een gegeven ogenblik a.h.w. bevangen worden en dan een contact met geesten ondergaan of hij kan helderziend worden in tijd en in ruimte; want die capaciteiten behoren tot een wereld, waartoe één van zijn voertuigen behoort.

De moeilijkheid voor ons is dus eigenlijk niet om de gehele persoonlijkheid precies te kennen en te omschrijven. Er kan in ons leven immers niets gebeuren, dat niet ergens in ons zijn juiste beeld, zijn juiste wetten, zijn juiste regels heeft en ook zijn juiste kracht en capaciteit. De grote moeilijkheid is om uit de eenheid, die dat ego volgens ons vormt, elke factor afzonderlijk naar voren te laten treden.

De delen van dat ego kunnen elk voor zich regerend optreden t.a.v. de voor het bewustzijn voornaamste uitingen van dat ego. Voor iemand, die ooit in een duistere wereld terecht moge komen, is het misschien wel goed om zich dat te herinneren. Wanneer hij zich nl. openstelt voor dat deel van zijn wezen, dat tot een lichtwereld behoort, waarin het duister niet erkend is — en die zijn er — is hij op dat ogenblik licht. Door zijn licht verdrijft hij het duister en kan hij terugtreden in elke wereld, zonder door het duister gevangen te worden gehouden. U hoeft alleen naar zelf te activeren wat er in zit.

Hoe dit te doe? Ja, een moeilijke kwestie, zou ik zeggen. Maar ook hier is misschien een zeer algemene gebruiksaanwijzing mogelijk, waarbij ieder voor zich dus wel moet bedenken, dat die aanwijzingen moeten worden aangepast aan uw eigen wezen, eigen voorstellingsvermogen, eigen dromen en idealen. Kortom, aan dat wat u bent aan de buitenkant. Want men kan nooit de werelden zo algemeen groeperen, dat ze bij iedere voorgevel passen; dus dat zo bij iedereen passen. Onthoud dus de volgende eenvoudige regels.

Op het ogenblik, dat er een situatie ontstaat, welke u redelijk niet of niet juist meent te kunnen oplossen, moet u zich de negatieve en positieve aspecten daarvan realiseren. Probeer deze zo goed mogelijk te zien. Het is een tijdelijke opbouw van een astraal synoniem. Tracht dan de beide gestalten, de beide vormen terug te brengen tot één geheel.

Probeer het goede dat u begeert en het kwade dat u vreest samen te voegen, totdat ze enigszins passen bij de werkelijkheid, ook als u daarbij gebruik moet maken van allerhand ideeën of voorstellingen, die absoluut niet realistisch zijn.

Heeft u dit bereikt, ontspan u dan volledig,. Het eigenaardige is, dat plotseling uw reactievermogen gaat veranderen, dat uw denken verandert en dat u niet alleen maar een beetje inspiratie heeft, maar dat u soms dingen al gedaan hebt, zonder te weten hoe, voordat u zich had gerealiseerd dat ze moesten worden gedaan. Het is een deel van uw persoonlijkheid, dat dan overneemt.

U zult daarbij opmerken, dat het misschien gemakkelijker is u te concentreren op het Witte Licht of te roepen tot God. Voor iemand die God kent (dus iemand, die naar willekeur de wereld van het Witte Licht kan betreden) is dat wel waar. Maar wie kan dat? Het is precies hetzelfde, als iemand zou zeggen. Mijn belastingaanslag is niet in orde, ik ga er maar eens over praten met de Minister van Financiën. Dat zijn dingen, die kunt u nu wel denken, maar om ze te doen vraagt heel wat meer invloed dan u bezit. Daarom moet u altijd teruggrijpen naar het meest eenvoudige: uw eigen persoonlijkheid, uw eigen wezen, uw angst en verwachtingen. En dan moet u één ding onthouden:

Om die verschillende delen van het "ik" actief te maken is het noodzakelijk, dat u niet probeert een redelijke controle op uzelf uit te oefenen, voordat de situatie is veranderd. Dat is misschien lastig. Maar aan de andere kant: hoe vaak handelt u op aarde niet instinctief? Als er een vliegje op uw oog afkomt, dan heeft u uw oog al gesloten, voordat u zich heeft gerealiseerd dat er een vliegje of een stofje was. Waarom zoudt u bang zijn om geestelijk hetzelfde te doen?

Wij moeten heel eenvoudig de situatie constateren en automatisch de mogelijkheden, de impulsen van ons wezen laten overnemen. Wij moeten die niet ontleden. Bij de ontleding splitsen wij de zaak weer en zitten we weer in onze voorhal met hier het licht en daar het

duister, met hier de begeerte en daar de angst. En deze dingen kunnen ons niet helpen. Neen, wij moeten werkelijk wel teruggaan naar het niet-controleren, het niet-redelijk nadenken. Het is een soort onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan een deel van je persoonlijkheid dat je zelf niet goed kent. Maar naarmate je meer werkt met zo'n deel van je persoonlijkheid, zul je het beter leren kennen. En dan heb je nog een eigenaardig iets.

Een groot aantal delen van het "ik" blijven voor de mens onbekend, omdat hij ze niet kan aanvaarden, zonder ze gelijktijdig aan zijn beoordeling, zijn kritiek volgens een zekere maatstaf te onderwerpen. Zolang je die maatstaf hebt, kun je die delen van het "ik" niet hanteren. En zo doolt menigeen rond in een voorhal, vol met allerhand schrikgestalten en lichtende figuren, zonder zichzelf te beseffen. Je moet absoluut in staat zijn om de kritiek, de redelijkheid zo nu en dan terzijde te stellen. En dan moet je dat niet alleen doen vanwege je angst of je begeerte, maar je moet langzaam maar zeker leren in jezelf die vele persoonlijkheden — want zo noemt men het dan — te erkennen, die beschikken over kennis, over vaardigheid of andere capaciteiten, die je normaal niet bezit.

U hebt heel wat meer mogelijkheden dan u denkt. Dat geldt voor elk van u. Maar kunt ge uw stoffelijk wereldje voor een ogenblik uitschakelen? De meeste mensen kunnen dat niet. En daardoor blijven zij staan voor het grote raadsel van hun ego. Degenen, die het wel kunnen, ach, die komen zo nu en dan met hun redelijke wereld wel eens in de knoop. Want ze moeten verklaren, waarom ze iets hebben gedaan. Het is niet voldoende dat je juist hebt gehandeld, maar je moet ook weten waarom, zo zegt men. Ik vraag mij af, of dat wel redelijk is. Zou je niet veel eerder kunnen en mogen zeggen: Het bereiken van het juiste standpunt, de juiste handeling, de juiste daad, de juiste impuls is belangrijker dan het erkennen waar zij vandaan komt of hoe ze ontstaat of waarom zij op deze wijze tot uiting komt.

Misschien interesseert dit alles u minder. Maar indien ge uw "ik" wilt ontleden, dan hebben wij daarin wat ik zou willen noemen: het "ik" in het Witte Licht.

Het Witte Licht kent geen tegenstellingen. Het Witte Licht kent alleen kracht. Die kracht is hard. Zij is zonder gevoeligheid, zonder sentiment. Wanneer u met uw sentimenten wilt proberen die kracht te gebruiken, dan moeten daar wel ongelukken van komen. Het is precies hetzelfde of je een last van 10 ton op een tafeltje wilt stapelen dat ten hoogste 100 kg. kan houden. Dat gaat niet. Daar komen ongelukken van. Maar als je bereid bent om de hardheid, de klaarheid, de helderheid, deze macht zonder meer te accepteren, zonder te vragen: Wat zullen de gevolgen zijn? zeggende: Ik weet dat die kracht goed is, dan zul je die kracht uitstralen. Je zult die kracht tot uiting brengen in de wereld; en dan gebeuren er misschien dingen, die je ongelukkig vindt van uit een stoffelijk standpunt, maar ze zijn noodzakelijk. Ze brengen evenwicht, ze brengen juiste, scherpe verhoudingen. Want de wet van het Witte Licht zegt immers: Alles moet rein zijn en keren tot zichzelf.

En als je komt in een wereld van een bepaalde lichtkleur, kun je zeggen: Ik heb een voertuig, dat behoort tot het helderblauw of tot donkerblauw of tot het rood. En dan kun je zeggen: Maar dat helderblauw eist eigenlijk vele intuïtieve sprongen. Ik kan misschien later leren te verklaren, waarom ik die samenhang zo heb gezien; maar zo is ze. Probeer je dan te zeggen: Die samenhang moet dus in overeenstemming met mijn kennis bestaan, dan bereik je niets. Want de wet van het helderblauwe licht is: Het totaal der samenhangen binnen Het Goddelijke is uitgedrukt in de samenhang der tegendelen. En daarvan kun je alles maken.

Menselijk kun je dat niet verder verklaren. Maar het is de balans van de kosmos, Het is de wet van evenwicht en van gelijkblijvende velden, Het is de wet van leven en dood, want ook deze houden elkaar in evenwicht.

En als je komt in de wereld van wat donkerder blauw, dan moet je dat je daar helemaal niet kunt grijpen naar een geloofskracht. Die heb je er niet. Maar in dat donkerblauw geldt: de erkenning der waarde op zichzelf definieert het wezen ervan. Zoals vroeger de magiërs zeiden: "Een naam geeft macht." Zo is eigenlijk de erkenning op zichzelf definieert het wezen. Niet alleen de buitenkant, maar ook de binnenkant. Als je naar een olifant kijkt, dan zie je niet alleen de buitenkant van de olifant, maar je ziet hoe het beest denkt, hoe lang die leeft,

kortom, wat hij is. Een soort vierdimensionaal schouwen zoudt u het misschien kunnen noemen.

Als ik op die manier iets waarneem, dan moet ik niet gaan verklaren, waarom ik die eigenschappen toeken. Ik moet handelen volgens de erkende eigenschappen; en de gevolgen maken het mij dan misschien later weleens mogelijk om een stoffelijk beeld op te bouwen, dat een beetje dichter bij de waarheid ligt.

En zo ligt dat dus voor elke Straal een beetje anders. Ik heb nu blauw genomen, omdat dat zo even is behandeld. Maar u moet goed begrijpen dat de impuls uit zo'n deel van een persoonlijkheid het belangrijkste is. Niet de verklaring of de uitleg. Niet de realisatie zelfs, maar de daaruit voortkomende kracht, actie of erkenning.

Zo heb je dus in dat ego de verschillende gestalten, waarmee je bent verbonden. Mijn voorganger zou hier misschien spreken over "de boden van het Licht" of iets dergelijks. En een vroom mens denkt misschien aan een engelbewaarder, een beschermgeest, een geleider of een controle. Al die dingen bestaan. Maar de band met zo'n persoonlijkheid is weer niet gebaseerd op stoffelijke erkenningen. Zij ligt op een bepaald vlak. Slechts, één van die voertuigen, één van die delen van uw wezen bepaalt die band. Al het andere valt erbuiten.

Wilt u dus met een controle, een beschermengel of wat dan ook in contact treden, dan moet u niet uitgaan van uw stoffelijke erkenning, behoefte of begeerte. U moet weer terugkeren tot de impuls. Denk aan de beschermengel zonder meer. Druk verder zo weinig mogelijk uit. En als het nu werkelijk nodig is, druk dan uit wat je vreest of wat je begeert en breng dat tot eenheid. Probeer die eenheid in jezelf omhoog te stuwen en je bent er. Dan is er het contact, en dat contact vindt dan weer een uitdrukking, die schijnbaar rationeel is. De beschermengel, de Meester, de geleidegeest er wat dan ook spreekt tot je. Het zijn geen werkelijke woorden en wat er wordt gezegd klopt niet. Dat is je eigen realisatie van de zaak. Maar de kracht, de essentie, die erachter zit, die is juist.

Als je het zo beziet, kun je het contact niet geesten via je eigen wezen dus ook veel gemakkelijker maken. Maar ja, je weet hoe het gaat. Als je toevallig op de parterre blijft staan en je moet iemand spreken, die op de vierde verdieping is, dan versta je hem moeilijk. Maar als je even met de lift naar de vierde verdieping gaat en daar met hem spreekt, dan kun je wat belangrijk is (een herinnering en niet het feitelijke betoog) wel weer mee terugnemen naar de parterre. Op die manier moet je leren werken, leven en denken met jezelf.

En omdat u misschien zult denken, dat ik in dit betoog te weinig heb gezegd over die verschillende delen van het "ik", wil ik nog even definiëren:

Het totaal van de geestelijke voertuigen worden onderscheiden in: de kleurloze, de vormloze en de vormkennende.

Alle kleurloze werelden zijn voor de mens niet te begrijpen. Zij bevatten zeer grote krachten en zeer vele mogelijkheden. Zij geven hem toegang tot een soort heelal, waarin tijd en ruimte a.h.w. facultatief zijn. Je kiest ze zelf en ook de verhoudingen, die daarin een rol spelen. Deze krachten, werkingen en mogelijkheden zijn voor een groot gedeelte over te dragen aan de stof.

De werelden van kleur zijn alle gebaseerd op erkenningen van harmonie en disharmonie. Hier spelen gevoelselementen een zeer grote rol. Zij reageren dan ook sterk op emotionele instellingen en belevingen. Als zodanig kan worden gesteld:

De werelden van kleur geven geen gerichte instructies, maar zij geven beperkte en scherp gerichte krachten, die voor één enkel doel, maar dan ook volledig bruikbaar zijn en waarmee grote resultaten kunnen worden bereikt, mits het doel voldoende duidelijk is gesteld en ontdaan is van begeerten en angsten als tegenstelling.

De vormwerelden behoren tot de werelden, waarin een zeker bewustzijn bestaat. Zij kunnen worden gebruikt als bron voor weten en voor erkenning. Verder zijn ze voor de mens één van de gemakkelijkste reeksen van werelden om tot contact met anderen te komen. Hiervan kan geen onmiddellijke kracht of inwerking in het eigen leven worden verwacht, wel een aantal

boodschappen of herinneringen, die soms redelijk betrouwbaar zijn, maar die — aangezien zij in de stoffelijke vorm altijd een eigen interpretatie inhouden — moeten worden getoetst aan de eigen werkelijkheid; hetgeen met de beide andere niet het geval is.

Slechts indien men eigen voertuig of krachten uit deze vormkennende geestelijke werelden wil laten ingrijpen, zal men zijn eigen wezen moeten uitschakelen en daartoe in zich bestaande angsten en verwachtingen terzijde moeten stellen of tot eenheid brengen.

Dat deel van het "ik", dat behoort tot de werelden van levenskracht en tot de astrale wereld, kan worden gesteld te zijn: een wereld, waarin de gedachte vormend optreedt en waar de gedachtenvormen en gedachtenbeelden van de mens als zodanig beslissend zijn voor de werkingen, die hij daaruit verkrijgt en de contacten, die hij daarin kan vinden.

Deze werelden zijn dus te benaderen via de gedachte. En de juist gevormde gedachte geeft voor degene, die de gedachte schept, een onmiddellijke mogelijkheid om beperkt krachten te putten uit de astrale wereld en om eigen krachten of eigen onvermogen aan te vullen, in zoverre deze wel binnen het "ik" bestaan, maar niet stoffelijk worden beseft of geaccepteerd.

En ten laatste om via de daar geschapen vormen, voorstellingen en gestalten contact te krijgen met andere vormkennende werelden van licht of duister en met de persoonlijkheden daarvan een uitwisseling van gedachten of zelfs van krachten tot stand te brengen.

En dan blijft er nog over het menselijk voertuig met de daarin geschapen verdeling van denken in bewust en niet-bewust, waarbij wij dus over boven- en onderbewustzijn kunnen spreken. Van deze kan worden gezegd: Zij beïnvloeden de tendens, waarin het bewuste denken de feiten en ook de herinneringen interpreteert; en als zodanig de directe toepassing, die de mens geeft aan kennis, aan voorstellingen, voorbehoud, geloof e.d., dat stoffelijk redelijk in hem is bevat.

OVERWONNEN ANGST

Wanneer ik vrees en durf beseffen wat ik vrees, zo zal ik zien dat mijn vrezen, beseft, zijn waarde gaat verliezen. Want zodra ik weet waarvoor ik vrees, kan ik ook beseffen, welke krachten er in mij en in het Al schuilten, die aan de angst tegengericht zijn.

De angst voor vuur kan groot zijn. Maar als ik weet, dat het water nabij is om het vuur te blussen, zo zal ik het minder vrezen.

Als ik vrees te sterven en ik weet dat het eeuwige leven mij wacht, zo zal de dood misschien niet aangenaam zijn, maar ik zal hem niet meer vrezen. Ik zal mijn angst overwinnen.

Wanneer ik in het leven zoek en ik kan in dat leven niet vinden, zo vrees ik nooit te vinden, totdat ik beseft, dat ik als eeuwig wezen eenmaal alle dingen vinden zal, die er te vinden zijn; en dan vrees ik mijn onvolkomenheden niet meer.

Soms vreest men te zondigen, omdat men — ingaande tegen het geleerde, het beseft of het innerlijk gepredikte — meent zichzelf te verliezen. Maar wie beseft, dat je niet zondigen kunt, zonder dat de zonde reeds een deel van jezelf is en dat zonder dit geen zondigen mogelijk is, die vreest de zonde niet. En waar hij de zonde niet meer vreest, wordt het hem gemakkelijker om deugdzzaam te zijn,

Een overwonnen angst is niets anders dan een realisatie van de werkelijkheid van je bestaan.

Een mens is misschien wel een woestenijs. Een woestenijs, waar doorheen je trekt in de hoop zo nu en dan een oase te vinden, een enkele bron. Hij is als een oneindige vlakke, waarin je voortdurend delft in de hoop éénmaal goud te vinden. Want dat is het leven.

Maar als je nu vreest dat je te gronde zult gaan, als je vreest dat je geen oase zult vinden, als je vreest dat er geen bron is en je beseft dat je deze dingen zelf bent, dan is je angst overwonnen.

En daarom wordt de angst overwonnen door jezelf te kennen; niet alleen in uiterlijkheden, maar ook in jezelf. Door te begrijpen, dat het niet nodig is te beantwoorden aan een wereld of aan iets anders, omdat je moet beantwoorden aan de kracht, die je heeft geschapen, aan het kezen dat je zelf bent.

Wie ondanks dit gedreven worden door instincten vreest, moet beseffen dat zijn angst niet iets is om te vrezen. Want er is geen vrees zo groot als de angst om bang te zijn. En degene, die bang is en vreest bang te zijn, dwingt zichzelf tot een dubbele angst. Maar wie zichzelf toestaat te vrezen, vindt gemakkelijker het evenwicht.

Vrees de angst niet en ge zult haar overwinnen. Vrees niet het einde der dingen en ge zult de eeuwigheid ontdekken. Vrees niet, omdat elke vrees wordt opgeheven door de kracht van het Goddelijke, die in ons leeft; door de wetten van de eeuwigheid, die voortdurend evenwicht scheppen.

Dan kunt ge zeggen: Ik heb de angst overwonnen. En ik heb daarmee licht en duister in mijzelf verenigd. En ze erken ik voor het eerst de eeuwigheid, waarvan ik deel ben.

Want het is niet in de uiting, maar in het wezen der dingen, dat Gods waarde voor ons is geopenbaard.

Het is niet in de veelheid der dingen, maar in het besef van de onmetelijke eenheid van alles, dat het begrip eeuwigheid ons duidelijk wordt.

De oplossing van alle problemen is nimmer gelegen in het zoeken van de krachten buiten onszelf, of het zoeken van machten of het vluchten voor het gevreesde. Wij moeten de moed hebben onszelf in het Niet te ontmoeten. Want wie staande in het Niet zichzelf in het oog heeft geschouwd en heeft erkend, deze is zonder vrezen.

Hij heeft alle angst overwonnen. Voor hem is de dood ten einde. Voor hem is zelfs de eeuwigheid slechts een mensendroom geworden, waarvoor een bestaan in de plaats komt, dat geen woord kan omschrijven, maar dat alle dingen omvattende ze in evenwicht toont en ze zo maakt tot een waar erkennen, een waar beleven en een vreugde, die — getemperd door het leed — haar volle intensiteit kan bereiken.

DE GROTE VRAAG

De grote vraag voor mij is allereerst:
Zal ik gelukkig leven?
Kan ik met werken en met streven
bereiken, wat ik zoek?
Zal ooit mijn naam, mijn wezen, eens prijken in het boek
van de Oneindigheid?

Met deze vraag heb ik mijzelf misleid.
Want hoe kan ik mijzelve wezen,
wanneer ik niet de grote Kracht erken, waaruit ik leef waarin, waaruit,
waardoor ik steeds besta?

Zo wordt de grote vraag:
Wie is mijn God?
Staat Hij mij na?

En als ik denk aan die vraag
en een antwoord wil geven,
dan begin ik al naar God toe te leven,
Hem, plotseling erkennende als een macht,
een kracht, die ook in mij bestaat.

De vraag wordt zinloos nu,
omdat het "ik" God — ongekend en onbegrepen
in zich toch ondergaat.

Dan wordt de grote vraag:
Kan ik dit volle leven,
dat, wat in mij gegeven wordt,
aan alle anderen geven?
En schiet ik in mijn zijn
tot de Kracht, die mij bepaalt
voortdurend niet tekort?

Zo wordt mijn grootste vraag:
Wie ben ik en wat is mijn wezen?
Behoef ik niet voor een tekort,
een falen steeds te vrezen?
Is 't "ik" niet iets, dat ik erken
en dat steeds weer in het erkennen
mij juister, meer harmonisch
wordt?

Zo is de vraag voor alle mens
en alle geest en alle kracht
gegeven: Wie ben ik?
Wat is mijn doel?
Wat maak ik van mijn leven.

LES 5 - HIERARCHISCHE WERKINGEN OP AARDE

Wanneer wij eenmaal het besef hebben, dat de goddelijke werkelijkheid zich via vele tussenwerelden tenslotte tot in de meer concrete materiële wereld, die wij kennen, spiegelt, dan moeten wij daaruit ook afleiden dat er een directe verhouding moet bestaan tussen het leven in de stof en de rond de stof gelegen sferen en deze goddelijke werkelijkheid, deze hiërarchie, die daaruit voortkomt. Wanneer wij op aarde een inzicht willen krijgen in datgene, wat een hiërarchie voor ons betekent, dan kunnen wij zeker ook stellen:

1. Een wereld zal niet voortdurend het totaal van alle hiërarchische entiteiten zien als een invloed op haar eigen wezen.
2. De opeenvolging van deze hiërarchische verhoudingen op aarde zal gepaard gaan met een ontwikkeling van vorm, van mentaliteit en contact met geestelijke werelden voor die aarde.
3. De persoonlijkheid van de regerende tak van de hiërarchie bepaalt de ontwikkelingen, die er op aarde plaatsvinden, voor zover deze niet vallen binnen het bereik van de vrije wil van de mensen.
4. Daar de geaardheid van de regerende kracht alle onder hem werkende en levende krachten mede bepaalt, kan aan de hand van de regerende vorst van een bepaalde periode ook worden gesteld op welke wijze alle uitwerkingen op aarde zullen plaatsvinden, alle veranderingen zullen geschieden en wat de wezenlijke inhoud zal zijn van het menselijk leven — dit ook t.o.v. de geestelijke bewustwording — voor die periode.

Het eerste dat voor ons dus van belang is, is de vaststelling van de nu heersende vorst, de nu heersende kracht. Wij kunnen dat heel moeilijk doen aan de hand van de bestaande opbouw van deze grote hiërarchie en daarom grijpen wij al heel vlug terug naar de bepaling van die invloeden aan de hand van b.v. de tekens van de Dierenriem. Want als wij zeggen dat Aquarius de Heerser is van de huidige periode, dan zeggen wij daarmee niet slechts dat dit teken invloed heeft, maar we zeggen tevens: Wij bevinden ons in een deel van het Al of van de tijd, waarin een hiërarchie aan het bewind is gekomen, die in haar geheel bepaalde capaciteiten en kwaliteiten bezit. Kunnen wij definiëren welke deze zijn, dan weten wij ook wat de algemeen vormende invloeden zijn, die op aarde zullen gelden. Ik heb reeds gezegd: Aquarius. En waarom zouden wij ver weg gaan, als wij dichtbij kunnen vinden wat wij nodig hebben. Laat ons proberen om dit nu eens niet astrologisch, maar zuiver volgens de weerkaatsing van de goddelijke Kracht via de verschillende trappen te berekenen.

Dan kom ik in de eerste plaats tot een Heerser, die in zich het element atmosfeer regeert: een luchtteken. Maar een luchtteken kan astrologisch een bepaalde inhoud hebben. In deze zin betekent het vorming en heerschappij van het vluchtige. Vluchtig is van uit een menselijk standpunt niet alleen de atmosfeer en misschien ook voor een deel de vloeistoffen, maar is vooral zijn eigen geest en verder alle verhoudingen, die uit de mentale en astrale invloeden voortkomen. Dan moeten wij dus zeggen: De hervormende werking, die wij van deze nieuwe Heerser en zijn volgelingen en helpers moeten verwachten, zal zich in de eerste plaats afspelen op het gebied van de menselijke verhoudingen; in de tweede plaats in de eventuele verandering van atmosfeer;

in de derde plaats in de verandering van de relatie astrale wereld — mensenwereld; in de vierde plaats in de weg of in de mogelijkheid tot geestelijke bewustwording, die er voor de mens bestaat. Als ik dat heb gezegd, dan heb ik het betrekkelijk algemeen gesteld.

Nu weet u misschien ook dat elke Poort in zich een Triade bergt: een soort drie-eenheid. Men zou dus ook nog kunnen stipuleren, dat de oorspronkelijke kracht van Aquarius een gevende is. Maar men kan zowel ten goede als ten kwade geven.

Er zijn twee entiteiten. De één geeft wat we zouden kunnen noemen naar het duister toe: stoffelijke en concrete vorming, techniek misschien. De ander geeft geestelijke vorming. Er zijn dus twee verschillende krachten gelijktijdig aan het werk, die elk één kant van de geaardheid van de Poort, die nu regeert, weergeeft. En dan is het heel eenvoudig het verder te zien, want we weten dat elk van die z.g. persoonlijkheden van de Triade onder zich weer een aantal persoonlijkheden heeft. Stelt u het zich maar voor als een Levensboom. En dan kunnen wij zeggen: Dat is een bepaalde weg.

Maar als we dat bezien van uit het standpunt: tegenstellingen tussen stof en geest, dan is het eigenlijk niet de kwestie van twee wegen, die naar boven gaan. Het is één weg, die naar beneden gaat en één weg, die naar boven gaat. Er is dus sprake van een kringloop. En dat is voor de praktijk wel zeer belangrijk. Want wij kunnen daaruit leren, dat onder de nu regerende Heerser de invloeden in de eerste plaats naar de materie toegaan, dat het de actie en de omwerking in de materie is met noodzakelijkerwijze vaak een chaotisch aspect (Malkuth dus in de Levensboom) en dat men vandaar weer opgaat tot de geestelijke uitdrukking van dat geheel. En dat betekent voor ons tevens, dat bepaalde geestelijke elementen in feite strijdig zijn met de ontwikkeling, die wij doormaken, wanneer we op aarde zijn. Want die krachten werken allebei naar beneden. Voor ons echter, gaande uit de materie, komt er een ogenblik dat wij tegen die geestelijke kracht moeten opwerken. En dan hebben wij hier meteen het idee van de inwijding.

De inwijding van zo'n periode is een bewustwording; maar elke inwijding gaat gepaard met beproevingen. In een tijd, dat het heersende teken (dus de Poort die regeert) in wezen materialistisch is, zullen wij zien dat degeen, die de materie door is, de geest a.h.w. meekrijgt. Zijn beproevingen zijn van materiële aard. Maar nu het een teken is dat a.h.w. omgekeerd is gericht, wordt het voor ons een kwestie dat wij — naarmate wij in de materie vorderen meer geestelijke proeven zullen moeten afleggen, voordat wij verder kunnen gaan. En daaruit kunt u dus weer een conclusie trekken:

Wanneer ik dus materieel alles bereik, dan is dat in deze periode eigenlijk wel gewoon. Ik ga samenhangen overzien, begrip krijgen voor inwerkingen; dat alles is normaal. Maar als ik dat materiële eenmaal heb uitgedrukt (en dat moet ik doen. Ik wordt daartoe aangezet door een hele massa entiteiten, die allen dienaren zijn van de Persoon der Triade), dan moet ik tegen de materie in komen tot een geestelijke bewustwording.

En hiermede hebben wij dan het eerste gedeelte van zo'n tijd gekarakteriseerd.

Als u wilt zien wat de hiërarchische inwerking van uit deze Triade moet u beginnen te zeggen: Er zal een steeds verdergaande concretisering moeten plaatsvinden van veel, wat tot nu toe nog alleen maar een stelling, een ideaal of een idee was.

De eerste inwerking is wel het verwezenlijken van dromen; niet alleen van de prettige dromen, maar evengoed van de angstdromen. Dat, wat er leeft in de mens moet kennelijk eerst worden geuit. En als dat is gebeurd, dan moeten wij ons er in zoverre van kunnen losmaken, dat wij geestelijk verder kunnen gaan. Anders gezegd: Geestelijke wetenschappen (esoterie) worden veel belangrijker dan men normalerwijze zou mogen verwachten. Voorheen leek het een kwestie van alleen maar één mens te zijn. Nu echter wordt het zo, dat iemand, die in deze materiële vorming bewust b.v. een volk moet regeren, in wezen filosoof en esotericus moet zijn. Hij moet op geestelijk terrein verdergaan dan de stoffelijke uitdrukking. Wat meer is, hij moet niet slechts nieuwe denkbeelden vinden, want die zijn ook nog niet zo belangrijk, maar hij moet in staat zijn de geestelijke consequenties te trekken van datgene, wat tot stand is gekomen en de geestelijke inhoud ervan te zien. Voor heel veel mensen zal dat een omwenteling betekenen op aarde.

Wanneer men op het ogenblik ziet hoe het gaat, dan blijken militaire macht, politieke macht en financiële macht de drie factoren te zijn, waarmee men een volk regeert. Het gaat om het geld, om de soldaten en dan nog eens een keer om de beloften, die men hun kan voorhouden. Het eindresultaat is dus heel begrijpelijk: wat nu bestaat, kan niet langer voortgaan.

En dan zal het noodlot onder zo'n Heerser in grote lijnen dus worden: een vereenvoudiging van de denkbeelden, die voortkomen uit de stoffelijk bestaande omstandigheden, met een

interpretatie ervan in geestelijke of desnoods psychische of psychologische zin en met een wegvallen van de meer materialistische en wereldlijke argumenten. Dat op zichzelf heeft al een grote invloed.

Maar u moet niet denken, dat als we nu spreken over de twee personen van de Triade, dat we dan klaar zijn. Want elk van hen heeft ook weer zijn eigen onderdanen. Wij spreken dan van de Heren van de Stralen. Dat impliceert dus niet alleen maar wat wij noemen: De kosmische kleur of het kosmische licht, maar dat impliceert

1. Een aantal gelijktijdig werkzame of mogelijk gelijktijdig werkzame invloeden en:
2. Een beperking van het aantal typen, dat in zo'n periode op aarde kan incarneren.

De type-vorming is overigens wat ruimer dan men zou denken. Men komt aan de hand van die geestelijke waarden, tot een classificatie van 144 typen. Er zijn dus 144 verschillende combinaties mogelijk, die dus voortvloeien uit die Stralen en hun onderlinge samenwerking binnen die hiërarchie. Elk van die Stralen heeft dan weer zijn eigen dienaren. En hier worden wij eigenlijk het meest geconfronteerd met voor de mens onaanvaardbare aspecten.

Als ik een bepaalde kleur neem en ik wil God aanspreken in die kleur, dan kan ik b.v. hier spreken van El, daar van Jod He Vua He (Jehova), en ginds van Adonai. En zo heb ik voor elk een aparte Godsnaam.

Als we daaronder komen hebben we de Aartsengelen, bij wijze van spreken. Maar die Aartsengelen heten niet overal precies hetzelfde. Je zou haast kunnen zeggen, dat ze in elk van de 7 fasen ieder ook weer een andere naam dragen, die aangeeft dat hun persoonlijkheid anders is. Het wordt dan wel heel erg ingewikkeld, als we erover moeten gaan praten, of dat nu één persoonlijkheid is die op 7 manieren inwerkt, of dat het 7 persoonlijkheden zijn, die dus weer worden geregeerd door boven hen staande krachten. Dan moeten er boven de goden, die wij hebben genoemd, nog weer eens 7 Stralen zijn. Maar daarmee behoeven we ons niet bezig te houden. Het is theoretisch interessant, maar praktisch onbelangrijk.

Het belangrijke is, dat wij ons voor elk van de 7 Stralen nog weer eens een apart pantheon kunnen voorstellen, Dit pantheon omvat goden, halfgoden, wat wij engelen kunnen noemen, dienende geesten, maar ook de daarmee samengaande demonen. Zo boven, zo beneden. Wat er voor ons naar boven toe, dus naar het licht toe bestaat, dat wordt ook naar het duister toe weergegeven. En als u nu denkt aan de kringloop, welke ik u heb omschreven, dan komt u vanzelf tot de conclusie, dat materie duister is en de andere persoonlijkheid van de Triade (de geest) dus licht.

Dan heeft elk voor zich nog eens in elke factor afzonderlijke dienaren. Al die dienaren zijn echter onderworpen — en dat is het belangrijke punt, dat u moet onthouden — aan de eigenschappen, die voortkomen uit de kroon van de Triade. En dat betekent voor ons weer, dat als je op aarde leeft en je hebt te maken met goed en met kwaad, met duistere en met lichte krachten, dat ze allemaal een zekere bevooroordeeldheid hebben, ze gaan nl. een bepaalde richting uit. De demonische kant zal dus proberen om elke geestelijke waarde terug te brengen tot het materiële, de lichte kant zal trachten om al het bestaand materiële te zien als de basis van een geestelijke waarde. En dan behoeft u alleen maar uw eigen tijd te ontleden en u bent weer up to date.

Wat betekent dit nu in de periode van Aquarius? Wel, alle duistere krachten zullen ons ertoe brengen om een geestelijke verklaring te gebruiken voor iets in de materie, dat meestal niet gelijkwaardig is aan het geestelijke begrip ervan. Zodra wij een beroep gaan doen op geestelijke kracht om stoffelijk iets aanvaardbaar te maken, hebben we ergens te maken met iets, wat we duister zouden kunnen noemen. Omgekeerd als wij te doen hebben met iets, dat in de materie bestaat en wij kunnen de gebondenheid aan de materie overwinnen, dan hebben wij te maken met licht. Niet de materie of de geest op zich bepaalt goed of kwaad; het is de wijze, waarop beide met elkaar verband houden. Voor de wereld betekent dat b.v. dat een ideologie, gebaseerd op filosofische argumenten die in de materie moet worden gerealiseerd, altijd demonisch is. Dat is voor de huidige mensheid een chaotisch principe. Wanneer men

echter uit het bestaande een nieuwe geestelijke waarde put en er dus een nieuwe motivering in brengt of er een nieuwe achtergrond aan geeft, dan is het juist weer goed.

Wanneer wij in de wereld veranderingen zien, kunnen wij zeggen: Er zijn geestelijke krachten, die de aarde vulkanische uitbarstingen, aardbevingen en stormen brengen. Dat zijn altijd krachten uit het duister. Wij kunnen ook zeggen: Die krachten bestaan nu eenmaal. Ze zijn op aarde en wij kunnen ze gebruiken om er een geestelijke waarde uit te puren. De werking is dan licht.

Uit het voorgaande blijkt dus wel, dat er in feite geen scheiding kan worden gemaakt tussen goed en kwaad; naar ook dat de vorm van de progressie bepalend is voor haar betekenis t.o.v. ons eigen wezen.

Wanneer iets uit de geest tot stoffelijke uitdrukking komt, is het voor de mens slecht. En dat is te begrijpen. want vooral onder Aquarius houdt dat in: een sterk revolutionair optreden, waarbij men innerlijk, mentaal en geestelijk dezelfde blijkt, maar gelijktijdig – en dat is wel heel gemeen – anderen gaat dwingen om te beantwoorden aan het eigen beeld van wat geestelijk of anderszins wenselijk is. Het is dus dwang. En die dwang is onvermijdelijk. Ofschoon de kracht, die wij Aquarius noemen, in feite een enorme vrijheid geeft, ja, een kracht is die tot vrijheid voort, mogen wij niet vergeten dat zij in dit aspect tot dwang leidt. En dat is heel interessant.

Voor uzelf kunt u er nog bijvoegen: Het duister is iets, dat met de menselijke begeerte-wereld sterk verbonden is. Zolang de menselijke begeerte kan worden geconcretiseerd, zonder dat er verder geestelijke achtergronden bij zijn, is het een demonische werking. Wij kunnen invloeden krijgen van beneden af en worden daarbij gediend door de daarbij behorende geesten. zij bespoedigen a.h.w. hetgeen wij willen bereiken. Zij maken het ons gemakkelijk de dingen in de werkelijkheid tot uitdrukking te brengen. Indien wij daarentegen van uit de materie tot de nieuwe geestelijke waarden moeten gaan, dan worden wij daarbij ook gesteund; maar dan door de krachten van het licht. Die steun bestaat niet op stoffelijk maar op geestelijk terrein. Conclusie: In deze vorm betekent zo'n hiërarchie dus een soort strijd, waarbij de geestelijke elementen minder behulpzaam schijnen te zijn dan de stoffelijke. Die behulpzaamheid is echter ook weer een schijnwaarde.

Wat kunnen wij nog meer afleiden uit zo'n verzameling van namen en van geesten. Wel, het is met de geesten eigenlijk ongeveer als met een menselijk organisme gesteld. De kleuren kunt u vergelijken met de functies van bepaalde organen. U kunt zeggen: de één is de lever, de ander de gal. De volgende is de nier of de hypofyse, enz. Elk heeft een bepaalde functie. Elk deel van de hiërarchie, elke kleur of Straal impliceert dus het inbrengen van bepaalde invloeden in het geheel, waardoor het evenwicht van het totale organisme (in casu de mensheid) wordt bepaald en daarmee ook de handelingsmogelijkheid, de stemming en al wat erbij behoort.

We zijn in dit opzicht zeker niet vrij. De buitenwereld, die ons in de stof altijd zo dwingt en beïnvloedt, die ons confronteert met allerhand onaanvaardbare dingen, is in wezen de werking van die verschillende Stralen t.o.v. elkaar. Is het evenwicht juist, dan zal de mensheid gezond, gelukkig, maar ook geestelijk bewust zijn. Is het evenwicht onjuist, dan de nadruk te veel links of te veel rechts, te veel op een droom of op een stoffelijke werkelijkheid, te veel op het geestelijk element of op een bepaalde dogmatische aanvaarding. En dan is de zaak verkocht. Dan loopt alles vast en heeft datgene, wat we als lijden ondergaan, geen zin.

Zoudt u nu stellen dat deze onevenwichtigheid a-priori bestaat dan zou het leven ontzettend onrechtvaardig zijn. Gelukkig is dat niet zo. Ik heb reeds gezegd: Elk van die Stralen heeft een groot aantal dienende krachten. Die krachten vertegenwoordigen ook weer bepaalde functies.

De hypofyse b.v. heeft een groot aantal afscheidingen. Voor elke afscheiding, die een bepaalde functie van het lichaam stimuleert, bestaat er wederom een aparte Heerser (dat is b.v. ten opzichte van de zon een planeet). Gebonden aan de oorspronkelijke kracht brengt hij de werking daarvan in één bepaald deel van de schepping tot uiting.

Er kan b.v. (dit is dus theorie om het duidelijk te maken) een entiteit zijn, die overal goedwillendheid moet brengen, maar haar alleen in de materie uitdrukt, in ertsen b.v. In die

periode zullen er door de mens veel rijke ertsen worden ontdekt. Er kan een geest zijn voor de planten; en de oogst wordt goed. Er ontstaan dan gunstige mutaties, betere soorten, bij wijze van spreken. En voor de dieren kan precies hetzelfde gelden. Desnoods voor elke diersoort zelfs. Want het aantal van dergelijke entiteiten is niet te bepalen of te beperken. Op deze manier wordt dus in alles een bepaalde functie door afzonderlijke entiteiten bevorderd.

Wij hebben in de eerste plaats natuurlijk te maken met die entiteiten, welke de mens beïnvloeden. Maar de mens staat in een stoffelijk bestaan. Hij moet dus trachten de gelijkwaardige functies in andere dingen te erkennen. Men kan het weer het gemakkelijkst in een paar kleine regels uitdrukken.

1. Al datgene, wat ik op dit moment in mij als bepalende invloed besef, moet ik trachten te erkennen niet slechts in de mensheid, maar ook in al datgene, wat ik rond mij zie, of ik het beschouw als levend of als dood. Daardoor alleen zal ik op een juiste en harmonische wijze kunnen samenwerken met alle materie en alle materiaal mij gegeven.
2. Indien ik in mijzelf een actie, functie of drijfkracht ontdek en ervan overtuigd bent dat dit ook wel, langs die grote omweg, uit het Goddelijke kan voortkomen, dan moet ik niet alleen zoeken naar een harmonie met de wereld buiten mij, maar ik moet gelijktijdig trachten datgene, wat in mij is ook buiten mij te uiten. Enerzijds moet ik de mogelijkheden erkennen, anderzijds moet ik de mogelijkheden gebruiken.
3. De mens heeft in tegenstelling tot praktisch alle dieren en zeker tot al datgene, wat plantenleven is of eenvoudige elementaire materie, in grote mate een eigen wil. Deze eigen wil impliceert het vermogen tot selecteren en om bepaalde invloeden, die er voor het "ik" bestaan, te aanvaarden of te verwerpen. Door de gerichtheid van eigen wil plus de daaruit voortkomende actie van het "ik" wordt de werkelijke verhouding van dit "ik" tot de omwereld gedefinieerd. Het beleven van de mens vloeit voort uit het erkennen of het niet-erkennen van de regerende harmonische krachten in zijn omgeving.
4. Alles, wat van uit deze geestelijke wereld wordt beïnvloed, kan slechts onze uiterlijke begrenzing bepalen en de voor ons toegankelijke innerlijke wegen definiëren. Er mag echter nooit worden aangenomen dat enigerlei kracht, voortkomende uit de omschreven hiërarchieën, het lot van het "ik" in zijn geheel bestiert.

Als wij dat zo hebben gezegd, dan zijn we weer wat dichterbij de realiteit gekomen. En nu gooi ik even alle hiërarchische verhoudingen overboord. Zij zijn nodig, indien u een zeker inzicht in uzelf wilt hebben, want zelf bent u een soort microkosmos. In uzelf bestaan diezelfde waarden en verhoudingen ook. Het kan echter verwarrend zijn. Laten we daarom de zaak nu eens zonder allerhand namen en aanduidingen van samen hangen verder omschrijven. Ik ga daarbij maar weer uit van de werkingen en omstandigheden van Aquarius.

Hoe sterker Aquarius regeert, des te belangrijker de juiste verstandhouding met mijn naaste voor mij zal worden. Hoe meer ik innerlijk afwacht, tot de juiste verstandhouding van buitenaf wordt bereikt, des te minder ik zal bereiken. Hoe, meer ik afga op vage gedachten en theorieën, des te, minder de kans wordt dat er iets concreets naar voren komt. Hoe meer ik a.h.w. organisatorisch en mechanisch denk en zo alles schets en ontwikkel, hoe beter het mij zal gaan.

Ik zal door mijn karakter op aarde vaak bepaald of beperkt worden. De ene mens kan het hele leven in zijn samenhang ontleden; een ander zal daar eerder met emoties op reageren. Maar degeen, die alles kan ontleden, staat in het voordeel. Aangezien dus overzicht, inzicht en ontleding in de nu steeds sterker wordende heerschappij van Aquarius de voornaamste punten zijn, zullen wij daar, waar de emotie voor ons de drijfveer is, veel intenser en vollediger daarmee moeten werken, willen wij een gelijk resultaat bereiken. Het houdt dus in, dat een wisseling van Heerser voor u als mens kan betekenen, dat de successen, die u behaalde ineens op een andere manier moeten worden behaald; of dat u datgene, wat eens zonder moeite kwam, nu alleen met heel grote inspanning kunt bereiken. En dat zijn dingen, waarover u met uw wil dus geen heerschappij hebt. Dat zijn krachten, die van buitenaf optreden.

Omdat u nu in uw persoonlijkheid ook weer die gespletenheid of tweeledigheid hebt, welke in elk mens bestaat en omdat al die dingen erbij horen (uw manier van denken, uw herinneringsvermogen het onderbewustzijn, het bovenbewustzijn, de instinctieve reacties), zult u zelf als een gedefinieerd heelal kunnen reageren t.o.v. de wereld.

Een heelal is in zichzelf besloten. Het is dus eigen ontoegankelijk voor andere krachten. En daaruit volgt dat de mens, die in zichzelf een evenwichtige eenheid is, de hele hiërarchische verhouding opzij kan schuiven. Zolang hij zelf volkomen evenwichtig is, heeft hij directe toegang tot de goddelijke waarheid. Hij put uit de Kracht, uit de Bron en hij krijgt het niet via een geestelijke stadswaterleiding thuis bezorgd. Hij moet natuurlijk wel zelf putten, maar daarvoor is hij niet gebonden aan beschikbare hoeveelheden of aan intensiteit van kracht. Evenwichtigheid is dus voor de mens wel zeer belangrijk.

Toch is dat evenwicht niet het enige. Want een perfect evenwicht bewaren, doe je op aarde zelden, zeker niet innerlijk. Tracht dus steeds voor uzelf de innerlijke onevenwichtigheden zo snel mogelijk te compenseren. En probeer a.u.b. niet de dingen alleen in de materie of alleen in de geest te zien. Als u te zeer geestelijk bent, keer dan eens even terug naar de stoffelijke praktijk. Bent u stoffelijk te zeer praktisch bezig, probeer het dan eens wat geestelijker te zien. Tracht innerlijk dus voortdurend te compenseren voor uw onevenwichtigheid. Hoe groter die compensatie is, des te minder u aantastbaar zal zijn voor de krachten van buiten.

Theoretisch heeft natuurlijk iemand, die de Aquarius tendens (een geestelijke tendens in dit geval en niet het geboorteteken) in zich draagt, grote voordelen boven een ander, want hij is wat meer ingesteld op die wijze van reageren. Hij zal sneller harmonisch zijn. Maar dat is slechts schijn; de onbewuste, die krachtens vorig geestelijk bestaan en ontwikkelingen verwantschap heeft met de heersende hiërarchie, is bevoordeeld boven alle andere onbewusten. Hij is echter nog steeds in het nadeel t.a.v. elke bewuste. Daarmede wordt ook gezegd dat stoffelijk bewustzijn en geestelijk bewustzijn dus de normen gaan uitmaken van het al of niet slagen op aarde.

Die gehele hiërarchie hebben wij nodig om een klein beetje een idee te krijgen van dat onmetelijke, ingewikkelde heelal met al zijn sferen en werkingen, waarin wij leven. Wij hebben het echter in hoofdzaak nodig om te begrijpen, waarom en hoe wij onszelf onafhankelijk moeten maken. En aan die onafhankelijkheid wil ik dan het laatste deel van mijn betoog wijden.

Onafhankelijkheid van deze regerende, stuwende en soms voor de mens zelfs verleidende krachten wordt bereikt, als de mens leert niet alleen af te gaan op omstandigheden of neigingen. Wie niet alleen op omstandigheden of neigingen afgaat, maar in zichzelf voortdurend beslist over de juistheid of onjuistheid ervan voor het "ik", heeft al die krachten en invloeden afgewezen. Hij maakt er gebruik van, zoals iemand in een rivier van de stroming gebruik kan maken om gemakkelijker vooruit te komen; maar hij is voor zijn koers niet gebonden aan de stroming.

Dan moet u verder rekening ermee houden dat de waarderingen, die op aarde bestaan en zelfs de verschijnselen, die op aarde binnen zo'n hiërarchie voorkomen, niet bepalend zijn voor de feiten. Zij zijn het valse front, waarachter de werkelijkheid zich verbergt. En daarom geldt dus voor de mens:

1. Laat u in hemelsnaam nooit bedriegen door af te gaan op nù geldende gedachten en op nù heersende interpretaties.
2. Grijp niet terug naar het verleden of probeer niet erg modern te zijn. Probeer uzelf te zijn.
3. Hanteer uw eigen maatstaf, uw eigen waarde; maar dan ook zonder zelfbedrog, zonder valse, moraliteit en ook zonder verwerping van normen. Wees uzelf, zoals u bent. Dat draagt ertoe bij dat u onafhankelijk bent. Dit maakt u vrij van te sterke invloeden.

Wat in mij tot stand wordt gebracht door een wijziging van mijn innerlijke constellatie of bewustzijn en niet in de wereld buiten mij bestaat, is volkomen irreëel. Hoe werkelijk het ook moge zijn op een ander niveau, voor de mens en ook voor de geest, die uit die mens voortkomt in de verschillende sferen, is dit eenvoudig illusie, is het waan.

Tracht altijd te leven binnen de feitelijke werkingen en mogelijkheden van uw tijd. Pas u dus aan, hierbij gebaseerd voortdurend op uw eigen wezen en weten, aan de ontwikkelingen van heden. Verwerp ze niet, maar gebruik ze.

Misschien zou het ook goed zijn hier even te wijzen op dat, wat wij noemen de hulp van de geest of geestelijke bijstand, zoals het ook wel eens wordt genoemd. Of deze nu geldt voor genezing of voor andere dingen, zij kan en mag alleen worden gebruikt in overeenstemming met de heersende krachten. U moet maar zo denken: Wanneer u in een zwembad zit, kunt u moeilijk de tennisleraar roepen, of hij moet toevallig aanwezig zijn. Maar de badmeester is er altijd.

Werk niet met bepaalde geestelijke krachten, maar werk — uitgaande van uw eigen instelling — met de nu aanwezige machten en krachten. Dat is de juiste methode. Daardoor heeft u voortdurend resultaat en bent u niet afhankelijk van toevallig ontstaande harmonieën, die u – gezien uw beperking van bewustzijn als mens – nooit zelf kunt bepalen.

Ik hoop, dat ik daarmee een redelijke vervanging heb kunnen samenstellen voor de lezing, die oorspronkelijk hier zou worden gehouden en die een verdere ontwikkeling van het hiërarchisch begrip met zich zou hebben gebracht.

OORZAKEN VAN MISLUKKINGEN

"Hij, die het goede wil, bereikt zo vaak het kwade."

"Hij, die streeft naar de hemel, plaveit zo vaak zijn weg naar de hel."

Dat zijn van die algemene gezegden, die er op wijzen dat de mens zich nogal eens vergist, dat hij nogal eens fouten maakt. Wat is eigenlijk de oorzaak daarvan? Alles tezamen genomen, kun je daarover natuurlijk wel een paar jaar praten, maar toch zijn er enkele algemene oorzaken voor die mislukkingen te geven. Laten we bij het begin beginnen.

Veel mensen mislukken in hun geestelijk en stoffelijk streven, Omdat zij aan zichzelf eisen stellen, die geheel boven hun vermogen liggen en waarvan de consequenties buiten hun begripsvermogen bestaan. Hoe hoger u grijpt, hoe gemakkelijker u mislukt. Hoe verder u zoudt willen doordringen in de eeuwigheid, hoe groter de kans is dat u zich in het tijdelijke begraaft.

Dit is voor de doorsnee-mens geloof ik wel aanvaardbaar. Alleen, men kan zich niet voorstellen, dat dit binnen het eigen "ik" precies hetzelfde zou zijn als in de wereld.

Indien u in de wereld met één gulden een zaak van 10 mille wilt financieren, dan zegt een ieder natuurlijk: Als dat lukt, dan is het een toeval. Maar als u met een heel klein beetje wil en een heel klein beetje inzicht uzelf zoudt willen verheffen tot in de hoogste sferen, dan vindt een ieder het vreemd dat u met al uw goede bedoelingen mislukt.

Een tweede oorzaak van mislukking is gelegen in het feit, dat men verschillende dingen tegelijk wil doen. U kunt niet blijven staan en gelijktijdig op een rijdende tram springen. U kunt niet geestelijk iets bereiken en gelijktijdig uw materiële zaken zonder meer regelen.

Een mens, die verschillende dingen tegelijk wil doen, scheidt in zichzelf een verdeeldheid. Door die verdeeldheid kan hij zijn volle persoonlijkheid niet inzetten, kan hij geen gebruik maken van zijn werkelijke capaciteiten en zal hij bovendien nooit een werkelijk gemeend beroep kunnen doen hetzij op zijn geestelijke waarden, hetzij op zijn stoffelijke mogelijkheden. Mislukking is praktisch niet te voorkomen.

Een derde oorzaak ligt in het feit, dat men over het algemeen zijn belangstelling voor de wereld identiek stelt met zijn belang in de wereld.

U neemt aan dat mensen, waarvoor u interesse hebt tot u behoren; en dat is helemaal niet altijd waar. Men neemt aan dat de dingen, die men zelf mooi vindt a-priori mooi zijn. Het zal u

duidelijk zijn, dat dat op een vergissing moet berusten. Want anders zouden mensen, die meer van Marie houden, die voortdurend met haar huzaar pleegt te vrijen op een niet al te melodieuze wijze, geen onlust gevoelens opwekken bij mensen, die van Bach houden.

Indien u uw maatstaven aan de wereld oplegt, dan begint u in de eerste plaats al met een valse veronderstelling te poneren, nl. dat wat in u bestaat voor de hele wereld juist zou zijn.

In de tweede plaats handelt u met een misachting van de werkelijke drijfveren, die in anderen bestaan. En alweer moet daaruit mislukking voortkomen.

Geestelijk geldt precies hetzelfde. Indien u bij een ander een geestelijke verwantschap veronderstelt, die niet feitelijk bestaat, dan handelt u dus geestelijk en in uw geestelijk werk door een beroep te doen op die ander op een wijze, waaraan hij niet kan beantwoorden. Mislukking is dan onvermijdelijk. Zo kunt u zeer vele eenvoudige oorzaken aangeven. Maar ik geloof, dat u er verstandiger aan doet te vragen. Hoe kan ik die mislukkingen voorkomen?

De oorzaak van de mislukking is over het algemeen de verkeerde gerichtheid, de verkeerde instelling of de innerlijke verdeeldheid. Dan moeten wij daaruit dus concluderen, dat wij om mislukkingen te voorkomen van deze waarden afstand moeten doen.

Innerlijke verdeeldheid is onaanvaardbaar. Ik mag het hele Al kennen, maar indien er één punt is dat ik wil bereiken, dan moet ik niet op de rest letten. Alleen zolang die rest in directe verhouding tot of in relatie met hetgeen ik wil bereiken bestaat, mag ik er rekening mee houden; en anders niet.

Als ik innerlijk verdeeld ben, dan wil dat zeggen dat ik geen keuze heb kunnen doen. Laat mij dan eerst eens leren om innerlijk een keuze te maken. Als ik werkelijk weet wat ik wil, desnoods ten koste van alles, dan kan ik het bereiken. Maar indien ik op twee gedachten hink, val ik voortdurend. De kern van de zaak is dus in uzelf gelegen.

Er zijn heel veel mensen, die denken dat hun mislukkingen uit de wereld voortkomen. Dat is altijd onjuist. Men kan weliswaar vaak onvermijdelijke gebeurtenissen als een mislukking aanvoelen, maar zelfs dan is het feit, dat men die mislukking als zodanig voelt, een bewijs van een niet juist ingesteld zijn.

Er is mij gevraagd: Zegt u het nu eens kort en duidelijk. Wel, dat is heel eenvoudig:

- Er bestaat maar één maatstaf. Zodra u wilt leven met twee maatstaven, kunt u dat niet.
- Er bestaat maar één belang. Zodra u meer belangen gelijktijdig wilt dienen, gaat het niet.
- Er bestaat maar één waarheid, voor u. Zodra u andere waarheden mede wilt gaan beschouwen, zult u mislukken, doordat u handelt door de innerlijke verdeeldheid.

Nu kunnen wij daarbij natuurlijk de hiërarchieën gaan betrekken. Wij kunnen spreken over de grote Geesten, over Broederschappen en wat dies meer zij. Maar wat zijn deze voor ons? Ze zijn in feite geen deel van ons wezen. Ze zijn milieu, omgeving. Als ik binnen die omgeving niet eerst mijzelf ben, zal ik altijd moeten mislukken. En dan zal er misschien voor die Geest of voor die Broederschap sprake zijn van iets, dat volledig is geslaagd, maar voor mij deugt het niet. Ik moet eerst voor mijzelf leren slagen.

Dan krijgen we de kwestie van: Ik wil het goede wel, maar ik doe het verkeerde. Dat is de meest voorkomende mislukking op aarde, daarop heb ik in het begin reeds gewezen. Men wil vriendschap sluiten en maakt zich zo nijdig, dat de ander die vriendschap niet onmiddellijk beantwoordt, dat men hem met een lichte hersenschudding transporteert naar het dichtstbijzijnde hospitaal. Dat komt veel voor. Meer dan u denkt. Wat is de fout?

Waarom zouden wij mogen of kunnen verwachten, dat de wereld op ons reageert volgens ons wezen, onze voorstelling, onze eisen? Niets in de wereld zal aan onze eisen beantwoorden. Zelfs God niet. Wij moeten leren aan onszelf eisen te stellen en de wereld haar gang te laten gaan.

Ook zullen wij heel vaak fouten maken en dwaasheden uithalen, doordat wij ergens verknoopt zitten in begrippen van goed en kwaad. De begrippen zondig-zijn, immoreel, asociaal-zijn, enz. zijn geloof ik wel de grootste oorzaken van mislukking.

Wanneer wij de werkelijke gang van zaken zien, weten wij dat de mens eens een volkomen lichtende vonk is geweest, meer niet. Hij is nu afgedaald tot in de materie en daar heeft hij een zeer grove en beperkte vorm. Wij zouden dus volgens de gangbare stelling moeten zeggen, dat de mens is gevallen. Maar is dat waar? Om waarlijk bewust mens te zijn, moet hij deze weg gaan. En pas als hij die weg is gegaan, kan hij weer opstijgen.

Veel mensen beseffen het goede van iets, wat ergens achter hen ligt. En voortdurend proberen ze terug te krabbelen naar dat wat is geweest. Maar het goede is nooit dat, wat achter ons ligt. Wat achter ons ligt is de basis, waarop wij bouwen. Wat vóór ons ligt en wat wij op onze manier moeten oplossen en afhandelen, dat is de vooruitgang; ook indien die vooruitgang misschien een afdaling in het duister schijnt te betekenen in plaats van een opgaan in het licht. Want wij kunnen eerst door het duister tot het licht komen. Willen wij dat niet accepteren, nu ja, dan lukt het evenmin als een auto herstellen, zonder je handen vuil te maken. Als je dat wilt doen, lukt het ook nooit. Je moet rekening houden met de feiten.

Ik geloof, dat de mens een wezen is dat met de feiten heel weinig rekening houdt, innerlijk zowel als naar buiten toe. Dat ligt zo'n beetje in zijn aard. Hij probeert zich een wereld te denken, zoals je in de geest kunt doen, maar wordt dan geconfronteerd met de feiten van zijn eigen wereld. Hij kan zijn voorstelling niet met rust laten en dientengevolge mislukt hij. Die mislukking is misschien niet zo erg als hij haar wel ziet en niet zo belangrijk, maar voor hem betekent dat een neerslachtigheid, een gevoel van verloren gaan, van zondig-zijn en weet ik wat al meer. Dat moeten wij wel heel goed begrijpen en voorkomen.

Het best zou het voor een mens eigenlijk zijn, dat hij volledig vrij zou zijn om alles te doen en te laten wat hij zelf zou willen. U zult zeggen: Dan zou er een grote chaos op de wereld zijn. Zeker, dat ben ik met u eens. Maar de vergissing die u maakt is wel de stelling, dat de orde op de wereld bepalend is voor de vooruitgang op die wereld. En dat is niet zo. En daarom zal veel van hetgeen u ziet als ordening en juistheid tot mislukking gedoemd zijn; want daarin bestaat niet de vrijheid van de mens.

Wanneer de mens vrij is, dan is er nog altijd de vraag: Kan de mens in die vrijheid voortdurend één doel nastreven? Heeft hij dat bereikt, dan mag hij aan een volgend doel beginnen. Laat mij een vergelijking maken: Je kunt natuurlijk 6 talen gelijktijdig bestuderen. Maar het is vaak eenvoudiger om één taal goed te leren en dan verder te gaan met de volgende taal. Als je alle talen tegelijk leert, zijn er altijd een paar bij, die je nooit goed leert. En daar misluk je. Laat de mens dus leren de dingen achtereenvolgens af te handelen en niet te veel tegelijk te doen. Hij is per slot van rekening geen duizendpoot. Op die manier kan hij veel mislukkingen voorkomen, dat garandeer ik u.

En dan ten laatste: Ik geloof, dat de mens onvolledig de scheiding beseft tussen zijn bestaan in de wereld, zijn innerlijk bestaan en zijn persoonlijk bestaan. Men ziet dat als een eenheid. Waar is dat natuurlijk niet. Want als u eerlijk bent, dan zult u toegeven dat wat u voor de buitenwereld bent heel iets anders is dan wat u innerlijk bent. En u zult ook moeten toegeven, dat uw persoonlijk leven van geen van de twee andere vertoningen van het "ik" precies de weergave is. Het zijn drie afzonderlijke zaken. En als een mens zou kunnen beseffen, dat er dus tussen zijn uiterlijke vorm van bestaan, zijn persoonlijk leven en bestaan (ook stoffelijk) en zijn innerlijk leven en bestaan grote verschillen zijn, dan zou hij ook gemakkelijker begrijpen dat de zaak van het van binnenuit werken eigenlijk betekent: de innerlijk bereikte besluiten, de innerlijk bereikte bewustzijnsvormen en toestanden overdragen naar de andere persoonlijkheden, zonder ze daarbij te binden aan geestelijke waarden of aan wereldwaarden, ze rustig laten bestaan, zoals ze zijn.

Ik geloof, dat ik daarmee de meeste oorzaken tot mislukken wel heb genoemd. Natuurlijk, een kort betoog als dit blijft uiteraard onvolledig en vaag. Maar als u eerlijk bent, zult u moeten toegeven dat u te vaak refereert aan de uiterlijkheden. Dat u zich misschien te vaak onderdanig toont aan bepaalde geestelijke krachten. Of dat u te zeer hangt aan een

persoonlijke voorstelling, die nu eenmaal in uw eigen leven past. En dat u daarom deze wilt laten domineren over al het andere. En dat is de mislukking.

Als u van iemand verwacht, dat hij zich op kantoor en thuis precies hetzelfde gedraagt, dan zegt u: Nou, dat komt maar zelden voor. Wanneer men zegt, dat iemand in het publiek en als hij alleen is, zich gelijk zal gedragen, dan zegt men ook: Dat komt weinig voor. Maar als men van iemand vraagt, dat zijn innerlijk, zijn persoonlijk bestaan en in zijn bestaan t.o.v. de wereld hetzelfde is, dan zegt een ieder. Dat is ideaal. Laten wij nooit het onmogelijke nastreven.

Laten wij ook nooit proberen de duur te bepalen. De toekomst — dat moet u ook goed onthouden! — die vormen we nu wel, maar we kunnen die nooit kennen. We moeten haar beleefd hebben. We kunnen flarden en fragmenten ervan overzien, die waarschijnlijk zijn, maar er zijn altijd andere mogelijkheden. Het verleden kennen wij wel. En wij zijn geneigd ons op dat verleden te baseren. Maar waarom eigenlijk?

Wie van u, dames, zal vandaag een nieuwe jurk maken en daarbij uitgaan van de modeplaten, die Moeder eens in mooi vond? Niemand. Maar hoevelen van u willen hun leven, hun houding, de morele en geestelijke waarden vandaag bepalen volgens het patroon, dat Moeder eens mooi vond? Moet er dan geen mislukking uit voortkomen? Ook dat is dus — meen ik — van belang.

En om het geheel af te ronden: We hebben allemaal wel verbinding met bepaalde krachten en hiërarchieën. We behoren tot een bepaalde Straal. Ongetwijfeld. Maar dat zegt alleen maar dat wij dus geconditioneerd zijn.

We hebben een bepaald doel in het leven. We hebben een bepaalde gave, we hebben bepaalde capaciteiten. Laten we dan niet dwaas zijn en ons niet gedragen als de clown, die ongelukkig is, omdat hij geen Romeo of King Lear kan spelen. En laten we ons niet gedragen als de bekende tragische acteur, die het voortdurend betreurt dat hij geen clown is. Laten we leren met onszelf, zoals wij zijn, tevreden te zijn wat de eigenschappen betreft; er, onze ontevredenheid alleen te beperken tot het gebruik van de kwaliteit, de eigenschap of de mogelijkheid, die wij bezitten.

Droom niet, dat je anders kunt zijn dan vandaag. Maardroom ervan dat je wat je bent volledig juist en goed kunt zijn.

Droom er niet van de wereld van vandaag te veranderen, totdat ze beantwoordt aan een illusie, maar probeer in die wereld van vandaag het beste tot stand te brengen dat je met de middelen van vandaag kunt bereiken.

Dit is geloof ik het belangrijkste recept, dat ik u kan geven om mislukkingen te voorkomen. Het niet in overeenstemming daarmee handelen is de oorzaak niet alleen van mislukkingen, maar van veel vergissingen en veel zelfbedrog en onnodig leed in de gehele wereld.

WAARDERING

Ik waardeer datgene, wat ik erkennen kan of meen te kennen. Wat ik niet ken, niet besef of niet juist begrijp, dat zal ik niet waarderen. Ik zal mij zelfs de moeite niet geven om te leren de achtergrond te zien van dat, wat ik in wezen niet aanvoel of begrijp. Zo is waardering eigenlijk het uiten van je eigen wezen. Het passen van het "ik" in het geheel van lering en van kracht, dat uit de geest of door het leven of door instanties wordt gebracht tot deel van eigen denken, eigen zijn.

Je verwerpt meestal wat bij dat zijn niet past. Je wilt jezelf blijven. En wat je toestaat om, jezelf te zijn of zelfs beweert, dat het goed is om te zijn zoals je bent, dat is iets wat je zeer waardeert, wat je bovenal vereert en grootste waarheid wel wilt heten. Maar is het een leer,

een kracht of een gebeuren, dat niet past bij dat "ik", dan noem je het onbegrijpelijk, onwaardeerbaar slecht en wil je het misschien zelfs graag vergeten.

Jezelf te zijn, dat is een kunst. Maar in de wereld slechts van en om jezelf willen weten, betekent van een appel eten, zo giftig als eens Eva Adam bood.

Wie slechts zichzelf zoekt in leer en in zijn, in daden en verder niets, of zich verlaat op Gods genade, die komt niet tot het juiste eind, die komt niet tot een juist besef en leert niet om zich uit zichzelf tot beter "ik"-zijn te verheffen. Hij ondergaat en hij verwerpt en sterft aan wat verworpen werd ook telkenmale weer. Dan slaat dit mislukken hem terneer en vraagt hij zich. Is er dan nog in heel de kosmos recht?

Zo wilt ge een waardering vinden, die juist is, merk dan dit: Juist dat, wat u niet onmiddellijk pakt en past, is vaak hetgeen voor u is van grootste waarde. Dat, wat u lijkt te zijn een al te zware last, is soms het beste bereiken van bewustzijn op de aarde.

Het einde is niet: gelijk te hebben in al wat je denkt en jezelf te blijven zo je bent, maar het "ik" te ontworstelen aan te nauwe banden, totdat je deel van licht en licht bent geworden en al beseft en al verstaat en al gelijk waardeert en niets terzijde laat.

En om het nu nog eens heel kort en duidelijk te zeggen: Wanneer je iets in het geheel niet kunt waarderen, betekent dat in 99 van de 100 gevallen dat er wel dingen in zitten, die belangrijk voor je zijn, maar dat je òf te lui bent om ze eruit te halen òf bang bent dat je er iets uit zult halen, wat niet past bij dat wat je nu zo mooi en gemakkelijk vindt.

LES 6 - DOODSMYSTIEK

In alle oude richtingen van geloof en denken vinden wij de dood als een eigenaardig onbegrijpelijk gebeuren, dat waarschijnlijk uitblussing maar mogelijk een groter en beter bestaan voortbrengt. Waar u ook gaat over de wereld, u zult overal de graven van de oude vorsten en edelen aantreffen, vaak met hun gezindten, hun lievelingsdieren en hun schatten. En zelfs indien deze graven zijn beroofd, zo zien wij daarin nog een weerspiegeling van de oude pronk en praal; een beeld van de eigenaardige mystiek van de dood, zoals deze bijna overal, waar een beschaving heeft bestaan, bestond.

Het is ons niet mogelijk al deze denkbeelden elk afzonderlijk na te gaan. Gelukkig zijn er in elke mystiek en in elk geloof bepaalde tendensen te vinden, waar juist dit doodsbegrip voor ons toch nader wordt geformuleerd.

Er bestaan op de wereld een stuk of 15 Dodenboeken, die elk voor zich — zij het dat ze niet alle bekend zijn — een beeld geven van de gedachtengang, vooral de magische gedachtengang der oude volkeren, die zich het bestaan na de dood allereerst als een beproeving voorstellen. Het hoe en waarom wil ik trachten in meer algemene zin uiteen te zetten, daarbij mede verband leggende met de moderne tijd en zeker ook met de eigenschappen van de moderne mens.

De beheersing, die voor de mens in een meer ingewikkelde, maatschappij bijna normaal is, is jong. Wij vinden haar pas in de tijd van het grote Griekenland en het oude Rome. In rijken als het Babylonische, het Assirische, het Egyptische, blijkt vooral bij de massa het thalamisch denken te overheersen. Zij denken met hun instinct, niet hun gevoelens, met hun lichaam; niet met hun hersenen. En deze tegenstelling tussen het thalamisch reageren van de doorsnee-mens en de beheersing, die gepaard gaat met inzicht en kennis, is ongetwijfeld het begin van alle doodsmystiek. Want degeen, die niet door zijn angst wordt beheerst, zal het juiste antwoord geven aan de Wachters voor de Poort, de draken of slangen die hij op zijn weg ontmoet. Hij zal ook de beheersing bezitten om voort te gaan, zelfs indien zijn weg wordt versperd door de krachten van de 4 elementen.

De denkwijze, die er achter ligt, is natuurlijk georiënteerd in een wereld, die het centrum is van het Al. Onder die wereld ligt de onderwereld en ergens boven de hemelkoepel torent de wereld van de goden, de geheimzinnige machten, de hallen van eeuwige herinnering en de velden vol vruchtbaarheid. Zowel onder- als bovenwereld zijn de rijken van de doden.

De mens zelf bevindt zich tussen deze beide, en wetend, dat hij door eigen gedrag alleen geen eeuwigheid en geen eeuwig bewustzijn kan vinden, zoekt hij de kennis die hem een overwinning mogelijk maakt. Een overwinning van alle beletselen, die er bestaan tussen de mens in de materie en het geestelijk vrij voortbestaan.

Toch blijkt uit vele der oude filosofieën, dat deze mens het leven in het hiernamaals niet zo primitief heeft gezien als uit de voorgaande woorden wel zou blijken. Neen, hij ziet zichzelf als gescheiden van de eeuwigheid door zijn instincten. En het is juist hierdoor, dat hij de neiging heeft zichzelf te delen in verschillende stukken. Hij spreekt over zichzelf als "de mens". Maar hij gelooft dat er in hem — nestelend als een soort etherische vogel. — een ziel is, en dat zich daaronder als een vreemd wezen (een tweeling in een doorschijnende gedaante) een soort reserve-lichaam bevindt, dat eveneens — wanneer het stoflichaam wegvalt — zal voortbestaan. Dit beschouwen van de mens als een triade wordt begrijpelijk, als wij de volgende stellingen, die ik betrekkelijk willekeurig citeer, een ogenblik onder de loupe nemen.

"Eerst als ik datgene, wat ik ben (dus de stoffelijke mens) overwin, zal ik kunnen leven in dat wat ik zijn zal (zeg: astraal lichaam of etherisch dubbel). En eerst wanneer dat, wat ik zijn zal, mij dient naar mijn wil, zal de gevleugelde uit mij oprijzen."

(Dat is overigens niet Egyptisch, het is Indisch.) Hieruit blijkt dus al dat men een relatie stelt tussen beheersing en bereiking. Wat verder gaan enkele denkers in het Himalaya gebied en in Nepal, die stellen:

"Niet ben ik gedeeld in mijzelf, dan door mijzelf. Daar, waar ik mijzelf in vele delen ontleed, vrees ik mijzelf. Zo ik echter mijzelf ken en niet vrees, zal ik mijzelf niet delen; en dat, wat ik waarlijk ben, zal bestaan zonder grenzen."

Ik leg u deze citaten voor — ik zeg u: ze zijn willekeurig gekozen — omdat hieruit blijkt dat de verdeeldheid die ook in deze dagen nog zo vaak wordt bevorderd (de denkwijze van het lichaam als gescheiden van de geest, van de ziel), niet de enig juiste is. En de verklaring, die wij in het tweede citaat vinden dat het een angst is, die ons hiertoe brengt, is niet slechts waarschijnlijk, maar naar ik meen zelfs psychologisch volkomen verantwoord.

Waarom vreest de mens dan zichzelf? Ook hier weten de ouden, die zich met het geheim van de dood bezighouden, een oplossing te bieden.

"Het is moeilijk jezelf te aanvaarden," zo roept er een uit, "want dat wat je bent, is niet wat je droomt te zijn, Dat wat je droomt te zijn, kun je niet zijn en daarom verwerp je wat je bent."

En weer een ander, een Chinese leraar voegt daaraan toe:

"Eerst wanneer ik de juiste waarde en verhouding van plaats (op aarde, zouden wij erbij voegen) heb erkend en leef volgens de normen en eisen daarvan, zal ik mijzelf niet vrezen en als meester van mijzelf de eeuwige werelden betreden."

Uit deze citaten volgt dus, dat men volgens die instelling zegt: Je bestaan op aarde houdt een bepaalde ordening in. En het is deze ordening, die wij moeten aanvaarden. En als wij die hebben aanvaard, dan is er geen werkelijke dood meer. Want dat, dat wij als een vast deel van het wereldbestaan beschouwen, gaat niet te gronde met ons leven, En ons bewustzijn, dat daarin georiënteerd is, kan eveneens vrijelijk voortbestaan,

Maar zodra wij komen tot een angst voor onszelven daarbij onszelf dus projecteren, niet als deel van de wereld maar als tegenstelling tot de wereld, zullen wij daaraan ten ondergaan. En hierin ligt voor mij ook een lering, die men in deze dagen wel eens pleegt te vergeten. Zolang ik strijd tegen de wereld waarin ik verkeer, is al mijn kracht en al mijn denken op die wereld geconcentreerd, Alles, wat buiten die wereld ligt, is mij vreemd. Ik heb er niet reëel deel aan. En wanneer mijn lichaam te gronde gaat, dan sterf ik werkelijk, omdat in mijn begripsvermogen slechts de voortzetting mogelijk is van mijn streven tégen al wat er bestaat de zelfhandhaving, deze zelfrechtvaardiging, die de rechten van de verdere wereld ontkent.

Hier is de denkwijze van de oude onderwereld niet zo dwaas. Want wanneer je zo leeft, dan keer je terug tot jezelf; maar tot een eigen beslotenheid, want er is geen samenhang. Er is geen werkelijk bestaan meer. Je bent alleen. Alles, wat in je leven van belang was, was een wisselwerking tussen jou en een bestaande wereld; maar aan die wereld heb je geen deel. Die wereld leeft niet in je voort. Het enige, dat in je voortbestaat, is het ego, het "ik", dat geïsoleerd, ingekapseld, zich niet kan verweren. Een ware onderwereld. En wat meer is. de mystici van de dood trachten ook deze fase van geïsoleerd bestaan verder te ontleden. Er is een Tibetaans geschrift (niet het Dodenboek), waarin wordt omschreven wat zo n ziel vindt. En ofschoon de termen voor ons misschien wat te plastisch en te eenvoudig zijn, zou ik toch een deel ervan hier willen citeren.

"En ziet, zij gaat uit (van haar lichaam) dat verscheurd is. Haar wezen beseft zij. En zij gaat en zoekt en treedt binnen in een woning. En ziet, rond haar zijn onzichtbare schutters, en duizenden pijlen doorboren haar keer op keer, tot zij beseft dat het beter is niet te zijn, dan zo te bestaan. Maar wegvluchtende zoekt zij opnieuw zichzelf. En zich niet bevrijdend van haar lasten en gedachten vlucht zij in nieuwe woningen.

En ziet, het is een grot vol kolkende rook en verstikkend zoekt zij een uitweg en vindt er gene, tot zij een deel van haar lasten achterlaat en verdergaat.

Maar een nieuwe woning, een nieuwe grot betreedt zij. En hierin is er een licht, dat flitsend en fel is als de zon, verdord en verzengd haar, tot zij uitroept. "Wee mij, mijn gebeente is het enige dat blijft. Dan laat zij een deel van haar last achter; en eerst dan kan zij verdergaan.

En zij treedt binnen in een grot, waarin het geruis is van duizenden wateren. Zij treedt binnen in een grot, waar de stromen haar verscheuren en zij móét verdergaan. Maar zij kan niet verdergaan door de stroom, tenzij zij haar lasten achterlaat."

En zo gaat het boek verder en beschrijft — ik heb er een klein deel uit geciteerd — 72 hellewerelden.

De ziel wordt voorgesteld als gaande door dat isolement. Want in geen van die werelden is sprake — althans in dit geschrift — van demonen, van persoonlijkheden. Steeds is daarin de eenzaamheid, de omstandigheid van kwelling zonder contact. En ik meen, dat die oude mystici dat goed hebben begrepen. Want het is het gebrek aan contact, dat de kwelling mogelijk maakt.

Wanneer u tracht inzicht te verwerven in uzelf en u denkt alleen aan uzelf als een tegenstelling tot de wereld, dan zult u steeds op uzelf aangewezen blijven. Wat in het stoffelijk bestaan rond u beweegt, is niet een werkelijk leven. De anderen blijven schimmen, standaardfiguren, die een spel spelen. En wanneer de voorstelling ten einde is; wanneer de dood komt, dan zakken zij ineen als marionetten, wanneer de speler weggaat. Maar dit kan de ziel, de geest, niet verwerken.

Er is echter een andere weg. Hiervoor moet ik veel verder teruggrijpen, en wil ik iets citeren uit het z.g. Gouden Boek van Atlantis.

"Wanneer ik geef van mijzelve erkennende de wet, en de wet erkennende ben door mijn gaven in anderen, zo leef ik niet ene maal maar vele malen. En hoe, vaker ik mijzelve geef en van mijzelve geef, hoe meer ik zal leven. Dit is de onsterfelijkheid."

Hiervan zult u verwante theorieën vinden in de moderne tijd. de gedachte b.v., dat de mens alleen voortbestaat door het nageslacht dat hij heeft voortgebracht. Toch word het niet zo bedoeld. Anderen zullen hier haast onwillekeurig terugzoeken naar al die rituelen waarbij het seksuele contact een grote rol speelde. Ook dat was zeker niet bedoeld. De gedachtengang was hier:

Dood, dat is isolement. Zolang er tussen mij en anderen, tussen mij en iets wat leeft, een wisselwerking kan bestaan, leef ik. Wanneer ik van mijzelf iets geef, al is het maar een gedachte of een daad, die in een ander blijft voortbestaan, dan heb ik daarin een contactpunt met de wereld. Ik kan dus voortdurend leven juist door wat ik voor anderen beteken. En daar die anderen datgene, wat in mij was, weer zullen uitdragen en daardoor iets in hun leven zullen wijzigen, ben ik onsterfelijk geworden. Het is misschien een theorie, die wat eigenaardig klinkt in de oren van de meesten. Maar als wij naar de heel moderne leringen gaan, zoals die van de nieuwe Wereldleraar, dan treffen we ook daarin een vorm aan van mystiek, die in al haar nuchterheid toch doodsmystiek kan worden genoemd.

"Ik ben eeuwig," zegt de Wereldleraar, "omdat ik ben in u en in mijzelf."

En daar heeft u weer diezelfde verklaring, nu in een andere terminologie, maar weer het begrip van: Ik ben eeuwig, omdat ik leef in het andere.

Het is dan ook geen wonder, dat deze stellingen de filosofen hebben beziggehouden en dat zij op hun wijze hebben getracht leven en onsterfelijkheid uit te beelden.

Opvallende voorbeelden van een typische doodsmystiek vonden wij dan ook zowel bij bepaalde Griekse denkers en redenaars als ook in de meer moderne tijd, de late Middeleeuwen. Zelfs in de tijd van de Karolingers zijn er denkers van die soort. En ook in de meer moderne dagen vinden wij soms bij denkers van het exacte materialisme, verkapt en verborgen, iets van die doodsmystiek terug.

Als ik zeg, dat ik door de betekenis die ik voor mijn volk heb voortleef, dan klinkt dat anders en is het misschien anders bedoeld dan de Atlantiërs b.v. dat stelden of de nieuwe Wereldleraar, Maar deze uitspraak van Marconi (?) is zelfs in het dialectisch materialisme toch ook de belofte van een voortbestaan, al wordt dit niet meer als zo persoonlijk gezien. Ik meen hiermee het eerste punt dat voor mij belangrijk is in dit betoog voldoende te hebben onderstreept. Eeuwigheid is niet zonder meer bestaan, maar bestaan in een bewust contact met datgene, wat buiten mij bestaat.

De oude leerstellingen geven ons dan de leer van het magische contact, waarbij bepaalde paswoorden gelden. De meesten van u zijn op de hoogte van het Egyptisch Dodenboek, waarin wij voortdurend de magische rite, de spreuk, het kenwoord, het wachtwoord, het geheime gebaar zien optreden. Deze dingen zijn schijnbaar erg ritueel, totdat wij beseffen dat ook in Egypte, zoals vóór Egypte b.v. ook in vroeg-China, in bepaalde delen van India (het vroeger Indo-China), soortgelijke denkwijzen zijn ontwikkeld, en deze denkwijzen blijven gebaseerd op de betekenis van het woord.

Het woord is tegenwoordig alleen maar de uitdrukking van een gedachte of de bemanteling ervan. Maar in het verleden had het woord een volkomen eigen waarde. U zoudt kunnen zeggen: Het woord is de oervorm van het wezen. Het uitspreken van het woord betekent niet alleen maar de toverspreuk. Het is de bevestiging, dat men in zich een eenheid bezit met andere waarden.

Natuurlijk, de nieuwe Wereldleraar en zijn volgelingen drukken dat een beetje anders uit. Ik citeer hier een van zijn leerlingen, die zegt:

"Zoals de Meester ons leert, zijn wij in staat een eenheid te bereiken met de mensheid en de Godheid, terwijl wij in de wereld bestaan. Want waar de eenling kan worden tegengehouden, zal men de mensheid laten gaan. En daar, waar aan de mensheid grenzen en perken zijn gesteld, zal God verdergaan zonder aarzelen. Zo God in ons woont en zo de mensheid in ons woont, gaan wij zonder grenzen."

Een gedachtengang, die — zoals u wel zult beseffen dit oude brengt -in een wat moderne formulering maar voor de rest niet daarvan verschilt. In plaats van het magische woord, de eenheid. Maar vandaag de dag zijn er nog velen, die zeggen dat het woord de aard, de geest, de essentie van het ding bevat. Het woord is een gedachte. En indien u mij kunt volgen in dit betoog, dan zult u voor uzelf reeds de conclusie hebben getrokken dat al datgene, wat wij kunnen uitspreken en in onszelf volledig beseffen, onze sleutel is, onze weg a.h.w. over de dood, over alle beperking en begrenzing heen.

Het is dan ook begrijpelijk, dat wat later – ik denk dat dit is geweest ongeveer 3 à 400 jaar voor Christus' geboorte — een Indisch priester zegt:

"Het is noodzakelijk te beschouwen. Zie een bloem. Drink haar essentie, tot gij u één voelt met haar wezen. En waar een bloem bloeit in de wereld of elders, daar bloeit gij."

Zie de edelsteen. Neem zijn fonkelend wezen en leven in u op. En waar ooit het licht wordt weerkaatst door een edelsteen, daar schouwt gij uit over de werelden."

Een typisch beeld. Maar een beeld, dat ons weer de relatie doet zien, die er bestaat. En hier blijkt, dat het begrip dat in ons is de feitelijke sleutel wordt.

Welk Dodenboek u ook zoekt er is altijd weer sprake van een zekere strijd. Is dat in het Egyptisch Dodenboek een magische strijd, in het vroeg-Assirisch Dodenboek is het een reëel gevecht. In oudere werken is er sprake van een strijd, een debat, of van een magische bezwering, waarbij toch wapengeweld optreedt. Het is alleen maar een uitdrukking. Want het is de geaardheid, de kracht van ons wezen, dat wij uitdrukkelijk niet stellen tegenover de macht van de dood of van de vorst van het dodenrijk, maar stellen tegenover al datgene, wat onze erkenning daarvan beperkt en belemmert.

Waarmee ik — naar ik hoop — een tweede punt voldoende heb onderstreept, nl. het feit dat er in deze doodsmystiek weliswaar geen scheiding wordt gemaakt tussen ziel, geest en stof, zoals men dat zo vaak doet en zeker niet in de betere fasen ervan, maar dat er wel een verschil

wordt gemaakt tussen het eenvoudig kennen en het in zich erkennen. Ik wil daarom dit tweede punt afronden met een klein citaat:

"Al, wat rond mij bestaat, moet ik overwinnen door mijzelve tot het uiterste te beproeven en zo door te dringen in het wezen ervan. Want waar ik het wezen der dingen erken, is in mij een eeuwige waarde ontbloeid."

Maar wij zijn er nog niet. Want zoals ik zei: doodsmystiek is een zodanig overheersend begrip, dat wij in elke inwijding het idee vinden van sterven om te leven.

Wij zien de dood niet alleen als een belemmering van het leven, maar wij zien haar vooral ook als de grens, die rond onze begripswereld staat. Of dit algemeen wordt erkend of niet, ach, daarover zouden wij kunnen strijden, want er zijn voldoende citaten uit de oude denkers zowel als uit de nieuwere naar voren te schuiven, waarin de dood toch nog wel een beetje anders wordt gezien. Maar wij moeten niet vergeten, dat die denkers zich over het algemeen baseren op een dogma of slechts een dogma willen bestrijden. De werkelijke denker echter gaat begrijpen, dat dood in wezen niet is ondergang of plotselinge overgang naar een ander rijk, maar dat het begrip dood staat voor de beperking van ons eigen wezen. En juist dit derde punt zou ik op de moderne wereld willen betrekken.

Als wij zien, dat er een verandering gaande is op politiek, godsdienstig, sociaal of economisch terrein, dan zijn wij geneigd om daaraan een "halt" toe te roepen. Men probeert steeds weer — en soms zelfs ten koste van alles — een eeuwige status quo te handhaven, niet beseffend dat dit een stilstand is.

Als je een rijk hebt dat niet meer een eenheid vormt, die voor zichzelf kan bestaan, dan moet dat rijk zich versmelten met een groter rijk, opdat het weer wel in zichzelf kan bestaan. Voorkomt men dit, dan verliest het kleinere rijk al zijn belangrijkheid. Men kan niet de prerogatieven van deze staat ten koste van alles handhaven. Integendeel, men moet meestal juist deze dingen prijsgeven om te kunnen leven. Als u dit beseft, dan zult u ook begrijpen dat de gehele wereld, alle leven, alle bewustwording en de ontplooiing van eigen persoonlijkheid zijn gebaseerd op de verandering; niet op de status-quo of op de vaste norm, de vaste regel, de vaste wet. het is misschien niet prettig om dat zo te zeggen. De mens heeft graag zekerheid. Maar het is de verandering (en dus voor de doorsneemems een vorm van onzekerheid), die bewustwording en vooruitgang brengt. Alle stilstand voort tot isolement. Alle isolement betekent sterven. Perfect isolement betekent dood.

Wie in deze tijd leeft en tracht het oude ten koste van alles te handhaven, moet dit vóór alles beseffen. Het oude kan veel goed hebben en veel belangrijks bevatten, naar het begrenst het "ik". En indien wij het "ik" blijven begrenzen, dan is het niet mogelijk dat het ego zich ontwikkelt. Wanneer wij krampachtig weigeren mogelijkheden te zien, ze te overdenken of ons mogelijkheden te realiseren, die wel bestaan maar die niet passen binnen de regels van ons eigen leven, dan zullen wij daarmee niet alleen ons gedrag beperken, maar wij zullen daarmee ook wel degelijk ons besef en het bewuste gebruik van ons eigen wezen beperken.

En nu ik dit in de vorm, die voor de moderne tijd past, heb gesteld, wordt het tijd terug te keren tot de oude geheime boeken, waarin dat begrip "dood en sterven" wordt gehanteerd op een wonderlijke wijze.

Er is nl. een wijsgeer (ongeveer 50 jaar v. Chr. in Rome en een van de "honden der goden", de Cani), die stelt:

"Telkenmale als ik een grens die mij word gesteld doorbreek, zonder dit te doen uit begeren of lust, ontwaakt er meer in mij. Naarmate ik verder leer zien, zie ik ook verder buiten mijn lichaam. Naarmate mijn weten minder gebonden is aan de leringen van de tempels (wij zouden zeggen: aan de orthodoxie), zal mijn geest duidelijker en verder zien."

Daarmee brengt hij tot uitdrukking wat wij in een inwijdingsleer ongeveer als volgt vinden weergegeven:

"Zij, die de dood aanvaarden en daardoor alle grenzen doorbreken, zullen ontwaken met de begaafdheid van de ingewijde.

En ziet, zij zullen reizen in de geest en zo zij wensen in de stof door tijd en wereld. Zij zullen de koningen van het verleden zien en de gestalten noemen en eren van de toekomst, voor zij worden geboren. Zij zullen doordringen in het wezen der geheimen, die in de natuur zijn verankerd. Want waar de grens is gebroken, daar gaat de geest vrijelijk uit. En deze geest zonder grenzen leeft voortdurend.

Een typische denkwijze misschien weer. En deze wordt nog eigenaardiger, als wij beseffen wat er verder bij die inwijding behoort. Er staat letterlijk:

"En zo de grenzen gebroken zijn en gij als overwinnaar te voorschijn treedt, zo zal u gegeven worden....(en dan volgt er een naam, in feite betekent het "door uw inwijder") het woord van macht, het woord der zekerheid en het woord der eeuwigheden

En een woord, dat hebben wij zo even gezien, is een begrip.

Omgezet in moderne taal wordt hier de doodsmystiek eigenlijk doorgevoerd in een zin, die wij vaag kunnen terugvinden in b.v. de hemelvoorstellingen van de Christenen. Is het immers niet een wereld, waarin alles mogelijk is? Waarin men voortdurend zeker en dus gelukkig is? Is het niet een wereld, waarin geen grenzen meer bestaan? De ingewijde krijgt dit aan de hand van woorden; en woorden zijn begrippen.

U kunt hieruit de conclusie trekken: Naarmate de wereld van het begrip weidser en groter wordt, zal de vrijheid van het wezen, van de tijd en van de ruimte toenemen; zal de zekerheid van bestaan in dat wezen zich vergroten en zal de vrede, die in dat wezen heerst, volstrekt zijn.

Sta mij toe, dat ik dit deel nog even in relatie breng met de vernieuwing in uw dagen.

Indien gij in deze tijd voortdurend begrippen ziet wijzigen, ja, haast ontstellende veranderingen kunt gadeslaan, die zich niet in eeuwen maar in maanden, in jaren voltrekken, dan lijkt het of uw wereld aan de ondergang toe is. Maar is juist deze grote verandering niet een verbreken van de begrensdheid van het conforme denken? Indien gij juist die ontwikkelingen kunt aanvaarden zonder meer, zonder angst, zonder zorg, naar met een erkennen, desnoods een erin opgaan, zult ge dan niet ook de vrijheid van geest verwerven die nodig is? Nodig niet, alleen voor een bewustwording of een innerlijke bereiking, naar ook voor de ontplooiing van uw eigen persoonlijkheid, voor al datgene wat ge aan gaven, geestelijk en stoffelijk bezit?

Hier mag ik misschien teruggrijpen naar één der legenden, die aan Salomo wordt toegeschreven. Zij heeft een drietal betekenissen nl. de openlijke of verhalende, de verborgen of esoterische en de vergrendelde of magische betekenis.

Er was een vorst, die grote rijkdom bezat. Hij had deze gesloten in een kist van cederhout. Omdat men zijn rijkdom eens had gezien, wilde men hem graag helpen en hen al datgene geven, wat hij begeerde. Want men zei: "Ziet, hij kan al deze dingen betalen en blijft dan nog de rijkste, de sterkste, de meest wijze onder ons." Ook zijn zoon hield de schat besloten en diens zoon nadien, Toen echter sprak men: "Deze bezit niets, want anders zou hij ons zijn schat hebben getoond." en zo verlieten de huurlingen zijn leger. Er was geen voedsel meer voor de paarden, zijn wagens vervielen, hij werd door zijn vijanden overwonnen en dezen roofden de schat.

Ik geloof, dat u uit dit verhaal iets kunt afleiden. Als wij een gave bezitten, dan moet die gave tot uiting komen. Hoe kostbaarder wij die gave achten en hoe meer wij haar dus besloten houden in onszelf, des te minder ze waard wordt. Een schat of een gave heeft op zichzelf geen betekenis. Zij verkrijgt deze alleen door hetgeen wij ermee of erdoor kunnen bereiken.

Hier is dus ook weer een sterven van grenzen nodig. Er zijn in deze dagen vele mensen, die een zekere helderhorendheid, helderziendheid, een gevoeligheid, een genezende gave of iets anders bezitten. Zij durven deze dingen echter niet gebruiken. Zij ontvangen inspiraties, die voor hun leven misschien van groot belang zijn, maar ze durven er niet op reageren. Zij

geloven innerlijk misschien wel, dat er in hen iets bijzonders bestaat, maar zij durven die niet aan de wereld openbaren. Ze zijn bang dat dit kostbare, dat in hen leeft, hun zal worden ontnomen. Zij zijn bang te sterven. Maar als zij die angst niet hadden, dan zou het waardeloos achterblijven zoals bij de dood het lichaam, het voertuig kan achterblijven. Maar al dat andere dat werkelijk betekenis heeft, zal hun leven groter, sterker en vrijer maken. Als de mens van deze dagen dat kan beseffen, hoe anders zou hij reageren. Hoeveel vrijer zou zijn reactie zijn op de innerlijke wetenschap, ja, zelfs op de vage gevoelens, die hij nu onderdrukt, omdat hij ze niet durft beseffen.

De mystiek van de dood is eigenlijk niet de mystiek van de dood als ondergang van de eenling. Deze gehele doodsmystiek is niets anders dan de omschrijving van de beperktheid van het stoffelijk leven. de dood is niet de bevrijding zonder meer, maar ze is de mogelijkheid om zichzelf te worden en met al datgene wat men bezit, met al datgene wat men kan. Het is een terugkeer tot een hoger en vrijer bestaan en tot een zuiverder kennis.

En het is vóór alles een afstand doen van de vaste regels; zelfs van de regels, die de schijnredelijkheid van de mensen zo onontbeerlijk en noodzakelijk schijnen te maken.

Tot slot van dit betoog zou ik willen verwijzen naar wederom enkele oude geschriften, waarvan ik er twee trek uit de Noorse mystiek en één wederom uit de Indische mystiek.

"Wie zijn eigen angst overwint, overwint zijn tegenstander."

"Wie in eerlijkheid en zonder bedekt blazoën binnentreedt in het huis van zijn vijand, zal de bescherming vinden van het gastrecht. Doch wie zich verhuult, zal die bescherming niet genieten."

"Door de eerlijkheid en de volledigheid van het wezen te erkennen en te sterven in de stof om dit wezen te zijn, bereikt men de werkelijkheid van het leven. Wij zijn geborgen in de grote Kracht die ons voortbrengt, indien wij eerlijk zijn, indien wij al aanvaarden wat voert tot het vrij erkennen daarvan. Maar gebonden zijn wij en verslagen in onze overwinningen, zo wij ons verzetten om onszelf te blijven."

Deze regels geven de slotthese aan van dit onderwerp, dat ik u als invaller breng.

Sterven is meer jezelf worden. Het heeft niets te maken met de lichamelijke dood alleen. Het is een doen wegvallen van de grenzen rond het "ik". Slechts wie die grenzen weet te doorbreken, wie antwoord weet te geven op de scheppende kracht rond hem, leeft.

Alle inwijding, alle bewustwording, kan worden herleid tot dit principe. In een tijd, waarin de wereld ondanks zichzelf voortdurend wetten en regels wijzigt en breekt, in een tijd waarin de schijn van chaos velen onontkoombaar schijnt te bedreigen, kunnen wij zeggen dat de dood en de hergeboorte, ja, de mystiek van de dood van het verleden de verklaring vormt voor de toekomst. Dat de overwinning die daarin is gelegen voor een ieder bereikbaar is (geest of mens), die in deze dagen de vernieuwing in zich draagt en aanvaardt, zoals hij haar erkent, zonder voorbehoud en zonder een verwerpen om steeds rijker te worden in zijn deelgenootschap met al het zijnde.

REVOLUTIE

Door de loop der tijden blijkt de revolutie, steeds weer uit te breken op dat punt, waarop de oude orde een vaste en voor zich bevredigende orde schijnt te hebben geschapen. Wij kunnen daarvan voorbeelden aanhalen: b.v. in Rome, waar telkenmale, wanneer de Senaat meent werkelijk gezag te hebben verkregen, een van de legerafdelingen in het buitenland in opstand komt, naar Rome marcheert en daar een nieuwe caesar binnendraagt, door de triomfpoort.

Wij zien hetzelfde in de grote Franse revolutie, waar de feodale regering zich zover heeft ontwikkeld, dat een ieder meent zeker te zijn van zijn rechten en van zijn eigen positie. En juist dan breekt het onweer los.

Wij kunnen dit zien in de kerken. Op het ogenblik, dat de kerk van Rome het meest overtuigd is van haar eigen zekerheid en onfeilbaarheid, nagelt Luther zijn artikelen aan de kerkdeur.

Ik geloof, dat deze voorbeelden uit het verleden ons kunnen helpen het begrip revolutie te definiëren en ook om een eventuele revolutie van deze dagen beter te begrijpen.

Revolutie blijkt dus te bestaan uit het verzet tegen de bestaande orde, dat groeit naarmate die orde meer gevestigd en ik zou haast zeggen, meer autonoom-dogmatisch is.

Wij kunnen dan verder stellen: Elke revolutie komt voort uit een definitieve scheiding tussen standen, rangen plus mogelijkheden.

In een wereld, waarin een ieder alle mogelijkheden voor zichzelf reëel vindt, is een revolutie niet waarschijnlijk. Integendeel, hier vernieuwt zich voortdurend de bovenlaag van de maatschappij en zal een ieder aan die bovenlaag willen en waarschijnlijk ook kunnen deelhebben. Alle revolutionair streven wordt daar vanzelf onderdrukt; want daar zijn de daadkrachtigen, die een betere kans zien om zelf door te dringen tot die bovenlaag dan door het omverwerpen van die bovenlaag. Maar daar, waar die bovenlaag voor zichzelf een gesloten geheel gaat vormen, daar treedt de revolutie op.

We zouden de revolutie ook nog anders kunnen formuleren: Een revolutie is niet zozeer een omwenteling van de bestaande orde, maar een wijziging van denken, die door een gefixeerde sociale orde werd opgedrongen en die op den duur wordt omgezet in de daad. Ook dit is juist, als u zo goed wilt zijn de oude voorbeelden na te gaan. U kunt dat er zelf aflezen.

Wat ons dan brengt tot de revolutie in deze dagen; de omwenteling, zoals ik dat hier zo even hoorde uitdrukken, van bestaande waarden. Wat zijn op het ogenblik de punten van fixatie?

1. Handel is de dragende kracht van de economie en de bepalende factor voor de sociale ordening.
2. Wetenschap is belangrijker dan denken.
3. Een ieder heeft rechten zonder ze te verdienen, maar een ieder moet betalen om die rechten voor anderen te handhaven.

Dat zijn de typische beginselen, waarop de maatschappij van vandaag is gebaseerd

Werkgelegenheid voor iedereen. Dat is een heel mooie leuze. Maar indien het "werkgelegenheid voor iedereen" betekent dat men niet meer hoeft te streven in zijn arbeid om van arbeid en arbeidsgelegenheid verzekerd te zijn, zal de kwaliteit van die arbeid achteruitgaan.

Als wij stellen, dat de handel het enig zaligmakende is, zal alles — onverschillig of dit geloof, sociale orde, vermaak, eigen gedrag is — herleid tot handelstermen; en zal men dus niet meer denken aan eventuele vreugden, bereikingen of waarnemingen, maar alleen aan de geldelijke resultaten, die onder de naam winst of rendement in de handel zo'n grote rol plegen te spelen.

Waar wij wetenschap stellen boven het denken (ofschoon de wetenschapsmens hier natuurlijk zal stellen dat wetenschap en denken identiek zijn), ontstaat er een keurslijf van waarheden, waarbinnen men zijn gedachten mag ontwikkelen, maar waarbuiten men onaanvaardbaar wordt. En ook dit laatste impliceert weer, dat een groot deel van de massa het prefereert anderen te laten denken. Want er is immers geen persoonlijke, geen originele oplossing mogelijk. Terwijl anderen zich in hun persoonlijk bestaan beknot gevoelen, juist door deze wijze van reageren van de wetenschap.

Wij moeten begrijpen, dat dit dus ingrijpt in de psyche van de mens en zijn psychologisch reageren op de wereld bepaalt. En van hier uitgaande komen we tot een aantal heel eigenaardige conclusies, althans volgens het moderne standpunt.

Naarmate de maatschappij een grotere zekerheid biedt, zal zij de drang tot vernietiging van die maatschappij ten eigen voordeel bij anderen bevorderen. Anders gezegd: Door een steeds grotere zekerheid te scheppen bevordert men alle elementen, welke die zekerheid zullen vernietigen. En daar heeft u: revolutie.

Als ik zeg dat een godsdienst in deze dagen alleen nog kan meetellen, indien zij beantwoordt aan het door de wetenschap erkende, dan maak ik daarmee de gedachte aan openbaring en mystiek onderdanig aan redelijke processen; d.w.z. aan processen, die tegengericht zijn aan de grondwaarden van de religie. Het is duidelijk, dat ook hier juist de werkelijke mystieke, de werkelijk gelovige mens zich gaat verzetten en zegt: Ik wil een eigen weg hebben, hoe onredelijk deze ook moge zijn, die buiten alle perken de innerlijke belevingswaarde geeft, die voor mij noodzakelijk is.

Bij de wetenschap zien wij hetzelfde. Datgene, wat buiten de normaal gekende wetenschappelijke normen en regels valt, wordt ofwel als bijzonder staatsgeheim behoed tegen elke kennisname door anderen, dan wel wat meer voorkomt, het wordt geridiculiseerd en verworpen.

Er zijn echter mensen, die in technisch en ander opzicht denkbeelden hebben en uitvindingen doen, welke in strijd zijn met de normen van de moderne wetenschap. Tot nu toe zijn zo onderdrukt. Maar er komt een ogenblik, dat ook zij in verzet komen. Dit betekent, dat in de moderne wereld een deel der mensheid (en m.i. het beste deel) zich steeds verder afscheidt van de massa. En dit is weer te vergelijken met de situatie in historische tijden.

Wanneer wij zien, dat de Senaat in Rome een absoluut gezag heeft, dan ontdekken wij dat daardoor de werkelijke rechten en verdiensten van een groepering (soms zijn dit de gladiatoren of de pretorianen, in andere gevallen zijn dit bepaalde legeroversten) worden aangetast. Door die aantasting ontstaat er een propaganda. het *alea jacta est* (de teerling is geworpen) is niet een spreuk, die alleen maar mooi is om een optreden tegen Rome te rechtvaardigen; het is kentekenend voor de innerlijke toestand van zo'n veldheer, die op Rome aanrukt. Want hij weet eigenlijk niet wat hij zal doen. Kan hij tot een overeenkomst komen met de Senaat? Kan hij de toestand verder handhaven? Maar dan blijkt dat de Senaat dat niet wil. En nu moet hij kiezen: terugkeren, zich onderwerpen — desnoods voor een rijke beloning — of voortgaan. En omdat hij in zijn persoonlijkheid is aangetast, gaat hij voort. De teerling is geworpen: dat wil zeggen: ik heb geprobeerd om het met zekerheid te doen, maar dat gaat niet meer. Ik moet het onzekere kiezen, omdat ik alleen zo mijzelf kan blijven.

Ook in de Franse revolutie zien wij een dergelijk verschijnsel. Wie zijn de feitelijke veroorzakers van die revolutie? Dat zijn de Encyclopedisten. Dat zijn de mensen, die de kennis gaan formuleren en zich daarbij absoluut niet meer storen aan de heersende traditie. En door hun formulering, hun vastleggen van maatschappelijke en wetenschappelijke normen attenderen zij de mens erop, dat hij zichzelf niet kan zijn onder dit systeem.

De Encyclopedisten zijn betrekkelijk klein in aantal. Maar als wij zien wat zij tot stand brengen, dan moeten wij met verbazing constateren, dat zij $\frac{3}{4}$ van een volk in beweging brengen.

Luther. Luther is een opstandig priester. Een beetje gekrenkt in zijn trots. Maar de punten die hij gebruikt zijn op zichzelf aanvaardbaar al zijn zo niet eens 100 % juist. Zij maken de mensen echter bewust van het misbruik dat van hen wordt gemaakt. En het is dit idee "ik word misbruikt, ik word bedrogen" dat de godsdienstige revolutie doet ontstaan en later een complete legermacht van revolutionairen op de been brengt. Daar, waar alle boerenbonden van voorheen in Duitsland en zelfs in Nederland hebben gefaald, slaagt Luther, omdat hij aan de gemeenschap een nieuw denkbeeld geeft.

Laat ons dus in deze tijd niet in de eerste plaats letten op de uiterlijke normen en machtsverhoudingen, want deze zijn voor de revolutie niet bepalend. Bepalend zijn de denkbeelden, die in de massa kunnen ontstaan. Enkele mensen, enkele kleine, schijnbaar onbelangrijke gegevens zijn voldoende om bij de mensen een wantrouwen, een ontevredenheid te wekken, die op den duur zich zal moeten uiten in een verzet; vaak in een onredelijk en wreed verzet. Want een revolutie – dat moeten wij goed begrijpen – is geen redelijk proces. Wij kunnen de aanleiding tot de revolutie redelijk nagaan, maar wanneer het ogenblik aangebroken is, is er sprake van een onbeheersbare massa. Die massa néémt en vraagt haar offers op een onredelijke wijze. het uitroeien van kloosters, zoals dat gebeurde door de lutheraanse vorsten in Duitsland, het platbranden van hele steden als b.v. Brandenburg door de keizerlijken (de katholieken) waren geen redelijke daden. Het waren

geen daden, die strategisch verantwoord waren. Het was een onbeheerste wraakzucht, een zucht tot plunderen.

Hetzelfde zien wij bij het optreden der Franse revolutie. Ook hier is geen sprake van een beheerst veranderen van het gezag. Er is in feite sprake van een chaos, waarin het volk zichzelf uitleeft en de terreur, het schrikbewind, schept datgene waaraan zelf ten onder dreigt te gaan.

En zelfs in het oude Rome, is er steeds weer, als er een nieuwe caesar komt, als de legioenen marcheren, sprake van een terreur. Soms is die terreur gering, zoals bij Marcus Antonius. Soms brengt zij de meest krankzinnige dingen met zich mee, als in de tijd van Caligula. Maar zo is er altijd: een onredelijkheid, een chaos.

In de moderne tijd moet men dat zeker niet vergeten. De wereld heeft tot nu toe geleefd naar wat zij noemde: strikt christelijke beginselen. Langzaam maar zeker ontwaken de volkeren der aarde tot het besef, dat van werkelijke christelijkheid geen sprake is geweest. Dat van een godsdienstig stempel op politiek of op krijg geen sprake is.

Meer en meer realiseert men zich dat het een kwestie is van machtsverhoudingen en dat zelfs recht en rechtvaardigheid geen vragen zijn van Gods wil of van eerlijkheid, maar van macht. Zeker, men wil het nog wel eens vergeten en roept dan om wraak, omdat de Duitsers verloren hebben. En men vergeet, dat de helden van het westen oorlogsmisdadigers zouden zijn geweest, indien de zaak omgekeerd was geweest. Zeker, de illusie werkt nog; maar zij werkt niet volledig meer. Men wordt meer en meer wakker en men vraagt zich af wat de zin is van dit alles. Men heeft het politieke spel al lange tijd gezien als een methode om op een goede en democratische wijze zijn wil door te zetten, maar men wordt langzaam maar zeker wakker voor het feit, dat hierdoor belangengroepen aan het woord komen, die de eenling gebruiken en hem niet vertegenwoordigen.

Het resultaat is duidelijk. De onrust, die deze kennis met zich meebrengt zal op een gegeven ogenblik een verandering afdwingen. En die verandering kan niet gelegen zijn binnen het kader van wetmatigheid, van gezapigheid, want het oude verdedigt zich.

Vergeet niet, dat het optreden van de edelen tegen de Jacobijnen in de Franse revolutie de komst van de werkelijke revolutie en vooral het ontstaan van de grote terreur onmetelijk sterk heeft bevorderd. Vergeet niet, dat de pogingen tot sluipmoord en het uitspelen van legermachten tegen elkaar in vele gevallen aansprakelijk is geweest voor een moord op een groot gedeelte van de Senaat in Rome. En dat zelfs de vervolging van degenen, die luthers worden of het Evangelie kozen, meer de oorzaak is geweest van het felle verzet (denkt u aan Nederland en zijn reformatie) dan alle andere dingen bij elkaar.

En daarmee zijn wij, naar ik meen, aan het kernstuk van dit onderwerp. Een revolutie zal altijd tot stand komen, doordat de redelijke protesten, die uit de massa worden geboren, door de heersende groepen of klassen met geweld worden beantwoord. Dit geweld kan bestaan in wetgeving; zoals b.v. in de Franse revolutie de wetgeving aansprakelijk is geweest voor het ontstaan van een hongersnood in Parijs. Het kan ontstaan (zoals b.v. in Nederland) door het verbieden van een als noodzakelijk gevoelde vrijheid. In dit geval in hoofdzaak tot het lezen en verbreiden van de bijbel. Het kan zijn zoals in deze dagen waarin u leeft, door het verbieden van het zichzelf uitleven, dat de doorsnee-mens meer en meer als noodzakelijk gaat ervaren.

Nu zult u zeggen: Dat zichzelf uitleven is toch niet belangrijk. Geestelijk gezien bestaat die belangrijkheid zeker niet. Maar stoffelijk gezien wel. Stoffelijk is elke beperking van eigen bezit, eigen beschikkingsrecht, eigen vrijheid iets dat als onrecht wordt ervaren. De opeenstapeling van dit onrecht brengt de mens ertoe zich voorlopig volgens de wetten te verzetten tegen deze aantasting van wat hij als zijn eigen recht, zijn eigen bestaan beschouwt. En dit brengt de regerende groepen weer ertoe om feller toe te slaan en zelfs onder omstandigheden wetten te wijzigen om daardoor in staat te zijn eigen voornemen door te voeren. En dat leidt tot het geweld.

Voor de geest zit er iets belangrijks achter. Want er is niet alleen sprake van een materiële omwenteling. De revolutie, waarover wij spreken is er altijd (behalve misschien een enkele keer in Rome) één geweest, waarin een mentale en een gevoelsmatige ommekeer plaatsvond.

De waardering voor het "ik" in de Franse revolutie verandert totaal, vooral bij de lagere standen. De placering van het "ik" tegenover God verandert totaal in het tijdperk van Luther. In het huidige tijdperk zal de revolutie naar ik meen — bewust of onbewust — elementen bevatten, die zich verzetten tegen de z.g. redelijkheid en — laten we dat goed vastleggen — vooral tegen de beperkingen, die aan het "ik" worden opgelegd.

Dit laatste klinkt misschien ongelooflijk. Maar door de normalisering van de maatschappij wordt de individuele ontwikkeling van, laat ons zeggen, 60% van de individuen binnen die maatschappij beknot. En het is deze beknotting, die geestelijk voor ons fataal lijkt, welke belangrijk is. Een verzet tegen dit beknot worden. Een zoeken naar een persoonlijke ontplooiing, waarbij de redelijkheid terzijde kan worden gezet, waarbij de fantasiewereld weer levend kan worden, waarbij de innerlijke bekwaamheden kunnen worden geuit en worden omgezet in stoffelijke resultaten, zonder dat men een vergunning of een verklaring nodig heeft, dat is voor de mens belangrijk. En voor de geest betekent dit het wegvallen van grenzen.

In het eerste onderwerp hebben wij gesproken over het wegvallen van grenzen. En we hebben dat gedaan binnen het kader van de doodsmystiek. Laat ons dan zeggen, dat de revolutie de mystiek van het leven is, maar dat deze precies hetzelfde inhoudt, omdat werkelijk leven een sterven moet inhouden, een continu sterven van het oude. En dat impliceert, dat het onredelijke belangrijker is voor de mens dan het redelijke. Hoe vreemd het ook moge klinken. Dat betekent, dat voor de mens de fantasie, de droomwereld, waardoor hij wordt gestimuleerd tot een streven, een verder uitreiken dan mogelijk lijkt, belangrijker is dan alle zekerheid die hij op aarde kan vinden.

De omwenteling, die er op het ogenblik op aarde plaatsvindt, is eerst in haar beginstadium. In enkele jaren zal ze de voornaamste fase volbrengen en komen we tot een tijdperk van naar schatting 5 à 4 jaar chaos op geestelijk en ander terrein; zoals elke revolutie chaos brengt. En in die chaos zal zeer zeker de terreur van de massa spreken. Maar de massa grijpt toch altijd terug naar het gekende. Zij bezit dus niet de vernieuwende elementen, die noodzakelijk zijn.

Het is helemaal niet zo zonderling, dat een Franse revolutie nodig is om achtergrond te geven aan een Voltaire; maar gelijktijdig om a.h.w. een voetstuk te zijn voor een Bonaparte. Het is helemaal niet zo vreemd dat de vernietiging van de kloosters in Duitsland de eerste steen legt voor de catechismus van Heidelberg. Dat lijkt een tegenstelling, naar uit die chaos komt een behoefte voort tot ordening; maar een imaginaire ordening. Geen reële gebondenheid, maar een mogelijkheid voor de mens om zich in te leven in een voor hem geldende orde. Iets, waaraan hij zich volledig kan wijden, waarin hij zich volledig kan ontplooien, waarin hij zijn persoonlijk, zijn eigen zekerheid en waardigheid kan vinden.

Wanneer die revolutie komt, dan kunt u ervan verzekerd zijn dat het eerste verzet en de grootste chaos al die dingen zullen betreffen, waarop de grootste nadruk is gelegd. Ik kan ook hier het historisch voorbeeld citeren. Want onder de edelen van Frankrijk waren er velen, die vóór de revolutie zeker goed waren. Ik mag eraan herinneren dat Robespierre b.v. uit een adellijk geslacht stamde, waarvan velen van de goeden onder de edelen werden vermoord; en vele van de onschuldigen worden vermoord. Ja, op den duur schreeuwde men om offers, ongeacht of zo schuldig waren of niet. Waarom? Omdat het een ressentiment was tegen de heersende klasse. Vandaar dat op den duur het verzet ook wordt gericht niet — zoals u zoudt denken — tegen de revolutionairen of de mensen van het schrikbewind (dat komt pas aan het einde) maar in de eerste plaats tegen het gezag. Waarschijnlijk zult u de moord op een Danton niet zien in dit verband. U zult de bekende rationalisatie gebruiken. Maar in wezen was dit een aanslag op het gezag. En wie de historie van die dagen nagaat, zal zien dat al datgene, wat vroeger was vastgelegd als waardigheid, dat juist dat werd aangetast.

In deze tijd is het precies hetzelfde. Wanneer wij zien hoe b.v. gedachten aan de heiligheid van leven, de z.g. morele wetten, de verplichte zondagsviering in vele gebieden die christelijk

heten, het verplicht vieren van ramadan in andere landen, het zich houden aan de spijsvoorschriften van een godsdienst in nog andere landen het eerste verzet uitlokken, zo kunnen wij er ook van verzekerd zijn dat degenen, die dat tot uitdrukking brengen, de werkelijke slachtoffers zullen worden.

Nu kunnen wij ons een revolutie niet meer voorstellen als een zo bloedig schrikbewind als in het verleden. Dat is begrijpelijk. Want de mens van vandaag staat er een beetje anders tegenover. En toch garandeer ik u, dat in vele steden de terreur op de straten zeer groot zal worden en bloedig, voordat de zaak een keer noemt. Het is eenmaal niet te vermijden. Het is een verzet tegen het gezag. En wij zouden die stoffelijke en bloedige fase van deze omwenteling graag terzijde zetten, maar wij kunnen dat niet. Want alleen op die manier, alleen met deze strijd lust en zelfs met deze onredelijke haat tegen het gevestigde is het mogelijk om het oude zodanig te schokken, dat het zich vernieuwt.

Na het keizerrijk heeft Frankrijk koningen gekend. En na Caligula zijn er andere caesaren geweest. Na Luther zijn er andere hervormers gekomen, maar de invloed van zo'n moment duurt lang voort. O, de wereld zal wel weer een wereld worden en een algemene statenbond kennen en wat dies meer zij. Maar nimmer zal deze meer zo vast en gevestigd zijn. Ze zal dan de langzame, de in de geest liggende evolutie mogelijk maken.

En wat is het doel van elke revolutie? In Frankrijk heeft men het mooi uitgedrukt: Liberté, fraternité: vrijheid, broederschap. (Ik sla er één over, omdat we die in andere revoluties niet zo gemakkelijk terugvinden.) De vrijheid, die de mens zoekt, is de vrijheid om zichzelf te zijn. En hij interpreteert dat meestal als de vrijheid om elke stoffelijke wet te negeren. Maar hij beseft al heel snel, dat wat hij in wezen zoekt de vrijheid is om zichzelf te zijn, om voor zichzelf te streven.

De broederschap, die de mens zoekt, is nu niet direct de vriendschappelijke emotie van broeders. Maar hij zoekt het behoren tot de gemeenschap, tot het grotere geheel. En deze leuze zult ge in de huidige revolutie steeds sterker horen. en ge zult daarin andere termen terugvinden, als ook de leuze: verdraagzaamheid. Op het ogenblik nog vaak spottend gebruikt of misbruikt, omdat men deze dingen toch werkelijk begeert. En daarnaast is de speciale leuze van deze wereldrevolutie: oprechtheid.

Voor de geest is er niets belangrijker dan zelfkennis. Want de geest, die op aarde zichzelf leert kennen in menselijke gedaante, zet haar bestaan bewust en onmiddellijk voort. Maar hoe kunt ge uzelf kennen, wanneer ge leeft in een wereld waar oneerlijkheid een maatstaf is. Vrijheid, het niet-gebonden zijn aan beelden of voorstellingen, de spontane en onmiddellijke aanvaarding van het direct bestaande, is het meest belangrijke dat de geest vindt na de overgang, zelfs gaande van sfeer tot sfeer om zich te integreren met elke nieuwe wereld die zij betreedt. Maar hoe kunt gij die vrijheid vinden, indien ge in uw voorstellingswereld wordt beknot; indien ge voelt te leven tussen tienduizend geheimen en een enkele leugen? Daar tegen zal de revolutie beginnen. Maar geestelijk zal zij vrijheid gaan betekenen.

En broederschap? Broederschap is een leuze geworden van de massa, waarachter het massa-egoïsme onder de naam broederschap en gemeenschapszin zich verbergt. Maar dit is geen werkelijke gemeenschapszin. Dit is een kwestie van zekerheid en voordeel zoeken ten koste van anderen, niet een volkomen wederzijds begrip. Maar als je in een chaos staat en je hebt niemand anders om je aan vast te klampen, dan zul je in de naaste iets zoeken. Niet meer zekerheid voor jezelf, maar een nog verbonden zijn met anderen. En als je dat gaat zoeken, handel je van uit een geestelijk standpunt juist; en dat is belangrijk. Want wie deze communicatie zoekt met het leven en met de levenden, zal in de sferen openstaan voor elke kracht, die hem niet vijandig tegemoet treedt. Hij zal daarbij zichzelf blijven, die andere kracht erkennen en zich daarin willen verzoeken. En dat betekent dat de gemeenschap in de geest sterker wordt. Dat zij, die overgaan, in die gemeenschap kunnen worden opgenomen, waardoor zij minder inspanning, vergen van de geest en gelijktijdig meer kunnen bereiken en meer kracht voor de gemeenschap van alle levenden zullen betekenen. Dit is de zin van de revolutie van vandaag.

Een revolutie is nimmer een zinloze omwenteling of een verzet tegen onrecht alleen. Het is een complexe structuur, waarin duizend-en-één onbesepte kleinigheden zich samenballen tot een niet meer tegen te houden lawine. Een revolutie is zeker niet een doelbewust streven. Het is een emotioneel zich uitleven, vaak ten koste Van alles en iedereen en zelfs ten koste van zichzelf. Maar het is ook een bevrijding.

En zo wij materieel gezien vele revoltes en revoluties kunnen betreuren, zo kunnen wij van uit een geestelijk standpunt zeggen, dat indien met de revolutie de juiste mentaliteit gepaard gaat, zelfs de chaos waartoe zij kan leiden bewustwording brengt en als zodanig een verbetering van de mogelijkheden van het hele menselijke ras.

Want Frankrijk mag groot geweest zijn in de tijd van de Lodewijken en zelfs in de tijd van Napoleon, maar Frankrijk word eerst welvarend toen zelfs het keizerrijk was vergaan.

Rome mag misschien over de gehele wereld machtig zijn geweest in de tijd van de caesaren, maar eerst toen Rome verviel, werden de voornaamste erfdelen van Rome (ik denk hier aan bepaalde filosofieën, aan Romeins recht) over de gehele wereld werkelijk verbreid.

En eerst toen de revolutie tegen de kerk van Rome een definitieve splitsing tot stand had gebracht en opnieuw een status-quo word geschapen, werd de wisselwerking tussen het katholicisme en de andere vormen van Christendom langzaam maar zeker een bron van een esoterisch Christendom, dat voor die tijd slechts zeer beperkt kon bestaan, maar dat zich nu steeds verder kon verbreiden.

Ik meen, mijne vrienden, hiermede duidelijk gemaakt te hebben, dat de revolutie zeer belangrijk kan zijn. Dat het niet een begrip is, waarnaar wij mogen verlangen, omdat het een chaos brengt en veel onbeheerst leven en onrechtvaardig leed, dat wij haar niet mogen verwerpen, als ze er is, omdat uit de chaos die de revolutie voortbrengt een vernieuwing spruit, die vaak pas veel later haar voleinding vindt in een nieuw bewustzijn en nieuwe mogelijkheden voor de mensheid als geheel.

In uw eigen leven zult u de revolutie ook ondergaan. Want indien de revolutionaire invloeden op de massa inwerken, zo zult u in uzelf die dingen veel eerder vinden. Uw verzet tegen de algemene moraal, de algemene wetten, de situatie waarin u moet leven, de rechtsverhoudingen en de staatkundige verhoudingen, de sociale verhoudingen waaraan u nog deelhebt. En dit verzet in u is het begin en de stuwende kracht van de algehele revolutie. Maar tevens kan zij reeds voordien voor u betekenen – als u niet slechts een ressentiment hebt tegen anderen, maar uw eigen weg zoekt – dat u de hervorming voor uzelf waar kunt maken. Dan kan reeds nu voor u zijn: het begin van een nieuwe vorming, een nieuwe bewustwording en een nieuwe vrijheid in de geest en eindelijk misschien ook in de stof.

Daarom wil ik dit onderwerp eindigen met de uitspraak, dat revolutie, hoezeer zij ook verwarring zaait, een begerenswaard goed is, omdat zij alle verstarring voorkomt, een verdere ontwikkeling en leven mogelijk maakt en voor de geest in vernietiging en structurele vernieuwing nieuwe incarnatie-mogelijkheden en bewustzijnsmogelijkheden in de stof zal scheppen.

VASTENAVOND

Wanneer de kille Vasten nadert, waarin versterving de mens het lijden weer doet ondergaan, dat eens — zo zegt men — moest bestaan in Jezus' tijd, of zo men zeggen kan in het oude Rome de sterke wet weer heersen moest, zo zoekt die mens verbeteren, woest haast, in Saturnaliën, achter maskers zichzelf te zijn.

Want jezelf te wezen, te leven in de dwaasheid, die je zelf bent, is de wens die in elke mens bestaat. Hij ondergaat het carnaval als vreugd, als ontspanning, maar ook als hartstocht, waarin hij zichzelf vergetende, niet meer wetende wie hij is en veilig voor de spiedende blik

van anderen, zijn masker aflegt en een ogenblik, ook zonder waardigheid en naam, zichzelf durft te zijn.

Het is de angst voor de ontbering die komt. En het is de angst voor dat, wat hij is geweest tezaam gebundeld tot een feest van maskers, van verkleeding, van spel en hartstocht, drank en spijs en dans.

Hoe vreemd, dat mensen dit feest vieren juist, voordat zij weer beginnen te denken aan het lijden, dat Jezus aan het kruis moest doorstaan. En hoe vreemd, dat die feesten door anderen werden beleefd, lang voordat Jezus op aarde was, ja, voordat een profeet — sprekend over verre toekomst -het woord Messiah in de mond had genomen.

Wonderlijk, dat de mens steeds weer wil losbreken uit het heden. Of het is bij de dreunende gong of bij de vreemde klok, die klinkt van de offertempel bij de Azteken. Of het is in het dringend feest aan de landingsplaats en rond de tempel in Egypte's tijd. Of het is in het zichzelf vergeten en in een roes opgaan, dat in het verborgene van Zuid-Amerika maar ook in India de mensen soms tot een massa herleid, die zichzelf is door zichzelf niet te zijn. Dat moet u begrijpen.

De mens is te klein om zichzelf te zijn in deze dagen. Maar de last van het masker, die hij zichzelf te dragen geeft, is zo zwaar dat hij al te graag een ogenblik een Vastenavondfeest beleeft, waarin hij — zonder masker zijnde — zichzelf durft zijn; en achter masker en in wijn de pijn verdrinkt van een dagelijks bestaan.

Klatergoud en waan zijn het masker, dat de mens nodig heeft, voordat hij zichzelf durft zijn in werkelijkheid.

Ik hoop, dat dit een voldoende filosofie is over het onderwerp en ik geloof, dat de geestelijke waarde van mijn beschouwing, het eenvoudigst als volgt te formuleren valt:

Gij zijt uzelf niet. Zoals gij uzelf ziet, draagt ge het masker van uw eigen waan en uw respectabiliteit. Het is goed een masker soms te dragen, opdat het tot zichzelf weer herleidt en in zich weet: zo zou ik zijn door alle tijd, dorst ik het slechts te wagen.

Want dat, wat ge nu niet durft zijn, is uw geest; dat is uw geestelijke werkelijkheid, dat is uw eeuwigheid, waarnaar ge streeft. Al het andere is de waan, waarin de stofmens leeft, die vreest zelfs voor de waarheid van eigen denken en eigen persoonlijk bestaan.

Beschouwt u dit a.u.b. niet als al te pessimistisch. Want laten we eerlijk zijn: u bedriegt uzelf, u bemaskert uzelf. Maar iedereen doet het en daarom voelt u zich altijd met uw respectabiliteit in zo'n goed gezelschap.

LES 7 - ONEINDIG LEVEN

Er is eens gezegd: "Bij de geboorte begint het sterven." En daarmee werd uitgedrukt dat het leven eigenlijk voortdurend een vermindering van leven betekent; een teruggaan naar de dood. Elders kunnen wij in een wat meer mystieke beschouwing lezen, dat op aarde een ieder een bepaalde mate van levenskracht wordt gegeven en dat hij deze alleen kan verbruiken. Is dat afgelopen, dan volgt de dood.

Het is voor de mens dus kennelijk een kwestie van de tegenstelling tussen leven en dood. Maar als je nu jezelf wilt leren kennen en wilt begrijpen wie en wat je eigenlijk bent, dan moet je toch allereerst maar eens beginnen met de dood een klein beetje anders te definiëren; niet als een einde, als een soort bekroning van een levenslang slijtageproces. En daarom zou ik u deze avond het een en ander willen zeggen over eeuwig leven, zoals het in u bestaat en proberen duidelijk te maken waarom het is, zoals het is.

Allereerst, eeuwigheid is tijdloosheid. Eeuwigheid kan dus nimmer in tijd worden gemeten of uitgedrukt. Als eeuwigheid zichzelf uit, wordt zij tijd.

Deze misschien wat raadselachtige uitspraak kunt u beter begrijpen, als u ik meen dat dit in de moderne filmtechniek nogal eens wordt gedaan een schilderstuk van een grote meester beschouwt. Zolang u het geheel ziet, is het werk in rust. Het is een totale uitdrukking; het is er en het blijft er. Maar als u nu details uit het geheel gaat lichten, dan zult u van detail tot detail verglijden.

Bij de beschouwing van kunst ziet u precies hetzelfde. Als u een beeld ziet en u gaat het als geheel zien, dan is het een beeld zonder meer. Maar als u bij een detail begint, b.v. bij de hand van de David in Rome, dan glijdt de blik a.h.w. langs de spieren, het ziet de tors, het ziet de ontwikkeling van het gezicht, de uitdrukking, kortom de details. En die details bouwen het bewuste beeld op van het geheel, alleen maar krachtens die beweging. Het geheel kan niet volledig worden beseft en gerealiseerd, zonder dat de details zijn gezien.

Dit zou ik nu willen toepassen op eeuwigheid. Eeuwigheid is voor ons een toestand, een zijn. Om te weten wat die eeuwigheid eigenlijk is, om haar te zien, moeten wij in tijd (dus in beweging) de details van die eeuwigheid achtereenvolgens beschouwen.

Wij hebben — zo wordt ons overal geleerd en in de praktijk blijkt dat ook wel — een eeuwig leven. En wij zijn gewend om dat eeuwig leven te interpreteren in de vorm van een tijdelijk bestaan, maar dan zonder einde. Ons eeuwig leven — zo zeggen wij — is een streven, een bedoeling. Dat kan niet. Ons eeuwig leven is een voleinding, anders zou het niet eeuwig zijn.

Ze zeggen ons: Eeuwig leven is een voortdurend bewegen. Dat kan niet. Eeuwigheid is tijdloos. Het is een verstarring, een absolute gelijktijdigheid van alle zijn en van alle dingen. Als wij dus moeten weten wat die eeuwigheid betekent, dan moeten wij naar de tijd en dan moeten wij leven.

Wanneer je op aarde wordt geboren, dan kan het zijn dat je één detail van die grote oneindigheid wilt zien en wilt bestuderen. Daarbij ben je dan niet helemaal vrij, de eeuwigheid is gefixeerd.

Nu kunnen wij natuurlijk delen overslaan. Wij kunnen onze aandacht richten op de schaduw- of de lichtzijde, zoals b.v. bij dat beeld. Wij kunnen eens kijken naar de reflexen van het licht en naar de schaduwwerkingen. We kunnen ook kijken naar de materiaalbehandeling. We kunnen zelfs kijken naar de balans, zoals de beeldhouwer die heeft vastgelegd in zijn sculptuur. Maar beginnen wij bij de hand, dan volgt automatisch de arm; daar kunnen wij niet om heen.

Wanneer wij worden geboren en wij beginnen een bepaald detail van ons kosmisch geheel waarvan wij deel zijn en waarin wij eeuwig en gefixeerd bestaan te zien, dan ontwikkelt zich

voor ons de noodzaak om achtereenvolgens ook de details daarvan te realiseren. Willen wij dat niet meer, dan kunnen wij ons alleen maar terugtrekken in wat wij de "dood" noemen, en dus ook nog buiten alle geestelijke werelden om terugkeren tot onze oertoestand; de rust. Maar dan is er geen verder bewustzijn. Ons eeuwig leven is dus eigenlijk het motief van ons tijdelijk leven. Daarnaast is het voor ons ook de structuur van het tijdelijk leven. We zijn niet volledig vrij. Die onvrijheid ontstaat uit datgene, wat wij blijvend zijn.

En daarmee hebben wij, geloof ik, een belangrijk punt gesteld, want van uit een menselijk standpunt en redenerend in de tijd kunnen wij zeggen: Men heeft een vrije wil. Die vrije wil is beperkt. U kent al die argumenten wel. Maar men heeft toch een vrijheid van keuze.

Nu gaan wij dit in verband brengen met de eeuwigheid. En dan zeggen we: De eeuwigheid bepaalt wat mogelijk is. Verder bepaalt de eeuwigheid dat wij — beginnend bij een bepaald punt van het totaal — achtereenvolgens een reeks details zullen moeten zien. En daarmee is dus ook vastgelegd dat het leven zin heeft, in de eerste plaats; in de tweede plaats: dat het leven in zijn mogelijkheden vaak zeer beperkt is; en in de derde plaats, dat naarmate het leven een bepaalde richting inslaat het volgen van die richting tot aan het einde onvermijdelijk wordt.

Indien men zichzelf wilt verwezenlijken en niet alleen maar volgens een kosmisch idee of een leerstelling, maar werkelijk volgens de eeuwigheid die men is, dan zal men dus allereerst hiervoor wel begrip moeten tonen. Men kan niet zeggen: Ik heb alleen maar te kiezen. Neen: ik heb te kiezen in een voortdurende samenhang. Daarbij gaat het niet om aangenaam of onaangenaam — van uit mijn huidig standpunt — en nuttig of nutteloos, het gaat alleen om de samenhang. En daaruit kunnen we voor de bewustwording van de gewone mens op aarde wel één zeer belangrijke conclusie trekken:

Daar, waar een samenhang blijft bestaan tussen de verschillende fasen van het menselijk leven, is sprake van een continue bewustwording, waarbij een totaal van een eeuwig bestaande waarde in het "ik" wordt erkend.

Dan komen wij aan punt 2. Wanneer ik spreek van eeuwigdurend leven of van een eeuwigdurend bestaan, dan kan ik dus de fase "dood" niet erkennen. Dood moet een illusie zijn. Maar als je mens bent, dan weet je dat de dood heel erg is. Het is een strijdigheid, waarvoor je een oplossing moet vinden, voordat je die eeuwigheid in jezelf kunt realiseren.

Wat is dus die dood? Wij hebben gesproken over de doodsmystiek. We hebben geprobeerd duidelijk te maken hoe dat allemaal samenhangt. Hoe de hergeboorte, de behoefte van de mens tot hergeboorte zelfs deel uitmaakt van zijn doodsmystiek, zijn religie en al wat erbij behoort. Maar als wij het nu zo uitdrukken: De dood is een ophouden in de tijd of in een bepaald deel van de tijd. Dan kan ook nog worden gezegd: Sterven is het terugtrekken van je belangstelling uit een bepaald levensgebied. Dat klinkt wel krankzinnig van uit een menselijk standpunt, maar een mens ziet in zijn stoffelijk bestaan het doel. Dat is alles, wat hij kent, waarmee hij werkt. Voor de denker, die de achtergrond is van het "ik" is het alleen een concentratie op een bepaald punt. Vergelijk: men leest geconcentreerd een boek. Er komt een gast binnen, men sluit het boek en kan later verdergaan. Er gaat dus niets verloren, hoogstens wat concentratie.

Voor de mens op aarde is de dood een uitblussing. Voor het werkelijke wezen in de eeuwigheid is het alleen maar een realisatie van iets wat is, die op elk willekeurig punt kan worden onderbroken en worden hervat. Er is dus geen sprake van dood, maar slechts van een hiaat in concentratie en misschien ook in bewustzijn.

Daar komen bij de geestelijke werelden, de geestelijke sferen. Want u weet allen, wanneer u hier op aarde klaar bent, dan gaat u verder naar, laten we zeggen, Zomerland en van Zomerland misschien ook weer naar andere werelden.

Wat voor rol spelen die? Wel, we weten dat deze dingen, die na de "menselijke dood" liggen, op zichzelf ook weer een vorm van dood kennen. Er komt nl. een ogenblik, dat het bewustzijn zover is uitgebreid, dat het niet meer kan worden bevat binnen een bepaalde sfeer en dus

automatisch ophoudt daar als direct kenbare waarde te bestaan en zich manifesteert in een andere, z.g. hogere sfeer.

Als je leest en je leest niet alleen maar een romannetje (b.v. boeken over James Bond en dergelijke) maar een studiewerk of een werk dat geestelijk grote inhoud heeft (b.v. iets van Paul Brunton), dan komt er een ogenblik, dat je zegt: Nu moet ik me dat eerst gaan realiseren. Ik heb het gelezen en nu wil ik erover nadenken. Bij dat nadenken bestaat niet meer dezelfde regelmaat van het lezen, van het neergeschrevene. De elementen staan losser tegenover elkaar. Ze kunnen door het "ik" worden gebruikt voor een persoonlijke constructie. Noem dat nu eens Zomerland. In Zomerland bestaan de vormen en de situaties, die op aarde mogelijk zijn, eigenlijk nog voort. Zo worden echter bepaald door de gedachte.

Het is geen vaste structuur neer, maar een structuur, die door de denker zelf wordt bepaald. Daardoor is een nieuwe waardering, een realisatie, een persoonlijke erkenning van levenswaarde gemakkelijker mogelijk ook al duurt het even voordat je ertoe komt. En als je ook dat hebt gedaan, dan moet je conclusies gaan trekken.

De vast gevormde denkbeelden van de schrijver vallen dan weg. De denker bouwt zich een theorie op, die helemaal geen vormgemeenschap meer kent. Zij wordt op den duur zijn persoonlijk aanvoelen; iets van zijn innerlijke wereld. Hij kan dat nog wel enigszins weergeven, maar hij kan het toch niet meer helemaal uit de structuurbeelden van het boek opbouwen. Noem dat nu eens de wereld, die wij de wereld van kleur of klank noemen. Als je ook dat hebt gehad, dan komt dus ergens de synthese. Het ogenblik, dat je zegt: Nu voel ik wat de schrijver bedoelt: een wereld, waarin geen kleuren meer zijn, waarin geen vormen bestaan. De wereld van het licht.

Dan zou ik dus de analogie van het lezen zover kunnen doorvoeren, dat ik zeg: Komen op aarde is: enkele details lezen uit het totaal van de eeuwigheid, van het voortdurende bestaan, waaruit wij stammen.

Het leven in de sferen is het erkennen en soms herlezen (ons ingrijpen op aarde, zoals wij dat proberen) van datzelfde deel om tenslotte te komen tot een persoonlijke synthese, een persoonlijke erkenning, waarbij een deel — bestaande uit vele details — wordt omgezet in een persoonlijke ervaring.

Dan wordt het dus duidelijker, dat we de sferen niet moeten zien als een eindfase of als iets buitengewoons. Wij moeten het zien als een terugkeren tot een andere werkelijkheid. Het is dus mogelijk, dat iemand wakker schrikt. Laten we zeggen; u bent in een zeer ingewikkelde lectuur verdiept en plotseling komt er iemand die zegt. "Moet je een kopje thee?" Op dat ogenblik is uw concentratie verdwenen. U kunt zich de details niet meer herinneren. U moet opnieuw beginnen. En daar hebben we dan de uitblussing, die wij dan meestal associëren met de duistere sferen, maar die ook zou kunnen worden omschreven met een terugkeer tot de totale werkelijkheid, waarbij niet eerst een innerlijke synthese van de erkende details heeft plaatsgehad.

Nu zitten we op het ogenblik dicht bij het Paasfeest. Binnenkort krijgen we te maken met de opstanding en al wat erbij behoort. Indien we dat maar gaan zien van uit het menselijke idee van leven en dood, dan heeft het weinig zin. Maar indien wij die opstanding zien als een uitklinken en een nog even herlezen a.h.w. van een boek, desnoods door de Schepper Zelf, dan krijgt het alles een geheel nieuwe zin. Er is geen sprake van een vernieuwing in dit leven. Er is sprake van een hernieuwde kennisname van details, die in de schepping eeuwig bestaan.

Dat brengt ons weer tot een conclusie, die ik als volgt zou willen formuleren:

Elke erkenning van details vormt voor ons de mogelijkheid tot de bewuste beleving en de juiste waardering van de eeuwigheid, waarvan wij deel zijn. Wanneer wij dit niet onmiddellijk geheel bereiken, omdat geen persoonlijke conclusie is getrokken, dan kunnen wij een tijdlang in de sferen vertoeven of zelfs op aarde terugkeren, tot wij de bepaalde details (die passage uit het boek der schepping a.h.w.) voor onszelf hebben verwerkt.

Dit is allemaal mooi, het vraagt een toepassing. Een toepassing op je eigen bestaan en op alles wat erin voorkomt. En dan moeten wij goed begrijpen, dat de schepping alles omvat. Onze

eeuwigheid omvat ergens ook dit alles; het is een stilstaande wereld, een uitgekristalliseerd bestaan — of het een eeuwige gedachte is of wat anders, doet niet ter zake. Wanneer wij op aarde leven, dan uiten wij een deel daarvan. Hoe wij dat doen, hoe wij dat beleven, is in wezen niet zo belangrijk. Belangrijk is wel, dat wij een continuïteit hebben. Wanneer wij van de hak op de tak springen met onze waardering, met ons streven en ons denken, dan zullen wij altijd tekort schieten. Dan zullen wij nooit datgene vervullen, wat wij willen bereiken met ons werkelijk "ik", nl. het erkennen van een deel van de schepping en de werking van de Schepper.

Als u dus nu in het gewone leven zit, kunt u zeggen: Ik zit hier als mens en voor mij zijn er nogal wat moeilijkheden. Dat is voor mij nogal moeilijk op te vatten. Ik heb mijn eigen ideeën. En dan is het wel eens moeilijk om mij met anderen daarover te verstaan.

Dan zeg ik: Dat is niet belangrijk. Het belangrijke voor u is, dat er een logisch verband is. Dat alles beantwoordt aan een vaste opbouw. Dat er dus niet alleen maar de theorie is maar ook de praktijk. Dat uw hele leven a.h.w. één geheel is. Zodra u dit verwezenlijkt — ongeacht uw punt van uitgang, ongeacht de wijze waarop u door de wereld van de mensen wordt gewaardeerd of wordt verworpen — zult u een bewustwording doormaken, die van uit het eeuwige leven beschouwd van groot belang is.

Het kan soms een troost zijn. Aan de andere kant ontnemt het ons het idee dat onze kleine offers zoveel goed doen. Die offertjes doen niemand goed. Ze doen hoogstens onszelf goed. Zo maken het ons mogelijk te komen tot een realisatie, waarbij dat offer (als onze beleving dus) één deel van de schepping, een detail van de totale schepping openbaart, waarvoor we anders blind zouden zijn. Het is jammer, dat wij daarmee ergens dus iets verliezen; het idee van de gemeenschap en de mensheid. Aan de andere kant maakt het totaal van ons leven zinvol.

Bovendien hebben we nog iets anders hierin te lezen en dat is voor heel veel mensen erg gemakkelijk bruikbaar. Dat is nl. dit: Indien u iets in een bepaalde geest begint, dan zult u dat in die geest voortzetten. Voorbeeld: U doet een paar goede werken uit gewoon medelijden of desnoods uit verveling. Nu kunt u later uw instelling t.a.v. die werken wijzigen, maar u moogt niet verwachten dat de kwaliteit van die werken zich daarmee wijzigt. Het eenmaal begonnen werk heeft een logische ontwikkeling. Het is een detail in de schepping dat u volgt. Misschien dat u door uw veranderde instelling andere personen ontmoet en persoonlijk andere waarderingen vindt hier en daar, dat is mogelijk maar de oorzaak-en-gevolgketen is een strikte. Eenmaal gericht op b.v. het verdrijven van verveling of van onzekerheid, kunt u emotioneel alles nog gaan doormaken. U kunt God vinden of de duivel; maar al datgene, waarmee u het beleeft, is niets anders dan een middel om verveling te verdrijven; dus in zich een betrekkelijk zinloze actie.

Dat is nu weer niet erg prettig. Want als wij ons nu toch verbeteren en we willen ons beter instellen, dan staan wij toch dicht bij God, enz. Ja, dat is wel waar, persoonlijk. Maar wij zijn geneigd om die oorzaak-en-gevolgwerking te bekijken uit het standpunt van: onze intentie wijzigt zich, dus wijzigt zich het logisch verloop. Neen, dat is niet waar. Oorzaak-en-gevolg zijn onveranderlijk. Wanneer wij A zeggen in een bepaalde richting, dan komt B in diezelfde richting er achteraan en desnoods tot Z toe. Willen wij nu onze eigen instelling van het ogenblik projecteren en wat ons daaruit overkomt beoordelen, dan is de wereld altijd onrechtvaardig. Of we krijgen veel meer dan we verdienen, of — zoals het meestal is — we komen daar zwaar aan tekort, volgens ons eigen idee. Maar zo is nu eenmaal die tendens. Of ik mijzelf verander of niet, die tendens blijft gelijk.

Erken ik dit, dan ik dus stellen: Mijn persoonlijke instelling is mijn persoonlijke bevrediging. Het is misschien mijn persoonlijke krachtbron. Het is mijn mogelijkheid om voor mijzelf meer of minder van de samenhang te beseffen. Ik kan a.h.w. mijn intentie gebruiken als een soort zoeklicht om het detail van een schilderstuk zo intens te belichten, dat het tegen de omgeving afsteekt en vervolgens de lichtkring uitbreiden, zodat ik steeds meer ga zien. Het punt blijft echter gelijk; het blijven dezelfde lijnen. Er komt misschien wat bij, maar het blijft gelijk.

Als u inzicht wilt hebben in uw eigen leven en in al datgene, wat u daarin overkomt (de resultaten, de tegenslagen en moeilijkheden die u heeft — en dat zijn er meestal nogal wat),

dan moet u dus stellen: Datgene, wat in het begin van mijn leven door mijn eigen bewuste acties werd gekozen (het veronderstelt dus, dat u eenmaal binnen een bepaald deel van de kosmos tot leven gekomen in een beperkte of stoffelijke zin dus zelf een keuze doet), zal tot het einde van mijn leven bepalen wat voor mij belangrijk en onbelangrijk is, wat mogelijk en wat onmogelijk is. Alle bewustwording en innerlijke ontwikkelingen zullen zich groeperen rond een reële reeks feiten.

Nu komen we dan tot zeer interessante conclusies. Conclusies, die wij heus voor onszelf eens moeten nagaan. En die luiden als volgt:

1. Ongeacht mijn geestelijke instelling en daardoor de ogenblikkelijke kracht, invloed en bewustwording, die ik kan genieten aan de hand van het gebeuren, zal ik — in mijn leven eenmaal een ontwikkeling vastgesteld hebbende — alle feiten zich in diezelfde richting zien ontwikkelen langs een logische weg tot een consequent geheel.
2. Ik kan mijn persoonlijke waarden projecteren op dit reëel gebeuren en zo de betekenis voor mijzelf wijzigen. Ik kan echter de oorzaak-en-gevolgsequentie niet wijzigen in die zin, dat zij een totaal ander deel van kosmos of schepping voor mij kenbaar maakt.
3. Daarom zal een ieder, die in de stof of in de sferen leeft, moeten beseffen dat zijn gehele leven is gebaseerd op een klein en nauw omschreven deel van de kosmos en dat dit deel niet noodzakelijkerwijze hetzelfde behoeft te zijn van de in dezelfde menselijke tijd levende entiteiten. Wij kunnen geheel verschillende delen van de eeuwigheid leren kennen, zonder te beseffen dat deze verschillen bestaan.
4. Voor ons is er altijd één uitweg. Daar, waar wij geen mogelijkheden meer vinden, kunnen wij ons beroepen op de eeuwigheid, met dien verstande, dat wij daardoor het gebeuren, het levensproces zoals wij dit kennen, voor onszelf beëindigen.
5. Indien wij weten dat een vaste richtlijn alle gebeuren in ons leven beheerst, kunnen wij – ongeacht onze zich wijzigende begrippen of instellingen — ons op een logische sequentie van feiten blijven baseren. De toekomst is dan niet in details, maar wel degelijk in grote lijnen te voorzien en kenbaar. Door deze kenbaarheid zal ongeacht onze bewustzijnswaarde en emotionele waarde de mogelijkheid blijven bestaan het stoffelijk leven te beheersen van uit een stoffelijk geheel en gelijktijdig ons bewust te blijven van een eeuwigheidswaarde, die binnen dit geheel tot uiting komt.

Indien u tot een inzicht in uzelf wilt komen, indien u zich wilt verwezenlijken in de wereld, dan moogt u hieraan niet voorbij gaan.

Wij zijn eeuwig leven, of we willen of niet. Alle mens, alle geest, is niets anders dan een projectie van de eeuwigheid. Alle tijd is niets anders dan een achtereenvolgende realisatie van punten, die in de eeuwigheid vaststaan. Datgene, wat u voor uzelf geestelijk nastreeft, moet in redelijke overeenstemming blijven met dat wat u stoffelijke bent. Men kan trachten datgene, wat men is en de gebeurtenissen, die men in eigen leven kent, te veredelen tot hun hoogste waarde, maar men kan niet trachten ze van geaardheid te doen veranderen. Er is in de mens tot op zekere hoogte een transmutatie van krachten mogelijk. Maar dat betekent nog niet, dat deze transmutatie er ook één van wereldwaarde is.

Ga uit van dat wat u bent. Verwacht niet, dat de wereld van vandaag op morgen zal veranderen, omdat u zelf meent te zijn veranderd. Meen niet, dat u voor anderen een blijvende verandering kunt betekenen. Denk ook niet, dat u met anderen hun wereld geheel kunt delen.

Beseft dat u altijd uw eigen deel van de eeuwigheid beleeft en dat u daarbij aan anderen waarden toekent, die geheel niet met hun wezen in overeenstemming zijn, noch met hun deel van de eeuwigheid dat zij verwezenlijken. De binding is de oorzaak-en-gevolgwerking, die juist in de tijd één van de grote goddelijke wetten schijnt te zijn; en deze is rechtlijnig.

HET BEPERKTE LEVEN

Ook wanneer wij ons bezighouden met de eeuwigheid en met alle grote krachten, die daaruit voortkomen, zo zullen we toch in de materie over het algemeen met de beperkingen van het beperkte stoffelijke leven rekening moeten houden, Het is niet altijd gemakkelijk de eeuwige waarden zonder meer te begrijpen. We kunnen ze soms gebruiken als een soort richtsnoer. We kunnen er een zekere voldoening uit putten, we kunnen er kracht uit putten misschien, maar verder gaat het niet. En daarom zou ik als tegenstelling tot het vorige onderwerp hel graag aandacht willen wijden juist aan het beperkte stoffelijke leven en hetgeen daarin gebeurt.

Als je op aarde komt, dan kom je in een wereld, die je op de een of andere manier of om de een of andere reden hebt uitgekozen. De beweegredenen kunnen velerlei zijn. De wereld, waarin je komt, kan zelfs in dezelfde tijdsperiode aanmerkelijk verschillen. Wat je hebt gekozen is niet altijd in overeenstemming met je geaardheid, vaak zelfs in tegenstelling. Je zoekt niet datgene te vinden, wat bij je past. Neen, je zoekt het contrast te vinden, want dit contrast, dat door mijn voorganger ongetwijfeld zou worden verklaard als een poging om buiten het bewust gekende een nieuw doel van de eeuwigheid te realiseren, is noodzakelijk, omdat je alleen zo werkelijk leeft.

In de beperking van het stoffelijk leven zijn er een paar hoofdfacetten, die wij allemaal kennen. Er zijn de kwesties van begeerte en angst als hoofdmotieven; en daarachter — wat ethischer klinkend — eigenliefde en naastenliefde. Deze omschrijvingen zijn uitermate beperkt en ze zijn daarom voor elke interpretatie vatbaar. Indien wij echter willen interpreteren van uit de werkelijkheid van ons bestaan, dan kunnen wij als volgt resumeren:

Als je wordt geboren, zal door de keuze van geboorte de eerste tijd van je leven en daarmee de vorming van het stoffelijk bewustzijn bepaald zijn. Het gekozen houdt dus niet slechts in een bepaalde stand en een bepaalde lichamelijke begaafdheid, maarwel degelijk ook een opvoeding en daarmee een punt van uitgang in de wereld.

In dit punt van uitgang hebben wij meer vrijheid dan u misschien zoudt denken. Want wij kunnen altijd kiezen tégen datgene, wat wij hebben geloerd. Er zijn heel wat mensen, die dat doen. In de praktijk kan men zeggen dat de keuze van een jong mens over het algemeen — als we het gehele leven zien als een cirkel van 360 graden — 30 tot 40 graden verschilt in gerichtheid van dat van zijn ouders. Er is dus een voortdurende cirkelgang. Want na zoveel generaties zijn we, weer op het punt van uitgang terecht gekomen. Die afwijking betekent dus een vorm van evolutie. En dit evolueren van de wereld, waarin wij leven, is van het grootste belang voor ons eigen vermogen.

Leven in een evoluerende wereld betekent, dat je zelf voortdurend moet evolueren om in die wereld qua bewustzijn dezelfde rol te kunnen blijven spelen.

Nu kan men wel zeggen: Het bewustzijn doet er ten slotte niet zoveel toe, want de eeuwigheid is en blijft hetzelfde. Maar voor ons ligt de, zaak anders. En ik geloof, dat juist hier de kwestie van bewustwording, van scholing, van training, een heel grote rol speelt.

Het geheel van het bestaan zal ons, zeker in het beperkte leven, nooit aantrekken. We zullen erover theoretiseren, maar het staat te ver van ons af. Waarmee wij te maken hebben, is ons persoonlijk bestaantje, ons eigen leven en vooral ook de motieven, die wij daarin kennen. Zolang wij over onszelf tevreden kunnen zijn, zijn we het over het algemeen over de wereld ook wel. Op het ogenblik, dat wij over onszelf in wezen niet tevreden zijn, zullen wij al onze fouten aan de wereld wijten met een zodanige nadrukkelijkheid, dat er van de wereld niets meer overblijft. In het beperkte leven kun je dus zeggen:

1. Hoe meer ik de wereld verwijt, hoe meer ik met mijzelf ontevreden ben.
2. Hoe minder ik de wereld te verwijten heb, hoe meer ik beantwoord aan mijn wezen, voor mijn eigen begrip.

3. Om steeds tevreden te kunnen blijven met mijn wereld, zal ik voortdurend zelf moeten evolueren zowel in innerlijke als in uiterlijke waarde.

En daarmee hebben wij dus iets belangrijks vastgesteld: een mens, die in zijn bewustzijn blijft stilstaan — geestelijk zowel als stoffelijk — raakt achter. Hij kan niet meer tevreden zijn met zichzelf; hij is dus ontevreden met zijn wereld. Ontevreden zijn met je wereld is een heel onaangename toestand. Want wij zijn geneigd in de stoffelijke wereld alles te zien als strijdig met onszelf en daarom te wijzigen in overeenstemming met onszelf.

Het is niet voor niets dat wij in menig dictionaire het woord "idealisme" vertaald zien met: droomwereld. Omdat je, de wereld niet baas kunt, droom je een wereld die bij jou past. Maar als je jezelf baas kunt, dan is de wereld tot op zekere hoogte ideëel geworden; want dan heeft alles in die wereld zijn zin, zijn betekenis en zijn nut.

Als je onbewust bent, is het nut van de dingen in de wereld niet te begrijpen. Naarmate je bewuster wordt, zal het erkende nut in de wereld groter worden. Hoe vollediger de bewustwording, des te nuttiger de wereld voor je, wordt. En hoe nuttiger de wereld voor jou is, des te intenser en vollediger de ervaringen zijn die je zelf opdoet en hoe juister je erkenning is van jezelf in die wereld. En om te refereren aan het vorige onderwerp, hoe vollediger je waarschijnlijk de details zult leren kennen van de eeuwigheid, die je grotere "ik" onderzocht.

Er blijkt verder nog iets anders aan de gang te zijn. We hebben zoals werd gesteld: een rechte oorzaak-en-gevolgwerking. Dat is allemaal mooi en waar, maar oorzaken en gevolgen worden nooit concreet ervaren. Ze worden altijd relatief ervaren. Het kan dus zijn, dat iemand een ongeluk krijgt en dat ongeluk als niet serieus ervaart. Dat ongeluk staat vast: oorzaak-en-gevolg. Dat hij zal genezen staat ook vast: oorzaak-en-gevolg. Maar de genezing geschiedt snel, is vollediger en de periode van genezing betekent een nieuwe stimulans in plaats van een periode van lijden. Dat is de mogelijkheid, die wij hebben.

In het beperkte leven zijn we, dus zeker niet gebonden aan een Juggernaut, het noodlot dat over ons wegwentelt. We zijn in het leven gericht op de gebeurtenissen, maar we beheersen de wijze, waarop die gebeurtenissen zich persoonlijk aan ons voordoen. En daar krijgen wij nu een heel eigenaardige factor, die wij soms geloof noemen of magie of vertrouwen, maar die in wezen is een persoonlijk door het bewustzijn overschrijden van de grenzen, die door oorzaak-en-gevolg gesteld schijnen te zijn.

Er zijn daarvan heel wat voorbeelden bekend: Jezus wandelde over de wateren. Maar we kunnen net zo goed zeggen: Er is een vuurdanser, die zonder enige voorbereiding door het vuur heenloopt, zonder dat er iets aan hem verschroeit. Maar toch gebruikt hij geen trucje. We kunnen ook zeggen: Er is iemand, die zich door een gifslang laat bijten, zonder enige voorbereiding en die er geen schade van ondervindt. Die dingen komen voor, nietwaar?

Nu kunnen wij zeggen: In oorzaak-en-gevolg ligt dus het feit dat de afstand over het water moet worden afgelegd. Er staat niet: te voet of anderszins. We kunnen zeggen: het vuur zal er zijn en de mens zal er zijn, en beiden zullen elkaar ontmoeten: oorzaak-en-gevolg. Dat de mens door het vuur zal gaan ook nog. Maar de manier, waarop hij erdoor gaat en waarop hij dit vuur ervaart, is niet vastgelegd, want hier speelt een qua oorzaak—en—gevolg beschouwd irreëel element een rol. De man, die zich door de gifslang liet bijten, zou waarschijnlijk toch gebeten zijn. Maar hij liet zich bijten in een toestand van extase, waardoor het gif niet werd opgenomen, maar onmiddellijk weer door het lichaam werd uitgestoten met als gevolg geen vergiftiging, geen lijden.

Ik geloof, dat wij daarop eens even de aandacht moeten vestigen, want anders gaat men al heel gauw zeggen: Wat heeft het voor nut om bewust te worden. Wat heeft het voor nut te worstelen om geestelijke rijpheid, enz.

Door een bewustzijn te bereiken, door een geloofswerking in jezelf actief te maken, door kort en goed oorzaak-en-gevolg secundair te maken aan datgene., wat in jezelf leeft als waarheid, zul je oorzaak-en-gevolg niet ontgaan, naar je zult het voor jezelf totaal wijzigen en daarmee ergens je eigen belangrijkheid.

Er was eens iemand, die heeft gezegd: "Een goed geloof is als een besmettelijke ziekte." U zult misschien denken, dat hij een pessimist was. Helemaal niet. Hij bedoelde daarmee: Indien er één is, die staande boven oorzaak-en-gevolg door het vuur kan gaan, dan kan hij krachtens dit geloof anderen bezielen en ook zij zullen door het vuur kunnen gaan.

Als dat nu alleen maar een rituele kwestie is, dan is het van geen belang. Maar als diezelfde toestand nu eens optreedt, wanneer je wordt geconfronteerd met b.v. een bosbrand, dan zul je misschien mensen kunnen redden; je zult jezelf uit de brand kunnen redden, zonder dat er werkelijke schade is. Het gebeuren verandert niet, maar het wijzigt zich voor jou zeer sterk in betekenis.

In de eeuwigheid zullen die details van weinig of geen belang zijn, naar ik aanneem. Voor onszelf en vaak ook voor onze wereld zijn ze echter van heel groot belang. Daarom wil ik erop wijzen, dat in het beperkte leven je innerlijke waarde van zo groot belang wordt, omdat zij niet de feiten van de eeuwigheid kan wijzigen of zelfs maar de lotsverbondenheden, de oorzaak-en-gevolgwerkingen van de tijd, maar omdat zij voor de mensen de dingen kunnen wijzigen.

Zo kunnen een aardbeving niet ongedaan maken, maar ze kunnen de gevolgen tot een aardbeving maken tot een schok van de vloer of tot een aantal spleten, die een hele stad opslokt. Ze kunnen de uitvinding van de atoomkracht zeker niet beperken of voorkomen; en ook niet de uitvinding, misschien het gebruik van de atoombom. Maar wat ze wel kunnen, is van daaruit de gevaren ervan verminderen en de dienstbaarheid verhogen of omgekeerd. Wij kunnen de persoonlijke relatie binnen het beperkte leven (dus de lichamelijke relatie met het onvermijdelijke gebeuren) zeer sterk beïnvloeden en wijzigen.

En daarmee komen wij vanzelf aan het volgende punt. Wat je werkelijk gelooft, wordt waar, zegt men. Het is waar in zoverre, dat werkelijk geloven een geloof zonder twijfel inhoudt. En een geloof zonder twijfel bestaat zelden of nooit. Aangezien een geloof zonder enige twijfel voor de doorsnee-mens niet bereikbaar is, zullen oorzaak-en-gevolg en lotswerkingen dus altijd zijn leven blijven bepalen. Maar naarmate hij in zichzelf ruimer, bewuster, reiner, meer geestelijk verbonden zal zijn, zal hij daardoor minder worden beïnvloed.

Een binding van 100 ten 100 aan het noodlot betekent een door het leven geleefd worden. Een gesleurd worden door allerhand situaties, waarvan je niets begrijpt. Een gebondenheid van 50 ten 100, die voor de meeste mensen toch wel bereikbaar is, betekent het vermogen om in dit noodlot soms gunstige dingen te vinden in plaats van alleen maar ellende; om ergens -en klein beetje zelf ook meester te zijn in plaats van alleen maar de slaaf te zijn. En wanneer je het hoogst bereikbare percentage, op aarde nu eens stelt op 90 ten 100, dan betekent dit dat de belangrijkheid van het noodlot en van oorzaak-en-gevolg wordt teruggebracht tot 10% van je leven, meer niet.

Ik geloof, dat wij daarmee al iets heel belangrijks hebben verteld. Het gaat er tenslotte niet om of oorzaak-en-gevolg nu werkingen zijn, die blijven voortbestaan of niet. Het gaat erom wat ze voor ons betekenen. Die 10% zijn voor ons misschien wel nodig, omdat je zonder dat eigenlijk op aarde zou leven in dezelfde situatie als in de sferen; en je zou er niet; veel wijzer van worden. Maar die 10 % is net voldoende. Door die 10 % heb je een wereld, waarmee je voortdurend rekening moet houden. Er is dus een voortdurende erkenning van een werkelijkheid buiten jezelf; en aan de andere kant heb je voortdurend de kracht in jezelf om die mogelijkheid te zien als een eeuwig iets en niet alleen maar als een noodlot, een fatum.

Ik kan mij voorstellen dat u zich nu gaat afvragen: Wat heeft dit onderwerp nu eigenlijk te zeggen, want het lijkt in strijd te zijn met wat de eerste spreker heeft verteld.

Dit is zeker niet het geval. Je kunt echter alle dingen in het leven van twee kanten benaderen. Zodra je iets van uit de eeuwigheid benadert, is het betrekkelijk star. Dan is de belangrijkheid van de mens daarin nil, tenzij als element van de eeuwigheid. Ga je daarentegen van de mens uit, dan is eeuwigheid ver weg en de belangrijkheid van die eeuwigheid nog beperkt, maar dan is de mens, zoals hij zichzelf ziet en kent van het hoogste belang.

Omdat we in het eerste deel voor het begrip van het leven hebben moeten trachten de eeuwigheid te zien, moeten wij in dit tweede deel van de avond onszelf bekijken. En dan moeten we dat leven dus ook proberen in een paar regels samen te vatten. Ik stel:

1. Ongeacht de feiten van de wereld, zal het bewustzijn van de mens voortdurend bepalen wat zij voor hem betekenen, wat de uitwerking daarvan voor hem is er, op welke wijze hij daarin voor zich en anderen eigenlijk kan ingrijpen. Dit ingrijpen betekent geen wijziging van de feiten maar van de ervaring van de feiten.
2. Naarmate een groter geestelijk bewustzijn wordt verkregen, zal een grotere onafhankelijkheid ontstaan van de zuiver stoffelijke tendens en de oorzaak-en-gevolgwerkingen. Geestelijk bewustzijn is als zodanig voor de mens het middel om zijn wereld meer en meer deel te maken van een groter geheel.
3. De ervaringen van de mens worden gemakkelijker samengevat en gerecapituleerd, zelfs reeds tijdens het stoffelijk bestaan, naarmate hij in geestelijk of desnoods in mystieke zin de samenhang daarvan doorgrondt. Het kennen van de samenhangen in geestelijke zin betekent niet slechts de beperkte beheersing van de stoffelijke noodzaken, maar ook het erkennen van het Goddelijke in het totaal.
4. Al datgene, wat wijzelf in de materie ten goede bepalen en interpreteren, wordt voor ons niet slechts als beleving goed, maar zal tevens voor ons betekenen de eliminatie van duister of lijden in ons eigen bestaan.
5. In het persoonlijk bestaan van de mens is het geestelijk streven niet belangrijk, omdat het leven zich daardoor wijzigt, maar omdat de levenservaring een directer verband met het kosmische kenbaar maakt.

Deze regels zijn natuurlijk niet zonder meer te begrijpen.

De kosmische zin van het leven is niet alleen de zinrijkheid van het bestaan, maar het is ook het begrip van verbondenheid, van samenhangen en van patronen. Als u een groot orkest hoort spelen en u hoort elke partij afzonderlijk strijken of blazen, dan is het niet erg mooi. Maar als u alle partijen tezamen hoort, dan krijgen ze vaak een wonderlijk schoon klankbeeld.

Als wij de totaliteit van het leven zien — ook al is het een zuiver persoonlijke kwestie — dan erkennen wij God daarin. De muziek der sferen is misschien ergens een soort legende; iets wat zich nooit in een geluid of een klank zonder meer zou kunnen uiten, maar in ons is ze een werkelijkheid. Zij is ons begrip van de samenhang van het geheel.

Nu moet u goed begrijpen dat u naarmate u stoffelijker wordt, meer beperkt bent. Maar naarmate u zich meer bewust wordt van die samenhangen, u gelijktijdig geestelijk vrijer wordt. De grootste stoffelijke binding aan het lot kan samenvallen met de grootste geestelijke vrijheid t.o.v. het lot. Die geestelijke vrijheid geeft ons de mogelijkheid van interpretatie; en die interpretatie kan ik dan met een paar citaten belichten:

"Wanneer ik de samenhangen beseft, die de goden hebben gelegd in de wereld, ben ik als een god. Want hen begrijpende kan ik met hen werkzaam zijn.

"Wie begrijpt waarom geschapen is en hoe is schepper."

En dat is iets, wat in het eerste deel van de avond volledig buiten beschouwing is gebleven.

Het is niet noodzakelijk, dat je alleen maar bestaat in de stoffelijke wereld. Je kunt gelijktijdig ook reeds in een geestelijke wereld bestaan. Je kunt al lezende gelijktijdig het gelezene resumeren en er conclusies uit trekken. Ja, wat meer is, je kunt het boek kennen. Je kunt dus gelijktijdig eeuwig zijn en de eeuwigheid beseffen. Je kunt omtrent details van de eeuwigheid beerden verwerven. Je kunt actief en creërend van uit de eeuwigheid beleven en toch ook stoffelijk bestaan.

Het beperkte leven is een onvolledigheid van bestaan. Maar volgens mij — en dat zal misschien door sommigen worden bestreden — is het eeuwige bestaan (dus het potentiële bestaan in het totaal) eveneens onvolledig. Ik geloof, dat van uit ons begrip, ons standpunt,

leven ook beleving inhoudt. Maar die beleving is in de eeuwigheid niet waar. Er is daar alleen een erkenning.

Ik stel dus: Wanneer wij stoffelijk bestaan en — desnoods lotsverbonden --gelijktijdig ook het hoogste (de eeuwigheid) beseffen, dan leven wij volledig. En in het volledige leven geloof dat wij de beste uiting van God zijn, die er maar denkbaar is.

Nu moet u niet denken, dat ik, dit zonder reden zeg. Indien u voor beelden wilt hebben, ze zijn er te over. Denkt u alleen maar eens aan Jezus. Jezus, die, ongetwijfeld een punt heeft bereikt, waarop de hoogste waarden in hem even bewust aanwezig waren als de gewoon stoffelijke. Toch is het deze zelfde Jezus van wie wordt gezegd, dat hij bidt: "Heer, laat deze kelk aan mij voorbij gaan." Er is de erkenning van de onafwendbaarheid van het lot. Er is het menselijke verzet tegen het lot. Er is gelijktijdig op hoger niveau de bewuste wil om het lot te vervullen. Er is nog hoger een begrip van de kosmische samenhang en werking, waardoor dit lot noodzakelijk is; en daarboven gelijktijdig de, eeuwigheid: het Goddelijke.

Als u zo'n voorbeeld bekijkt, dan wordt het misschien duidelijk, wat al die geestelijke Meesters en Leraren, Verlossers enz. te maken hebben op aarde. Zij zijn degenen, die de schakels hebben gevonden. Zij zijn de volledig levenden. Wij zijn — of we nu in de sfeer bestaan of op aarde — in het beperkte leven ook de beperkt bestaanden. En dit is wel de belangrijkste conclusie, die u kunt trekken.

Al is het leven in zijn mogelijkheden beperkt, daarom is het beleven niet beperkt. Al zijn wij gebonden aan bepaalde regels, wetten en waarden en al kunnen wij ons niet ontworstelen aan een bepaalde noodlotsorde, zo betekent dit nog niet dat wij moeten blijven stilstaan bij die eenvoudige feiten alleen. En het feit dat wij dit kunnen betekent ook, dat wij werkzaam kunnen zijn bij het veranderen van de verschijnselen, niet van het lot.

Ik stel: Het is onmogelijk langs geestelijke kracht een ziekte uit te roeien. Het is wel mogelijk de verschijnselen en tenslotte het beeld van de ziekte in een bepaalde persoon te doen verdwijnen.

Ik stel: Het is niet mogelijk het lot te veranderen door te zien in de tijd. Het is echter wel mogelijk door te zien in de tijd voor enkelen de verschijnselen of de betekenis van de verschijnselen te veranderen.

Er zijn mogelijkheden te over. Onze geestelijke bewustwording, ons contact met sferen is niet alleen maar een zinloze erkenning boven het lot uit. Zij is een bewuste actie, een bewuste wilswerking. En dit punt mogen wij toch wel met nadruk vermelden. Het doet niets af of toe aan de eeuwigheid, dat geef ik graag toe. Maar het doet veel af of toe aan ons bestaan, ons leven, ons gevoel van nuttig zijn, van tevredenheid. Naarmate wij meer voelen deel te zijn van het geheel en actief uiting kunnen geven aan de kracht van het geheel, zullen wij ook vanzelf gelukkiger zijn in het geheel.

Wij zullen de schoonheid van het geheel zien en de onaangename dingen, waar een ander zolang bij verpoosd, alleen maar zien als de contrasten t.a.v. de contouren van licht, die de schepping vormen.

Wij hebben in het beperkte leven noodzaken en mogelijkheden, die in het eeuwige leven misschien niet bestaan. Maar wij mogen zeker die beperkingen niet verwerpen en ook die mogelijkheden niet terzijde schuiven, omdat ze ergens in de eeuwigheid niet deugen. Wij zijn wezens, die nog tijdelijk zijn. En of dit nu een breukdeel van het werkelijk "ik" is, dat elders leeft, of dat wij de totaliteit zijn, dat maakt ook geen verschil uit. Want om mens te zijn of om bewuste geest te zijn moeten wij uit datgene, wat nu tot onze beschikking staat, wat nu wordt erkend en beleefd, het beste, het meest reële, het meest bewuste dat bereikbaar is, distilleren.

Dat is de andere kant van de medaille. En wanneer u dit eens bestudeert en overweegt, zou ik u daar nog een paar punten bij willen geven. Die punten zijn ergens misschien een beetje onverteerbaar voor sommige mensen; dat kan ik: mij tenminste voorstellen. Maar toch, ze zijn belangrijk genoeg om er tenminste eens over na te denken.

1. Ik kan niets veranderen in stoffelijke of zelfs kosmische betekenis als feit. Ik kan de geestelijke waarde van alle dingen veranderen door mijzelf.
2. Ik ben gebonden aan wat ik ben. Maar dit betekent nog niet, dat ik tevreden behoef te zijn met de beperkte delen van dit "ik", die ik nu erken. Ik moet mij van mijzelf zo volledig mogelijk bewust zijn.
3. Ongeacht de feitelijke toestand in de eeuwigheid, ben ik in de tijd altijd zelf aansprakelijk tegenover mijzelf en naar ik meen zelf tegenover de Schepper en de schepping voor datgene, wat ik van mijzelf, volgens eigen bewustzijn maak. Om te beantwoorden aan de eeuwige waarden, die in mij leven, moet ik niet streven naar het resultaat om het gewin, maar moet ik streven naar het resultaat, omdat dit deel is van mijn wezen en ik zonder dit, mijzelve niet kan zijn.
4. Er kan voor mij geen verlossing of vervanging van waarden en verplichtingen bestaan in de concrete wereld. Er kan voor mij slechts een begrip bestaan, dat mij die vervanging mogelijk maakt. Dit moet ik mijzelf verwerven en dit is van mijzelf afhankelijk.
5. Indien ik in overeenstemming met mijn persoonlijk besef en erkennen zo juist en zo goed mogelijk mijzelve ben, zal ik de eeuwige krachten en waarden, waaruit ik als vorm of projectie dan misschien stam, vollediger waar maken en uitbeelden. De betekenis daarvan in de eeuwigheid zal ik nu niet, beseffen, maar ik zal wel beseffen dat ik vollediger leef en meer volledig en bewust mijzelf ben. Daarom is inwijding belangrijk. Daarom is innerlijke bereiking, esoterie belangrijk. Daarom is bewustwording voor ons een noodzaak en niet slechts een te verwaarlozen detail.

Uit het voorgaande moge blijken, dat — al kun je de werkingen van oorzaak-en-gevolg of het noodlot niet wijzigen in hun zuiver materiële waarde en verhouding t.o.v. het geheel, zo wordt daaruit tevens duidelijk, dat je de betekenis en waarde voor jezelf kunt, ja, zelfs moet wijzigen om te beantwoorden aan de bestemming van je eigen wezen.

DE NOTENKRAKER

Er was eens een notenkraaker; heerlijk gesneden met meesterhand tot de kop van een tandeloze boer, die — mits op de juiste wijze gehanteerd — elke noot kon ontdoen van haar harde schil, zodat het eetbare bereikbaar werd.

Maar al beschouwden de mensen de notenkraaker als één geheel, bij de notenkraaker zelf was dat niet zo. De onderkaak, die naar boven gaande tegen de grotere kop de druk uitoefende, sprak op een gegeven ogenblik tot de kop:

"Je mag dan zo mooi gesneden zijn als je wilt en je mag groter zijn dan ik, maar belangrijker dan ik kun je niet zijn. Jij, met al je vormen, jij bent maar gemakkelijk af. Jij hebt een stevigheid, die ik niet bezit en toch ben ik net zo belangrijk als jij."

Toen antwoordde de bovenkant: "Ik wil niets meer met je te maken hebben. Jij, een stuk hout net een kinnetje eraan en twee versleten tandjes erop gesneden, jij wilt jezelf vermeten je met mij te, vergelijken? Ik wil je niet kennen."

En aangezien het een sprookje is, gingen de twee delen uit elkaar. De onderkaak werd al heel gauw alleen nog maar gebruikt om eens in een pot te roeren, want dat was het enige, waarvoor zij goed was. En de bovenkaak, omdat zij wat neer massa had, word gebruikt om er zo nu en dan een spijkertje mee in te slaan of iets anders mee aan te kloppen. Iets, wat aan geen van beide beviel. En toen ze elkaar dan ook na verloop van tijd weer ontmoetten, zeiden ze zo tegen elkaar.

"Hebben we eigenlijk de zaak niet verkeerd bekeken? Jij, kop, je bent natuurlijk belangrijker. In jou ligt het meesterwerk van de snijder, maar het nut van dat meesterwerk dat ligt ook in de onderkaak. Laten we er niet meer over vechten wie het belangrijkste is of wie het mooiste is

gesneden. Laten we ons eens afvragen hoe wij weer in de juiste verhouding tot elkaar kunnen komen te staan."

U begrijpt wel, dat dat met moeilijkheden gepaard ging. Want met de onderkaak was wel eens o.m. in een verfpot geroerd en misschien had men er ook wel eens een paar kooltjes mee opgeraapt. Direct mooi was zij niet meer. En de kop zelf had heel wat butsen gekregen. Maar — omdat het een sprookje is — konden ze samen op en goede nacht ontsnappen naar de houtsnijder, die eens de kop had gemaakt. En die sprak als volgt:

"Ik zal jullie allebei restaureren, totdat je weer bent als nieuw. Maar één ding moet je wel onthouden. het belangrijkste van de notenkraker is niet de bovenhelft of de onderhelft. Dat is dat kleine pinnetje, dat jullie samenhoudt."

Als wij nu zo denken over- de notenkraker, dan mogen wij zo ook denken over de werkelijkheden van het leven.

Onze eeuwigheid en onze tijdelijkheid zijn beide misschien ere, belangrijk. De eeuwigheid is wat groter en wat mooier dan de tijdelijkheid. Maar pas wanneer deze worden samengesmolten door die ene belangrijke pin — al lijkt die nog zo klein — die wij bewustzijn noemen, dan krijgen ze hun betekenis.

Laten we daarom in onszelf het bewustzijn gebruiken om de tijdelijkheid van ons concrete en reële bestaan in de materie samen te voegen ",-let ons bewustzijn van het eeuwige en volmaakte bestaan dat elders ons deel is en zo de actie volvoeren, waarvoor wij zijn geschapen. die ene wonderlijk harde noot te kraken: het erkennen wat de kern van de schepping is en het bewust beleven van de Schepper daarvan.

LEEGTE

Als alle dingen sterven, eerst de sterren doven, het duister zelf verdwijnt in duister en het licht terugkeert tot zijn geboorte, dan is er niets; een leegte, waarin het "ik" teloor schijnt te gaan. En toch blijft in de leegte het "ik" bestaan.

Een leegte is een ruimte. En zal er altijd ruimte zijn of stort zij ineens tezamen, er is niets meer dan een Naam die in het begin word gesproken.

Zelfs als er geen leegte en geen ruimte is, wanneer er een einde komt aan alle waarheid, alle verschijnsel, alle waan, zo is toch het "ik" erkend. 't Erkennen blijft bestaan.

Als in het "ik" de leegte gaapt, zo moet men moedig verdergaan, omdat achter de, grenzen van het zijnde men eerst zijn wezen leert verstaan en het "ik" bereiken in de ware zin. Dan is men einde èn begin.

De leegte en de kracht die leegte vult: de schepping; en het ongeduld dat schepping waar ziet worden en rust.... en de schepping wordt geblust.

Waarlijk, leegte is het symbool van vele dingen. Want sterft in mensen alle waan, hoe leeg lijkt hun de werkelijkheid. Een leegte wordt het bestaan. En toch wordt daarin eerst geboren na de aanvaarding en een lange strijd een waarheid, die zichzelf nooit verliest en nooit verloren gaat.

De leegte geeft weer de ware zin, waarin het "ik" verstaat de werkelijkheid, waaruit het zelve voortbestaat.

LES 8 - DE ZIN VAN DE DOOD

Eén van de punten, die in het menselijk leven altijd weer weezin en onbegrip wekken, is in de eerste plaats wel het feit dat men in het leven niets of zeer weinig beseft omtrent zijn eeuwige werkelijkheid; en in de tweede plaats, dat een leven voor de wereld, waarin men leeft zo totaal en vaak zo abrupt kan worden beëindigd. De dood, het sterven, een voor de mens nu eenmaal bestaande noodzaak, wordt door hem weliswaar vaak aanvaard, maar de zin ervan wordt nooit begrepen.

Het is met het denken over de dood en met de houding tegenover de dood ongeveer als met de houding tegenover de waarheid. De waarheid, die overal aanwezig is, zoals b.v. de zwaartekracht, maar waaraan nooit iemand denkt. Aan de zin van de dood op zichzelf denkt men zelden. Op deze avond wil ik daarom juist op het probleem van de zinrijkheid van de dood ingaan en trachten u duidelijk te maken dat in het bewustwordingsproces, waarvan het mens-zijn deel uitmaakt, de dood een genade, een noodzaak, ja, een voor de voltooiing van de eindbestemming onvermijdelijk iets is.

Laat ons allereerst beginnen met ons het menselijk leven te realiseren.

U wordt geboren. Door die geboorte komt u terecht in een voertuig. Dat voertuig heeft bepaalde eigenschappen. U bent ten dele reeds gericht. U leeft in een wereld, die haar eigen problemen, haar opvattingen, haar geloof, haar denkwijzen heeft. Uw bewustzijn wordt daardoor beperkt. U wordt ouder en u krijgt langzaam maar zeker een eigen wil en een eigen verantwoordelijkheid, ook in de eigen wereld.

Alles, wat u doet brengt gevolgen met zich mee. Elk gevolg op zichzelf beperkt a.h.w. de keuze uit het totaal aan mogelijkheden. Hoe langer u leeft, des te beperkter uw mogelijkheden zijn en ook des te sterker het verleden op u gaat drukken. Ik meen, dat dit al duidelijk maakt, dat een oneindig leven in de materie zeker niet begerenswaard is. Want een leven, dat maar steeds doorgaat, betekent in feite dat u steeds meer vastgroeit in een vorm, die niet geheel de uwe is; dat u een leven leeft dat door de omstandigheden en door uw keuze uit het verleden wordt beheerst, maar niet door uzelf.

Het impliceert verder, dat er op den duur geen mogelijkheid meer bestaat om het "ik" waarlijk te vernieuwen. Want oorzaak-en-gevolg is een harde, rechtvaardige wet van het Goddelijke, die op het menselijk leven voortdurend invloed heeft. Er is geen mogelijkheid om oorzaak-en-gevolg uit te schakelen. U kunt zeker de werkingen ervan soms ombuigen, maar u kunt nimmer een bepaalde werking beëindigen. U kunt ook niet zeggen: Nu houd ik even op met leven. Ik laat even al die acties, die reacties, welke in de materie liggen achter mij, opdat ik eerst voor mijzelf kan beseffen wat de juiste houding is, wat ik moet doen, wat ik ben, Het leven gaat door; het kent geen enkele pauze.

De dood maakt een einde aan het leven. Een einde dat volledig is. Want er is geen mogelijkheid meer de oorzaak-en-gevolg-ketenen, die in de materie zijn ontstaan en waarvan u wel deel bent maar die eigenlijk in uw wezen toch niet helemaal verankerd zijn te volgen. Er zijn verplichtingen, die misschien niet feitelijk op u rusten, maar die u in uw menselijk leven ziet als deel van uzelf. En daarom zult u er nooit aan kunnen ontkomen dan door die dood.

Er zijn geestelijke processen, waarbij men zo vergroeid is met een bepaalde theorie of met een bepaalde mening dat men eenvoudig niet meer in staat is om enig ander argument, ja, zelfs enig ander bewijs te aanvaarden. Men zou in het leven niet van mening kunnen veranderen, zonder daaraan zelf ten onder te gaan. De dood echter maakt daar een einde aan.

Hierin ligt al de eerste betekenis van de dood. Een bewustwordingsproces kan nimmer eenzijdig zijn. Men kan niet een deel van zijn wezen ontwikkelen en de rest buiten beschouwing laten, zonder een zinloze persoonlijkheid te worden. Iemand, die b.v. alleen maar

een wil heeft en geen verstand, is een ramp voor de mensheid en voor zichzelf. Iemand, die alleen verstand heeft en geen wil, is al even gevaarlijk.

Kijk, dat gelijkmatig ontwikkelen is noodzakelijk. Je moet steeds meer beseffen, waar eigenlijk het leven ligt, Want die kleine delen, die je daarvan in de materie of in een bepaalde sfeer beleeft, zijn tenslotte maar zo onvolledig, dat je nooit je hele wezen, je hele persoonlijkheid of zelfs maar een erkenning van de werkelijke God kunt bereiken, tenzij je die beperking opzij zet. De dood doet dit.

Uit onszelf zijn we geneigd de dingen af te sluiten. Je hebt altijd een idee; als er iemand sterft, dan blijven er heel veel losse draden hangen. Daar zijn de banden in de materie, de verplichtingen. Daar zijn de werken, die men nog had kunnen verrichten. Daar is misschien ook het tekort dat voor anderen ontstaat door het afwezig zijn van hun persoonlijkheid. Kortom, je zou voor jezelf die dood niet gauw kiezen. En als je haar kiest, dan is het omdat je de taken niet wilt volbrengen, die vóór je liggen. Als de dood komt, dan stelt hij de mensen ineens voor een abrupt einde. Er is geen mogelijkheid meer om de verantwoordelijkheid nog verder te dragen. Er is geen mogelijkheid meer om een nieuw werk te beginnen of om, een oude taak af te, maken. Het is als een mes, dat ineens een deel van uw bestaan afkapt; een deel van het bestaan, dat is opgebouwd uit denkbeelden en illusies, die lang niet altijd een werkelijk bestanddeel van uw wezen of van uw bewustwording vormen

Men moet de dood dus dankbaar zijn. Men moet God dankbaar zijn dat Hij de dood heeft toegelaten. Want door die dood kunt u zich bezinnen. Dan pas is het mogelijk de balans van uw leven werkelijk op te maken. Dan pas is het werkelijk mogelijk te zien wie en wat u bent; en wat meer is: U kunt niet verdergaan, voordat u dat hebt erkend. Ik geloof, dat de dood dus wel zeer belangrijk is, alleen al van uit het standpunt der bewustwording.

Er ligt echter nog een ander aspect in. Indien men steeds in één wereld zou leven (b.v. in de materie), ook al zou men het hele Al door zwerven, dan zou men God alleen stoffelijk erkennen. Want zelfs de moest abstracte begrippen op deze wereld zijn gevormd uit stoffelijke voorstellingen en redeneringen. Men spreekt b.v. over theologie. Maar is dat eigenlijk niet de logica van de theios van God? Menselijk.

Maar God en het leven zijn meer. Een vorige maal hebben wij geprobeerd u duidelijk maken wat dat eeuwige leven allemaal inhoudt. Door dus een voortdurende afwisseling van werelden te stellen, waarbij je van de aarde naar een Zomerland overgaat of desnoods naar een duistere wereld en vandaar weer verder je weg zoekt naar nieuwe werelden of terug naar de aarde, word je aan steeds wisselende omstandigheden en condities onderworpen. Je ervaringen, maar ook je besef van noodzaak en van onbelangrijkheid, wisselen dus voortdurend. het is niet alleen het bewustzijn, maar ook de vaardigheid, die hier een rol speelt.

Wanneer wij de Brahmanen zien. dan horen wij hoe ze zich trots "de tweemaal geboren" noemen. Ze zeggen: "Juist omdat wij tweemaal geboren zijn, kunnen wij op aarde de wijsheid die er is, beter begrijpen. Wij zijn in staat om grotere machten te erkennen en te hanteren dan zij, die slechts eenmaal geboren zijn." O, ik weet het, het is een stoffelijk beeld en misschien ook wel een stoffelijke overdrijving. Maar iets zit er in.

Elke keer, als je naar een andere wereld overgaat, neem je de ervaringen, die voor jou persoonlijk waren, die deel waren van je wezen mee naar die andere wereld. Elke wereld is een verrijking van de ervaring. De ervaring betekent ook dat je je daardoor ook juister kunt oriënteren, desnoods zonder precies te weten waarom, temidden van de omstandigheden waarin je leeft.

Het maken van de juiste keuze en daardoor het bevestigen van jezelf is van groot belang. Want door steeds meer jezelf te bevestigen in de wereld waarin je leeft, krijg je steeds meer vertrouwen in jezelf; en zelfvertrouwen is een noodzaak. Zolang je voelt dat je aantastbaar bent, wordt gedreven door demonische krachten, het gevoel hebt dat je kunt worden beheerst en bestuurd door anderen, ben je niet in staat jezelf te leven.

Een mens, die geen begrip van zichzelf heeft en geen vertrouwen in zichzelf, is als een spiegel, waarin de, grillen en invallen van de wereld voortdurend worden weerkaatst. Zo iemand heeft geen nut; voor zichzelf niet en voor de wereld niet. Hij is niet positief, hij is zelfs niet passief. Hij is negatief, want hij absorbeert al wat hem vreemd is, zonder in staat te zijn er iets goeds van te maken. De dood, de verandering van wereld, maakt daaraan voortdurend een einde

Je kunt dus zeggen, dat door het feit dat de dood bestaat in de plaats van een bewust verdergaan desnoods naar een andere wereld, de mens in staat wordt gesteld om zijn bewustzijn, maar ook zijn kunnen te vergroten.

God is de scheppende Kracht. De mens is een verkleinde replica van deze Kracht. Gods wezen, voor zover wij het erkennen, is in eerste functie scheppen. De mens, die bewust de menselijkheid van zijn wezen uit, scheidt. Leren scheppen i.p.v. de scheppingen van anderen herhalen is op zichzelf een grote taak. Als je de vaardigheid hebt en als je daarbij de mogelijkheid tot nieuw beginnen hebt, zul je veel meer kunnen bereiken.

En nu wil ik overgaan naar een ander punt.

Men heeft zelden een volledig besef van zijn vorige bestaandswaarde. Misschien herinnert men zich enkele beelden uit een vorige incarnatie. Enkele beelden uit een geestelijke wereld. Maar veel verder gaat dat niet. Er zijn heel veel mensen, die op aarde stellen: "Ja, maar daardoor wordt de zin van mijn leven kleiner." Neen, dat is niet zo. Want dan zou de voortzetting van het verleden nog steeds gebeuren.

Wanneer u op aarde wordt geboren, dan slaat er tijdelijk iets in. Zeg het geheugen of de herinnering, waarin ge uw werkelijk wezen kent. U begint werkelijk met een schone lei. En als u sterft, dan blijft u iets bij van dat bestaan op aarde, want u krijgt uw geheugen, de herinnering terug. Maar heel veel van wat op aarde uitermate belangrijk heeft geleken, wordt eenvoudig vergeten. U bent ook daar in staat om grotendeels met een schone lei te beginnen. Hoe prettig is dat eigenlijk niet. Te weten, dat men met alles wat was, heeft afgerekend voorlopig. Te weten, dat alle schulden en alle verdiensten van het verleden terugvallen tot een vaardigheid, tot een besef, een gerichtheid, maar niet tot iets, waarop men zich beroept of waarop men rekent, of waaronder men gebukt gaat. De vrijheid om elke keer opnieuw te beginnen is een van de grootste waarden, die de dood kan geven. De zin van de dood is dus ook de bevrijding, de vrijheid.

U zult zeggen: Maar er zijn zoveel mensen, die verkeerd sterven, die in de bloei van hun leven teloor gaan. Er zijn zoveel mensen, die voor de wereld zoveel hadden kunnen betekenen. Van uit het standpunt van de wereld is dat te begrijpen en te rechtvaardigen. Maar laat ons nu de zaak anders stellen.

Als je op een gegeven ogenblik voor jezelf een richting hebt gevonden en de wereld kan die richting niet accepteren en er is geen enkele weg om die gerichtheid in jezelf, die waarheid in jezelf tot uiting te brengen, dan is de dood de logische eindfase. Want dat, wat in je leeft, kun je nu niet meer uiten. Het zou vervallen, het zou teniet gaan. Je moet dus ophouden. Ophouden met leven, opdat de waarden, die er in liggen, niet teloor gaan.

Als u met een distillatie-proces begint, dan is het heel normaal te zeggen: Wij mogen niet voortdurend voortgaan met distilleren, want op een gegeven ogenblik is er een product dat compleet is. En gaan we dat verder distilleren, dan wordt het minderwaardig.

Zo is het met het leven. Het leven bereikt ergens een hoogtepunt. Dat hoogtepunt kan net zo goed liggen in een zelfbevestiging voor een vuurpeloton, in het sterven om een ander te redden, in een kruisweg, als in een eenvoudig onverklaarbaar overlijden. De zinrijkheid van het bestaan ligt niet in het verschijnsel, dat men op aarde leven noemt. Het ligt in de verrijking van de energie, die de bron, de kern van het werkelijke leven is. En zo zal juist die voortijdige dood (vaak voorafgegaan door lijden, hetzij ziekte of wat anders) in wezen de juiste bekroning zijn.

Ik weet, dat het voor een mens moeilijk is dit alles te aanvaarden. Maar toch vraag ik u: Denk er eens over na. Want de dood is een gunst, niet een last. De dood is niet een vijand, die je moet overwinnen, maar het is een kracht, die je helpt jezelf steeds te hervinden.

Ik heb u reeds gezegd, dat je dus vaardigheid kunt gewinnen en dat je oorzaak-en-gevolgwerking kunt onderbreken, waardoor je de rust krijgt om te overzien wie en wat je bent, wie en wat zich in en rond je als belangrijk heeft getoond.

Er is nog een volgend punt.

Een onderzoeker zal nimmer door de studie van één object alleen tot een juist en objectief oordeel kunnen komen, Hij zal moeten vergelijken. Nu weet u, dat die vergelijking meestal bestaat uit een aantal onafhankelijke proeven, die later worden gecoördineerd. Wanneer u op deze wereld leeft, dan is dat een experiment. U schept een waarde, die moet worden vergeleken met een andere waarde, hetzij van een stoffelijk of van een geestelijk leven. Beide uitingen niet hun tegenstellingen, met hun complexen, met hun eigenaardigheden maken het eerst mogelijk een conclusie te trekken.

Indien de dood er niet zou zijn, dan zou er geen wijsheid kunnen worden verworven. De wijsheid ligt voor de mens zelfs reeds in het besef van zijn eindigheid; en geestelijk gezien in het erkennen van de verschillende mogelijkheden van eigen wezen in de onafhankelijke fasen van bestaan, die dit wezen doormaakt.

De dood vormt wijsheid, vormt begrip, vormt weten. Nu hebben wij al drie factoren, die de dood schenkt. Niet slechts het afsluiten van oorzaak-en-gevolgreeksen, die anders oneindig zouden zijn, maar ook het verkrijgen van vaardigheid, van inzicht, van wijsheid. Zo gezien is de dood dus niet alleen belangrijk en nuttig, ze is onmisbaar. En hoe ver die onmisbaarheid gaat, kunt u pas begrijpen, indien u zich de eeuwigheid voor een ogenblik voor ogen probeert te stellen.

Er is geen sprake van een mens, die door de tijd gaat; dat is de waarneming, de beleving. Er is sprake van een lijn, die de hele oneindigheid doorkruist en in zichzelf oneindig is; de oude cirkel, symbool van de oneindigheid, symbool van het grote, van de scheppende Kracht. Die cirkel kan alleen worden beleefd als geheel (dus in haar betekenis worden beseft), indien elk segment van die cirkel afzonderlijk is geconstrueerd. Een juiste cirkel verkrijgt men alleen, indien elk punt op de lijn op precies gelijke afstand van het middelpunt staat. Een leven kan alleen juist georiënteerd zijn, indien de oriëntatie op God en de erkenning van God in elke richting dezelfde zijn geworden. De dood doet dus eigenlijk niets anders dan zeggen: Op dit punt is de relatie voorlopig juist. Een volgend punt is noodzakelijk.

De vele malen dat men sterft (want ook het overgaan naar een andere sfeer, al is het proces wat anders dan de dood die u kent, is ten slotte een vorm van sterven, want een oude, wereld verdwijnt en er komt iets anders voor in de plaats) geven overzicht. De dood, teken van eindigheid voor elke mens, is in wezen de eigenschap van het bestaan, waardoor de oneindigheid overzichtelijk wordt.

Dat laatste zeggen we zo en misschien loopt u aan de betekenis daarvan voorbij. Maar als ik zeg dat een oneindigheid overzienbaar wordt, dan betekent dit dat gij oneindig moet worden. En hierin ligt dus een meer esoterisch probleem: Zijn wij oneindig? Ja, omdat wij kunnen sterven, zijn wij oneindig.

Als wij de oude mythen nagaan en wij gaan daar eens over nadenken, dan zien wij dat Adam en Eva het eeuwige leven hadden. Zij wandelden met God in het paradijs. Het was allemaal best, het was allemaal mooi. Maar ze begrepen God kennelijk niet. Zij hadden geen begrip voor Zijn raadsbesluiten en Zijn wil. Zij leefden op hun manier en ze vonden God een heel aardige man, als Hij eens een keertje kwam buurten. Maar op het ogenblik, dat de dood zijn intrede deed in de wereld en het paradijs werd afgegrensd, dat er lijden was en pijn, beseften zij hun God beter dan in de tijd, dat zij met Hem wandelden. Afscheiden zijn van het geheel — al is dat ook maar symbolisch of denkbeeldig — is eigenlijk noodzakelijk om het geheel te zien en te kunnen beseffen.

Je bent in God, want God is in alle dingen. God is in jou, jij bent in God. Maar alles tezamen genomen, erken je niet de God in jezelf of de God, Die rond je is als één en dezelfde. Maar je erkent slechts de verschillen tussen het verschijnsel, dat die God aanneemt in jou en de verschijnselen buiten jou, die niet "ik" zijn. Als je God als geheel zou ervaren, zou de

buitenwereld geen zin hebben. En dat impliceert, dat geen uitbreiding van Godsbegrip, geen uitbreiding van eeuwigheid mogelijk zou zijn. Het is niet alleen wortelen in de aarde en gaan langs de takken tot de top van de boom is bereikt. De top, die de hemelen beroert. Het is gelijktijdig de wortel zijn en de top. Gelijktijdig de hemel kennen en de aarde; en beseffen dat niet jij de kracht bent, die twee tegengestelde waarden verbindt, maar beseffen dat je juist door die verbinding deel bent van een oneindigheid. van een proces dat ad infinitum doorgaat. En dan weten, dat je niet de actie, de energie bent, waarin het proces zich afspeelt, maar dat je het proces zelf bent. De vorm, waarin de energie zich giet.

Dat is voor sommigen misschien weer een beetje abstract. Maar met enige overdenking zult u er toch wel uitkomen.

De dood is de tegenstelling, waardoor wij op den duur in staat zijn te beseffen, dat wij niet het verschijnsel zijn, maar de energie die in elk verschijnsel aanwezig kan zijn.

Het is de dood, die het niet alleen mogelijk maakt om het Koninkrijk der Hemelen op een andere wijze te beleven en te betreden, maar die het ook mogelijk maakt dat het op aarde bestaat en in de hemel.

Azraël, de bittere engel, is geen wrede, geen ziellose zeiszwaaier. Azraël is het goddelijk begrip, dat het ons mogelijk maakt de tegenstellingen in onszelf te overbruggen. Wij sterven eigenlijk niet buiten onszelf. Wij sterven in ons, omdat wij voortdurend van het ene deel van ons wezen naar het andere deel wisselen.

En nu wij dit hebben gesteld, is het misschien goed hieraan enkele conclusies te verbinden. En dan wil ik stellen:

1. De dood is een verandering van besef van leven.
2. Slechts een voortdurende verandering van dit besef maakt een erkenning van het werkelijk leven en het werkelijk "ik" mogelijk.
3. Op het ogenblik, dat een fase is voltooid, zal deze dood, deze wijziging van besef, automatisch optreden; en wel op een wijze, die in overeenstemming is met het bereikte besef.
4. Elke poging om te sterven, voordat een dergelijke fase is bereikt (door eigen hand b.v.), impliceert dus dat een wisselen naar een ander besef nog niet mogelijk is. Er zal dan eerst een verdergaand bewustzijn van de stoffelijke waarden moeten worden bereikt, voordat men verder kan gaan.
5. Alle wisseling van wereld, sfeer of leven is niets anders dan een belichting van dezelfde waarden van uit een andere gezichtshoek. Door steeds een nieuwe gezichtshoek in te nemen, zal de werkelijke waarde dus volledig worden gekend.
6. De dood moet dus worden gezien als een overbrenging of transformatie van de energie, die ons werkelijk wezen is naar een ander niveau. Niets van hetgeen door de dood achterblijft gaat teloor. Het keert slechts terug tot zijn eigen belangrijkheid en wezen. Het werkelijk belangrijke blijft in het bewustzijn, dat ook na de dood verdergaat.

En dan aan de hand van het voorgaande nog enkele commentaren, die ik voor het gemak ook puntsgewijs wil indelen, maar die u dus niet moet zien als vaststellingen, maar eerder als punten van overweging.

Waar de dood zinvol is, moeten wij dus aannemen, dat de erkenning van de zin van de dood een van de belangrijkste dingen is, die in het leven kan worden bereikt.

Als wij van uit het leven tot een nieuw leven gaan, dan zal elke fixatie van het eigen "ik" alléén op dit leven ten gevolge hebben dat de overgang voor ons een pijnlijke en moeilijke wordt.

Als wij de wereld waarin wij leven willen verloochenen, zullen wij niet in staat zijn om het juiste te bereiken. Methusalem wordt oud, maar dat betekent niet dat hij wijs was. Want ware hij in geestelijke zin een wijze geweest, waarlijk, hij zou eerder zijn heengegaan dan hij deed. Laat de mens ook dit beseffen.

De zin van het leven kan nooit worden uitgedrukt in stoffelijke bereiking alleen. Stoffelijke beleving en stoffelijke bereiking kunnen hoogtepunten zijn. Ze kunnen zelfs van het hoogste belang zijn. Maar — en dat moeten wij met nadruk vaststellen — ze zijn dit alleen, indien daardoor een nieuw licht op onze persoonlijkheid, op ons werkelijk leven wordt geworpen. Daarom moeten wij er vrede mee hebben, dat vele aspecten uit ons leven verdwijnen of daarin opeens een andere plaats gaan innemen.

Wie blijft terughaken naar datgene wat was, zal eigenlijk gelijktijdig ergens sterven — want het heden heeft geen zin voor hen — en hij zal zijn dood a.h.w. uitstellen. Hij komt nl. niet tot de rijpheid, die voor het sterven nodig is. En zo hij die rijpheid al bereikt — voorwaardelijk misschien — zo zal de onmogelijkheid om in het lichaam meer te leren eerder van beslissing zijn dan de volledige bereiking binnen dit lichaam, die de dood als een zoete vriend doet komen.

Het is gemakkelijk te spreken over sterven en dood, als je bent gestorven in de ogen der mensen, zoals wij. Het is misschien voor een mens moeilijker dit alles te begrijpen, te aanvaarden en te verwerken. Maar als je werkelijk inzicht wilt hebben in je eigen persoonlijkheid, als je jezelf verder wilt ontwikkelen, dan geloof ik dat het goed is om juist dit begrip "dood" in jezelf te herzien. Niet als een uitweg naar een andere glorieuze wereld, naar als een mogelijkheid om te ontsnappen aan de zorgen en problemen, die je nog moet oplossen en afwerken. Want een ontsnapping is hij nooit. Maar als je de dood, wanneer hij komt, eens kunt zien als een bevorderd worden, dan is er niet meer de vraag- Wat moet ik nog doen? Maar dan is er: Ik heb gedaan wat voor mij nodig was.

Dan een laatste punt. Wanneer wij leven — ook in de materie — dan zullen wij een deel van onszelf vaak projecteren in anderen: echtgenoten, kinderen, vrienden. Er zijn zoveel mogelijkheden. En daar komt nog een heel typisch verschijnsel naar voren: zolang datgene, waarin ik een deel van mijn leven projecteer bestaat, heb ik daardoor en alleen voor het geprojecteerde deel nog status en bewustzijn in de wereld. Een verbintenis met de materie, zoals wij die kennen, vloeit dus voort uit dat deel van ons wezen, dat in die materie nog voortleeft. Het nieuwe besef wordt hierdoor niet belemmerd, maar al datgene wat de materie betekent, wordt in het nieuwe geheel ingevoegd.

Degeen, die dus — al zou het theoretisch misschien slechts mogelijk zijn — alle mensen op aarde liefheeft gelijk zichzelf, leeft gelijktijdig op aarde in allen en in de gehele wereld, van de geest. Hij kan gelijktijdig de geestelijke normen erkennen en toch putten uit het materiële. Het bewustwordingsproces wordt daardoor onnoemelijk versneld. Het overzicht van de eeuwigheid wordt daardoor veel juister en veel beter bereikt. Maar of wij nu snel — zoals omschreven — dit tot stand brengen of langzaam, er zal eenmaal voor ons voor de laatste maal een verduistering van een wereld zijn, waarin wij menen te leven. Dan komt het ogenblik, dat wij alle werelden tezamen zien en nooit meer kunnen sterven. Dood, overgang, verandering van sfeer houden daar op, waar de totaliteit van leven en sferen, liggende binnen het "ik" en geuit zijnde binnen het "ik" worden beseft, binnen het "ik" worden beheerst en het "ik" in zich scheppend werkzaam kan zijn in al die werelden en sferen.

DE VERBORGEN KRACHT IN DE MENS

De mens gebruikt over het algemeen naar een zeer klein deel van zijn werkelijke krachten en zal — hetzij door luiheid of door gebrekkige omstandigheden — zelfs zijn lichamelijke krachten en weerstandsvermogen zelden geheel uitbuiten.

Indien men inzicht wil krijgen in zijn eigen persoonlijkheid, dan zal men zich allereerst moeten afvragen wat de punten zijn, waarop men het meest lui is. Het is nl. typisch dat iemand, die een bepaald talent of een bepaalde gave heeft en zich toch aan de norm aanpast, juist op dat terrein het meest lui is. Kijkt u maar eens naar kinderen, die goed kunnen leren in de klas. Ze zijn over het algemeen luiër dan de anderen, want ze krijgen toch wel goede resultaten.

Bent u op een bepaald gebied lui, dan kunt u zeggen: Ik heb hier mogelijkheden, ook al verwaarloos ik die misschien.

Dit geldt in veel sterkere mate voor de geestelijke capaciteiten dan voor de stoffelijke. Want door stoffelijke luiheid kunt u een stoffelijke mogelijkheid werkelijk kwijtraken. De geestelijke kwaliteiten echter verkommeren niet. Ze blijven onderontwikkeld gebied. Misschien hebben ze door die luiheid wat steun nodig, maar ze zijn altijd en soms zelfs zeer krachtig aanwezig.

Het resultaat van zo'n ontdekking is in de eerste plaats, dat u zich -afvraagt. Hoe moet ik nu daaraan beginnen? De oplossing is, zoals de noeste belangrijke oplossingen, eenvoudig.

Wanneer u ontdekt, dat u zeer traag bent in het gebruik van bepaalde capaciteiten, dat u zich daarvoor weinig of geen moeite behoeft te getroosten, zou ik u de raad willen geven uzelf juist op dat terrein steeds zwaardere opgaven te stellen. Door dit te doen nl. ontwikkelt u allereerst de direct aanwezige mogelijkheden Maar die mogelijkheden zijn altijd uitgedrukt op het verstandelijk vlak. U kunt daarmee, misschien nog werken als genezende kracht of zo, maar verder dan dat gaat u niet. Op het ogenblik, dat u dit nu volledig ontwikkelt, krijgt u er een vreemde soort gevoeligheid bij.

Iemand, die heel veel tennist, krijgt op een gegeven ogenblik een feeling, voordat de ander heeft geslagen, waar de bal zal worden geplaatst. En als hij goed is en veel traint, dan slaat hij ook zelden wat dat betreft, nis.

Iemand, die een begaafdheid of een talent voortdurend gebruikt, krijgt op den duur een gevoeligheid, die verdergaat dan het redelijke Dit komt doordat dan in die mens de geest en bepaalde in het onderbewustzijn liggende elementen voortdurend sterker worden ingeschakeld. Er vindt op dit terrein een integratie plaats van de totale persoonlijkheid.

Nu zult u zeggen: Maar wij willen die integratie van de gehele persoonlijkheid niet bereiken. We vinden het helemaal niet belangrijk om dat op een bepaald punt te doen; en bovendien, wat dat punt met zich meebrengt, vinden wij lang niet altijd prettig. Ik kan dat begrijpen.

Iemand, die een eerste vlag van b.v. helderziendheid ontwikkelt, zal zich vaak eerder doodschrikken en ergeren dan dat hij zich verheugt over datgene, wat hij nu eens extra kan waarnemen en ervaren. Maar daar moet je dan maar doorheen bijten. Het is een zure appel, dat weet ik.

Degeen, die als begaafdheden zich gaan openbaren, daarop bewust een beroep doet en daar steeds bewuster gebruik van maakt, zal op één terrein integreren. Maar hij heeft op dit punt een volledig contact met zijn werkelijk "ik" (zijn superego) en kan via dit werkterrein, via dit ene punt, ook andere intenties en noodzaken aan die totale persoonlijkheid mededelen.

Men zou het kunnen vergelijken met een betrekkelijk klein gat in een dijk. Het water sijpelt. Het gaat betrekkelijk langzaam, het is modderig. Maar er staat druk achter. Naarmate die druk groter wordt, wordt het gat in de dijk groter en op den duur is de waterspiegel achter de dijk nat zo hoog als daar vóór.

Op die manier moet u het nu zien, als wij spreken over de verborgen kracht in de persoonlijkheid. Want de kracht, die u oorspronkelijk gebruikt, is meestal slechts op één terrein aanwezig. Maar op dit terrein kunt u dus ook andere delen van uw persoonlijk, uw bewust bestaan in de stof gaan projecteren. Er wordt dus van uit dit punt een voortdurende verbreding van contact bereikt.

De logische vraag is natuurlijk weer: Hoe.

Wanneer u b.v. helderziend bent of blijken van helderziendheid of precognitie vertoont, dan is het goed om — wanneer u met totaal andere problemen zit die er eigenlijk niets nee te maken hebben — te trachten deze om te zetten in de termen van precognitie.

Als u alleen maar kunt genezen — en zelfs dat lukt vaak niet altijd — dan zult u toch op een bepaald terrein weten, dat u een zekere sensitiviteit hebt. U werkt dan op een bepaalde manier. U hebt een wijze, waarop u dat allemaal tot uiting brengt. Stel nu, dat u wilt weten, of het morgen regent of niet bij de voetbalwedstrijd. U zou zeggen: Dat heeft met genezen niets

te maken. Toch wel. Want dat genezen berust op een zekere gevoeligheid plus kracht-doorgave. Probeer nu eens, een denkbeeldige weersgesteldheid te behandelen als een patiënt. Krankzinnig natuurlijk, maar het resultaat is dat u t.a.v. de weersgesteldheid morgen op een bepaald uur onderbewust dezelfde gevoeligheid ontwikkelt, die u t.a.v. de patiënt hebt. En zoals u onbewust misschien de juiste instelling tegenover de patiënt vindt, de juiste passes vindt, de juiste beelden plukt uit een toekomst b.v., zo plukt u nu dus de juiste relatie met de toestand van morgen uit het werkelijk "ik". Het resultaat is verbluffend. U zult, hoewel u eigenlijk niet weet waarom, een regenjas meenemen of zeggen. Laten we de paraplu maar thuislaten. En u heeft gelijk in tegenstelling tot dat, wat er normaal gebeurt.

Met dit voorbeeld zal u reeds een klein beetje duidelijk zijn geworden, hoe men dus eigenlijk alles steeds weer kan herleiden tot dat punt, waarop men gevoelig is.

Die kunst van het herleiden vergt oefening. Ik weet het. Maar oefening baart kunst. En op den duur kan elk aspect van het stoffelijk leven dus worden geprojecteerd in dat geestelijk "ik". En dat geestelijk "ik" kan direct invloed gaan uitoefenen op het totaal van het stoffelijk leven.

En daar komen nu die vreemde verborgen krachten pas goed aan het woord. De geest van de mens is een vorm van zuivere energie, die door zijn speciale structuur en gesteldheid aan de kosmische kracht voortdurend een aanvulling van eigen energie en van energie-tekorten kan onttrekken.

Het resultaat is, dat er aan de gebruikte energieën geen beperking behoeft te worden gesteld.

Op aarde is dat alles beperkt, maar de geest neemt die beperkingen weg tot het ogenblik, waarop het eigen bewustzijn of de structuur van de wereld weigert dit te accepteren. Het eigen bewustzijn is echter wel het voornaamste.

Het resultaat is, dat onbeperkt kracht kan worden geput in elke vorm, die behoort tot de eigen sensitiviteit; en dat deze vorm van sensitiviteit zodanig kan worden gehanteerd, dat zo het gehele terrein van het bewuste leven gaat beslaan.

Ik ben nogal een liefhebber van definities. Daarom zou ik zeggen:

- De verborgen kracht in de mens is zijn geestelijk kapitaal, dat hij over het algemeen in een oude sok bewaart en niet op rente zet.
- De verborgen kracht in de mens wordt actief op het ogenblik, dat hij — bewust en voortdurend — een beroep doet op zijn eigen talenten en deze niet slechts beperkt tot hun eerste en ogenschijnlijk moest juiste gebruik, maar overal waar de mogelijkheid tot gebruik bestaat deze talenten toepast.
- Bewustzijn t.a.v. die kracht kunnen wij als volgt definiëren: De wil om de kracht te gebruiken is altijd bewust. Het bestaan van de kracht is vaak een emotie; een aanvoelen of een voorstelling.
- Het gebruik van de kracht is het omzetten van de emotie of de voorstelling in een voor het bewustzijn hanteerbare waarde.

U ziet, nu komen wij al een heel eind verder. Maar misschien dat wij de luiheid nog even moeten definiëren om het gehele beeld af te ronden.

Luiheid is een vorm van inactiviteit, die kan ontstaan zowel door een deficiëntie (lichamelijk of geestelijk) als door het aanwezig zijn van een te groot potentieel, dat daarom normalerwijze onvolledig wordt gebruikt. De eerste vorm geeft over het algemeen alleen zuiver lichamelijke luiheid; de tweede vorm blijkt hoofdzakelijk begrips- en denkluïheid met zich te brengen.

Richt u altijd op denkluïheid en probeer elke luiheid of onwilligheid tot nadenken of absorberen, overwegen en hanteren te volgen, want daarin ligt — nogmaals — uw grootste mogelijkheid.

Nu zult u wel begrijpen, dat er heel veel mensen zijn, die maar al te graag over verborgen krachten beschikken. Maar die verborgen krachten — en dat is nu het typische — zoeken zij zelden of nooit in de richting, waarin zij die werkelijk bezitten. Zij zoeken het altijd in de

richting, die voor hen op dit moment volgens hun beperkt begrip het meest begeerlijk lijkt en die hen in staat stelt om de luiheid, waaronder ze lijden te continueren. Vandaar dat je ook moet zeggen:

Wie zijn verborgen krachten wil activeren, mag nimmer uitgaan van de wenselijkheid, zoals hij die op dat moment ziet. Hij mag alleen uitgaan van het punt, waarop hij — bewust of onbewust, — bemerkt, dat alles te gemakkelijk gaat en dat hij het te gemakkelijk neemt.

Zowel lichamelijke als geestelijke inspanningen blijken hiermede steeds gemoeid te zijn. U kunt niet de totale verborgen krachten van het "ik" alleen geestelijk uiten, er komt altijd lichamelijke actie, redelijke actie bij te pas. U kunt ook niet een geestelijke werking omzetten in een zuiver lichamelijke zonder de tussenfase van het bewustzijn daar bij te gebruiken.

Een volgend punt is de vraag, of deze geheimzinnige krachten misschien wat te maken hebben met de leeftijd. Ik meen die vraag ontkennend te mogen beantwoorden. Ofschoon het bekend is, dat in een bepaalde periode (in de puberteit) en vaak op latere leeftijd (na het ophouden van geslachtswerking, de vruchtbaarheid) die krachten weer plegen op te treden en dat ze in de tussenliggende tijd minder worden beseft, houdt niet in, dat in één van de genoemde perioden de verborgen kracht groter is. Het wil slechts zeggen, dat bewust of onbewust deze kracht eerder wordt gehanteerd als deel van het leven.

Misschien is dit een typisch voorbeeld. Het onbewust gebruik van verborgen kracht in de mens blijkt afhankelijk te zijn van zijn vrees voor de dood. Naarmate hij de dood meer vreest, doet hij een sterker beroep op zijn verborgen krachten op elk terrein, ook het geestelijk terrein — en zal hij deze gebruiken bij gebrek aan bewuste gerichtheid. Zijn resultaten zijn echter over het algemeen slecht.

Het bewuste gebruik van de verborgen krachten vloeit voort uit realisatie van eigen mogelijkheid plus het bewust toepassen van die mogelijkheid op het leven. Wanneer hier angst optreedt, zal zij over het algemeen het gebruik van de kracht en de daarmee te bereiken resultaten verminderen. Is er sprake van een volledig zelfvertrouwen en een erkennen van eigen innerlijke mogelijkheid en waarde, dan zijn de resultaten altijd bevredigend.

Is deze kracht miraculeus? Moeten wij haar zien als een bijzonder gave, als een goddelijke genade of iets dergelijks?

De verborgen kracht van de mens naakt van af het ogenblik, dat ziel tot stand kwam, deel uit van zijn wezen. Zij is niet een bijzonder gave, een bijzondere gesteldheid, zij is eenvoudig deel van zijn persoonlijkheid en zijn bestaan en zal dus altijd en te allen tijde aanwezig en — zodra bewust wordt beseft — ook beschikbaar zijn. Alle methoden, die worden gebruikt om het beseft van deze kracht te bereiken — ongeacht op welk basis zij berusten — zijn dus slechts een terugbrengen van het bestaande naar eigen bewustzijn en wereld.

Er zou over de verborgen krachten, die in u allen even goed schuilen als in de bijzonder begaafden, waarschijnlijk nog heel wat meer te zeggen zijn, naar uit de aard der zaak is de tijd, waarover ik de beschikking beperkt. Vandaar dat ik wil proberen een aantal eenvoudige zegswijzen te creëren, die als een handleiding kunnen dienen bij uw onderzoek in de richting.

1. Alles is mij onmogelijk, indien ik het slechts op zichzelf en op eigen merite beschouw. Alles wordt mij mogelijk, als ik mijzelf en mijn gaven volledig wil aanpassen aan, richten op en gebruiken tot het bereiken van het gewenste.
2. Niet de wijze, waarop een ander werkt, presteert of bereikt, is voor mij van belang. Slechts de kern van mijn eigen wezen en persoonlijkheid zullen die mogelijkheid voor mij scheppen. Daarom dien ik uit te gaan van mijn persoonlijkheid, mijn eigen wijze van leven, denken en reageren.
3. Vroomheid, zelfs een geloof aan God is niet noodzakelijk voor het gebruik van de verborgen krachten. Wel kunnen deze dingen een gemakkelijk aanvaarden van deze krachten en de mogelijkheid, daarin gelegen, bevorderen. Ik zou willen stellen: Wie in zichzelf vertrouwt, maar zichzelf niet bedriegt omtrent eigen capaciteiten, heeft onbegrensde mogelijkheden, zelfs in de materie. Daarnaast wil ik opmerken: Niets van

hetgeen men bereikt uit geest en stof gezamenlijk kan bij uitzondering in één van deze waarden worden uitgedrukt. Altijd is er een normaliserende invloed, waarop het evenwicht tussen de geestelijke en de stoffelijke wereld wordt gebaseerd en gehandhaafd.

4. Alles, wat ik uitzend tot de geest, zal in de materie tot uiting komen in een verveelvoudigde kracht. Ik zal mij daarvan echter slechts bewust zijn voor zover ik mij de kracht realiseer en vertrouw op mijn vermogen om deze te richten.
5. Alle richten van kracht is een kwestie van het beseffen van het probleem en de concentratie op de oplossing. Het is niet noodzakelijk een complete en reële oplossing te geven. Het is voldoende een voorstelling te hebben van een mogelijke oplossing, daar de kracht zelve zich aanpast aan de realiteit en niet werkt volgens het geschapen denkbeeld.
6. Elke vorm van meditatie, concentratie en wat dies meer zij is bruikbaar om de kracht te wekken. Zij hebben geen zin, indien de kracht niet wordt gebruikt.
7. Alle acties in het leven kunnen worden gemaakt tot het symbool van die kracht en — mits als zodanig en bij voortduring gebruikt — zullen zij de kracht onmiddellijk uiten. Dit is de zin van menige rite.
8. Wie over verborgen krachten spreekt, schept rond zich eisen in de wereld, waaraan hij niet kan beantwoorden. Daardoor zal hij zijn verborgen krachten niet meer kunnen gebruiken, daar hij in zichzelf geen voldoende vertrouwen bezit om ze bewust te richten.

Daarmee heb ik dan een aantal punten gegeven, die bij overweging een aardig inzicht kunnen geven in al datgene, wat in u verborgen ligt.

Elk van u zal een eigen weg moeten vinden om die kracht te activeren, dat is waar. Maar de weg daartoe heb ik u gewezen.

Zelferkenning is niet alleen maar de erkenning van je eigen moeilijkheden, problemen en mogelijkheden. Het is ook gelijktijdig zelfverwezenlijking door in en via jezelf uitdrukking te geven aan het totaal van de vermogens en krachten, die in je berusten.

De geestelijke bewustwording wordt zo vaak gediend door het materieel werken met geestelijke krachten. De stoffelijke ontplooiing en bewustwording wordt vaak gediend door dit werken met geestelijke krachten, omdat geestelijke waarden mede naar de stof worden overgedragen.

BEVRIJDING

Een bevrijding is de erkenning van een vrijheid, die je voordien nooit hebt gewaardeerd. Het is eigenaardig, dat de mens zich zelden bevrijd gevoelt, als hij vrij is. Hij voelt zich slechts bevrijd, als hij onvrij is. Hoe groter zijn onvrijheid, hoe sterker hij een bevrijding ervaart, zelfs wanneer hij geen volledige vrijheid vindt.

Als wij zoeken naar een geestelijke bevrijding, dan moeten wij ons eigenlijk eerst realiseren wat onze geestelijke gebondenheid is. Dan is elk besef van vrijheid een gevoel van bevrijd zijn. En bevrijd zijn is een gevoel van verlichting, opluchting, vreugde.

Indien Nederland nooit bezet zou zijn geweest, zou men nooit weten hoe goed het tenslotte in deze gammele democratie nog gaat.

Indien een geest nimmer in het duister was gevangen, zou zij de vreugde van een vrijelijk in het licht gaan nooit beseffen, ongeacht de bindingen en gebondenheden, die ook daarmee samengaan.

De bevrijding zou een mens moeten leren zijn plichten beter te beseffen. Maar dat is helaas niet altijd het geval. Geestelijk gezien zou ik willen stellen:

Niet de onbeteugelde vrijheid maar het vinden van die punten waarop je vrij bent, is de vreugde van het bestaan.

Niet de absolute zelfbestemming en beschikking maar, het besef, dat je niet meer zo beperkt bent in je mogelijkheden als vroeger, is de grootste vreugde die er bestaat. Dan is het ook niet noodzakelijk te streven naar het absolute, hetzij in vrijheid of in iets anders. Het is slechts noodzakelijk te streven naar een begrip van onze gebondenheid en de mogelijkheden om iets vrijer te worden door ons verzet tegen de banden, die al te zwaar op ons rusten.

Zoek uw bevrijding niet in een verwerpen van de lasten die op u rusten, maar in het gebruik van de vrijheid die u is gelaten. Gebruik die vrijheid om voor uzelf en anderen een steeds grotere vrijheid tot stand te brengen; en ge zult uzelf bevrijden door te leven in een vrijere wereld.

Dit geldt voor de geest en voor de stof. Want het noodlot bindt ons allen en schijnbaar met eenzelfde dictatuur als er ooit in enig land ter wereld ook maar te vinden is geweest., Maar door ons te verzetten, niet tegen de banden van dit lot en de regels daarvan, maar tegen de onredelijke punten, tegen die

onredelijke situaties die daaruit plegen te rijzen en daarbij ons eigen besef en begrip voortdurend te gebruiken, zullen wij op den duur een bevrijding van alle lot bereiken, en bewuste erkenning van onszelf en onze mogelijkheden en een leven, waarin onze dienstbaarheid aan anderen en onze beheersing van onszelf gelijkelijk zijn: de vreugde van ons bestaan.

LES 9 - DE WAARDE VAN DE HOGERE WERELDEN

Als wij het begrip "dood" enigszins begrijpen, dan zien wij dat deze dood een scheidingslijn vormt, althans voor het menselijk begrip, tussen een grotere waarheid en de beperkingen van het menselijk bestaan. Die dood kan symbolisch zijn, maar hij kan ook menselijk reëel zijn. Dit doet verder niet ter zake.

De hogere werelden hebben voor de mens – en wat dit betreft ook voor de geest – een aantal waarden en waarderingen, die wij niet zo heel gemakkelijk in zuiver materiële beelden kunnen omzetten. Wanneer ik dit probeer te doen, zo moet u begrijpen dat deze uiteenzetting nimmer geheel volledig kan zijn en dat ze slechts tot haar volle betekenis kan worden aangevuld aan de hand van uw eigen ervaringen.

De hogere werelden zijn in wezen kracht. Deze kracht wordt wel eens omschreven als de gedachtenkracht van de Schepper. Anderen spreken erover als de aura van de Ene; dus de directe uitstraling van het goddelijk middelpunt. Deze werelden kunnen voor ons vele verschillende vormen en waarden aannemen. Elke wereld heeft voor ons haar eigen wetten en mogelijkheden. Hier geldt echter iets, wat op aarde lang zo sterk niet tot uiting komt, nl:

In een hogere wereld is alle kracht, alle erkenning en alle mogelijkheid tot actie alleen beperkt door eigen bewustzijn.

Dat is een heel wat belangrijker definitie u misschien denkt. Want zodra je dus – onverschillig of je dit als levend mens of op een andere wijze ervaart – een hogere wereld binnentreedt, gelden daar de wetten van die wereld. En je bent geneigd die watten aan te nemen als een blijvende, als een algemene regel. Degene echter, die voldoende begrip van zichzelf heeft, weet dat die wetten voor hem of haar anders zullen zijn dan voor de meeste bewoners van die wereld (zoals een kind in de wereld van de grote mensen vaak veel beperkter is dan de grote mensen zelf) en de verschillende rangen en standen t.o.v. elkaar toch ook zekere beperkingen kennen, die voor de ene groep zeer sterk; voor de andere praktisch niet in verschijning treden.

Heeft men eenmaal die wereld bereikt, dan zal men daarin ervaring opdoen. Maar die ervaring is niet stoffelijk uitdrukbaar. Dat betekent, dat alle geestelijke waarden en geestelijke ervaring voor de mens worden omgezet niet slechts in een voor hem te vatten beeld, want dat zou onvolledig zijn maar in twee delen. Het eerste deel dat men als mens in die geestelijke of hogere werelden kan ervaren is een bepaald besef. Een besef, dat niet alleen redelijke maar ook bepaalde emotionele strekkingen heeft. Het andere deel dat niet kan worden verwerkelijkt – en dit is zeer belangrijk – wordt omgezet in energie.

De mens heeft dus naast de ervaring met de daaruit voortvloeiende begrippen en emoties de beschikking over een hoeveelheid kracht. Die kracht is niet gelijk aan de kracht, die op aarde bestaat. De materie en de daarin werkzame krachten, ook binnen uw eigen lichaam, zijn gehouden aan bepaalde richtingen en wetten. Zij zijn nl. krachten, die verlopen volgens de materiële structuur. Als wij een voorbeeld willen stellen, dan kan ik het misschien het best als volgt doen:

Wij proberen een geestelijke genezing tot stand te brengen. Wij hebben misschien kennis van de kwaal en kunnen onze gedachtenkracht daarop inschakelen. Wij kunnen een deel van de levensenergie (een deel astrale en een deel etherische kracht) overdragen aan de patiënt. Hierdoor wordt een genezingsproces bespoedigd. Het is dus de patiënt, die het genezen doet.

Dit is natuurlijk niet te vergelijken met b.v. de wonderbaarlijke genezing door Jezus, die een aantal melaatsen ontmoet en hen met één slag geneest. Hier is kennelijk niet alleen een genezingsproces in het lichaam aan de gang, er speelt hier ook nog iets anders een rol. Er speelt een kracht mee, die niet uit de stoffelijke wereld stamt, maar uit de hogere wereld. Deze energie herschept eenvoudig. Zij is niet gebonden aan de bestaande stoffelijke vormen,

normen en wetten. Zij hergroepeert eenvoudig de materiële structuur volgens haar eigen beeld.

Met dit voorbeeld kunnen wij misschien beter begrijpen wat dus die kracht is, welke achter deze grens, die wij dood noemen gelegen is. Het is een scheppend vermogen. Maar dit scheppend vermogen kan dus alleen actief zijn volgens het bewustzijn van degenen, die het bezit. Hoe sterker het bewustzijn van die persoon is t.a.v. bijv. een bestaande kanker of iets anders, des te gemakkelijker hij daarin de noodzakelijke veranderingen tot stand brengt. Zelfs indien hij geen kennis heeft van het ziektebeeld, maar wel voldoende begrip van de gezonde cel, kan hij door die kracht de zieke cellen eenvoudig oplossen en hergroeperen volgens de norm van een gezonde cel.

Dit klinkt misschien een klein beetje theoretisch en fantastisch. Maar indien wij onszelf willen verwerkelijken, indien wij het wezen dat wij zijn reëel tot uitdrukking willen brengen, dan zullen wij m.i. toch ook moeten leren gebruik te maken van die schijnbaar onmogelijke krachten en werkingen, die er in ons bestaan. De grote moeilijkheid bij dit alles is wel het bewust beleven of het betreden van de hogere wereld.

In een inwijding komt dat haast op natuurlijke wijze tot stand. Ik zou aan die inwijdingsprocedure hier enige aandacht willen wijden om u duidelijk te maken wat er eigenlijk gebeurt. Ook dit alles is eigenlijk een beetje symboliek.

Wanneer wij b.v. de Mitrasdienst nemen, dan zien wij dat degene, die inwijding zoekt, afwisselend wordt geconfronteerd met de vier verschillende elementen. Hij overwint aarde, water, vuur en lucht. Die vier elementen zijn de materie. Hij doorleeft a.h.w. de materiële structuur, de wetten van het element. Hij ontdoet zich van alle angst, daardoor van alle gebondenheid aan het element en kan nu pas beginnen aan de vijfde en beslissende fase, waarbij hij de zon moet dragen.

De zon kunnen wij voorstellen als het eeuwig Licht. Dit eeuwig Licht omvat alle elementen en bezielt alle elementen. Wie het Licht draagt, beheerst alle elementen. In die oude inwijdingssymboliek wordt dus kenbaar gemaakt, dat de mens eerst door het materiële bestaan heen moet. U kunt niet zeggen: Ik begin eenvoudigweg met, het hogere en laat al het andere rusten. U moet elk deel van het materiële bestaan beseffen. U moet het overwinnen; d.w.z. meester zijn van uzelf en t.a.v. dat bestaan zonder angst zijn. Dan pas kunt u verdergaan.

Stel nu, dat u in uw leven wordt geconfronteerd met verschillende grote gebeurtenissen. Daarin zitten altijd elementen als angst, verwachting, begeerte, hartstocht en wat dies meer zij. Als wij deze dingen bezien op hun geestelijke waarde en ze nu eens niet bekijken van uit een menselijk standpunt, dan zeggen wij: In elk van deze factoren moeten wij ergens meester worden over onszelf. Wij mogen er niet door geleid worden. Wij moeten deze dingen bewust kiezen en leiden. Hebben wij dit bereikt, dan staan wij boven het menselijk bestaan. Dit "boven het menselijk bestaan" kunnen leven en werken houdt in, dat wij voor het eerst het aangezicht van de dood zien.

De dood is onze primaire angst; niet alleen in het menselijk leven, maar ook wel elders. Er komt een ogenblik, dat datgene wat voor ons het meest verschrikkelijk is (de disharmonie van ons eigen wezen, geprojecteerd in verschillende vormen), tot uiting komt.

In de inwijding wordt men inderdaad geconfronteerd met de grens tussen Werkelijkheid en menselijke werkelijkheid; en daar ziet de mens dan dit afzichtelijke wezen, dit monster dat uit hemzelf geboren is. U moet daarvoor niet bang zijn. U moet het terzijde stellen. Er is hieraan nog een legende verbonden. Men zegt nl: "Wanneer je dit wezen ontmoet en je wijkt ervoor terug, dan blijft het je achtervolgen." En dat is duidelijk.

De dood is een afrekenen met het leven. Het is een onthulling van wat je bent, ook in je eigen ogen. Het is misschien het enige ogenblik behalve de geboorte, waarop je leeft zonder jezelf te beschermen tegen de werkelijkheid door interpretaties, voorwendsels, vergeetachtigheden e.d. Heb je dat bewustzijn, dan kun je het niet meer van je afschudden.

Je zult dat bewustzijn moeten dragen. Ga je verder en zeg je: "Wat de schijn van mijn wezen is, interesseert mij verder niet," dan betreed je de geestelijke wereld en kom je in die hogere wereld met haar eigen energie, haar eigen verhoudingen, haar eigen mogelijkheden. En nu gebeurt er iets eigenaardigs.

Op het ogenblik, dat ik als mens in staat zou zijn de hogere werelden volledig te aanvaarden (dus daar niet alleen maar als mens of als bewustzijn te leven, maar mij daarmee volledig een te gevoelen), verandert dit monsterlijke dat mij op de drempel opwacht; dan verandert de draak in een mooie prins of wordt de pad een beeldschone prinses. Het klinkt een beetje sprookjesachtig, maar het is een van de grote realiteiten van het leven. Eerst als wij de hogere wereld in onszelf hebben aanvaard, wordt al datgene, wat lelijk is, wat angstaanjagend is, wat dreigend is plotseling deel van die schoonheid.

Zo kan men t.a.v. die hogere werelden dus ook weer een paar eenvoudige regels stellen:

1. Hij, die bewust — hetzij door de dood hetzij door de symbolische dood — een hogere wereld betreedt, zal daarbij eerst zichzelf in waarheid moeten zien, aanvaarden en overwinnen.
2. Elk bestaan in een hogere wereld impliceert de energie van die wereld in het "ik" bezitten. Daar, waar het begrip niet kan worden overgebracht naar eigen bestaan of eigen wereld, zal dat deel dat niet wordt uitgedrukt als een energetische potentie binnen het "ik" bestaan.
3. Terwijl alle wetten en krachtsverhoudingen van een materiële wereld altijd zijn gehouden binnen de wetten der natuur en dus afhankelijk zijn van het bestaan, zijn alle geestelijke krachten daaraan superieur en kunnen het bestaande herscheppen
4. Elke mens is krachtens zijn behoren tot de hogere werelden schepper. Zolang hij dit niet beseft, wordt hij beheerst door het geschapene. Op het ogenblik, dat hij de beheersing over zichzelf verwerft plus de erkenning ervan, schept hij binnen het geschapene met zijn wil zijn wereld volgens zijn besef van de hogere wereld.

Die laatste zinsnede moet misschien iets worden verduidelijkt. Indien ik in de hogere wereld een begrip ontvang dat niet geheel in stoffelijke waarden is uit te drukken, dan zal het u duidelijk zijn dat de energie of de energetische potentie, die als gevolg hiervan ontstaat, in harmonie moet zijn met het bewustzijn U kunt nooit de scheppende kracht verwerven als deel van een geestelijke bewustwording en deze in strijd met die bewustwording gebruiken. daarom kunt u voor het "ik" ook nog stellen:

1. Alle krachten binnen het "ik" zijn alleen bruikbaar in overeenstemming met het bewustzijn.
2. Daar, waar het bewustzijn geen voldoende definitie kent, zal de kracht niet kunnen worden geuit, of zal zij slechts onbewust en daardoor ook onverwacht en vaak niet erkend tot uiting komen.
3. Om te komen tot een maximaal gebruik van de potenties, die in de mens berusten, zal hij juist zijn hogere werelden, zijn hogere voertuigen moeten beseffen en volgens een hoger bewustzijn verwezenlijken in eigen wereld.

In al het vorige heb ik de nadruk gelegd op het verschil tussen een geestelijke en een stoffelijke wereld. Dit is slechts ten dele waar. Er is echter ook nog een ander punt, dat wij wel degelijk mede in ogeschouw moeten nemen. Het totaal van de schepping bestaat uit één Kracht. Er is slechts één levende God. Er is slechts één primaire Oorzaak. Er is nergens een dualiteit. En dat impliceert, dat in wezen de kracht van de materiële wereld en van de geestelijke wereld dezelfde is. Het impliceert ook, dat wij onder omstandigheden het totaal van een geestelijke wereld wel degelijk kunnen overbrengen naar de stof en het totaal van een stoffelijke wereld kunnen overbrengen naar hogere werelden, naar de geest. Hier ligt de verklaring voor de wisselwerking binnen het "ik", die men zo weinig begrijpt. Wanneer u innerlijk onzeker, instabiel bent in uw stoffelijk bestaan, dan moet dat wel voortkomen uit het feit, dat u uw geestelijk bestaan niet aanvaardt. Wanneer u met uw handelen in de stoffelijke wereld geen vergroting van inzicht en kracht verwerft, kan dat alleen voortkomen uit het feit,

dat u ingaat tegen de waarheid van uw geestelijk wezen. Men kan dan komen tot de volgende stellingen:

1. Elk proces van leven, dat een proces van bewustwording impliceert, zal de eenheid tussen hogere en lagere wereld voor de mens uitbreiden. Hijzelf is het brandpunt, waarin twee werelden elkaar samentreffen. Hij is eveneens het brandpunt, via hetwelk de spiegelwerking der eeuwigheid zich voor zijn eigen wereld afspeelt.
2. Niets van hetgeen ik nu ben, is volgens zuiver stoffelijke normen te lezen of te bezien. Niets van de wereld, zoals ik haar ken, mag worden beschouwd als te zijn voortgekomen uit zuiver stoffelijke normen. Er is altijd een invloed van het geestelijke. Er is altijd een interpretatief element in elke vaststelling, emotie en waarneming in de materie.
3. Daar het geheel van mijn wereld en het geheel van haar invloeden voor mij een samenspel zijn van de waarden der hogere en der lagere werelden (de materiële werelden), kan ik daarin de nadruk leggen, zoals ik dit zelve wens. Elke invloed, die ik materieel interpreterend schep, heeft invloed op mijn geestelijke wereld. Elke geestelijke werking of invloed, die ik onderga of erken in mijn bewustzijn, zal mijn stoffelijk zijn onmiddellijk beïnvloeden.

Een punt, dat wel eens even nader mag worden bezien. Er is geen sprake van dat men als mens iets alléén geestelijk of alléén stoffelijk doet. Altijd zijn die twee elementen met elkaar verweven. Maar doorgaans is uw bewustzijn gebaseerd op het materiële. U interpreteert. U ziet niet de feiten, maar u interpreteert volgens wat u als stoffelijk hebt leren beschouwen en wat u volgens de ervaring als stoffelijke waarde hebt leren kennen. U interpreteert dus van uit de materiële wereld. Dan zult u via die materiële wereld de hogere geestelijke werelden, voor zover u daaraan bewust deel hebt wel direct beïnvloeden en veranderen. U zult de potentie van de geestelijke hogere werelden, die u niet erkent eveneens t.a.v. uw wezen wijzigen. Op het ogenblik, dat u de zaak omdraait en dus van uit het geestelijke gaat interpreteren, kan — en dat is afhankelijk van uw bewustzijn — een groot gedeelte van de kracht van de geest werkzaam worden in de materie. U kunt er dus iets veranderen. U kunt er iets tot stand brengen. Maar dat kunt u alleen, indien u wederom die geestelijke waarden doet versmelten met uw werelderkenning.

Je kunt niet zeggen. "Ik doe dit alleen geestelijke." En je kunt ook niet zeggen: "Ik doe dit alleen stoffelijk." Er is niemand, die iets alléén materieel kan doen en er is niemand, die iets alléén geestelijk kan doen. Niet in de sferen en niet op aarde en naar ik meen is dit zelfs voor God onmogelijk, omdat voor Hem Zijn schepping eveneens een geheel is.

Wij hebben dus de keuze van benadering. Die keuze van benadering is zo belangrijk, omdat ons besef van een hoger bestaan of een hogere wereld het ons mogelijk maakt die hogere wereld actief in de materie tot uiting te brengen. Wij behoeven niet uit te gaan van de lagere stoffelijke wereld, die ons ervaring moet bijbrengen en die ons menig oordeel en veroordeling bezorgt. Wij kunnen uitgaan van de hogere geestelijke wereld; en met die hogere geestelijke wereld scheppen wij — voor zover ons begrip het mogelijk maakt — een inzicht in een waarde, die verdergaat dan de materiële wet. Gelijkzeitig scheppen wij voor het in ons resterende een kracht, die het ons mogelijk maakt in te grijpen daar, waar de stoffelijke wet tekort zou schieten.

Wij hebben in onszelf het vermogen om uit de hogere werelden al datgene te compenseren, wat er in onze wereld niet in orde is. Maar wij kunnen dat nooit doen door alleen geestelijk te werken. Wij kunnen dit slechts doen, indien wij een geestelijk besef omzetten in een stoffelijke daad met de wetenschap, dat een deel van het geestelijk besef niet kan worden omgezet, maar een kracht wordt, die via onze wil plus onze daad, die harmonisch moet zijn met de wil, direct en gericht wordt geuit in onze eigen wereld.

Hier is dus voor de zelfverwerkelijking weer een zeer belangrijke factor gevonden.

In de eerste plaats is het een ten dele onafhankelijk zijn van de stoffelijke omstandigheden, want zij beheersen ons niet. Wij kunnen de stoffelijke omstandigheden voor een groot deel beheersen.

In de tweede plaats leert het ons, dat wij nimmer via een ander of van uit een ander iets kunnen doen of bereiken. Wij kunnen het alleen van uit onszelf doen. En daarmee wordt de wereld eigenlijk ook een beetje anders.

Als je jezelf verwezenlijkt als dat wat je bent (het eeuwige wezen, geuit in vele tijden en vele vormen), dan is er geen plaats voor de erkenning van medelijden, van sentimentaliteiten, van voorbehoud enz. Er is sprake van een wet, die in je wezen ligt, je geestelijk wezen. Dat is hetgeen, wat voor jou regeert. Alle mensen om je heen zijn daarbij eigenlijk van minder belang. Zij spelen een rol binnen de kosmische eenheid, waaruit je bewustzijn stamt. Zij spelen echter geen rol als afzonderlijke mensen in de wereld, waarin je leeft. Zodra je hen als een afzonderlijke factor in je eigen wereld gaat beschouwen, zul je de geestelijke krachten, waarover je kunt beschikken, maar moeilijk tot uiting kunnen; je zult er moeilijk iets mee kunnen doen. Het is juist je begrip van de eenheid in het hogere plus de — ik zou haast zeggen — onverschilligheid voor de vorm, waarin de dingen zich manifesteren, die je de kracht bewust kunt doen richten. Het is de gelatenheid, waarmee je het onvermijdelijke aanvaardt, die eveneens de geestelijke erkenning waarde geeft boven de materie.

De meeste mensen zijn wel eens opstandig. En dat is te begrijpen. Maar wilt u uzelf verwezenlijken, wilt u zich bewust worden van wat u kosmisch gezien eigenlijk bent, dan zult u ook van een dergelijke luxe afstand moeten doen. In opstand komen helpt immers niet. Het verweer helpt niet. De erkenning is het enige middel dat kan helpen. En ik geloof, dat we daarmee één van de meest belangrijke punten in de bewustwording voor onszelf nader kunnen omschrijven.

Ik heb al gezegd: Het is mij onmogelijk om de wetten van de hogere werelden en hun krachtsverhoudingen hier in eenvoudige woorden voor u begrijpelijk weer te geven. Ik kan slechts een zeer algemeen beeld gebruiken. Maar ik kan u via deze regels, naar ik hoop, duidelijk maken, hoezeer u zelf macht hebt over uw eigen leven. U bent niet afhankelijk van de wereld of van het toeval. U bent alleen afhankelijk van uw innerlijke geestelijke harmonie. Heeft u die erkend, bent u achter het begrip "dood", achter de grens van wereld-zijn in stoffelijke zin doorgedrongen, dan kunt u de materiële wereld hervormen, herscheppen en veranderen.

Toch zullen er banden bestaan. Men kan daar niet aan ontkomen. Het zijn geen banden, die in materiële vorm uit te leggen zijn. U kunt niet zeggen b.v.: Ik ben gehuwd, of ik ben verliefd en dat is een band. Of: Ik heb een verplichting en dat is een band. Zolang dit materiële waarden zijn en anders niet, zijn ze nietig, hebben ze geen betekenis, tenzij wij die zelf eraan willen toekennen.

Maar in de kosmos bestaan er natuurlijk harmonische verhoudingen. In die hogere werelden bestaan er harmonieën, die worden bepaald door het wezen der entiteiten.

Als wij zeggen: U behoort tot een bepaalde Straal, dan gebruiken wij een heel populaire uitdrukking om te zeggen: De grondwaarde van uw wezen is harmonisch met die van een groot aantal andere wezens. Daar, waar die harmonie volledig is, ontstaat er een binding, een resonantie, die in geen enkele wereld en onder geen enkele conditie kan worden teniet gedaan. Dat moet u goed begrijpen.

Deze dingen kunt u echter ook in de geest erkennen; en zijn zij in de sferen erkend.(in die hogere werelden, welke voor de mens na de dood schijnen te komen) dan kunt u, als u tot de stof terugkeert, het bewustzijn daarvan meebrengen; en dan krijgen we natuurlijk ook weer een uiting daarvan in de materie. Maar die uiting is nu niet meer een willekeurig iets van hartstocht, van liefde, van haat of van verplichting. Het staat er geheel los van. Het is geworden. Het erkennen van een harmonische verhouding, waardoor de kracht, die in het eigen "ik" als potentie bestaat, ook in de ander bestaat.

Er zijn altijd mensen op deze wereld, die zozeer op elkaar zijn afgestemd dat zij eenvoudigweg door de actie van de harmonische factor worden gebracht tot een gelijkgerichte ontlading van de in hen aanwezige energie. Dit is het enige noodlot, dat er bestaat. Dit is het enige waaraan wij niets kunnen veranderen. Niemand zal ooit in staat zijn een in de hogere werelden bestaande harmonische werking en waarde in de materie teniet te doen of te wijzigen. Al het

andere kunnen wij veranderen. Slechts onze aanvaarding van een stoffelijke begrenzing en de beperkingen van ons bewustzijn t.a.v. de geestelijke werkelijkheid zijn bepalend voor het niet gebruiken van de in ons berustende krachten, voor het niet tot stand brengen van die dingen, welke wij misschien wensen, maar die wij alleen waar willen maken op een manier, die van uit een geestelijk standpunt gezien onmogelijk is.

HET HERSCHEPPEND VERMOGEN

Herscheping

Als wij een materie hebben, dan heeft deze een eigen structuur en een bepaalde vorm. Zodra wij een kracht van buitenaf daarop aanwenden, die op deze structuur invloed heeft, kunnen wij deze vorm veranderen. Een voorbeeld van dat herscheppen kunnen wij misschien het eenvoudigst nemen, als wij uitgaan van gewalste staalplaten.

Ik heb een gewalste staalplaat. Deze heeft bepaalde eigenschappen, ze heeft ook een bepaalde vorm. Nu onderwerp ik deze staalplaat aan een zeer sterke verhitting, waaraan ik ook zuurstof toevoer. Terwijl ze zo wordt verhit, breng ik haar onder een pers, die met een enorme kracht er een totaal nieuwe vorm aan geeft. Als ik dan het eindproduct bekijk, dan is door de toevoeging van zuurstof de eigenschap van die staalplaat aanmerkelijk veranderd. Zij is b.v. minder taai geworden; daarentegen heeft zij door de grotere oxidatie een veel grotere hardheid verkregen en wij zien daarnaast dat er een vorm is ontstaan.

Als wij ons afvragen hoe dat komt, dan kunnen wij zeggen: Er zijn twee krachten opgetreden. De eerste was de kracht, die de structuur aantastte (oxidatie); de tweede was de kracht, die de vorm veranderde. In zekere zin is hiermede dus iets herschapen.

Nu noemen we dat geen herschepping, we noemen dat een bewerking, omdat wij daarbij uitgaan van een materiaal dat wij kennen en dat wij beheersen. Op het ogenblik, dat ik een dergelijke actie zou volvoeren zonder daarbij die instrumenten te gebruiken, dan zou men wel kunnen spreken van een herschepping. Men zou het dan geen bewerking noemen om de doodeenvoudige reden, dat er geen logisch verband meer ligt tussen de procedure en het eindresultaat. En daarmee hebben wij voor het begrip "herscheping" naar ik meen wel de definitie gevonden.

Herscheping is dus het veranderen van de eigenschappen en structuur en/of vorm op een wijze, die voor de doorsnee-mens niet in een logisch verband staat met het oorspronkelijke product.

En nu wij dit zo hebben geformuleerd, kunnen wij eens gaan praten over de mogelijkheid tot herschepping, die er voor een ieder bestaat, die voldoende geestelijke kracht heeft.

Geestelijke kracht is natuurlijk een heel vage definitie. Maar als ik nu eens zou stellen: Ik heb rauwe energie, dus gewoon energie en verder niets. Dan kan ik door die energie alles, wat fijnste materie is, versnellen of vertragen. Ik kan dus van alles daarmee doen. Wij nemen naar weer een voorbeeld en nu uit de techniek.

Ik heb lood. Ik onderwerp dit lood aan een zeer sterk bombardement met elektronen en neutronen. Het resultaat is, dat het lood zijn structuur wijzigt en een ander materiaal wordt. Ga ik er lang genoeg mee door, dan kan ik er goud van maken. Zou ik nog verder doorgaan, dan kan ik er ten slotte zelfs platina van maken. Dit is een bekend systeem.

De kracht, die hier wordt gebruikt (zij het een enorm grote via een magnetron) is dus elektronische kracht. De geestelijke kracht heeft dezelfde grondwaarde, die wij ook in de elektriciteit zouden kunnen veronderstellen. Wij kunnen niet zeggen: Het is een versnelling van kleinste delen. Het is de versnelling. En die versnelling kunnen wij toepassen waar wij willen. Ik kan haar toepassen op elk willekeurig stukje materie, waarop ik die kracht kan concentreren, waar ik haar dus actief kan maken. En daar gebeurt dan het volgende:

Ik heb een stukje materie. Die materie heeft een bepaalde vorm. Zeg, een levende cel. Zij heeft in die vorm bepaalde eigenschappen. Zeg: de celkern, die de actie, de eigenschappen van de cel en haar uitwisselingsprocessen bepaalt,. Nu ga ik die energie gebruiken. Ik kan dat op twee manieren doen. Ik kan de energie zo ontstellend scherp ontladen, dat de zaak eenvoudig verdwijnt; ik kan die cel dus in haar bestanddelen ontbinden.

Indien men dat doet met gewoon materiaal, dan zullen de bestanddelen neerslaan. Er bestaat b.v. een proces, waarbij men metaal aan een zeer hoge elektrische spanning onderwerpt. Er slaat een zeer hoge spanning over. Het gevolg is, dat een deel van een der elektroden wegbrandt. Maar nu doet men dit in een luchtledig. Men heeft dat luchtledig zo gesteld, dat er om de elektrode een vorm is; dat kan b.v. glas zijn. Dat glas krijgt dan een neerslag van het metaal. Het is op een uiterst fijne wijze overtrokken met en zelfs ten dele doordrongen van dit metaal. Dit glas is dan elektrisch geleidend geworden. Een procedure, die niet veel wordt gebruikt, maar dat toch in de techniek bestaat.

Doe ik ditzelfde met de cel, dan zullen de bestanddelen worden opgenomen in de omringende cellen. De omringende cellen zullen sterker worden, zij bevatten meer materiaal en daar, waar de cel is weggefallen, is niets. En omdat in een levend weefsel ruimte maar zeer beperkt kan bestaan, zullen de omringende cellen onmiddellijk beginnen met het delingsproces. Ze zijn groter en sterker geworden. Er ontstaat celdeling en de ledige ruimte is gevuld. Ik heb dus op deze manier door een cel weg te nemen in feite een andere cel geschapen; en die andere cel heeft de eigenschappen van de omringende cellen.

Maar waarom zou ik het zo ingewikkeld maken. Ik kan het veel eenvoudiger doen. Laten we zeggen, dat we als de wereld vredelievend wordt een aantal kerkklokken (gegoten metaal) en een aantal kogels nodig hebben. Ik voer zoveel energie aan, dat de kerkklok vloeibaar wordt. Zij verliest haar vorm. Ik heb nu een vorm gemaakt. In die vorm giet ik het metaal en ik krijg kogels.

Ik heb een cel. Ik breng de delen van die cel zo intens in beweging, dat in feite die cel bestaat als een beperkt, gasvormig geheel. Uit dit gasvormige geheel neem ik de verschillende losse elementen (dus atomen en enkele moleculen), ik groepeer ze volgens een nieuwe vorm en ik heb een cel met totaal nieuwe eigenschappen.

U ziet, dat bij deze herschepping de kwestie helemaal afhangt van de vraag:

1. Beschik ik over voldoende energie en in dit geval
2. Beschik ik over de juiste vorm.

Herscheppen met geestelijke kracht is nu gebaseerd op weten, of zo u wilt op voorstellingsvermogen plus energie, die niet is gebonden aan stoffelijke maatstaven. De geestelijke energie kan elke vorm aannemen. Bij stoffelijke energie gaat dat niet zonder meer; er zijn daar dus altijd tussenfasen. Geestelijke energie kan echter in elke stoffelijke vorm van energie – gebonden of niet – onmiddellijk worden geuit. Mijn voorstellingsvermogen vormt de matrix (de moedervorm), waarin ik dus iets ga presteren. Mijn bewustzijn neemt die moedervorm en omdat ik kracht heb (want ik heb die energie), ontstaat er — en dat is dan op astraal terrein — een vorm, die zo vast is, dat het hele proces van ontbinding en omvorming zich alleen binnen die vorm kan afspelen. Binnen die vorm komt de energie verder tot uiting. En als ik die matrix heb vastgelegd, dan is ze (het is een astrale vorm) niet alleen iets wat de buitenkant bepaalt, maar het bestaat uit een hele reeks velden en veldverhoudingen, waardoor elke flux van energie wordt bepaald, elke definitie van stukjes materie. Dit is dus één van de processen, waarmee men het herscheppen het gemakkelijkst tot stand brengt. Er zijn er meer.

Voor de doorsnee-mens is dit heel moeilijk te hanteren. En daarom roept hij vaak geestelijke krachten of geestelijke waarden te hulp. Er zijn op aarde ingewijden geweest, die dat hebben gedaan. Wij kunnen hier b.v. Paracelsus aanhalen. Ik zou ook anderen kunnen aanhalen. In de tempel van Aesculapius b.v. was Hxxyphthereptha, een zeer bekend arts, van origine eigenlijk een Egyptenaar, die dit proces ook beheerste. Deze mensen deden het volgende: Ze zeiden: In de geestelijke wereld bestaan de perfecte vormen. Wanneer ik de perfecte vorm in mij kan opnemen, dan behoef ik haar niet te begrijpen; ik moet haar alleen maar absorberen. Dus

zuiver een geheugenkwesitie. Dan kan ik die vorm dus projecteren in mijn eigen wereld. Zoals je met een projectie iets kunt vergroten maar ook kunt verkleinen. Zo breng je het dan op de schaal, waar je het wilt laten werken. Op deze manier heb ik dus de goddelijke Oervorm, de perfecte vorm. Ik heb mijn eigen energie. Ik behoef die vorm niet bewust te kennen. Ik heb haar alleen maar geabsorbeerd. Ik denk aan de goddelijke perfectie, denk aan datgene, waarin die vorm moet optreden en nu laat ik de energie werken. Ik zeg: Ik wil scheppen. Het resultaat was inderdaad dat er heel eigenaardige veranderingen plaatsvonden.

Hyptheroptha was o.m. beroemd om het feit, dat hij gebroken ledematen, zelfs als er stukken bot weg waren, in een fantastisch korte tijd kon genezen. En wat was nu eigenlijk de kwestie? Hij nam de mens in zich op. Hij probeerde het beeld van die mens te associëren met de goddelijke mens, de perfecte mens, zoals men die kende in de oude voorstellingen. Hij dacht aan die perfecte mens en liet dan de energie van zijn wezen los op die persoon. Nu was de meest onvolmaakte plaats meestal de plaats waar de breuk zich bevond of waar de splinters van het bot eenvoudig weg waren. En zo begon daar heel eenvoudig een nieuw deel aan te groeien.

Hij heeft eens gezegd bij wijze van grapje maar toch kentekenend voor de mens: "Het is jammer, dat de kracht der goden in mij zo weinig sterk is, want zo deze kracht groot genoeg zou zijn, waarlijk, ik zou u niet genezen maar ik zou u hervormen tot de schoonste en edelste mens van deze wereld."

Dus het idee; ik zou u eigenlijk helemaal moeten kunnen aanpassen aan die perfecte vorm. Wij scheppen ook, wanneer wij iets maken. U kunt een stuk hout nemen. U kunt dat stuk hout snijden en er iets uit maken wat er nog niet was.

Dat is ergens scheppen. U werkt dan met het materiaal, dat aanwezig is in een grove vorm, nl. in hout, dat een cellenstructuur is, die weer bepaald wordt door de chemische werkingen, die zich in de plant afspelen en de eigenschappen, die in de cellen van de plant zijn vastgelegd. Maar stel nu eens, dat we geen boom hebben, dan kunnen wij hout maken, als wij maar weten hoe een boom is.

Nu bestaat er in de kosmos dus van alles een oervorm. Dat is voor sommigen een geloof, voor anderen een wetenschap. Maar als wij stellen, dat God denkt en dat het de goddelijke Gedachte is die schept en voortbrengt, dan kunnen wij ook aannemen dat elke mogelijke vorm, die ooit heeft bestaan of zal bestaan, in God bestaat; en dat elke natuurlijke vorm — "natuurlijk" betekent dus: niet door mensenhanden gemaakt — die bestaat in het Goddelijke moet bestaan volgens de wetten van het Goddelijke: perfect harmonisch, perfect evenwichtig en met alle eigenschappen tot in de kleinste kleinigheid volmaakt.

Die beelden bestaan in wat men de spiegelsfeer noemt. Spiegelsfeer is een naam, meer niet. Men stelt zich dus voor, dat God denkt en dat die gedachten a.h.w. zichtbaar worden op een soort scherm. Dat scherm is dan de ijle kracht van het Leven waarin God scheppend werkt. Ik kan die vorm daar dus zien. Zodra ik die vorm zie (zien is een betrekkelijke term), kan ik haar verwezenlijken; zij is mijn matrix geworden.

Nu bestaan er in die goddelijke wereld niet alleen de dingen, die wij kennen als vorm. Er bestaan ook abstracties. Leven b.v. is iets, wat voor ons een proces is dat wij wel kennen, maar dat in zijn definitie ergens abstract blijft. Wij kunnen het alleen uitdrukken als een vorm van actie, van beweging. Maar in zich is het een eigenschap, die ook statisch kan worden uitgedrukt, dus zonder beweging; in het Goddelijke wel te verstaan.

Als ik de vorm "leven" noem en ik ken het wezen ervan, dan kan de toestand van leven scheppen in elke willekeurige materie. Ik breng eenvoudig mijn geestelijke kracht in diezelfde vorm en ontlad haar in die vorm op een willekeurige structuur.

U hebt misschien wel eens gehoord van de vroegere alchemisten of tovenaars, die zich bezighielden met homunculi (kunstmatige mensjes), die in retorten werden gemaakt. Als u een beschrijving van de geardheid ervan wilt hebben, dan vindt u die o.m. in de z.g. klassieke Walpurgisnacht van Faust.

Zo'n homunculus is dus eigenlijk niets anders dan een samenstel van materie. Maar ik heb het proces "leven", de status "leven", daarin geprojecteerd en daar ontstaat dan tussen de bestanddelen een verhouding, die zich uitdrukt als leven. Ik heb dus scheppend gewerkt. Ik heb leven geschapen.

Nu begrijpt u wel, dat dat leven niet altijd een geest zal inhouden. Daarom stelt men voor de astrale wereld, dat het mogelijk is schillen te scheppen, die niet bezielde zijn. Want wat in de materie moeilijk is, omdat er zo ontzettend zware bindingen bestaan tussen de materie-delen en omdat de verhoudingen daar zo erg precies zijn en zo moeilijk te beïnvloeden, kan men van de astrale wereld zeggen dat deze fijne materie in elke willekeurige vorm te gieten is. Het verschil is bij wijze van spreken: iets maken door water in de vorm te gieten of ijzer in de vorm te hameren. Dan is het ijzer de materie en het water is in deze vergelijking de betrekkelijk amorfe kracht, die wij de astrale kracht noemen. Wanneer ik dus de gedachte heb, dan vorm ik daarmee een wezen. Ik kan aan dat wezen een zeker leven geven en zekere eigenschappen, maar het heeft geen ziel. Het is niet bezielde.

Hier heeft u dus eigenlijk de kern van het scheppen, dat de gemiddelde mens doet. Want het scheppingsproces en het scheppend denken zullen bij de doorsnee-mens niet in de materie tot uiting komen. In de eerste plaats weet hij niet hoe hij dat moet doen. Hij heeft daar de vorm, het goddelijke werkelijkheidsbeeld niet voor. In de tweede plaats zou hij niet weten hoe hij zijn geestelijke en andere energieën daarvoor zou moeten ontladen. In de astrale wereld doet hij het echter wel. Daar bouwt hij uit zijn gedachten voortdurend allerhand vormen en schrikvormen; en die vormen worden bezielde door de kracht van het astrale, gebonden volgens de krachtregels en -wetten, die het bewustzijn heeft gesteld en tot onderlinge binding heeft gebracht via geestelijke kracht.

Maar ik geloof niet, dat u zich daarvoor zo bijzonder interesseert. U zoudt liever willen weten hoe u b.v. in een mens, die ziek is iets kunt herscheppen. Inderdaad. Dat is praktischer en daarmee zou men meer resultaat kunnen behalen. Maar om dat te doen — en dat moet u heel goed begrijpen — moet er een geestelijk beeld zijn. Dat beeld zoudt u bewust in de geest kunnen zoeken of in het Goddelijke als uw bewustzijn maar groot genoeg is.

Een bekend voorbeeld: Een grootmeester, een adept 1^e klas, wandelt door de bergen van Tibet. Hij komt een jongeman tegen, die volgens hem wel voor inwijding in aanmerking komt. Hij praat een tijd met hem. De jongeman heeft geen eten bij zich; hij zal honger moeten lijden. Wat doet de adept? Hij weet wat tsjampa is (een soort gemalen vlees in poedervorm), hij kent de structuur daarvan. Hij kijkt naar een steen, hij ontlaadt het beeld van de voeding (de geestelijke voeding) via het beeld stoffelijke voeding op die steen en zegt tegen de ander: "Ga er heen, steek je hand in die steen en haal er zoveel voedsel uit als er nodig is." Zolang de man voedsel nodig heeft, blijft de ingewijde het beeld handhaven. Zodra echter blijkt, dat de ander voldoende heeft gehad, trekt hij het beeld terug en de steen is weer gewoon steen. Want hij heeft alleen dat deel gewijzigd, wat nodig was; het andere gedeelte laat hij terugkeren tot zijn eigen vorm.

Op deze manier kan een adept dus ook in een menselijk lichaam ingrijpen. Hij kan de cellen van een lichaam b.v. zo beïnvloeden, dat bij een slangenbeet het gif automatisch naar buiten wordt gebracht, zodat de parels van het gif op de huid, waar de beet is geweest, weer gevormd en dus afgewist kunnen worden. Iets, dat sommige fakirs doen. Hij kan nog verdergaan. Hij kan eenvoudig de geaardheid van het gif veranderen, zodat het niet meer toxisch is. Maar daarvoor heeft hij kracht nodig plus een voorstelling; en als die er niet is dan bereikt hij weinig.

Daarom moet u goed onthouden, dat als u wilt herscheppen bij genezing – en soms is dat nodig, indien b.v. bepaalde zenuwkanalen onderbroken zijn — dan moet u daar nieuwe cellen scheppen met een verbinding in plaats van een onderbreking. Waar een ziek weefsel is dat volledig is aangetast, zoudt u de oude cellen moeten vernietigen en er nieuwe voor in de plaats stellen. Maar dat kunt u alleen doen, indien er een geestelijk beeld is. En dat geestelijk beeld is niet alleen maar het geval van genezen. Dat geestelijk beeld is een harmonische relatie tussen u en het zieke. Dus niet de zieke, maar dat wat ziek is. Indien er voor u een persoonlijke verbinding met het zieke orgaan zou bestaan (de zieke zenuwbaan, de zieke spier

of wat het ook is), dan zoudt u daardoor de geestelijke kracht kunnen ontladen en zo alles, wat er fout is, kunnen oplossen en kunnen herscheppen.

Het is een tamelijk ingewikkeld onderwerp. Maar dat herscheppen doen wij eigenlijk vaak onbewust. Wist u dat u voortdurend bezig bent om uw eigen lichaam te herscheppen? Voortdurend breekt u cellen af, die niet meer een voldoende stofwisselingsproces hebben en u vervangt ze door nieuwe. Dat is ook een vorm van herscheppen. U kunt zeggen. Dat is in het lichaam ingebouwd. Maar de levenskracht, waardoor de cel wordt beziel, komt uit uzelf voort.

Als u dood bent, dan kunnen we een cel misschien een tijd in leven houden. Wij kunnen haar tot deling bewegen, maar wij kunnen het nooit zover brengen, dat het weefsel zichzelf vernieuwt.

U doet het natuurlijk niet onbeperkt. U wordt ouder; en als u ouder wordt, is dat niet alleen maar een kwestie — zoals sommige mensen denken — van: de weefsels willen niet meer. Het is doodgewoon een langzaam vergiftigingsproces. In uw stofwisseling worden bepaalde stoffen niet meer voldoende afgescheiden. Bepaalde afscheidingsproducten, vooral van de spieren en ook de afvalproducten in het bloed, dat zichzelf ook voortdurend vernieuwt, hopen zich op en daardoor is het niet meer mogelijk om zonder meer een cel te vernieuwen. Men laat iets steeds meer wat langer staan.

Als wij een kind bezien, dan kunnen we zeggen: Een kind verandert zijn spierweefsels en cellen gemiddeld eens per 4 jaar. Iemand van ca. 25 jaar doet een eens per 7 jaar. Maar bij iemand van 50 jaar vraagt diezelfde vernieuwing 16 tot 18 jaar. En dat wil zeggen, dat het functioneren steeds slechter gaat. Dat is nu het ouder worden.

Nu kunt u zeggen: Ik heb de geestelijke kracht om te beseffen dat ik die gifstoffen moet wegwerken. U kunt dat niet doen door te zeggen: Ik moet ze afscheiden. In de geriatrie is het nog wel mogelijk om daar iets aan te doen. Men gebruikt daarvoor orale doses van minstens 0.5 mg. vitamine E per dag. Dat is voor ouden van dagen absoluut niet schadelijk. Als ik dat echter geestelijk doe, zeg ik: Ik ga die afvalstoffen veranderen in iets wat onschadelijk is.

U hebt wel eens van ingewijden gehoord (een van de meest bekende is de Comte de St. Germain), die schijnbaar het eeuwige leven hebben. Die mensen blijven even jong, even energiek. En niemand begrijpt hoe dat gaat. Het is echter heel eenvoudig. Wat zij doen, is niet hun lichaam herscheppen. Zij hebben alleen in zichzelf de matrix gevonden, waarmee alle gif (dus elke stof, die schadelijk is voor dit vernieuwingsproces) wordt omgezet in een onschadelijk stof. Het is een verandering van moleculaire structuur, verder niet. Maar omdat deze verandering eenmaal in hen bestaat, want de geestelijke kracht heeft die ingeschapen in o.m. de werking van de lymfeklieren en van het bloed (hoofdzakelijk de witte bloedlichaampjes), zal dat lichaam voortdurend, zoals bij een jonge mens, zich gemiddeld eens per 5 à 6 jaar blijven vernieuwen. Zij blijven jeugdig en veerkrachtig. Zij verliezen niets van hun mogelijkheden.

U kunt dat misschien niet. Maar u kunt wel iets anders doen. U kunt begrijpen, dat harmonie het beginsel is van alle leven. Alle levensprocessen en alle leven bestaan nl. uit de evenwichtigheid tussen wat wij zouden noemen: goed en kwaad.

Neem een cel. Die cel bestaat. Zij is goed. Op het ogenblik, dat zij goed is, begint zij stoffen op te nemen en af te scheiden. Daardoor ontstaan er gifstoffen (dus kwaad). Het kwaad wordt ten dele afgescheiden, ten dele kan het in de cel blijven. Op een gegeven ogenblik wordt het kwaad te groot, de harmonie wordt verstoord en de cel sterft. Als het kwaad er helemaal niet is, blijft de cel een potentie. Zij heeft geen levensproces en kan dus niet reageren.

Wat in uw lichaam moet bestaan, is eigenlijk een perfect evenwicht tussen goed en kwaad. En die harmonie kunt u alleen handhaven door in uzelf een zo groot mogelijke blijmoedigheid en een zo gezond mogelijke interne huishouding te scheppen; wat voor de meeste mensen betekent, dat ze zich hier en daar een beetje moeten beperken en elders eens wat minder lui moeten zijn.

En nu komt eigenlijk de clou van alles. Wanneer men zich bewust is een schepsel Gods te zijn en men is in staat dit "ik ben een schepsel Gods" te stellen boven alle beperkingen van de

materie, dan ontstaat er een harmonie met de geestelijke vorm: de goddelijke mens. Dat begrip is in ons heel beperkt, maar het brengt met zich mee dat een zeker deel van die geestelijke kracht wordt ontladen. Een mens wordt daardoor wat minder snel oud en hij wordt daardoor ook wat mooier. Want het herscheppingsproces, waaraan u waarschijnlijk weinig of geen aandacht hebt geschonken en dat toch bestaat, wordt zelfs door de gewone menselijke gedachte veroorzaakt. Zeker, die gedachte staat weer in verband met het geestelijk leven en er komen dus ook geestelijke krachten in het geding.

Maar waarom ziet de oppasser van de zeeleeuwen er na 30 jaar uit, alsof hij er zelf een is? Hoe komt het, dat man en vrouw, die oorspronkelijk heel verschillend zijn, er na 50 jaar huwelijk uitzien als tweelingen, die per ongeluk met elkaar getrouwd zijn? Hoe komt het, dat een mens, die voortdurend bezig is met edele dingen en op zichzelf zo lelijk was als een aap, op een gegeven ogenblik een bijna serafijnse sereniteit over zich krijgt en een uiterlijk heeft, waarin de eigen wezenstrekken wel behouden zijn, maar waarin alles veredeld is? Kijk, ook dat is herscheppen.

Wanneer de gedachten van de mens voortdurend zijn geconcentreerd op het hogere en op het betere, zonder dat daardoor de materie wordt ontkend, dan wordt dat hogere en dat betere naar de materie overgedragen. De geestelijke krachten, die daarmee gepaard gaan, zijn dan werkzaam in het lichaam. Zo kunt u dat voor uzelf doen.

Maar als ik nu een stap verderga, dan kan ik dit ook voor een ander doen. Want de kracht van de geest is niet beperkt tot een bepaalde vorm. Zij is a.h.w. amorf. Zij kan in elke vorm, die het bewustzijn vindt en waarmee het "ik" harmonisch is, worden geuit.

Als ik een lelijk kind heb (weer een voorbeeld, dat sommigen van u misschien uit de praktijk kunnen bevestigen) en de moeder heeft het kind op een onzelfzuchtige wijze lief, zodat het de schoonheid in dit kind voortdurend zoekt (dus datgene, wat er goed in is), dan wordt die baby, die met een halfjaar tot een jaar eigenlijk lelijk is, langzaam maar zeker mooi. Ook het omgekeerde gebeurt: Het kind is in het begin knap. Het wordt een jaar of vier en het begint lastig te worden. De ouders, die het eerst aanbeden hebben, die er een toppunt van schoonheid in wilden zien en daardoor de charme, het goede en het harmonische in het kind tot uiting brachten, beginnen het nu als een hinderpaal te zien. Het kind ervaart dit. De kracht van de ouders en het denken van het kind gaan nu dus in tegengestelde richting; en het jongetje, dat met 3½ jaar nog een cherubijntje was, is met 5 jaar een sproetig monster dat eigenlijk te lelijk is voor deze aarde.

Als u het zo eens bekijkt, dan zult u zien dat u veel meer herscheept in het leven dan u wel denkt. En er is niet zoveel nodig om die processen bewust te gebruiken.

U hebt iemand in uw omgeving. U bent u helemaal niet zo sterk geestelijk bewust dat u de oervorm kunt vinden en de kracht dan volgens de vorm bewust door uw wezen op de ander kunt ontladen. Maar u kunt wel uw denken over die ander beheersen. U kunt de gevoelens, die u de ander laat toevloeien, beheersen. U kunt dus datgene, wat geestelijk in u met die ander harmonisch is, maken tot een kracht, welke de ander toevloeit.

Heeft u nooit mensen meegemaakt die binnen kwamen, eigenlijk zonder iets bijzonders te doen en die u, toen zo weggingen, veel prettiger achterlieten; dat uw hoofdpijn b.v. ineens weg was; dat u plotseling meer energie had en u zich prettiger gevoelde? Die mensen zijn er. Dat zijn mensen, die een zeer grote sympathie voor het leven hebben. Zij geven door de erkende harmonie iets van hun geestelijk vermogen af aan de ander. En denkt u nu niet, dat u bent opgeknapt. Zij hebben slechts bepaalde dingen, die bij u niet harmonisch waren, herschapen in harmonie. Dat is nu het meest simpele principe ervan.

Men kan over dat herscheppen zeer ingewikkeld spreken. Men kan zeggen: Ik herschep iets door het helemaal van vorm te veranderen. Natuurlijk, dat is waar. En om dit onderwerp weer met een beeld te besluiten:

Er was eens bij Rubens een leerling, die betrekkelijk begaafd was en die tot opdracht kreeg een kruisiging te schilderen. De meester had dat onder zijn toezicht en het kwam er wel uit, maar het was een beetje eigenaardig, wat zoetelijk. Toen het klaar was, kwam de meester; en

met een paar penseelstreken, misschien maar 4 of 5, had hij een vakkundige voorstelling veranderd in een kunstwerk. Hij had met die paar penseelstreken aan de Jezus, die eigenlijk geen bijzondere uitdrukking had, die een formaliteit was, de gelaatstreken van een bovenmenselijk lijden gegeven. Het bewuste stuk hangt op het ogenblik in een groot museum in Brussel. Het is niet door Rubens gesigneerd, maar het heeft het kenteken van deze meester. De geest van Rubens vond het niet nodig het geheel te herscheppen, om de opstelling van de figuur enz. te veranderen. Het was hem voldoende enkele penseelstreken aan te brengen, waardoor datgene wat er voor hem in leefde zichtbaar werd. Ik geloof, dat wij daaruit wat herschepping betreft als mens de juiste en grootste les kunnen trekken.

Om te herscheppen behoeven wij niet alles te veranderen of op te lossen. Zeker, het is mogelijk. Maar waarom zouden wij het doen? Wij kunnen het misschien niet eens. Maar wij kunnen datgene, wat in ons bestaat, soms haast oppervlakkig met een gedachte, met de wil, met een kleine projectie in een ander wezen aanbrengen. En dan hebben wij het karakter van die ander niet veranderd, maar wij hebben de goede aspecten ervan versterkt en daardoor lijkt het heel anders.

Wij hebben de feitelijke toestand van onze patiënt eigenlijk niet gewijzigd, maar wij hebben de eigen verhouding, van de patiënt tot zijn kwaal veranderd en het resultaat is: een genezing. Met kleine dingen kunnen wij onnoemelijk veel bereiken. Het werkelijke herscheppen met geestelijke kracht uit het Goddelijke, een totaal nieuwe vorm a.h.w. creëren uit de goddelijke Gedachte en die tot werkelijkheid maken in b.v. de materie, dat is maar een enkeling gegeven. Maar met je bewustzijn, waarin geestelijke krachten wel degelijk bestaan, de kleine dingen wijzigen door een gevoel van harmonie, door een zekere concentratie ten goede (niet eens de wil om te veranderen, maar de concentratie ten goede) je denken a.h.w. zo sterk in de ander leggen dat het pakt, daarmee kun je je wereld als gewoon mens herscheppen. En ik geloof, dat dit in de praktijk voor u wel de meest eenvoudige, de beste en steeds bruikbare methode is.

Doordringen tot de spiegelwereld, waarin Gods volmaaktheid bestaat, betekent geestelijk loskomen van heel veel lagere sferen, van heel veel beperkingen. Maar het goede dat in elke geestelijke wereld bestaat, de harmonie die in elke lichtende geestelijke wereld toch ergens het principe van de sfeer is overdragen aan je besef van je wereld, dat is betrekkelijk eenvoudig. Daarvoor heb je zelfs geen bewuste kennis van een geestelijke sfeer nodig. En daarmee bereik je resultaten.

Laten wij dit onderwerp besluiten met de hoop uit te spreken dat u dat wilt proberen. Want de goddelijke Kracht leeft in ons allen. In ons allen – mens en geest – is er een méér aan kracht, meer dan wij normaal gebruiken. Indien wij de harmonische waarden, die in ons leven, leren projecteren in de wereld rond ons, zal die kracht actief worden; en zo ons instellend op een grotere harmonie t.a.v. de wereld, maken wij de wereld t.a.v. ons harmonischer.

Ik geloof, dat dit een heel mooi resultaat is, dat bijdraagt tot verdere geestelijke bewustwording en ook – en dat mogen wij niet vergeten – een langzame maar niettemin toch wel heel voorname erkenning van ons eigen wezen en onze eigen waarden, zelfs in de materie.

LES 10 - ZELFVERWERKELIJKING

Jezelf te zijn is een van de moeilijkste taken, die er bestaat. We hebben in de vorige lessen gezien hoeveel verschillende aspecten er in het menselijk wezen verborgen zijn en ook hoeveel mogelijkheden hij heeft om dit wezen te ontplooien. Maar jezelf te zijn is de zwaarste taak van alle.

Over het algemeen ziet men zichzelf niet in de juiste verhoudingen. Men schat zichzelf aan de hand van wat men buiten het "ik" ervaart en ziet. Men bouwt voor zichzelf een beeld van eigen persoonlijkheid op, dat slechts zelden aan het ware "ik" beantwoordt.

Er is hierover natuurlijk nog zeer veel te zeggen. Ik wil echter op deze laatste bijeenkomst kort zijn.

Om mijzelf te zijn moet ik allereerst beseffen wat ik ben. Dientengevolge zal ik moeten uitgaan van de eigenschappen, die ik in mijzelf erken, onafhankelijkheid van de uiterlijke karakteristiek of eigenschappen van mijn persoonlijkheid of ook de uiterlijke karakteristiek of eigenschappen van anderen. Door waarlijk mijzelf te zijn, voor zover ik mij daarvan bewust ben, schep ik in mijzelf een voldoende harmonie. Deze harmonie is belangrijk, omdat dit innerlijk harmonisch-zijn met het leven de eigenschappen die in dat "ik" bestaan, maar ook de mogelijkheden die dit "ik" heeft in de wereld op de juiste wijze placeert. Er is geen sprake meer van een verschuiving van de werkelijke belangen van het "ik" t.o.v. die van de wereld of omgekeerd. Het idee "strijd", dat in het geheel van het bestaan zo buitengewoon belangrijk is, houdt eigenlijk voor ons op te zijn.

Wat zijn wij dan eigenlijk? Men zou kunnen zeggen. Wij zijn in ons wezen een deel van het goddelijk Licht; in onze verschijningsvorm en de beperkingen van de door ons erkende werelden zijn we het product van een strijd tussen hoofdzakelijk astrale krachten, die elkaar tegengericht zijn.

De mens leeft in de wereld tussen God en de duivel. In die wereld wordt hij geconfronteerd met de goddelijke vormen, de wetten en de werkingen, maar ook met de chaotische, die wij nu eenmaal aan het duister plegen toe te schrijven. Tussen deze door zoekt hij zijn eigen weg. Hij is echter – en dit mag hij nooit vergeten – deel van het licht. Elk streven in de richting van het chaotische is in wezen een verloochening van eigen bestaan. -Het is een beperken van eigen vermogens en eigen levenskracht. Daarom lijkt mij het antwoord op de vraag. Wat ben ik? het eenvoudigst als volgt te formuleren:

Een goddelijk, tijdloos en volmaakt wezen, geboren uit de lichtende oerkracht, altijd verbonden met deze kracht en alleen bestaande krachtens de verbinding daarmede. In mijn vorm en besef ben ik in mijn persoonlijk wezen één van de krachten, die gericht is tegen de chaos. Indien ik dit in mijzelf niet of niet voldoende besef, zal ik – verdeeld zijnde tegen mijzelve en ontkennende de ware bestemming van mijn "ik" – in strijd, zorgen en ellende de chaos vinden, die gelijktijdig de beëindiging is van mijn bewuste levensmogelijkheden in deze cyclus.

Een dergelijke formulering moge fraai zijn, zij is ongetwijfeld niet voldoende om duidelijk te maken wat zelfverwerkelijking inhoudt.

U hebt in deze cursus allerhand aspecten van die zelfverwerkelijking kunnen beschouwen en overwegen: zowel meer goddelijke problemen (problemen van het "ik" in de kosmos) als de problemen van het "ik" met zijn werkingmogelijkheden en zijn relaties met de omgeving, met de eigen wereld, met de sferen.

Wat ik van mijzelf maak, is altijd een herhaling. Ik herschep altijd datgene, wat ik in God ben. Herschep ik het slecht, dan is het waardeloos. Herschep ik het goed, dan is het eeuwig.

Zelfverwerkelijking is niet alleen maar het winnen van een bewustzijn. Het is: concreet vorm en gestalte geven aan je persoonlijkheid zoals deze in een goddelijke werkelijkheid bestaat; een ontvluchten aan de onvolmaaktheden en vooral aan de verwarringen, die bij een in verschijning treden in b.v. een stoffelijke wereld zo snel naar voren komen.

Je bent mens. Maar "mens" is alleen maar een vorm. Mens-zijn betekent gelijktijdig deel van God zijn. Het is: deel zijn van vele sferen. Het impliceert: jezelf kunnen beschouwen; en niet alleen de wereld van uit jezelf. Het is duidelijk, dat wij veel meer zijn en altijd veel meer zullen wezen dan wij beseffen.

Als je op aarde bent, dan voel je je vaak het slachtoffer van noodlot en natuur. Maar je bent dat niet. Want op het ogenblik, dat het "ik" zich bewust wordt van de harmonische werkingen, die in dat "ik" bestaan, heeft het tot op zeer grote hoogte meesterschap over b.v. de krachten der natuur, over de verschillende geestelijke krachten en invloeden op lager niveau, die juist in de vorming van een menselijk lot vaak een groot aandeel hebben. Je hebt macht, maar je weet haar niet te gebruiken. Je weet misschien niet eens dat ze bestaat. Om de werkelijkheid van je persoon te realiseren zul je ook die macht moeten ontwikkelen.

Alweer een woord, dat gemakkelijk wordt gesproken. Maar een macht ontwikkelen, dat wil in de eerste plaats zeggen: jezelf beheersen. Het is niet genoeg jezelf te kennen. Er zijn er velen onder u, die weten hoe b.v. een piano, een accordeon of een harp eruit ziet. Hoeveel echter kunnen die harp, die accordeon of die piano bespelen?

Er zijn op, aarde vele mensen, die een zodanige zelfkennis weten te verwerven dat ze ongeveer weten wat ze zijn, maar dat is niet voldoende. Je moet leren dat "ik" te bespelen. Je moet begrijpen hoe dat "ik" zichzelf verwezenlijkt juist door van zijn mogelijkheden gebruik te maken.

Zelfverwerkelijking is niet slechts een innerlijke actie, maar ook een voortdurende actie naar buiten toe. De grote vraag, "Hoe?" is hier haast niet te beantwoorden. We hebben het geprobeerd in de afgelopen lessen door u te wijzen op bepaalde kwaliteiten, mogelijkheden en eigenschappen. Wij hebben u wat richtlijnen en aanwijzingen gegeven, maar dat wil nog niet zeggen, dat dat voldoende is.

Elke mens draagt in zich de sleutel van zijn eigen wezen. Die sleutel kunnen we dan herleiden als: deel van het behoren tot een der vele Stralen het gebonden-zijn aan bepaalde geestelijke helpers en leiders. Dat is echter niet voldoende. De sleutel van het "ik" is de harmonie, die het "ik" kent met het Goddelijke, en wel in de trilling (dit is maar een vergelijkend woord), die het "ik" binnen het Goddelijke inneemt volgens de golving van de goddelijke wereld op dit ogenblik.

Wij variëren dus voortdurend onze kracht. Onze vermogens blijven gelijk, als wij innerlijk die variatie kunnen meemaken. Dus in de uiting binnen de tijd moeten wij ons voortdurend veranderen om in harmonie te blijven met de kracht, die ons in stand houdt.

Het is moeilijk om daarvoor een concrete of menselijke definitie te geven. Als ik het probeer, zo wijs ik u tevoren erop dat deze omschrijving uit de aard der zaak onvolledig moet zijn. Zij kan niet algemeen en gelijktijdig concreet en volledig worden gesteld.

De sleutel van het eigen "ik" is het ritme van eigen leven, aangepast aan het in het "ik" bestaande en gelijkblijvende besef van de goddelijke kracht, gebruikt om in alle aspecten? die volgens de cyclus van het leven naar buiten kunnen treden, zichzelf voortdurend in de wereld te openbaren als aspect van het licht.

Er zijn woorden voor te vinden, die misschien erg hypothetisch zijn. Maar men zegt wel eens: De mens, die in zich het licht draagt, kent de kracht van het astrale licht ofwel het goddelijk vuur. Dit nu is in hem de weergave van Adonai en – in afwerende functie – van Jehova.

Elke mens draagt in zich het vermogen van chaos. Indien hij dit verwerkelijkt, dan draagt hij in zich het licht, het z.g. duistere licht dat behoort tot Behemoth (een var, de vorsten van de hel) en kent hij in zich de uiting ofwel de schicht van het vuur, de aanval op de wereld, die men vereenzelvigd met Baphomed of zo u aan de omgekeerde vorm daarvan, welke in die contreien vaak wordt gehandhaafd, de voorkeur geeft: Demophab. Deze inhoud bepaalt de macht en het vermogen in het "ik" het goddelijk vuur voortdurend aanwezig is, zal rond het "ik" de voortdurende bescherming van Jahwe of Jehova bestaan en zal in het "ik" de voortdurende glans en openbaring van Adonai bestaan.

Hier is de sleutel misschien nog niet volledig. Laten we er daarom dit bijvoegen: Ik in mijzelf ben een ritme. Dit ritme herkende en toepassende op de wereld en de geestelijke krachten, die ik ken, ontsluit ik voor mijzelf het bewustzijn van deze werelden en de heerschappij in die werelden voor zover ik daartoe door mijn oorsprong ben geroepen.

Het is jammer, dat al die dingen alleen in grote woorden zijn weer te geven. Als ik het zeer eenvoudig mag uitdrukken, dan volgt hier wel uit dat zelfverwerkelijking in feite is: het zodanig werken met jezelf, dat je – zowel voor jezelf als voor alle werelden waaraan je deel hebt – de goddelijke waarde, die in je ligt voortdurend representeert. Ik kan dit altijd doen voor anderen; maar ik kan nooit meer doen voor een ander dan mijn eigen bewustzijn toelaat.

Theoretisch hebt u macht over de lagere natuur. In de praktijk hebt u geen bewustzijn van die kracht en bent u eraan onderdanig. Indien u die macht bezit over de gehele natuur en u de regen kunt zeggen. "Ga heen" en de wind. "Ga liggen", dan kan er nog altijd een kracht zijn, die bewuster en hoger is dan u; en die zou dus uw bevel teniet kunnen doen.

Hier treedt echter weer een typisch verschijnsel op. Indien die hogere kracht deel is van dezelfde macht, waarin ik mijzelf erken, zal ik mijzelf erkennen als deel van de hogere macht. Je bent doel van de hogere entiteiten, die werkzaam zijn, indien je daarmee van uit je streven en bewustzijn harmonisch bent.

U ziet, dat herleid tot meer eenvoudige termen de zelfverwerkelijking hanteerbaar wordt, zij het als theorie. De praktijk ervan is een voortdurend zoeken en streven. Een zoeken naar jezelf. Een streven naar het juiste resultaat, naar de juiste uiting van jezelf. En als ik het eerste deel van mijn betoog van heden besluit, doe ik dit met de opmerking: Gij zijt uzelve in zoverre gij bewust zijt van uzelve. Dit bewustzijn moet zijn gebaseerd op een innerlijke erkenning, die niet door uiterlijke bepalingen of waarden wordt

WETTEN

Uit het voorgaande blijkt wel, dat God in feite de enige wet is. Maar het Goddelijke zal zich voor ons openbaren in wetten volgens ons eigen bewustzijn en in overeenstemming met de harmonie, die wij hebben bereikt. Hoe hoger wij staan, hoe kleiner het aantal wetten wordt waaraan wij hebben te gehoorzamen, maar hoe groter en sterker de werkelijk goddelijke wetten worden en hoe minder wij ons aan de consequenties daarvan voor het eigen bewustzijn kunnen onttrekken.

Er wordt vaak geredeneerd, dat alle wetten uit den boze zijn. Dat is beperkt waar. De mens moet streven naar een minimum aan regels, nooit naar een maximum; want juist door het minimum aan regels na te streven verwerft hij zich een zekere vrijheid. Hij zal de goddelijke waarden (dus de innerlijke waarden) gemakkelijker uitdrukken, omdat hij rond zich minder bepalingen en belemmeringen heeft geschapen. Maar dat wil nog niet zeggen, dat ge de wetten als zodanig moogt verwerpen. Het lichtende principe is nu eenmaal vormend, het is niet anarchistisch. En dit houdt in dat al wat in dit lichtende geboren is (elke mens) dus ook aan bepaalde wetten gehoorzaamt. Deze wetten gaan veel verder dan de menselijke wet; gelijktijdig zijn zij veel eenvoudiger en voor het menselijk begrip veel vager geformuleerd.

Soms worden die wetten wel op aarde weergegeven. Ik denk hier aan het: "Heb uw naasten lief gelijk uzelve". Iets, wat niet alleen maar de slagzin is van het Christendom, maar een redelijke menselijke weergave van de goddelijke wet van eenheid. Men kan deze naastenliefde natuurlijk beperken door te zeggen: Iemand, die mij wil doodslaan, is mijn naaste niet. Dit is echter niet juist. Indien een ander mij wil doodslaan en ik beschik over de juiste innerlijke kracht, dan zal hij ten onder gaan aan zijn voornemen om mij te schaden en wel zonder mijn direct ingrijpen. Indien hij mij benadert en wij kan verslaan, was mijn innerlijke harmonie niet groot genoeg en is het dus noodzakelijk, dat dit geschiedt. Een redenering, waarmee velen het niet eens zullen zijn, behalve wanneer het martelaren betreft of misschien Jezus aan het kruis.

Maar deze wet van geweldloosheid bestaat werkelijk. Het is niet alleen naar een chimaera of een droom of een ideaal. Het is een goddelijke wet. En als een menselijke wet in zekere zin pressie en geweld wordt, dan verzet zij zich in wezen tegen die goddelijke wet en zal daardoor aan zichzelf ten onder gaan, zoals we dat dan ook steeds weer zien in de menselijke samenleving.

Wij, die ons zelf waar willen maken, de werkelijkheid van ons eigen wezen erkennen en tot uiting brengen, moeten beseffen dat er voor ons wetten zijn; maar die wetten worden bepaald door onze innerlijke harmonie met God en door niets anders. Elke wet is voor ons aanvaardbaar, zolang zij deze innerlijke wet niet aantast. Op het ogenblik, dat een uiterlijke, in de, wereld bestaande wet of wetmatigheid mijn innerlijke harmonie aantast, moet ik een beroep doen op mijzelf en de God in mij; en zonder die wet actief te bestrijden moet ik haar negeren. Ook dit is een element, dat menigeeen ontgaat.

Wij menen vaak dat wetten regels zijn, die worden afgedwongen. Niets is minder waar. Goddelijke wetten zijn geen regels, die worden afgedwongen. Het zijn voorwaarden om te, leven. Men zou kunnen zeggen: het is een wet dat een ieder, die als mens op aarde leeft, moet ademen. Dan zegt u: Dat is dwaasheid. Dat is een natuurlijke functie. Als ik zeg: Geweldloosheid, de perfecte naastenliefde en de volkomen rechtvaardigheid zijn deel van het Goddelijke, dan moet u die ook niet alleen naar zien als wetten, die zijn op te leggen of als dingen, die als wet kunnen worden omschreven. het zijn natuurlijke functies van uw wezen.

Als je jezelf probeert te erkennen, ontdek je in jezelf allerhand capaciteiten en eigenschappen, dromen en verlangens, waarmee je eigenlijk geen raad weet. Wanneer je ze herleidt tot hun bron – en dat is het enige studie meestal wel mogelijk – dan kom je tot de conclusie, dat achter dit alles niet alleen de behoefte zit aan een stoffelijk beleven of aan een stoffelijk verwerven of het ontkomen aan stoffelijke gevaren, maar dat er de behoefte zit aan een innerlijk evenwicht, een innerlijke zekerheid. En als we dat weten, kunnen we zeggen. Dit is voor ons wet. De uiting is onbelangrijk. Zij is voor ons alleen de bevestiging van iets wat in ons leeft. Het besef in ons en het in onszelf daarmee harmonisch zijn is wet. Alleen door dit te aanvaarden, worden wij één met het Goddelijke en beseffen wij de plaats, die wij in de goddelijke schepping in waarheid bezitten.

Nu zult u zich afvragen, of er dan geen wetten zijn, waartegen ge u moogt verzetten. Het antwoord is: Neen. Er bestaat geen enkele wet, waartegen ge u moogt verzetten. Er bestaat slechts een wet, die voor u niet van kracht is, omdat een andere wet overheersend is; maar voor anderen blijft zij van kracht, tenzij zij in zichzelf de grote vrijheid vinden, die uit het erkennen van de innerlijke wet en het volgens deze wet leven en denken voortvloeit.

Het is logisch, dat een wet weinig zin heeft, indien er niet een zekere macht achter zit. En daarom is het derde doel van mijn betoog gewijd aan macht.

MACHT

De mens bezit macht over al het lagere. Al het hogere bezit macht over hem. Naarmate de mens zijn innerlijke harmonieën wijzigt, zal hij de, machthebbers over zijn wezen eveneens wijzigen en zal hij het gebied, waarop hij macht kan uitoefenen ook aan verandering onderhevig maken.

De macht, die wij als goddelijk wezen bezitten is – zolang wij de waarheid van ons wezen openbaren – praktisch onbeperkt. Maar het is altijd een behoudende macht, nimmer een agressieve, macht.

Ik heb zo even reeds het beeld aangehaald van geweld (elementen misschien, die het "ik" zouden aantasten, maar dit niet kunnen) en dat eenvoudig wordt afgestoten. Het is het bekende verhaal van de ingewijde, die door modder loopt en wiens kleed onbesmeurd blijft.

De macht van het Goddelijke in de wereld, waarin wij nu bestaan, is nl. niet een agressieve. De wereld, waarin wij leven, is naar een illusie. Dat is ergens een onwerkelijke wereld vol gedachtenbeelden. Het is iets, dat zal verdwijnen. De goddelijke wereld is waar en blijft bestaan. Juist daardoor zal dus die kracht de goddelijke werkelijkheid a.h.w. bevestigen en ook herscheppen waar dit mogelijk is.

Zolang wij ditzelfde doen, wordt deze kracht de macht, die wij hebben om onszelf te handhaven. Het is voor een mens moeilijk zich macht voor te stellen, die hij alleen kan gebruiken om zichzelf te handhaven. Voor de doorsnee-mens is macht: gezag uitoefenen over anderen; in staat zijn pressie uit te oefenen. Maar als u even nadenkt, zult u begrijpen dat voor een zelfverwerkelijking elk gezag over, elke mogelijkheid tot regeren van of pressie uitoefenen op anderen in feite uit den boze is. Als u de goddelijke wet volgt, is dit immers niet nodig. De goddelijke wet bepaalt vanzelf de juiste verhoudingen. Die hoeft u niet te zoeken. Daar heeft u ook geen machtsmiddelen voor nodig. Die machtsmiddelen bestaan a.h.w. buiten u. De macht, waarover u werkelijk beschikt, is die om in uzelf een harmonie te scheppen zo sterk, dat niets van buitenaf die kan breken.

Het lijkt altijd weer overbodig om deze dingen te herhalen, toch is het dit zelden. Want hoe kan ik de macht, die' in mij bestaat waarlijk gebruiken, hoe kan ik haar maken tot een actief deel van mijn bestaan, tot een verdediging van mijn innerlijke waarheid, als ik niet vertrouwen in mijzelf, niet geloof in die kracht, die macht buiten mij? Als ik niet geloof in de bescherming, die in de harmonie met het Goddelijke is gelegen?

Macht kan alleen bestaan in het "ik", indien het "ik" een zeker zelfvertrouwen bezit, de bron van dat zelfvertrouwen – in menselijke tornen uitgedrukt althans – is van minder belang. Belangrijker is, dat die innerlijke zekerheid bestaat. Belangrijk is, dat het "ik" niet slechts in zichzelf vertrouwt, naar zichzelf ook kent, zodat het geen waanvoorstelling is, maar een voortdurend neer benaderen van die goddelijke werkelijkheid in het "ik". Hoe juister ons beeld van het "ik" en hoe groter ons vertrouwen in de waardigheid van dit "ik", des te sterker de kracht in ons tot uitdrukking komt en des te groter de macht wordt, waarover wij beschikken en de wereld te beletten ons op enigerlei wijze te schaden of misschien zelfs ons streven te. Macht en wetten spelen een grote rol in de uitingen van het "ik". Maar in zelfverwerkelijking zit ook nog iets anders.

Er is altijd weer een streven. Zolang ik slechts streef naar een doel, dat buiten mij ligt, streef ik te vergeefs; want al wat ik buiten mij bereik is waardeloos, indien het niet in mij bestaat.

Dit zijn geen woorden van mij. Ik heb ze geleend van een oudere en wijzere spreker. Het is echter van het hoogste belang, dat we begrijpen hoe juist dit is. Dat ene grein van een innerlijk verwezenlijken van een erkende wet door de juiste handelswijze is belangrijker dan honderd kilo van propaganda, pressie en invloed, die we op de buitenwereld uitoefenen.

Wij zijn vrij geboren; naar die vrijheid moeten we ons voortdurend waardig tonen. We zijn in de hele bewustwordingsgang, vanaf het eerste ogenblik dat we als een lichtende vonk ontdekten "ik ben", tot het ogenblik dat wij de formules kunnen voltooien en zeggen: "Ik ben deel van Hem, Die is" en dan bewust, zijn wij steeds weer vrij. Geen vrijheid, die is uit te drukken in stoffelijke waarden, maar vrijheid die het meest juist tot uitdrukking komt in ons vermogen tot streven en vooral tot zelfstandig streven en handelen.

Wanneer u een geestelijke leider kiest, dan zal er een ogenblik komen dat deze zegt: "Ik eis van u absolute gehoorzaamheid." Dat klinkt dwaas, omdat deze leider meestal niet over de middelen beschikt of zich de moeite getroost om na te gaan, of u inderdaad gehoorzaamt.

Als wij in een bepaalde richting streven, dan is dit streven als een soort geestelijke leider. Een als juist beseft streven vraagt, dat wij geheel hiernaar leven; dat zolang het met ons wezen harmonisch is ons denken alleen in deze richting werkzaam is. Wat we in de buitenwereld doen, is van geen belang. Als we daarvan afwijken, dan is er niets dat ons bestraft, hoogstens de normale consequentie van oorzaak en gevolg. Er is geen stem, die ons zegt: Nu doe je verkeerd. We zijn vrij; en toch zijn we ergens gebonden. Die gebondenheid is gelegen in de gerichtheid van ons wezen, van onze persoonlijkheid.

Ons streven zal ton slotte kunnen worden herleid – onverschillig in welke richting het gaat – tot een vorm van zelfbevestiging. En dat is logisch, want de zelfverwerkelijking is nu eenmaal de kern van ons bestaan, of we het aanvaarden of niet. Die zelfbevestiging moet een bevestiging zijn van het ware "ik". Op het ogenblik, dat we afwijken van de innerlijke werkelijkheid van ons wezen, is ons streven waardeloos.

Men zou voor het streven dus ook weer kunnen proberen met eenvoudige woorden een kleine richtlijn te vinden. Ik geloof, dat het deze is:

Streef altijd naar wat u innerlijk als juist erkent, en streef ernaar dit in uzelf, in uw leven en denken, voor zover u dit kent en beheerst, waar txxx--,

Dit is een vorm van zelfbevestiging, maar tevens een vorm van harmonie winnen met het Hogere.

Buiten dit alles staat dan nog weer: de inwerking van hogere krachten. Dat hogere krachten een grote rol spelen in het leven hier op aarde, hebt u naar ik meen in de laatste tijd zelf wel kunnen constateren, al is het alleen maar aan de hand van de verschillende feiten, die wij hebben genoemd van een ingrijpen door natuurverschijnselen en anderszins en de wijze, waarop dit bewaarheid is geworden. Dit zijn dingen, die buiten de menselijke beheersing liggen en die volgens menselijke termen niet berekenbaar zijn. Het is dus logisch, dat hier een ander weten optreedt en waarschijnlijk ook een andere activerende kracht.

De hogere geestelijke krachten, die inwerken zijn niet blind. Men heeft het noodlot en het recht vaak voorgesteld als blinde of geblinddoekte mensen. De hogere kracht echter is ziende. Zij ziet ons, zodra zij met ons een band, dus een harmonie, heeft. Een hogere kracht, die op aarde ingrijpt, kan alleen ingrijpen in al datgene, wat met die kracht harmonisch is. Indien er in een mens een destructieve geest leeft, dan zal een destructieve kracht grote invloed op die mens hebben en vele verschijnselen kunnen wekken, die henzelf onmiddellijk beroeren. Op het ogenblik, dat die harmonie niet bestaat, slaat de bliksem net naast je in, vallen de hagelstenen net aan de andere kant van de weg, trekt de storm misschien net een baan vlak langs je heen, maar ze beroeren je niet. Het water van de overstroming spaart jou, terwijl rond je duizenden te gronde gaan.

U moet begrijpen, dat dit niet alleen maar eenvoudig werkingen van de natuur zijn. Het hogere – of zo ik het anders moet zeggen – de geestelijke waarden en krachten grijpen in; en zij doen dit in overeenstemming met de bestaande harmonieën.

Als ik lering wil ontvangen, dan zal ik misschien een geest kunnen vinden, die de kosmische wijsheid verkondigt, maar als ik niet harmonisch ben niet die kracht, dan zal de gehele wijsheid voor mij zijn als gebazel in een onbegrijpelijke taal. Ik moet er harmonie mee hebben.

Daarom moeten wij, juist als het gaat om het inwerken van hogere geestelijke krachten, voor onszelf eigenlijk uitmaken: wat is met ons harmonisch? Wij moeten niet willekeurig elke geestelijke leiding aanvaarden. Wij moeten niet willekeurig alle gebeuren ondergaan. Wij moeten zoeken naar datgene, wat met ons in harmonie is. En dit moeten wij ons wezen en bewustzijn zo inprenten, dat ons begrip voor eigen taak, mogelijkheid en wezen concreter en groter wordt; en dat niet alleen de geestelijke kracht spreekt, naar dat door die geestelijke kracht het Goddelijke spreekt. Dus voor de mens is alle hogere geestelijke inwerking en kracht eigenlijk tot op zekere hoogte ook beheersbaar, want hij kan zelf vaststellen waarmee hij wel of niet in harmonie is, zo hij zichzelf beheerst.

Zelfbeheersing is noodzakelijk, natuurlijk. Maar dan kun je ook kiezen, dan kun je zoeken, dan vind je alle geestelijke Leraren en Meesters, die je nodig hebt; dan vind je alle bescherming van een ingrijpen van geestelijke krachten op aarde; dan word je beschermd tegen demonische zowel als lichtende krachten, die je waarschijnlijk in je persoonlijke ontwikkeling toch zouden remmen of doen afwijken van het juiste pad. Het is belangrijk, dat u ook dit begrijpt.

Je kunt aan het einde van zo'n serie lezingen altijd weer tegen jezelf zeggen. Wat heb ik eigenlijk weinig gezegd. Ik heb niet voldoende gezegd. Maar het is onmogelijk in een tiental lessen alle gedachten, ervaringen en erkenningen samen te persen. Het is niet mogelijk om die zo te formuleren, dat een ieder ze kan begrijpen.

Wanneer wij werken voor u en met u (wat ons spreken hier in wezen toch is), dan zal uw eigen harmonie bepalen wat uit hetgeen wij brengen u wel en niet aanspreekt; en daaruit blijkt dat u délen selecteert uit een inwerking. Elke hoge geestelijke kracht, die in deze wereld optreedt, zal u in bepaalde délen beroeren, in andere delen weer niet. Erken wat u beroert en u vindt een deel van uzelf. Tracht in dit deel van uzelf een harmonische uitdrukking te brengen en u komt tot een reële zelfverwerkelijking, tot het scheppen van die innerlijke eenheid, waaruit de beheersing kan groeien. De innerlijke eenheid, die een bewust gericht streven voortdurend mogelijk maakt, juist in uw eigen wezen en leven. En dan komt u zo vanzelf ook tot een bewuster hanteren van die macht, die u is ingeschapen. De macht om u af te zonderen van alles wat niet overeenstemt met uw goddelijk wezen en met uw goddelijke bestemming: datgene wat gij zijt in de grote scheppende God.

Hierin ligt eigenlijk de grote wijsheid van alles, wat ik u zou kunnen zeggen.

Het is noodzakelijk om zo langzaam aan mijn betoog te gaan besluiten en dat kan ik niet beter doen dan door u te wijzen op deze grote waarheden:

Elke procedure is tenslotte maar een richtlijn, een middel, een hulpmiddel.

Elke wijze, waarop u misschien wat kracht of inzicht kunt verwerven, is slechts een hulpmiddel, meer niet. Wat u in uzelve bent, de beheersing die u over uzelf bezit, de wijze waarop u in, rond en voor uzelf een harmonie scheidt, waarop u de hogere kracht in uzelf tot uitdrukking doet komen, dat is de bepalende, de beslissende werking.

U hebt uw lot zelf in handen. Naarmate uw besef groeit, zult u ook meer bewust uw eigen lot bepalen. Dat gaat zo soms voort door reeksen incarnaties en door reeksen verschillende sferen. Maar als u beseft dat dit het begin is, dan kunt u er misschien vandaag wat mee doen. Want de kern van alle theorieën is altijd weer: wat kun je daarvan voor jezelf in praktijk brengen? Niet: hoe kun je jezelf veranderen? maar: hoe kun je jezelf meer waar maken tegenover jezelf?

Dat is de kern. Dat is het beginpunt. En ik geloof, dat zelfs als je denkt dat je dom en dwaas bent, of dat je machteloos bent in deze wereld, er toch een begin mogelijk is. Een begin van deze innerlijke eerlijkheid, waardoor je kunt bepalen, misschien niet wat God is en wat God betekent, maar wat lichtend is voor jou, waar je kracht, waar je vreugde vindt en datgene, wat eigenlijk alleen maar een waan is; dat wat je waarlijk bent en dat wat alleen maar komedie is.

Als je die dingen leert scheiden, dan zul je misschien tegenover de wereld weinig veranderen, maar voor jezelf zul je onnoemelijk veel veranderen. Je zult dan datgene vinden, wat noodzakelijk is voor een bereiking: een op de werkelijkheid van je wezen gebaseerd streven; een uit de werkelijkheid van eigen wezen voortkomend vermogen om jezelf af te schermen; een in het "ik" ontstaande wijsheid, die, juist uit die innerlijke harmonie, dit bewustzijn van eigen werkelijkheid, voortvloeit en die je niet alleen maar helpt om je wereld te begrijpen, maar ook om je eigen taak, je eigen verhouding tot die wereld te bepalen.

En dan kun je zeggen: Ik ben misschien niet belangrijk in de zin van het menselijke woord, maar omdat ik waar ben, ben ik een bewust deel van een kosmisch patroon, dat eeuwig is. Ik ben niet alleen deel van een menselijk gebeuren, maar van een goddelijke werkelijkheid, die onveranderlijk bestaat.

En als je dat punt bereikt, dan is zelfverwerkelijking niet alleen maar een woord, een titel of een leuze, dan is het een wijze van leven geworden.

VARIA

Varia is een rare titel voor een lezing in dit verband. Er zijn hier echter enkele punten naar voren gekomen, die toch eigenlijk wel een aantal verschillende en vaak niet eens erg samenhangende aspecten vertonen. Zo is er b.v. de vraag gesteld: Hoe kun je nu tot een werkelijk oordeel komen? Hoe weet je wat goed en wat kwaad is? Een ander stelt als vraag: Elk wezen zoekt zich een matrix. Is dat nu juist of is vorming en dus zelfvorming iets anders?

Als ik deze vragen bekijk, dan rijzen daar zelfs nog veel meer problemen uit op; en voor zover de tijd het toelaat, zullen we die onder de loupe nemen.

Ik heb een vorm. Alle vorming, alle zelfbevestiging en al wat er bij hoort, is eigenlijk een terugzoeken naar de vorm, die we reeds hebben. En dat impliceert al direct, dat je niet maar willekeurig een vorm kunt gaan opbouwen, anders zou het gemakkelijk genoeg zijn. Een mens zou zich dan een beeld kunnen maken van wat goed is en op deze manier dus een ideaal bereiken. Maar nu heb je b.v. een dame, die mager en schonkig is; en zij stelt zich als ideaal: de Venus van Milo. Dat wordt een zeer moeilijke kwestie, dat begrijpt u wel, want daarvoor is ze niet geschapen.

Zo'n beeld begrijpt men direct. Maar het kan heel goed zijn, dat je bent geschapen als b.v. een contact tussen anderen en dat dat je werkelijke plaats is, je werkelijke betekenis in het leven, ook in het eeuwig leven. Indien je je nu een vorm maakt van iets anders (van een belangrijkheid b.v.), dan bezit je eenvoudig de capaciteiten niet om het waar te maken. Er is dus eigenlijk sprake van een zoeken naar je ware "ik". Maar dat ware "ik" is in de kosmische werkelijkheid niet alleen naar een wezen of een vorm, het is een functie.

Zo beginnen we, geloof ik, dit zeer gevarieerd samengesteld onderwerp het best met te constateren, dat als de mens zichzelf zoekt, hij niet slechts zoekt naar de ware vorm, die hij binnen een goddelijke werkelijkheid heeft, maar dat hij vooral ook de functie, die hij krachtens deze vorm ook in de goddelijke werkelijkheid bekleedt, moet trachten te vinden. Het is niet alleen maar: Wat ben ik? In de zin van: Wat voor vorm heb ik. Maar ook: Wat ben ik? In de vraag: Wat is mijn betekenis?

Er is geen wezen zonder betekenis. Elk dier, elke mens, elk stofje elke lichtstraal, ze hebben allemaal hun betekenis en hun ware taak binnen de oneindigheid. En of wij die verschijnselen nu zien als van zeer korte duur of als oneindig lang, doet verder niet ter zake, want in de eeuwigheid is alles blijvend.

Eeuwigheid ziet de mens vaak als een eeuwigheid van bestaan. Men zou eerder kunnen zeggen: Eeuwigheid kan een moment van bestaan zijn, dat zichzelf gelijk blijft en nooit wordt

onderbroken en dat in zich voortdurend alle voldoening en alle mogelijkheden van dat ene moment oneindig bewaart. Dan bent u er veel dichterbij.

Zo gezien wordt ook de vraag over oordeel en schuld eigenlijk heel iets anders dan de vraagsteller misschien heeft bedoeld. Het is niet slechts een kwestie van. Hoe kom ik met mijzelf in het reine? De kwestie is: Hoe kom ik tot de erkenning, dat ik ben wat ik ben? Van God nemen we dat aan. God zegt: "Ik ben, Die ben." En dan zeggen we allemaal: Ja, dat is juist. Maar dat geldt voor ons ook, want we zijn deel van een eeuwigheid. We zijn niet iets, dat verandert. We zijn iets, dat is; en dat zijnde openbaart zich in alle kwaliteiten en eigenschappen, die we bezitten. Voor ons is de enige deviatie-mogelijkheid dus een ontkennen van de waarden, die we hebben of een aanvaarden ervan. Aanvaarden we de zaak op de juiste manier, dan bevestigen we onszelf, realiseren we ons wat we zijn en hebben we onze ware betekenis.

Er zijn mensen, die geschapen worden met b.v. een zeer lethargisch karakter. Ze geloven het allemaal eigenlijk wel. Dan kun je zeggen: Ja, maar mensen, jullie moeten actief zijn, jullie moeten zus en jullie moeten zo zijn. Het is fout, dat jullie zo lethargisch zijn.

Is dat wel waar? Want ook die lethargische mens heeft een plaats ergens in de wereld. Misschien niet een plaats, die anderen bewonderen, maar een plaats. Hij heeft een functie, desnoods alleen maar het kwade voorbeeld voor anderen. Als die functie voortkomt uit het Goddelijke, uit de werkelijkheid van zijn wezen, dan zou een verbeteren van de lethargie eigenlijk een ontkennen zijn van zijn werkelijkheid. Het zou zelfs kwaad zijn in plaats van goed, als ik het zo eens mag zeggen. Wat een heel probleem gaat vormen.

Er zijn mensen, die wat wij noemen zondige, misdadige of zwakke neigingen hebben. De een loopt over van seksualiteit en de ander is zo sociaal, dat hij iedereen naar de duivel jaagt vanwege de gemeenschap, inclusief de gemeenschap zelf. Dan kunnen we wel zeggen: Dat is fout. Maar is dit wel waar?

We hebben zo even geprobeerd te constateren: Ik ben een eeuwig wezen. Ik ben niet een variabele kwaliteit. Ik ben in het Goddelijke een permanente kwaliteit. Die permanente kwaliteit zal ik tot uiting brengen in elke vorm, in elke sfeer waarin ik leef, in elk lichaam dat ik aanneem. Ik zal steeds weer die kwaliteit als eigenschap behouden. Nu kan ik zeggen, dat ik een bepaalde kwaliteit lichamelijk minder mooi vind en dat ik haar geestelijk zeer bewonder. Dat is allemaal best. Dan zullen we dat op geestelijk terrein uiten, daar is verder geen bezwaar tegen. Maar moet ik het daarom nu in mijzelf stoffelijk gaan veroordelen? Moet ik zeggen, dat ik dan niet deug? Dat is dwaasheid, want dan ga ik een deel van mijzelf ontkennen. Dit is een van de grote problemen, waarmee de mensheid te worstelen heeft.

Je wilt zo graag, weten wie en wat je bent. Je wilt je verhouding, je relatie tot de omwereld juist bepalen en je doet het aan de hand van het kerkboek, het wetboek, het strafrecht en weet ik wat nog meer. Je begint bij de Tien Geboden, de geboden van de kerk, de geboden van de gemeenschap en je gaat verder tot de geboden van je eigen kleine milieu toe. Maar die wetten hebben eigenlijk niets met jou te maken. Die wetten zijn maar regels. Je werkelijke wezen kan daardoor nooit worden aangetast of veranderd. Je kunt het wel proberen, maar het lukt niet. Begin met jezelf te aanvaarden, zoals je bent. Dat is altijd de eerste regel. En als je dan ontdekt, dat je – jezelf aanvaardend zoals je bent – handelt op een wijze, die in strijd is met dat wat je innerlijk als doel of als waarheid erkent, zeg dan: Ik heb een fout gemaakt. Maar zeg niet: Ik heb die fout gemaakt tegenover de wereld, wat dat is nog lang niet zeker. Ik heb die fout gemaakt tegenover mijzelf.

De begrippen schuld, zonde, boete, de meest demonische concepten overigens die men in een menselijk brein kan aantreffen, zijn niet voortgekomen uit de goddelijke werkelijkheid.

Als we naar de groten op deze wereld kijken, of we nu kijken naar Jezus, de Boeddha of zelfs naar Mohammed, wat horen we dan? Dat ze wel zeggen. "Zo leef je sociaal het best. Op die manier vind je God het best. Op die manier vind je de juiste bereiking." Ze geven ons wel een

weg aan. Maar ze zeggen niet: "Als je die weg niet gaat, ben je slecht." Dàt doen de mensen. Zonde is een begrip, dat de mens heeft geschapen. Tegenover de wereld kun je nooit bepalen, of je zondigt of niet.

Er is een man, die op een fiets rijdt. De fietser wijkt uit, daardoor komt een auto aan de kant van de weg. Dat was niet nodig geweest. Dat is verkeerd, zegt men. Maar er is een onbewaakte overweg. De automobilist sliep bijna op het moment, dat hij de uitwijk-manoeuvre moest maken. Was hij doorgereden, dan was hij onder een trein gekomen.

Nu kunnen we natuurlijk zeggen: Dan heeft de fietser goed gedaan. Neen. De fietser heeft voor zichzelf verkeerd gedaan. Hij heeft een gevaar geschapen, dat hij als niet juist erkende. Maar dat verkeerde dat hij heeft gedaan is voor de automobilist ten slotte een "goed" geworden.

Hoe kun je nu die samenhangen overzien? Dat is onmogelijk. Je kunt niet oordelen over goed of kwaad in relatie tot de wereld. Je kunt het alleen maar zien t.a.v. jezelf. En als ik in dit varia dan nog een ander punt mag aansnijden:

Voor jezelf zoek je altijd ergens je eigen plek, je hoekje in de wereld, waar je thuis hoort. Heel veel mensen zouden dat graag willen doen. Ze zouden de plaats willen vinden, waarin zij voor de mensheid zoveel mogelijk betekenen, waarin zij voor zichzelf zo waardig en waar en goed mogelijk leven; maar ze kunnen het niet of ze durven het niet, want er staan allerhand taboes en totems opgesteld. Tegenwoordig heiligenbeelden. Ze kunnen en durven eenvoudig niet te komen tot die persoonlijke aanvaarding van een plaats in de wereld. En daardoor kunnen ze ook geen gebruik maken van hun eigen mogelijkheden.

Vele mensen voelen zich geroepen als visser. Hun werkelijke plaats zou zijn aan de waterkant; rustig met een hengeltje in de hand. Maar die waterkant is toch eigenlijk een beetje minder goed, dat is minder netjes. Dan gaan ze midden in de woestijn staan hengelen en zijn ze bovendien nog erg verontwaardigd dat ze geen vis vangen. Dat is Gods schuld, niet hun schuld.

Daar heeft u nu een voorbeeld van de idiotie in de mens, die niet bereid is zijn eigen plaats werkelijk in de wereld in te nemen, maar die zich laat dwingen en laat dirigeren tot een placering in de gemeenschap, waar hij eigenlijk niet thuishoort.

Uw innerlijk kunt u niet ontkennen, onthoudt u dat goed. U kunt niet zeggen: Het wezen dat ik ben, verander ik. Dat zou gemakkelijk zijn als het waar was. U kunt het uiterlijke gedrag ervan wel van wijzigen. Een goede jongen met een tamelijk warm karakter wordt pastoor en in plaats van dat hij de meisjes onder de kin streelt, tikt hij nu de kleine kinderen op het hoofd. Maar ergens is het dezelfde emotionele uiting: de behoefte te behoren tot iets, die hij tot uitdrukking brengt. Hij begrijpt het zelf misschien niet eens, maar hij verandert zichzelf niet.

Nu is de vraag, die wij moeten stellen: Is hij dus als leraar (want dat is een pastoor of een dominee feitelijk) op zijn plaats? En als hij dan niet op zijn plaats is en hij heeft het alleen maar gekozen, omdat het zo mooi is of omdat hij het zo belangrijk vindt of zo godsdienstig, of omdat hij denkt daarmee een plaats in de hemel te krijgen, dan is hij een bezoeking voor zichzelf en ook voor zijn gelovigen.

Het is dus gemakkelijk genoeg om dan maar een oordeel uit te spreken. Maar dat oordeel is altijd van heel veel verschillende factoren afhankelijk.

We, hebben de vaste vorm, van ons ego in het Goddelijke. En als wij eens tot die goddelijke wereld bewust terugkeren, dan is dat niet in een vorm, die wij onszelf hebben gebouwd. Dan is het alleen, omdat wij ons op den duur hebben gerealiseerd wat onze werkelijke vorm was. Wat wij doen is: de vorm, die God heeft geschapen voor de eeuwigheid, opbouwen in en van uit onszelf. Al datgene, wat ons belet om die ware vorm te volgen – in welke sfeer of wereld of op welke manier – is voor ons onaanvaardbaar; dat is verkeerd, want dat verwijderd ons ergens van dat Goddelijke, van de harmonie net het Goddelijke. Dat is van uit ons standpunt en alleen voor onszelf te veroordelen.

Maar aan de andere kant, als ik beantwoord aan mijn innerlijke bestemming, als ik dus die goddelijke werkelijkheid reëel maak in mijzelf, dan kan ik toch niet zeggen dat ik verkeerd doe. Al zou de hele mensheid zeggen, dat dat slecht is, dat het zondig is, dat het demonisch is, dat het duivels is, onmenselijk of wat ook, daarmee heb ik niets te maken.

Ik heb toch niets te maken met die beperkte, tijdelijke mode van vandaag? Ik heb toch niets te maken met die beperkte wetjes van vandaag, die misschien morgen al veranderd worden. Ik heb te maken niet de eeuwigheid, die ik ook ergens ben.

Mijn oordelen en veroordelen kan dus niet zijn gebaseerd op die variabele buitenwereld, maar op de plaats, die ik in de eeuwigheid (de werkelijkheid) inneem en die ik zo goed mogelijk ook als een functie tot uitdrukking moet brengen in mijn eigen leven. En dat betekent, dat ik in mijn leven noot zoeken naar de plaats, de omgeving, de actie, de werkzaamheid, dat beroep of noemt u ze maar op, waarin ik die goddelijke eigenschappen, die de kern zijn van mijn persoonlijkheid, van mijn geest, van mijn stof, tot uiting kan brengen. Alleen dan ben ik juist. Alleen dan kan ik zeggen: Ik heb goed gehandeld.

Het is altijd weer een drama, als men waarden gaat verwisselen. Heel veel doen me denken aan Sinterklaas. Op een bepaalde dag of op een bepaald ogenblik zijn zo waardige, heilige bisschoppen; en de rest van de tijd, ach, dan staan ze achter de toonbank goedkope grapjes te verkopen en er is niets heiligs en bisschoppelijks meer aan.

Nu kan men natuurlijk zeggen: Sinterklaas is een leugen. Dat is niet helemaal waar. Hij is een symbool, dat de mens naar buiten toont, dat is het symbool. Maar stilt u zich nu eens voor dat die man, omdat hij één keer in het jaar wordt bejubeld en als een soort heilige met het gelaat van Sinterklaas, als een belangrijk persoon wordt behandeld, hij het hele jaar als Sinterklaas wil rondlopen. Dat is dwaasheid. Die man kent zijn plaats niet, zegt men dan. Die heeft geen begrip voor de werkelijkheid. Maar waarom lopen dan zoveel mensen weggestopt achter propneus, baard en snor (zij het misschien neer in geestelijk opzicht) niet een mijter op en een tabbaard aan, terwijl ze heel xxxmensen zijn?

sommige mensen zich voortdurend als een soort geestelijke astronauten, terwijl ze in feite niet veel meer zijn dan kinderen op een podostick, die zo nu en dan een huppelsprongetje maken op het terrein van de geestelijke bewustwording?

Laten we beginnen niet eerlijk en waar te zijn. Als we erkennen, dat het soms nodig is om naar buiten toe een front, een valse façade te tonen en we verloochenen daarmee ons feitelijk wezen niet, dan is er geen bezwaar tegen. Dat staat iedereen vrij. Maar we moeten er zelf niet in geloven. Dat is een van de punten, die ongetwijfeld in de volgende cursus ook ter sprake zal komen: het verschil tussen de façade en de werkelijkheid. Het is niet alleen maar werkelijk voor het "ik", dat je in God bent. Het is voor een mens ook vooral:

Erken wat je in wezen bent. Leer onderscheid te maken tussen de essentiële waarden van je persoon en de buitenkant, de buitenwereld.

Wanneer het besef er is, is alles in orde. Daarom geloof ik, dat ik deze varia het best kan besluiten niet die bekende slagzin, die u overal weer vindt: "Mens, ken uzelve", maar dan met iets handel daarnaar.